

ประมาณการ เศรษฐกิจไทย | 2561

ตุลาคม 2561
OCTOBER 2018

THAILAND'S
ECONOMIC OUTLOOK
2018

วิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ และ เป้าประสงค์ สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

วิสัยทัศน์

องค์กรนำในการเสนอแนะนโยบายเศรษฐกิจการคลังเพื่อเศรษฐกิจสมดุล

พันธกิจ

1. ศึกษา และวิเคราะห์และเสนอแนะนโยบายด้านการคลัง ระบบการเงิน การออม และการลงทุน รวมทั้งเศรษฐกิจมหภาคและระหว่างประเทศอย่างมีอาชีพ
2. ติดตาม กำกับ และประเมินผล มาตรการเศรษฐกิจการคลังให้มีประสิทธิภาพ
3. เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ และการยอมรับในนโยบายเศรษฐกิจการคลังกับทุกภาคส่วน
4. พัฒนาบุคลากรและองค์กรสู่ความเป็นเลิศ ด้านวิชาการ คุณธรรม และมีความสุข

ยุทธศาสตร์

1. ส่งเสริมเศรษฐกิจไทยให้เติบโตและแข่งขันได้
2. กระจายโอกาสทางเศรษฐกิจ ลดความเหลื่อมล้ำ และส่งเสริมการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
3. เสริมสร้างความเข้มแข็งของการคลังภาคสาธารณะ
4. เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ความร่วมมือกับทุกภาคส่วน
5. เสริมสร้างความแข็งแกร่งขององค์กร

เป้าประสงค์

1. เศรษฐกิจไทยมีศักยภาพและขีดความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้น
2. การเจริญเติบโตและพัฒนาเศรษฐกิจอย่างทั่วถึง เป็นธรรม และยั่งยืน
3. การคลังของรัฐบาล รัฐวิสาหกิจ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีเสถียรภาพอย่างยั่งยืน
4. องค์กรได้รับการยอมรับและเชื่อถือจากสาธารณชน
5. องค์กรก้าวหน้าและบุคลากรมีความสุข

กลยุทธ์ สำนักนโยบายเศรษฐกิจมหภาค : “เสาหลักด้านเศรษฐกิจมหภาคอย่างมีอาชีพ”

“วิเคราะห์สถานการณ์เศรษฐกิจได้อย่างมีคุณภาพ แม่นยำ และทันต่อเหตุการณ์ เพื่อให้สามารถเสนอแนะนโยบายเศรษฐกิจมหภาคได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องต่อสาธารณชน”

สารบัญ

หน้า

1. ประมวลการเศรษฐกิจไทย

บทสรุปผู้บริหาร	4
Executive Summary	6
ประมวลการเศรษฐกิจไทย ปี 2561 (ณ เดือนตุลาคม 2561)	
1.1 สมมติฐานหลักในการประมวลการเศรษฐกิจไทยปี 2561	10
1.2 ผลการประมวลการเศรษฐกิจไทยปี 2561	26

2. ภาคการคลัง

รายงานสรุปสถานการณ์ด้านการคลังในปีงบประมาณ 2561 (ตุลาคม 2560 – กันยายน 2561)	36
---	----

3. ภาคการเงิน

รายงานภาวะเศรษฐกิจการเงินไทยในไตรมาส 3 ปี 2561	44
--	----

4. บทวิเคราะห์เศรษฐกิจ: Macroeconomic Analysis Briefings

4.1 Macroprudential Policy ทางเลือกนโยบายเพื่อรักษาเสถียรภาพทางการเงิน	50
4.2 ความเห็นของประชาชนเกี่ยวกับมาตรการภาครัฐ	58
4.3 สมาร์ตซิตี้: อนาคตชุมชนเมือง	66
4.4 กรณีศึกษา One Belt One Road ต่อผลทางเศรษฐกิจไทย	81
4.5 แนวทางการบรรเทาความยากจนของจีน	94
4.6 วิฤตเคบับ : ตูรกีท่ามกลางสงครามการค้าโลก	104

5. Thailand's Key Economic Indicators

ประมาณการเศรษฐกิจไทย

บทสรุปผู้บริหาร

ประมาณการเศรษฐกิจไทย ปี 2561
(ณ เดือนตุลาคม 2561)

**“เศรษฐกิจไทยปี 2561
คาดว่าจะขยายตัวเร่งขึ้นจากปีก่อนมาอยู่ที่ร้อยละ 4.5”**

เศรษฐกิจไทยในปี 2561 คาดว่าจะสามารถขยายตัวอย่างต่อเนื่องที่ร้อยละ 4.5 (โดยมีช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ 4.3 – 4.7) เร่งขึ้นจากปีก่อนหน้าที่ขยายตัวร้อยละ 3.9 โดยได้รับแรงขับเคลื่อนหลักมาจากการใช้จ่ายภาคเอกชนทั้งด้านการบริโภคและการลงทุนที่มีแนวโน้มขยายตัวเร่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการจ้างงานที่ขยายตัวเพิ่มขึ้น และรายได้ครัวเรือนในภาคเกษตรกรรมที่เริ่มขยายตัวดีขึ้นตามปริมาณผลผลิตสินค้าเกษตรที่เพิ่มสูงขึ้น นอกจากนี้ มาตรการช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อยของภาครัฐ โดยเฉพาะโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐยังช่วยสนับสนุนการใช้จ่ายใช้สอยของประชาชน และความคืบหน้าของโครงการลงทุนภาครัฐจากปีก่อนหน้ายังเป็นแรงสนับสนุนให้การลงทุนภาคเอกชนมีแนวโน้มขยายตัวดีขึ้นจากปีก่อนหน้าอีกด้วย สำหรับจำนวนนักท่องเที่ยวต่างประเทศที่เข้ามายังประเทศไทยยังคงมีแนวโน้มขยายตัวเพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้าอย่างต่อเนื่องเช่นกัน ซึ่งคาดว่าจะยังคงสนับสนุนให้ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวขยายตัวดีตามไปด้วย อย่างไรก็ตาม การขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศคู่ค้าที่ชะลอตัวลงและนโยบายกีดกันทางการค้าของสหรัฐฯ รวมถึงการตอบโต้จากประเทศต่าง ๆ คาดว่าจะส่งผลให้การส่งออกสินค้าขยายตัวชะลอลงเล็กน้อย

สำหรับเสถียรภาพเศรษฐกิจภายในประเทศ คาดว่าอัตราเงินเฟ้อทั่วไปในปี 2561 จะอยู่ที่ร้อยละ 1.2 (โดยมีช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ 1.0 – 1.4) เพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้า ตามทิศทางราคาน้ำมันดิบในตลาดโลกและการฟื้นตัวของอุปสงค์ภายในประเทศ ขณะที่เสถียรภาพเศรษฐกิจภายนอกประเทศ คาดว่าดุลบัญชีเดินสะพัดจะเกินดุล 39.5 พันล้านเหรียญสหรัฐ หรือคิดเป็นร้อยละ 7.7 ของ GDP (โดยมีช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ 7.5 – 7.9 ของ GDP)

ทั้งนี้ ในการประมาณการเศรษฐกิจไทยจำเป็นต้องคำนึงถึงปัจจัยเสี่ยงที่ต้องติดตามอย่างใกล้ชิด อาทิ ผลกระทบจากนโยบายกีดกันทางการค้าระหว่างสหรัฐฯ และจีน รวมทั้งความผันผวนของตลาดการเงินโลก

ตารางสรุปสมมติฐานและผลการประมาณการเศรษฐกิจปี 2561 (ณ เดือนตุลาคม 2561)

	2559	2560	2561f ณ ต.ค. 61	
			เฉลี่ย	ช่วง
สมมติฐานหลัก				
สมมติฐานภายนอก				
1) อัตราการขยายตัวเฉลี่ย 15 ประเทศคู่ค้าหลัก (ร้อยละ)	3.43	4.01	3.99	3.7 ถึง 4.2
2)ราคาน้ำมันดิบดูไบ (ดอลลาร์สหรัฐต่อบาร์เรล)	41.2	53.1	71.8	68.8 ถึง 74.8
สมมติฐานด้านนโยบาย				
3) อัตราแลกเปลี่ยน (บาทต่อดอลลาร์สหรัฐ)	35.30	33.94	32.25	31.75 ถึง 32.75
4) อัตราดอกเบี้ยนโยบายของไทย ณ สิ้นปี (ร้อยละ)	1.50	1.50	1.50	1.25 ถึง 1.75
5) รายจ่ายภาคสาธารณะ (ล้านล้านบาท)	3.39	3.46	3.63	3.61 ถึง 3.65
6) จำนวนนักท่องเที่ยว (ล้านคน)	32.5	35.4	38.0	37.5 ถึง 38.5
ผลการประมาณการ				
1) อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ (ร้อยละ)	3.3	3.9	4.5	4.3 ถึง 4.7
2) อัตราการขยายตัวของการบริโภค				
- การบริโภคภาคเอกชน ณ ราคาคงที่ (ร้อยละ)	3.0	3.2	4.2	4.0 ถึง 4.4
- การบริโภคภาครัฐ ณ ราคาคงที่ (ร้อยละ)	2.2	0.5	2.6	2.4 ถึง 2.8
3) อัตราการขยายตัวของการลงทุน				
- การลงทุนภาคเอกชน ณ ราคาคงที่ (ร้อยละ)	0.5	1.7	3.9	3.7 ถึง 4.1
- การลงทุนภาครัฐ ณ ราคาคงที่ (ร้อยละ)	9.5	-1.2	5.1	4.9 ถึง 5.3
4) อัตราการขยายตัวของปริมาณส่งออก สินค้าและบริการ (ร้อยละ)	2.8	5.5	4.6	4.4 ถึง 4.8
5) อัตราการขยายตัวของปริมาณนำเข้า สินค้าและบริการ (ร้อยละ)	-1.0	6.8	7.8	7.6 ถึง 8.0
6) ดุลการค้า (พันล้านดอลลาร์สหรัฐ)	36.5	32.4	20.9	20.7 ถึง 21.1
- มูลค่าสินค้าส่งออกในรูปดอลลาร์สหรัฐ (ร้อยละ)	0.1	9.7	8.0	7.8 ถึง 8.2
- มูลค่าสินค้านำเข้าในรูปดอลลาร์สหรัฐ (ร้อยละ)	-5.1	14.0	16.0	15.8 ถึง 16.2
7) ดุลบัญชีเดินสะพัด (พันล้านดอลลาร์สหรัฐ)	48.2	49.3	39.5	39.3 ถึง 39.7
- ร้อยละของ GDP	11.7	10.8	7.7	7.5 ถึง 7.9
8) อัตราเงินเฟ้อทั่วไป (ร้อยละ)	0.2	0.7	1.2	1.0 ถึง 1.4
อัตราเงินเฟ้อพื้นฐาน (ร้อยละ)	0.7	0.6	0.8	0.6 ถึง 1.0

Executive Summary

Thailand's Economic Projections for 2018 (As of October 2018)

**"The Thai economy is forecast to expand
by 4.5 percent in 2018"**

FPO economic projections anticipate the Thai economy in 2018 to grow by 4.5 percent (or within a range of 4.3 to 4.7) accelerating from 3.9 percent in the previous year. Private consumption and investment are the main drivers of Thai economy this year, consistent with high employment rate and higher farm income from higher agricultural productions. Moreover, social welfare policy, especially low-income people (both phase 1 and 2) is another factor that supporting people's consumption. The progression of public infrastructure investment projects, including Eastern Economic Corridor (EEC) construction and Public Private Partnership (PPP) project, is expected to foster business confidence and good economic environment, which could lead to higher private investment. For tourism sector, foreign tourists coming to Thailand tend to increase continuously from last year which also support tourism-related industries in Thailand. However, slightly decrease of many trading partners' economies, US trade barriers, and countermeasure from other countries may affect export growth in Thailand.

Thai economic stability remains resilient. For internal stability, headline inflation is estimated to be 1.2 percent (or within a range of 1.0 to 1.4), due to higher crude oil price and higher domestic consumption. For external stability, current account is anticipated to be a surplus of 39.5 billion USD or 7.7 percent of GDP (or within a range of 7.5 to 7.9 percent of GDP).

Finally, for the economic projections, several risk factors should be elaborately considered such as the escalating trade war between US and China, and financial market fluctuations.

Major Assumptions and Economic Projections for 2018 (As of October 2018)

	2016	2017	2018f As of JUL18	
			Avg.	Range
Major Assumptions				
<u>Exogenous Variables</u>				
1) Average Economic Growth Rate of Major Trading Partners (percent y-o-y)	3.43	4.01	3.99	3.7 to 4.2
2) Dubai Crude Oil Price (U.S. dollar per Barrel)	41.2	53.1	71.8	68.8 to 74.8
<u>Policy Variables</u>				
3) Exchange Rate (Baht per U.S. dollar)	35.30	33.94	32.25	31.75 to 32.75
4) Policy rate at year-end (percent y-o-y)	1.50	1.50	1.50	1.25 to 1.75
5) Public Expenditure (Trillion Baht)	3.39	3.46	3.63	3.61 to 3.65
6) Number of foreign tourists (Million)	32.5	35.4	38.0	37.5 to 38.5
Projections				
1) GDP Growth Rate (percent y-o-y)	3.3	3.9	4.5	4.3 to 4.7
2) Real Consumption Growth (percent y-o-y)				
- Real Private Consumption (percent y-o-y)	3.0	3.2	4.2	4.0 to 4.4
- Real Public Consumption (percent y-o-y)	2.2	0.5	2.6	2.4 to 2.8
3) Real Investment Growth (percent y-o-y)				
- Real Private Investment (percent y-o-y)	0.5	1.7	3.9	3.7 to 4.1
- Real Public Investment (percent y-o-y)	9.5	-1.2	5.1	4.9 to 5.3
4) Export Volume of Goods and Services (percent y-o-y)	2.8	5.5	4.6	4.4 to 4.8
5) Import Volume of Goods and Services (percent y-o-y)	-1.0	6.8	7.8	7.6 to 8.0
6) Trade Balance (USD billion)	36.5	32.4	20.9	20.7 to 21.1
- Export Value of Goods in USD (percent y-o-y)	0.1	9.7	8.0	7.8 to 8.2
- Import Value of Goods in USD (percent y-o-y)	-5.1	14.0	16.0	15.8 to 16.2
7) Current Account (billion U.S.)	48.2	49.3	39.5	39.3 to 39.7
- Percentage of GDP	11.7	10.8	7.7	7.5 to 7.9
8) Headline Inflation (percent y-o-y)	0.2	0.7	1.2	1.0 to 1.4
Core Inflation (percent y-o-y)	0.7	0.6	0.8	0.6 to 1.0

ข้อสมมติฐานสำคัญในการ ประมาณการเศรษฐกิจไทย ปี

2561

1 การขยายตัวของเศรษฐกิจ
15 ประเทศคู่ค้า

+4.0%

(ปี 2560 +4.1%)

2 Baht/USD

32.25

(ปี 2560 33.94)

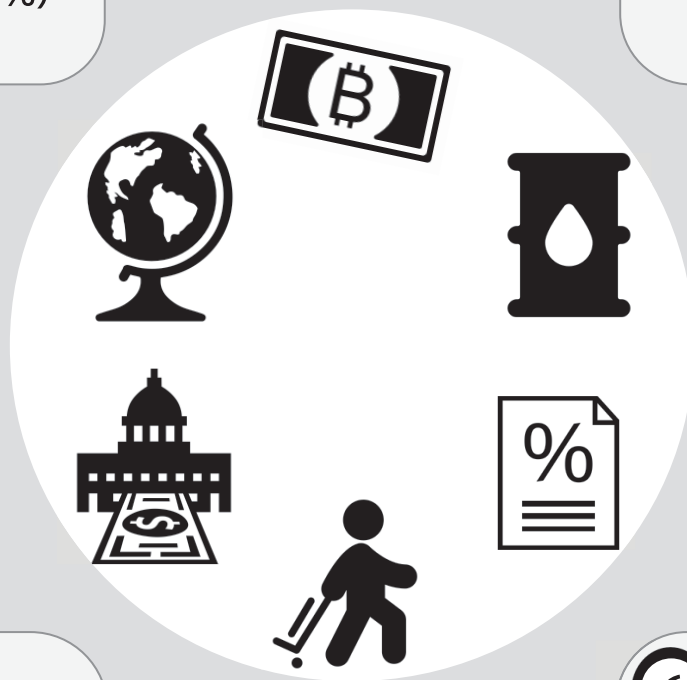
ดัชนีค่าเงินบาท

109.7 (ปี 2560
105.6)

3 ราคาน้ำมันดิบดูไบ

71.8 \$/bbl

(ปี 2560 53.1 \$/bbl)

4 อัตราดอกเบี้ยนโยบาย
(อัตรา ณ สิ้นปี)

1.50%

(ปี 2560 1.50%)

5 จำนวนนักท่องเที่ยว
ต่างชาติ

38.0 ล้านคน

(ปี 2560
35.4 ล้านคน)

6 รายจ่ายภาคสาธารณะ

3.63 ล้าน
ล้านบาท

(ปี 2560
3.46 ล้านล้านบาท)

ประมาณการเศรษฐกิจไทยปี 2561

↓ ปรับลดจากครั้งก่อน ↑ ปรับเพิ่มจากครั้งก่อน ↔ คงที่จากครั้งก่อน

4.5% **4.5%**

2561f **2561f**

(ก.ค. 61) (ต.ค. 61)

Download Link <https://is.gd/pGFXAA>

รายละเอียด

การบริโภค

3.8% **4.2%**

2561f **2561f**

(ก.ค. 61) (ต.ค. 61)

ภาคเอกชน

การลงทุน

3.9% **3.9%**

2561f **2561f**

(ก.ค. 61) (ต.ค. 61)

การบริโภค

2.9% **2.6%**

2561f **2561f**

(ก.ค. 61) (ต.ค. 61)

ภาครัฐ

การลงทุน

7.9% **5.1%**

2561f **2561f**

(ก.ค. 61) (ต.ค. 61)

ส่งออก

มูลค่าสินค้า **9.7%** **8.0%**

ปริมาณ **6.3%** **4.6%**

สินค้า & บริการ **2561f** **2561f**

(ก.ค. 61) (ต.ค. 61)

ภาคต่างประเทศ

นำเข้า

มูลค่าสินค้า **14.9%** **16.0%**

ปริมาณ **7.2%** **7.8%**

สินค้า & บริการ **2561f** **2561f**

(ก.ค. 61) (ต.ค. 61)

พื้นฐาน

0.7% **0.8%**

2561f **2561f**

(ก.ค. 61) (ต.ค. 61)

อัตราเงินเฟ้อ

ทั่วไป

1.2% **1.2%**

2561f **2561f**

(ก.ค. 61) (ต.ค. 61)

หมายเหตุ: ข้อมูลเป็นอัตราการขยายตัวของมูลค่าที่แท้จริง (Real term) ยกเว้น
อัตราการขยายตัวของมูลค่าการส่งออกและนำเข้าสินค้าที่คิดจาก USD term ตามระบบ BOP

สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง

สมมติฐานหลักในการประมาณการเศรษฐกิจไทย

ปี 2561

1. อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจของ 15 ประเทศคู่ค้าหลักของไทย

“สศค. คาดว่า ในปี 2561 เศรษฐกิจประเทศคู่ค้าหลักของไทย 15 ประเทศจะขยายตัวร้อยละ 4.0 ชะลอลงเล็กน้อยจากปี 2560 เนื่องจากคาดว่าเศรษฐกิจจีนมีแนวโน้มขยายตัวในอัตราที่ชะลอลง จากนโยบายของรัฐบาลจีนที่มุ่งเน้นการลดความร้อนแรงของเศรษฐกิจ ขณะเดียวกันเศรษฐกิจญี่ปุ่นและยูโรโซนก็มีแนวโน้มขยายตัวชะลอลงจากปัจจัยฐานสูงในปี 2560 และการประกาศลดและยุติมาตรการผ่อนคลायเชิงปริมาณของเศรษฐกิจยูโรโซน ตามลำดับ ในทางกลับกันเศรษฐกิจสหรัฐฯ มีแนวโน้มขยายตัวเร่งขึ้น จากนโยบายปฏิรูปภาษีที่มีผลบังคับใช้แล้วในปี 2561 อย่างไรก็ตาม ประเด็นความขัดแย้งด้านนโยบายการค้าระหว่างสหรัฐฯ และจีน อาจส่งผลกระทบต่อปริมาณการค้าโลกชะลอตัวลง โดยประเทศที่พึ่งพาการส่งออกต่างได้รับผลกระทบทั้งทางบวกและลบแตกต่างกันไป โดยเศรษฐกิจไต้หวัน ฮองกง สิงคโปร์และเวียดนาม มีแนวโน้มขยายตัวเร่งขึ้น ขณะที่เศรษฐกิจมาเลเซียและเกาหลีใต้มีแนวโน้มขยายตัวชะลอลง เช่นเดียวกันกับเศรษฐกิจที่พึ่งพาการใช้จ่ายภายในประเทศอื่นๆ อันประกอบด้วยเศรษฐกิจออสเตรเลีย ฟิลิปปินส์ และอินเดีย ที่ส่งสัญญาณผสม”

ตารางที่ 1 อัตราการขยายตัวเฉลี่ยของเศรษฐกิจคู่ค้าหลักของไทย 15 ประเทศ (ร้อยละ)

ประเทศคู่ค้าหลักเรียงตามสัดส่วนการส่งออกปี 2560	2559	2560				2560	2561			YTD	ทั้งปี 2561F
		Q1	Q2	Q3	Q4		Q1	Q2	Q3		
15 ประเทศคู่ค้า (77.5%)	3.4	3.8	3.9	4.3	4.2	4.1	4.2	4.1	-	4.1	4.0
1. จีน (12.4%)	6.7	6.9	6.9	6.8	6.8	6.9	6.8	6.7	6.5	6.7	6.6
2. สหรัฐฯ (11.2%)	1.6	1.9	2.1	2.3	2.5	2.2	2.6	2.9	3.0	2.8	2.8
3. ญี่ปุ่น (9.4%)	1.0	1.5	1.6	2.0	2.0	1.7	1.0	1.3	-	1.1	1.1
4. ยูโรโซน (7.2%)	1.7	2.1	2.4	2.7	2.7	2.5	2.4	2.1	1.7		2.1
5. ฮองกง (5.2%)	2.0	4.3	3.9	3.7	3.4	3.8	4.6	3.5	-	4.0	3.5
6. เวียดนาม (4.9%)	6.2	5.2	6.3	7.5	7.7	6.8	7.4	6.8	6.9	7.0	7.0
7. ออสเตรเลีย (4.4%)	2.6	1.9	1.9	2.7	2.4	2.2	3.2	3.4	-	3.3	3.0
8. มาเลเซีย (4.4%)	4.2	5.6	5.8	6.2	5.9	5.9	5.4	4.5	-	4.9	4.7
9. อินโดนีเซีย (3.7%)	5.0	5.0	5.0	5.1	5.2	5.1	5.1	5.3	-	5.2	5.1
10. สิงคโปร์ (3.5%)	2.0	2.5	3.0	5.4	3.1	3.5	4.3	3.9	2.6	3.7	3.3
11. ฟิลิปปินส์ (2.9%)	6.9	6.4	6.7	6.9	6.6	6.7	6.8	6.0	-	6.4	6.4
12. อินเดีย (2.7%)	7.9	6.1	5.6	6.3	7.0	6.2	7.7	8.2	-	8.0	7.6
13. เกาหลีใต้ (2.0%)	2.8	2.9	2.8	3.8	2.8	3.1	2.8	2.8	2.0	2.5	2.8
14. สหราชอาณาจักร (1.7%)	1.9	2.1	1.9	1.7	1.4	1.7	1.1	1.2	-	1.1	1.4
15. ไต้หวัน (1.7%)	1.5	2.6	2.3	3.2	3.3	2.9	3.0	3.3	-	3.2	2.7

ที่มา : รวบรวมและประมาณการโดย สศค.

1.1 เศรษฐกิจจีน (ตลาดส่งออกใหญ่อันดับ 1 ของไทย: สัดส่วนการส่งออกร้อยละ 12.4 ของมูลค่าส่งออกสินค้ารวมปี 2560)

➔ เศรษฐกิจของจีนในไตรมาสที่ 3 ปี 2561 ขยายตัวร้อยละ 6.5 จากช่วงเดียวกันปีก่อน หรือคิดเป็นการขยายตัวร้อยละ 1.5 เมื่อเทียบกับไตรมาสก่อนหน้า (จัดผลทางฤดูกาลแล้ว) สอดคล้องกับเครื่องชี้ทางเศรษฐกิจในไตรมาส 3 เริ่มส่งสัญญาณทรงตัวหรือชะลอตัว โดยการบริโภคภาคเอกชนทรงตัว สะท้อนจากยอดขายปลีกเฉลี่ยในไตรมาสที่ 3 ปี 2561 ขยายตัวในอัตราที่ทรงตัวจากไตรมาสก่อนหน้าที่ร้อยละ 9.0 จากช่วงเดียวกันปีก่อน นอกจากนี้ การลงทุนชะลอตัว สะท้อนจากยอดการลงทุนในสินทรัพย์ถาวรที่ขยายตัวเฉลี่ยเพียงร้อยละ 5.4 ชะลอลงจากไตรมาสก่อนหน้า และในเดือนสิงหาคม 2561 ขยายตัวต่ำที่สุดเป็นประวัติการณ์ ในขณะที่ผลผลิตอุตสาหกรรมเดือนกันยายน 2561 ขยายตัวเฉลี่ยเพียงร้อยละ 5.8 จากช่วงเดียวกันปีก่อน ต่ำสุดในรอบ 30 เดือน อย่างไรก็ตาม มูลค่าการส่งออกไตรมาสที่ 3 ปี 2561 ขยายตัวร้อยละ 11.6 เติบโตจากไตรมาสก่อนหน้า แต่ถือว่ายังคงอยู่ในระดับที่ดี ด้านเสถียรภาพภายในประเทศยังอยู่ในเกณฑ์ดี สะท้อนจากอัตราเงินเฟ้อทั่วไปในไตรมาสที่ 3 ปี 2561 เพิ่มขึ้นจากไตรมาสก่อนหน้ามาอยู่ที่ร้อยละ 2.3 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปีก่อน

➔ ในปี 2561 คาดว่าเศรษฐกิจจีนจะขยายตัวชะลอลงที่ร้อยละ 6.6 หรือในช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ 6.4 – 6.8 เนื่องจากผลกระทบจากความขัดแย้งด้านนโยบายการค้าระหว่างสหรัฐฯ ซึ่งสหรัฐฯ ได้ดำเนินการขึ้นภาษีอากรเฉพาะเจาะจงกับสินค้านำเข้าจากจีน โดยในระยะที่ 2 สหรัฐฯ ได้ประกาศขึ้นภาษีอากรกับสินค้า 5,745 รายการรวมมูลค่า 2 แสนล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ซึ่งมีผลบังคับใช้ในช่วงเดือนกันยายน ปี 2561 และคาดว่าสหรัฐฯ อาจขึ้นภาษีกับสินค้านำเข้าจากจีนเพิ่มเติม คิดเป็นมูลค่า 2.67 แสนล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ซึ่งจะรวมถึงสินค้าอุปโภคบริโภคด้วย อย่างไรก็ตาม ทั้งนี้ รัฐบาลจีนได้เริ่มมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจอีกครั้ง เช่น การใช้นโยบายการเงินแบบผ่อนคลายเป็นรูปแบบการลดการดำรงสินทรัพย์สภาพคล่อง (Reserve Requirements) รวมถึงการสนับสนุนให้ SMEs ออกพันธบัตร ซึ่งมาตรการเหล่านี้จะช่วยสนับสนุนให้เศรษฐกิจจีนในปี 2561 สามารถขยายตัวได้เกินระดับเป้าหมายระยะกลางที่ทางการจีนวางไว้ที่ร้อยละ 6.5 ได้

1.2 เศรษฐกิจสหรัฐฯ (ตลาดส่งออกใหญ่อันดับ 2 ของไทย : สัดส่วนการส่งออกร้อยละ 11.2 ของมูลค่าส่งออกสินค้ารวมในปี 2560)

➔ ในไตรมาสที่ 3 ปี 2561 เศรษฐกิจสหรัฐฯ ขยายตัวร้อยละ 3.0 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปีก่อน (ตัวเลขเบื้องต้น) หรือขยายตัวร้อยละ 0.9 จากไตรมาสก่อนหน้า (จัดผลทางฤดูกาล) เติบโตจากไตรมาสก่อนหน้า โดยการบริโภคภาคเอกชนที่มีสัดส่วนต่อ GDP สูงถึงร้อยละ 69.6 ขยายตัวเร่งขึ้นที่ร้อยละ 3.0 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปีก่อน สอดคล้องกับเครื่องชี้เศรษฐกิจสหรัฐฯ ที่ยังคงส่งสัญญาณการขยายตัวทางเศรษฐกิจ โดยเครื่องชี้ด้านอุปทานที่สะท้อนโดยดัชนีผู้จัดการฝ่ายจัดซื้อ (Purchasing Manager Index: PMI) ทั้งภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการเฉลี่ยในไตรมาสที่ 3 ปี 2561 อยู่ที่ระดับ 59.7 จุด และ 58.6 จุด ตามลำดับ เพิ่มขึ้นจากเฉลี่ยในไตรมาสก่อนหน้า นอกจากนี้ ดัชนีความเชื่อมั่นผู้บริโภคเฉลี่ยในไตรมาสที่ 3 ปี 2561 อยู่ที่ระดับ 133.7 จุด เพิ่มขึ้นจากไตรมาสก่อนหน้าที่อยู่ที่ระดับ 127.2 จุด ทั้งนี้ ด้านเสถียรภาพเศรษฐกิจยังคงแข็งแกร่งโดยอัตราการว่างงานของสหรัฐฯ ในไตรมาสที่ 3 ปี 2561 เฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 3.8 ของกำลังแรงงานรวม ลดลงจากไตรมาสก่อนหน้า และอัตราเงินเฟ้อทั่วไปเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 2.6 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปีก่อน ลดลงเล็กน้อยจากไตรมาสก่อนหน้า ทั้งนี้ ที่ประชุมคณะกรรมการนโยบายการเงินของสหรัฐฯ (Federal Open

➔ ในปี 2561 คาดว่า เศรษฐกิจสหรัฐฯ จะขยายตัวร้อยละ 2.8 (ช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ 2.6 – 3.0) เนื่องจากเศรษฐกิจสหรัฐฯ ในครึ่งปีแรกของปี 2561 ขยายตัวสูง และคาดว่าเศรษฐกิจสหรัฐฯ จะยังได้รับานิสงค์จากนโยบายปฏิรูปภาษีที่มีผลบังคับใช้ตั้งแต่ต้นปี 2561 ซึ่งจะส่งผลให้การบริโภคและการลงทุนภายในประเทศเร่งขึ้นได้ นอกจากนี้ ตลาดแรงงานยังคงอยู่ในระดับที่แข็งแกร่งต่อเนื่อง สำหรับประเด็นสงครามการค้า คาดว่าจะส่งผลกระทบทางตรงต่อสหรัฐฯ ในวงจำกัด เนื่องจากเศรษฐกิจสหรัฐฯ พึ่งพาการส่งออกเพียงร้อยละ 12.8 ของ GDP อย่างไรก็ตาม เศรษฐกิจสหรัฐฯ ในปี 2561 ยังคงมีความเสี่ยงจากการเลือกตั้งกลางเทอมในช่วงเดือนพฤศจิกายน 2561 ที่พรรคริพับลิกันอาจสูญเสียที่นั่งในสภา ซึ่งอาจเป็นอุปสรรคสำหรับการผลักดันนโยบายต่างๆ ดังนั้น โดยภาพรวมของสัญญาณบวกต่อการบริโภคและการลงทุนภายในประเทศของสหรัฐฯ ที่ได้กล่าวมา จึงคาดว่าเศรษฐกิจสหรัฐฯ จะขยายตัวเร่งขึ้นจากในปี 2560

1.3 เศรษฐกิจญี่ปุ่น (ตลาดส่งออกใหญ่อันดับ 3 ของไทย: สัดส่วนการส่งออกร้อยละ 9.5 ของมูลค่าส่งออกสินค้ารวมในปี 2560)

➔ **เศรษฐกิจญี่ปุ่นในไตรมาส 3 ปี 2561 ส่งสัญญาณชะลอตัว** โดยมูลค่าการส่งออกในไตรมาส 3 ปี 2561 ขยายตัวชะลอลงที่ร้อยละ 3.0 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปีก่อน ลดลงจากไตรมาสก่อนหน้าที่ยขยายตัวร้อยละ 7.5 จากการส่งออกสินค้าไปยังตลาดหลักโดยเฉพาะสหรัฐฯ จีน อาเซียน และยุโรปโซนที่ขยายตัวชะลอลง ขณะที่การส่งออกบริการขยายตัวชะลอลง สะท้อนจากจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่ยขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 1.7 ชะลอลงจากร้อยละ 14.7 ในไตรมาสก่อนหน้า ขณะที่ดัชนีความเชื่อมั่นผู้บริโภคไตรมาส 3 ปี 2561 อยู่ที่ระดับ 43.5 จุด ชะลอลงจากไตรมาส 2 ปี 2561 ที่อยู่ที่ระดับ 43.8 จุด นอกจากนี้ภาคอุปทานที่บ่งชี้โดยดัชนีผู้จัดการฝ่ายจัดซื้อภาคอุตสาหกรรม เฉลี่ยไตรมาส 3 อยู่ที่ระดับ 51.5 จุด ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยไตรมาสสองที่อยู่ที่ระดับ 52.3 จุด ซึ่งเป็นผลมาจากความไม่แน่นอนจากการค้าโลก ด้านเสถียรภาพเศรษฐกิจ อัตราเงินเฟ้อทั่วไปเฉลี่ยในไตรมาส 3 อยู่ที่ร้อยละ 1.1 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปีก่อน เติบโตขึ้นจากไตรมาสก่อนหน้าที่อยู่ที่ร้อยละ 0.7

➔ ในปี 2561 คาดว่าเศรษฐกิจญี่ปุ่นจะขยายตัวชะลอลงที่ร้อยละ 1.1 (ช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ 0.9 – 1.3) จากฐานที่ค่อนข้างสูงในปี 2560 นอกจากนี้ แม้ในไตรมาส 2 เศรษฐกิจขยายตัวร้อยละ 1.3 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปีก่อน เติบโตขึ้นจากร้อยละ 1.0 ในไตรมาสก่อนหน้า จากการบริโภคและการลงทุนที่ขยายตัวเร่งขึ้น แต่ยังมีปัจจัยเสี่ยงจากอุทกภัยและภัยพิบัติต่างๆ ที่อาจจะส่งผลกระทบต่อภาคการผลิต ซึ่งคาดว่าจะผลกระทบต่อ GDP ทั้งปีจะอยู่ในวงจำกัด สำหรับภาคการส่งออกของญี่ปุ่นคาดว่าจะได้รับผลกระทบจากความขัดแย้งด้านนโยบายการค้าระหว่างสหรัฐฯ กับจีน โดยเฉพาะการผลิตที่เกี่ยวข้องกับรถยนต์และเหล็ก อย่างไรก็ตาม เศรษฐกิจญี่ปุ่นยังคงได้รับอานิสงส์จากธนาคารกลางญี่ปุ่นที่จะยังคงมีนโยบายแบบผ่อนคลายทางการเงินจนกว่าระดับเงินเฟ้อจะปรับตัวอยู่ที่ร้อยละ 2.0 โดยคาดว่าจะเริ่มยุตินโยบายแบบผ่อนคลายทางการเงินแบบเข้มข้นภายในปีงบประมาณ 2562 (เมษายน 2562 – มีนาคม 2563) ทั้งนี้ รัฐบาลญี่ปุ่นได้อนุมัติแผนงบประมาณระยะกลางใหม่เมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2561 เพื่อแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจปัจจุบัน คือ

การลดลงของอัตราการเกิด และการเพิ่มขึ้นของจำนวนผู้สูงอายุ รวมถึงเพื่อเป็นพื้นฐานในการพิจารณางบประมาณประจำปีงบประมาณ 2562 (เมษายน 2562 – มีนาคม 2563) ในเดือนธันวาคม 2561 โดยรัฐบาลให้ความสำคัญดังนี้ 1) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ 2) การปฏิรูปการทำงาน 3) เปิดรับแรงงานต่างชาติ 4) ขึ้นภาษีผู้บริโภค และ 5) จัดทำแผนฟื้นฟูเศรษฐกิจและการคลังฉบับใหม่ และผลักดันให้บรรลุเป้าหมายในการจัดสรรงบประมาณระยะปานกลางปี 2563 – 2568 ขณะที่อัตราการว่างงานและค่าจ้างส่งสัญญาณปรับตัวดีขึ้น แต่ยังมีปัจจัยเสี่ยงทางด้านการบริโภคที่ยังไม่ฟื้นตัวและอัตราเงินเฟ้อยังอยู่ในระดับต่ำกว่าระดับเงินเฟ้อเป้าหมาย

1.4 เศรษฐกิจยูโรโซน 19 ประเทศ (ตลาดส่งออกใหญ่อันดับ 4 ของไทย: สัดส่วนการส่งออกร้อยละ 7.2 ของมูลค่าส่งออกสินค้ารวมในปี 2560)

➡ ในไตรมาสที่ 3 ปี 2561 เศรษฐกิจยูโรโซน ขยายตัวร้อยละ 1.7 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปีก่อน หรือขยายตัวร้อยละ 0.2 จากไตรมาสก่อนหน้า (ขจัดผลทางฤดูกาล) ชะลอลงจากไตรมาสก่อนหน้าที่ขยายตัวร้อยละ 2.2 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปีก่อน สอดคล้องกับเครื่องชี้ทางเศรษฐกิจที่ส่งสัญญาณชะลอตัว อาทิ ดัชนีผู้จัดการฝ่ายจัดซื้อภาคอุตสาหกรรมและบริการเฉลี่ยในไตรมาสที่ 3 ปี 2561 อยู่ที่ระดับ 54.3 และ 54.4 จุด ตามลำดับ ลดลงจากไตรมาสก่อนหน้า นอกจากนี้ ดัชนีความเชื่อมั่นผู้บริโภคเฉลี่ยในไตรมาสที่ 3 ปี 2561 อยู่ที่ระดับ -1.8 จุด ลดลงจากไตรมาสก่อนหน้าที่อยู่ที่ระดับ 0.0 จุด ขณะที่ด้านเสถียรภาพเศรษฐกิจปรับตัวดีขึ้น โดยอัตราการว่างงานของยูโรโซนเฉลี่ยในช่วง 2 เดือนแรกของไตรมาสที่ 3 เฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 8.2 ของกำลังแรงงานรวม ลดลงเล็กน้อยจากไตรมาสก่อนหน้าที่ร้อยละ 8.3 ของกำลังแรงงานรวม และอัตราเงินเฟ้อทั่วไปเฉลี่ยไตรมาสที่ 3 ปี 2561 อยู่ที่ร้อยละ 2.1 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปีก่อน เพิ่มขึ้นจากไตรมาสก่อนหน้าซึ่งปรับเข้าใกล้กรอบเป้าหมายเงินเฟ้อของธนาคารกลางยุโรปที่ตั้งไว้ที่ร้อยละ 2.0

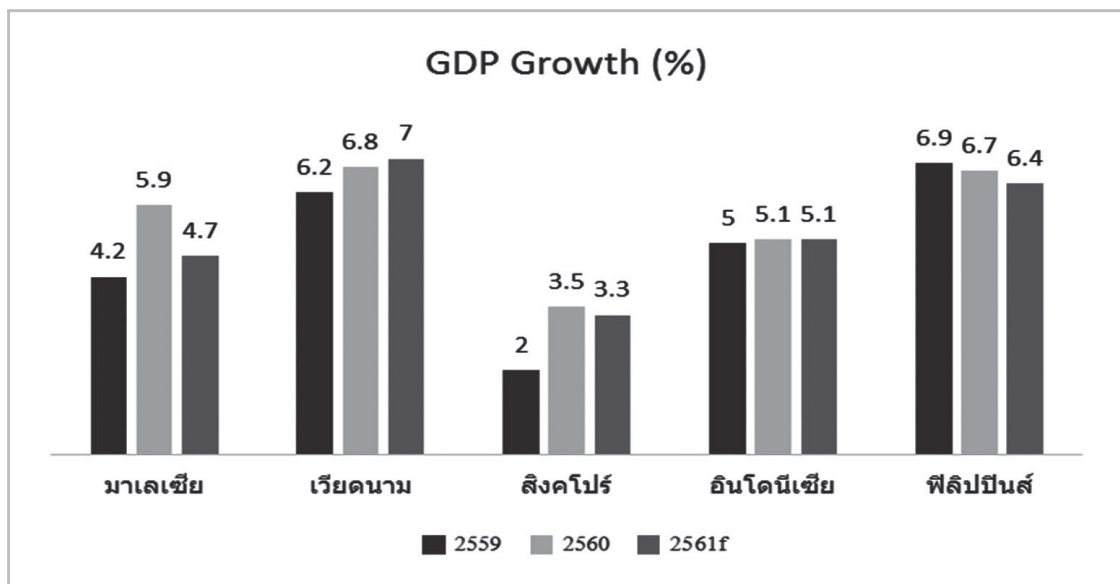
➡ ในปี 2561 คาดว่าเศรษฐกิจยูโรโซนจะขยายตัวชะลอลงเล็กน้อยที่ร้อยละ 2.1 (ช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ 1.9 – 2.3) โดยมีสาเหตุสำคัญมาจากการทยอยลดวงเงินของมาตรการการเงินแบบผ่อนคลาย (Quantitative Easing: QE) ตั้งแต่นั้นปี 2561 และจะสิ้นสุดในเดือนธันวาคมปีนี้ ประกอบกับความเสี่ยงด้านเสถียรภาพทางการคลังของอิตาลี ขณะที่เครื่องชี้ทางเศรษฐกิจหลักมีสัญญาณผสม ปัจจัยเหล่านี้จะช่วยสนับสนุนการขยายตัวของเศรษฐกิจยูโรโซนในปี 2561 ให้ขยายตัวได้ต่อเนื่องแต่ในอัตราที่ชะลอลงจากปีก่อน

1.5 เศรษฐกิจอาเซียน 5 ประเทศ (สัดส่วนการส่งออกร้อยละ 19.5 ของมูลค่าการส่งออกรวมปี 2560)

➡ เศรษฐกิจอาเซียนในไตรมาสที่ 3 ปี 2561 มีอัตราการขยายตัวที่แตกต่างกัน โดยเศรษฐกิจเวียดนามและอินโดนีเซียขยายตัวได้ดี โดย GDP เวียดนามขยายตัวได้ดีในไตรมาสที่ 3 ที่ร้อยละ 6.9 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปีก่อน โดยมีปัจจัยมาจากกำลังการผลิตที่เพิ่มสูงทำให้ส่งออกได้มากขึ้น รวมถึงการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานและการลงทุนจากต่างประเทศที่ขยายตัวต่อเนื่อง ในขณะที่เศรษฐกิจอินโดนีเซียในไตรมาสที่ 3 ส่งสัญญาณที่ค่อนข้างดี จากดุลการค้าที่กลับมาเกินดุลในเดือนกันยายน 2561 และยอดค้าปลีกที่ขยายตัวเร่งขึ้นโดยเฉพาะยอดขายหมวดเครื่องใช้ไฟฟ้าในครัวเรือน อย่างไรก็ตาม เศรษฐกิจสิงคโปร์ มาเลเซีย และฟิลิปปินส์มีสัญญาณชะลอตัว โดยเศรษฐกิจสิงคโปร์ในไตรมาสเดียวกันขยายตัวต่ำที่เพียงร้อยละ 2.6 เปรียบเทียบกับครึ่งแรกของปีที่ขยายตัวสูงถึงร้อยละ 4.2 จากการที่สิงคโปร์เป็นประเทศเศรษฐกิจแบบเปิดพิเศษ (Ultra open economy) จึงได้รับผลกระทบจากปัจจัยภายนอกค่อนข้างสูง โดยเฉพาะจากความขัดแย้งด้าน

นโยบายการค้าระหว่างจีนกับสหรัฐฯ ซึ่งทั้งสองประเทศเป็นคู่ค้าที่สำคัญของสิงคโปร์ นอกจากนี้ เศรษฐกิจมาเลเซียได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนระบบจัดเก็บภาษีที่เป็นข้อจำกัดในการใช้นโยบายการคลังเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ อีกทั้งการลงทุนต่ำกว่าที่คาด และมีการเลื่อนโครงการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ออกไป อีกทั้งเกินดุลการค้าลดลง สำหรับเศรษฐกิจฟิลิปปินส์ในไตรมาสเดียวกันนั้นประสบปัญหาอัตราเงินเฟ้อที่พุ่งขึ้นสูงสุดในรอบ 9 ปีและค่าเงินเปโซที่อ่อนตัว ส่งผลให้ดุลการค้าขาดดุลสูงขึ้น และทำให้นาการกลางต้องดำเนินนโยบายการเงินแบบหดตัวด้วยการปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ย ส่งผลกระทบต่อการบริโภคและลงทุน สะท้อนจากดัชนีผู้จัดการฝ่ายซื้อที่สะท้อนการหดตัว

ภาพที่ 1 อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจอาเซียน (%)

ที่มา : CEIC รวบรวมโดย สศค.

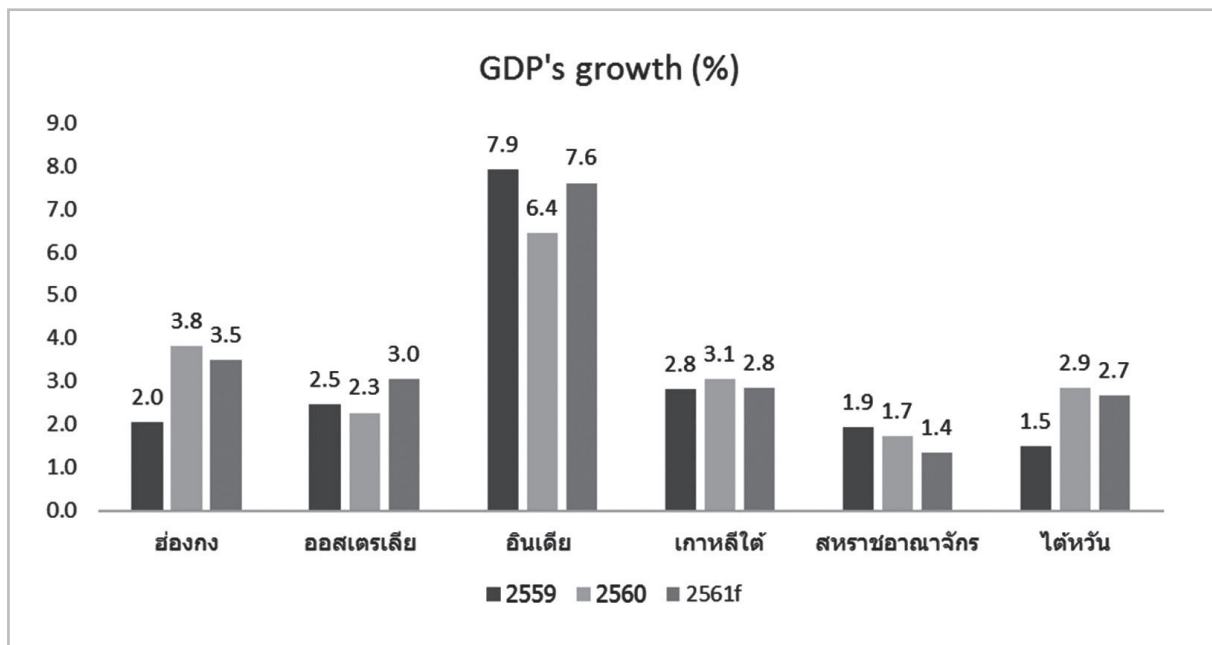
➡ ในปี 2561 คาดว่าเศรษฐกิจอาเซียนจะขยายตัวในอัตราที่แตกต่างกัน โดยเศรษฐกิจเวียดนามยังมีแนวโน้มขยายตัวได้ดี จากการลงทุนจากต่างประเทศที่ยังคงขยายตัวอย่างต่อเนื่อง และภาคการผลิตสินค้าอุตสาหกรรมยังคงเติบโตได้ดี ขณะที่เศรษฐกิจอินโดนีเซียคาดว่าจะทรงตัวเนื่องจากมีสัญญาณผสม เนื่องจากค่าเงินรูเปียห์ที่อ่อนตัวส่งผลกระทบต่อ การนำเข้าสุทธิทำให้ขาดดุลการค้าต่อเนื่อง แต่รัฐบาลอินโดนีเซียพยายามใช้นโยบายภาษีเพื่อลดการนำเข้า จึงอาจช่วยบรรเทาผลกระทบได้บ้าง ขณะที่การดำเนินนโยบายการเงินแบบหดตัวเพื่อช่วยบรรเทาการอ่อนตัวของค่าเงินอาจส่งผลต่อการบริโภคและลงทุนในไตรมาสสุดท้ายของปีให้ชะลอลงได้ นอกจากนี้ เศรษฐกิจสิงคโปร์ มาเลเซีย และฟิลิปปินส์คาดว่าจะชะลอลง เนื่องจากคาดว่าเศรษฐกิจคู่ค้าหลักของสิงคโปร์ เช่น จีนและสหรัฐฯ จะขยายตัวชะลอลงจากปีก่อนหน้า ขณะที่มาเลเซียอาจมีการชะลอการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐาน ส่วนฟิลิปปินส์มีปัจจัยเสี่ยงเชิงเสถียรภาพ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาอัตราเงินเฟ้อและอัตราดอกเบี้ยที่พุ่งสูงขึ้นจนกระทบการบริโภคภายในประเทศ อย่างไรก็ตาม เศรษฐกิจอาเซียนยังคงเผชิญความเสี่ยงจากปัจจัยภายนอก อันประกอบด้วยความขัดแย้งด้านนโยบายการค้าระหว่างสหรัฐฯ-จีน ซึ่งจะส่งผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมกับเศรษฐกิจอาเซียนโดยเฉพาะสิงคโปร์ มาเลเซีย และเวียดนามที่พึ่งพาภาคการส่งออกเป็นหลัก ขณะที่ราคาน้ำมันและสินค้าโภคภัณฑ์ในตลาดโลกอยู่ในทิศทางขาขึ้น ส่งผลให้ประเทศผู้ส่งออกน้ำมัน เช่น สิงคโปร์และมาเลเซียได้รับประโยชน์มากขึ้น ขณะเดียวกันจะเพิ่มแรงกดดันเงินเฟ้อในหลายประเทศโดยเฉพาะฟิลิปปินส์ นอกจากนี้ ปัจจัยภายนอกต่างๆ อาทิ การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจและ

สถานการณ์หนี้ที่อยู่ในระดับสูงของจีน ปัญหานี้คร่าเรือนในระดับสูงของประเทศกำลังพัฒนา ผลกระทบจากการเจรจา Brexit การปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ยนโยบายสหรัฐฯ และปัญหาข้อพิพาทพื้นที่ทับซ้อนในทะเลจีนใต้ อาจส่งผลให้อุปสงค์จากต่างประเทศมีความไม่แน่นอนและมีความเสี่ยงที่อาจชะลอตัว ซึ่งจะสะท้อนกลับมาส่งผลกระทบต่อภาคการส่งออกของอาเซียนในปี 2561 ได้

1.6 เศรษฐกิจประเทศคู่ค้าอื่นๆ ในเอเชีย (ฮ่องกง เกาหลีใต้ ไต้หวัน และอินเดีย) ออสเตรเลีย และสหราชอาณาจักร (สัดส่วนการส่งออกร้อยละ 17.8 ของมูลค่าส่งออกสินค้ารวมในปี 2560)

➡ ในไตรมาส 3 ปี 2561 เศรษฐกิจฮ่องกงและไต้หวันมีสัญญาณการขยายตัวต่อเนื่อง ขณะที่เศรษฐกิจอินเดีย ออสเตรเลีย เกาหลีใต้และสหราชอาณาจักรมีสัญญาณการขยายตัวชะลอลง โดยเศรษฐกิจที่พึ่งพาการส่งออกเป็นแรงขับเคลื่อนเศรษฐกิจหลักบางประเทศ ได้แก่ ไต้หวันและฮ่องกง ยังคงขยายตัวต่อเนื่องเนื่องจากเศรษฐกิจจีนซึ่งเป็นตลาดส่งออกหลักยังคงมีอุปสงค์สินค้าจาก 2 ประเทศนี้ในระดับสูง ในขณะที่ภาคการส่งออกของเกาหลีใต้มีสัญญาณชะลอตัวลง เนื่องจากการส่งออกไปยังยุโรปหดตัวแรงขึ้น ขณะเดียวกันเศรษฐกิจที่พึ่งพาการบริโภคภายในประเทศเป็นหลัก อันได้แก่อินเดียและออสเตรเลียได้รับผลกระทบจากอุปสงค์ภายในประเทศที่ขยายตัวชะลอลง สะท้อนจากเครื่องชี้ทางเศรษฐกิจด้านการบริโภคที่ชะลอตัว นอกจากนี้เศรษฐกิจสหราชอาณาจักรชะลอตัวลงเล็กน้อยจากการชะลอตัวของภาคการผลิต บ่งชี้จากดัชนีผู้จัดการฝ่ายจัดซื้อทั้งภาคอุตสาหกรรมเฉลี่ยในไตรมาสที่ 3 ปี 2561 ที่ปรับลดลง

ภาพที่ 2 การเติบโตทางเศรษฐกิจปี 2560 และคาดการณ์ปี 2561

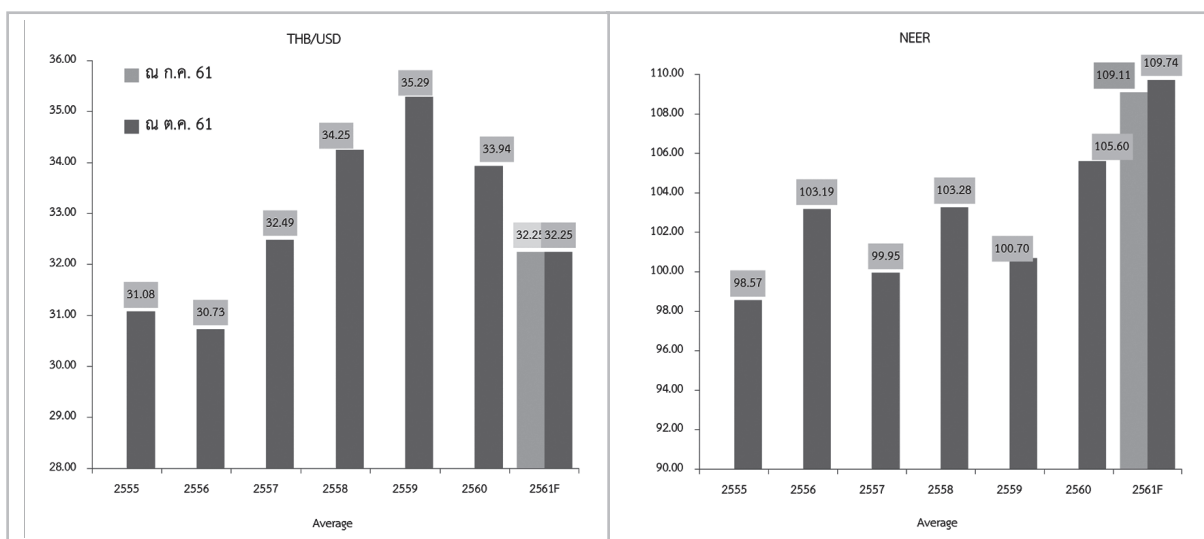
ที่มา: CEIC รวบรวมโดย สศค.

➡ ในปี 2561 คาดว่าเศรษฐกิจคู่ค้าอื่นๆ ที่พึ่งพาการส่งออกจะขยายตัวในอัตราชะลอลง จากความเสี่ยงของความขัดแย้งด้านนโยบายการค้าโลกที่ยกระดับขึ้น รวมถึงปัจจัยภายนอกอื่นๆ อาทิ การใช้นโยบายการเงินแบบตึงตัวของสหรัฐฯ ที่ทำให้เงินทุนผันผวนและไหลกลับสู่สหรัฐฯ ปัจจัยเหล่านี้จะทำให้เศรษฐกิจฮ่องกง ไต้หวัน และเกาหลีใต้ขยายตัวชะลอลง ขณะที่เศรษฐกิจของประเทศที่พึ่งการบริโภคภายในประเทศอย่างอินเดีย และออสเตรเลีย คาดว่าจะขยายตัวเร่งขึ้น สำหรับอินเดียคาดว่าเศรษฐกิจจะเร่งขึ้นจากอุปสงค์ในประเทศเป็นสำคัญ แต่ยังมีปัจจัยเสี่ยงทางด้านเงินเฟ้อที่ยังอยู่ในระดับสูง ราคาน้ำมันที่เพิ่มสูงขึ้น และความผันผวนของค่าเงินเป็นความเสี่ยงที่สามารถลดการเติบโตของเศรษฐกิจโลกและทำให้เงินทุนไหลออกจากตลาดเกิดใหม่ รวมถึงความขัดแย้งด้านนโยบายการค้าที่สร้างแรงกดดันให้กับตลาดโลกและอาจส่งผลกระทบต่อภาคการส่งออกได้ ขณะที่เศรษฐกิจออสเตรเลียคาดว่าจะขยายตัวดีเนื่องจากการฟื้นตัวในภาคอุตสาหกรรมโดยเฉพาะภาคเหมืองแร่ และการบริโภคที่ขยายตัวได้ดีต่อเนื่อง นอกจากนี้ ธนาคารกลางออสเตรเลียประกาศคงอัตราดอกเบี้ยนโยบายอยู่ที่ร้อยละ 1.5 สอดคล้องกับเศรษฐกิจที่ขยายตัวได้ดี ขณะที่ยังมีปัจจัยเสี่ยง ได้แก่ ราคาน้ำมันที่ปรับตัวสูงขึ้น และหนี้ครัวเรือนมีสัดส่วนที่สูงเมื่อเทียบกับรายได้ของประชาชน ซึ่งสูงกว่าประเทศพัฒนาแล้วอื่นๆ มาก อย่างไรก็ตาม คาดว่าเศรษฐกิจสหราชอาณาจักรจะชะลอตัวลงจากชะลอการลงทุนของภาคเอกชนจนกว่าการเจรจา Brexit จะสำเร็จลุล่วง

2. อัตราแลกเปลี่ยนบาทต่อดอลลาร์สหรัฐ และดัชนีค่าเงินบาท

“ในปี 2561 คาดว่าเงินบาทจะยังแข็งค่าจากปีก่อนหน้า โดยเฉลี่ยทั้งปีที่ 32.25 บาทต่อดอลลาร์สหรัฐ หรือแข็งค่าขึ้นร้อยละ 5.0 จากค่าเฉลี่ยปีก่อนหน้า อย่างไรก็ตาม ดัชนีค่าเงินบาทปี 2561 จะแข็งค่าขึ้นเพียงร้อยละ 3.1” (ภาพที่ 3)

ภาพที่ 3 สมมติฐานค่าเงินบาทต่อดอลลาร์สหรัฐ และดัชนีค่าเงินบาทเฉลี่ยในปี 2560 และปี 2561

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) รวบรวมโดย สศค.
หมายเหตุ: ดัชนีค่าเงินบาท จากการคำนวณของ สศค.

➡ การเปรียบเทียบเงินบาทกับเงินสกุลหลักและเงินสกุลอื่นๆ ในภูมิภาคพบว่า ในช่วง 10 เดือนแรกของปี 2561 เงินบาทต่อดอลลาร์สหรัฐแข็งค่าขึ้นในอัตราที่มากกว่าค่าเงินสกุลหลักส่วนมาก โดยเฉลี่ยอยู่ที่ 32.20 บาทต่อดอลลาร์สหรัฐ หรือแข็งค่าขึ้นร้อยละ 5.1 จากค่าเฉลี่ยปีก่อนหน้า ผลจากเงินดอลลาร์สหรัฐที่อ่อนค่าลงมากในช่วง 4 เดือนแรกของปี 2561 ประกอบกับภาคการส่งออกสินค้าและบริการขยายตัวดี ตลอดจนผลพวงจากวิกฤติค่าเงินในตุรกี ที่ทำให้นักลงทุนจำนวนมากหันมาลงทุนในไทย ซึ่งเป็นประเทศตลาดเกิดใหม่ที่มีเสถียรภาพสูง นอกจากนี้ ดัชนีค่าเงินบาท (Nominal Effective Exchange Rate: NEER) ที่คำนวณโดย สศค. เฉลี่ยอยู่ที่ระดับ 109.26 จุด คิดเป็นการแข็งค่าขึ้นร้อยละ 3.5 เมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยปี 2560 โดยมีสาเหตุหลักมาจากเงินสกุลหลักที่แข็งค่าในอัตราที่น้อยกว่าเงินบาท โดยเฉพาะเงินเยน ปอนด์สเตอร์ลิง วอน ดอลลาร์ไต้หวัน และดอลลาร์ออสเตรเลีย ตลอดจนเงินบางสกุลที่อ่อนค่าเมื่อเทียบกับเงินบาท

➡ ในปี 2561 คาดว่าในภาพรวมเงินบาทต่อดอลลาร์สหรัฐจะแข็งค่าขึ้นจากปี 2560 โดยเฉลี่ยอยู่ที่ระดับ 32.25 บาทต่อดอลลาร์สหรัฐ (โดยมีช่วงคาดการณ์ที่ 32.00 – 32.50 บาทต่อดอลลาร์สหรัฐ) หรือคิดเป็นการแข็งค่าขึ้นร้อยละ 5.0 จากค่าเฉลี่ยปี 2560 อย่างไรก็ตาม ค่าเฉลี่ยของเงินบาทดังกล่าวอ่อนค่ากว่าค่าเฉลี่ยเดือนมกราคม-เมษายน 2561 เล็กน้อย เนื่องจากคาดว่าเงินบาทมีแนวโน้มอ่อนค่าลงในช่วงไตรมาสที่ 4 โดยอาจมีผลส่วนหนึ่งมาจากนโยบายภาษีของสหรัฐฯ ที่อาจทำให้ภาคธุรกิจสหรัฐฯ ที่มีฐานอยู่ต่างประเทศอาจตัดสินใจนำเงินกลับเข้าประเทศ ทำให้เงินดอลลาร์สหรัฐแข็งค่าขึ้น นอกจากนี้ การปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ยนโยบายสหรัฐฯ ที่คาดว่าจะมีการปรับขึ้นครั้งที่ 4 ของปีในเดือนธันวาคมนี้ ตลอดจนประเด็นความขัดแย้งด้านนโยบายการค้าที่สร้างความไม่แน่นอนขึ้นในตลาดการเงินทั่วโลก ส่งผลให้ดอลลาร์สหรัฐมีแนวโน้มแข็งค่าขึ้น อย่างไรก็ตาม สหรัฐฯ ยังคงเผชิญกับความผันผวนด้านเสถียรภาพทางการเมืองซึ่งจะเป็นปัจจัยที่ทำให้ดอลลาร์สหรัฐมีความผันผวนสูง ทั้งนี้ เมื่อเปรียบเทียบกับเงินสกุลอื่นๆ ที่เป็นคู่ค้าหลักของไทย คาดว่าเงินบาทจะแข็งค่าในอัตราที่ใกล้เคียงกับเงินสกุลอื่นๆ ยกเว้นริงกิตมาเลเซียที่คาดว่าจะแข็งค่าในอัตราที่มากกว่า จึงคาดว่าดัชนีค่าเงินบาทในปี 2561 จะเฉลี่ยที่ 109.66 จุด ซึ่งใกล้เคียงกับค่าเฉลี่ยในช่วง 9 เดือนแรกของปี 2561 หรือคิดเป็นการแข็งค่าขึ้นร้อยละ 3.8 จากค่าเฉลี่ยปี 2560 ทั้งนี้ ปัจจัยที่อาจส่งผลกระทบต่อค่าเงินบาทและค่าเงินสกุลอื่นๆ ได้แก่ ประเด็นความขัดแย้งด้านนโยบายการค้าระหว่างสหรัฐฯ กับจีน ท่าทีของธนาคารกลางสหรัฐฯ ต่อการปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ยนโยบาย ภาคการเงินของประเทศเศรษฐกิจใหม่ที่มีปัญหาด้านเสถียรภาพ ตลอดจนความเสี่ยงด้านภูมิรัฐศาสตร์ เป็นต้น

3.ราคาน้ำมันดิบในตลาดโลก

ราคาน้ำมันดิบดูไบในปี 2561 มีการปรับตัวเพิ่มขึ้นต่อเนื่องจากช่วงปลายปี 2560 โดยสาเหตุหลักมาจากปัญหาภายในประเทศของเวเนซุเอลาและการที่สหรัฐฯ คว่ำบาตรอิหร่าน ส่งผลให้อุปทานน้ำมันดิบของโลกหายไปค่อนข้างมาก สอดคล้องกับสต็อกน้ำมันที่ปรับลดลง ขณะที่ความต้องการใช้น้ำมันดิบในปี 2561 ลดลงเล็กน้อย เนื่องจากความกังวลของมาตรการกีดกันการค้าของทางสหรัฐฯ และจีน (Trade War) ทำให้ในช่วงเดือนกันยายน 2561 ราคาน้ำมันดิบดูไบเพิ่มขึ้นไปอยู่ที่ประมาณ 84.4 ดอลลาร์สหรัฐฯต่อบาร์เรล อย่างไรก็ตาม ในช่วงเดือนกรกฎาคม 2561 ที่ผ่านมา กลุ่มประเทศ OPEC และ non-OPEC เช่น รัสเซีย ได้มีการตกลงเพิ่มกำลังการผลิตเพื่อรองรับปริมาณน้ำมันที่หายไป เพื่อรักษาเสถียรภาพราคาน้ำมันของโลก

ภาพที่ 4 ราคาน้ำมันดิบดูไบรายวัน ปี 2559 2560 และ 2561

ที่มา Reuters

ตารางที่ 2 ประมาณการด้านปัจจัยพื้นฐานของตลาดน้ำมันดิบโลกของ EIA

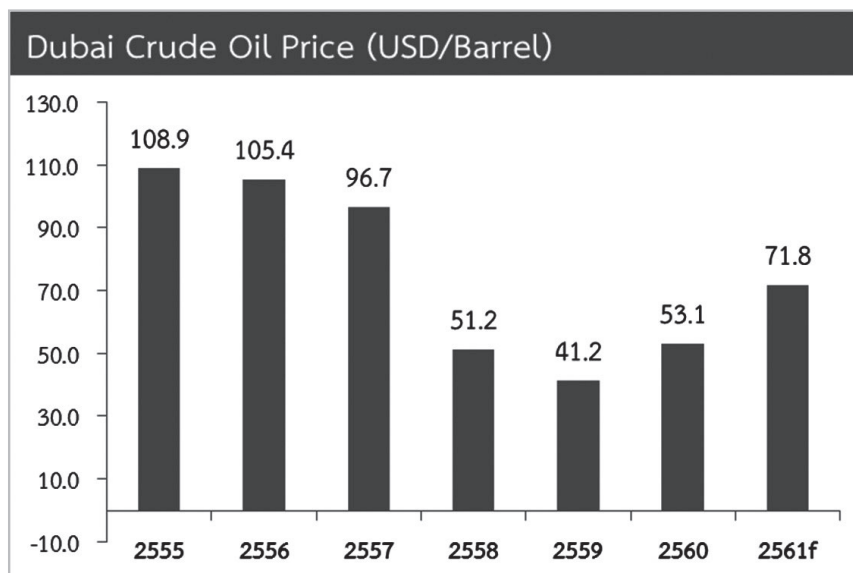
EIA ประมาณการ ณ กรกฎาคม 61	Supply (ล้านบาร์เรลต่อวัน)	Demand (ล้านบาร์เรลต่อวัน)	Change in Inventory (ล้านบาร์เรล เทียบกับ ปีก่อนหน้า)
2560 (ข้อมูลจริง)	97.68	98.52	-93.94
2561 (คาดการณ์)	99.66	100.10	-273.17

ที่มา: EIA (US Energy Information Administration)

จากตัวเลขคาดการณ์ของ EIA พบว่า ทั้งปริมาณการผลิตและปริมาณความต้องการใช้น้ำมันดิบมีการปรับตัวเพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า เนื่องจากเศรษฐกิจโลกที่ขยายตัวอย่างต่อเนื่องทำให้ส่งผลต่อความต้องการใช้น้ำมันดิบ อย่างไรก็ตาม สต็อกน้ำมันดิบที่ปรับลดลงค่อนข้างมากเมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า ส่งผลให้ราคาน้ำมันดิบปรับตัวเพิ่มขึ้น

สำหรับในช่วงที่เหลือของปี 2561 คาดว่าราคาน้ำมันดิบจะทรงตัวอยู่ในระดับสูงต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม ยังมีปัจจัยที่ต้องติดตามอย่างใกล้ชิดต่อไป ได้แก่ ความรุนแรงของมาตรการกีดกันการค้าของทางสหรัฐฯ และจีน (Trade War) และปัญหาระหว่างสหรัฐฯ และซาอุดีอาระเบีย ทั้งนี้ คาดว่าราคาน้ำมันดิบดูไบปี 2561 จะเฉลี่ยอยู่ที่ 71.8 ดอลลาร์สหรัฐต่อบาร์เรล (ช่วงคาดการณ์ที่ 68.8 ถึง 74.8 ดอลลาร์สหรัฐต่อบาร์เรล) ซึ่งเป็นการปรับตัวเพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้า

ภาพที่ 5 สมมติฐานราคาน้ำมันดิบดูไบ

ที่มา Reuters และประมาณการโดย สศค.

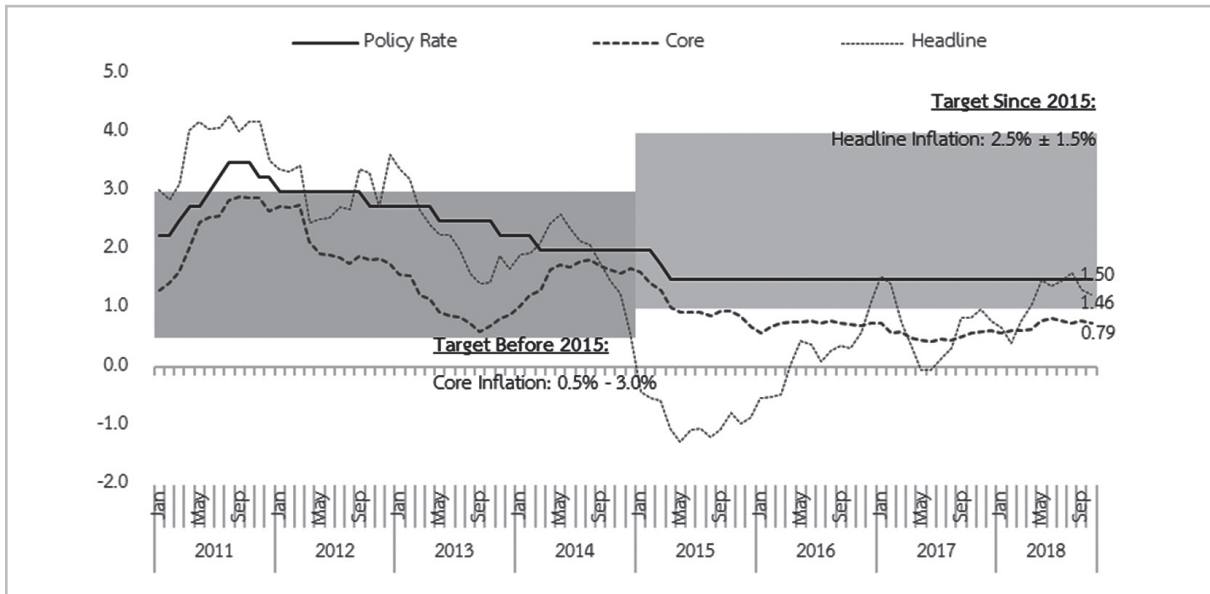
4. อัตราดอกเบี้ยนโยบาย

“ในไตรมาส 3 ปี 2561 คณะกรรมการนโยบายการเงินยังคงดำเนินนโยบายการเงินแบบผ่อนคลายเป็นต่อเนื่อง โดยคงอัตราดอกเบี้ยนโยบายที่ร้อยละ 1.50 ต่อปี ทำให้ ณ สิ้นไตรมาสที่ 3 ปี 2561 อัตราดอกเบี้ยนโยบายอยู่ที่ร้อยละ 1.50 ต่อปี”

➡ ในปี 2561 กระทรวงการคลังและคณะกรรมการนโยบายการเงิน (กนง.) ได้กำหนดเป้าหมายนโยบายการเงิน โดยใช้อัตราเงินเฟ้อทั่วไปเฉลี่ยทั้งปีที่ร้อยละ 2.5 ± 1.5 ต่อปี

➡ ในไตรมาสที่ 3 ปี 2561 กนง. ยังคงดำเนินนโยบายการเงินแบบผ่อนคลายเป็นต่อเนื่อง โดยในการประชุมวันที่ 19 กันยายน 2561 กนง. ได้มีมติ 5 ต่อ 2 เสียง ให้คงอัตราดอกเบี้ยนโยบายไว้ที่ร้อยละ 1.50 ต่อปี โดย 2 เสียงให้ขึ้นอัตราดอกเบี้ยนโยบายร้อยละ 0.25 จากร้อยละ 1.50 เป็นร้อยละ 1.75 ต่อปี เนื่องจากเศรษฐกิจไทยมีแนวโน้มขยายตัวอย่างต่อเนื่อง โดยได้รับแรงหนุนจากทั้งต่างประเทศและอุปสงค์ในประเทศที่ปรับตัวดีขึ้น และอัตราเงินเฟ้อทั่วไปค่อนข้างปรับตัวสูงขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไป สำหรับภาวะการเงินโดยรวมยังอยู่ในระดับที่ผ่อนคลายและเอื้อต่อการขยายตัวของเศรษฐกิจได้อย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการฯ เห็นควรให้ติดตามการสะสมความเปราะบางในระบบการเงิน โดยเฉพาะการแข่งขันปล่อยสินเชื่อที่อยู่อาศัยของธนาคารพาณิชย์ซึ่งส่งผลให้มาตรฐานการปล่อยสินเชื่อลดลงต่ำ คณะกรรมการฯ ส่วนใหญ่จึงเห็นควรให้คงอัตราดอกเบี้ยนโยบายไว้ เนื่องจากนโยบายการเงินแบบผ่อนคลายเป็นระดับปัจจุบันยังมีความจำเป็นต่อการสนับสนุนให้เศรษฐกิจขยายตัวได้อย่างชัดเจนต่อเนื่อง แต่ต้องติดตามความเสี่ยงของเสถียรภาพระบบการเงินซึ่งจะมีผลต่อการขยายตัวของเศรษฐกิจในระยะยาว

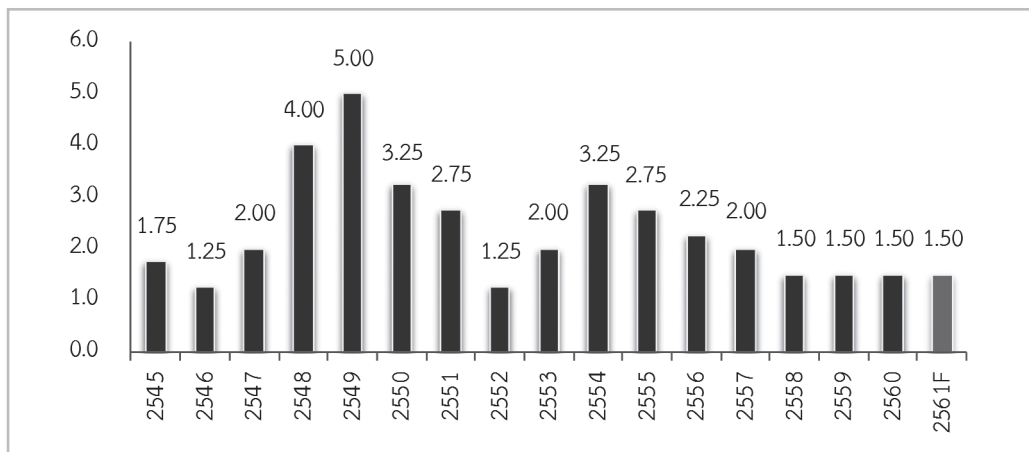
ภาพที่ 6 อัตราดอกเบี้ยนโยบายและอัตราเงินเฟ้อ

ที่มา : กระทรวงพาณิชย์ และธนาคารแห่งประเทศไทย รวบรวมโดย สศค.

➔ ในปี 2561 สศค. คาดว่าอัตราดอกเบี้ยนโยบายมีแนวโน้มที่จะยังคงอยู่ที่ร้อยละ 1.50 ต่อปี เนื่องจากคาดว่าเศรษฐกิจไทยในภาพรวมจะขยายตัวได้อย่างต่อเนื่องจากการส่งออกสินค้าและการท่องเที่ยวที่ปรับตัวดีขึ้นเป็นหลัก อย่างไรก็ตาม อาจมีความเสี่ยงจากความไม่แน่นอนด้านนโยบายการค้าระหว่างประเทศของสหรัฐฯ และมาตรการตอบโต้จากประเทศคู่ค้า ซึ่งส่งผลกระทบต่อการค้าโลกในปี 2561 รวมถึงความเสี่ยงด้านการเงินภายในประเทศ อาทิ ด้านการชำระหนี้ภาคครัวเรือนและธุรกิจ โดยเฉพาะธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ที่อาจต้องปรับตัวเชิงโครงสร้างและรูปแบบการทำธุรกิจ ดังนั้นจึงคาดว่าธนาคารแห่งประเทศไทยจะดำเนินนโยบายการเงินในระดับที่ผ่อนปรนต่อไปและรักษาขีดความสามารถในการดำเนินนโยบาย (Policy space) เพื่อสนับสนุนการขยายตัวของเศรษฐกิจและเตรียมพร้อมรองรับกับความผันผวนที่อาจกระทบการขยายตัวทางเศรษฐกิจในปี 2561

ภาพที่ 7 สมมติฐานอัตราดอกเบี้ยนโยบาย ณ สิ้นเดือนตุลาคม 2561

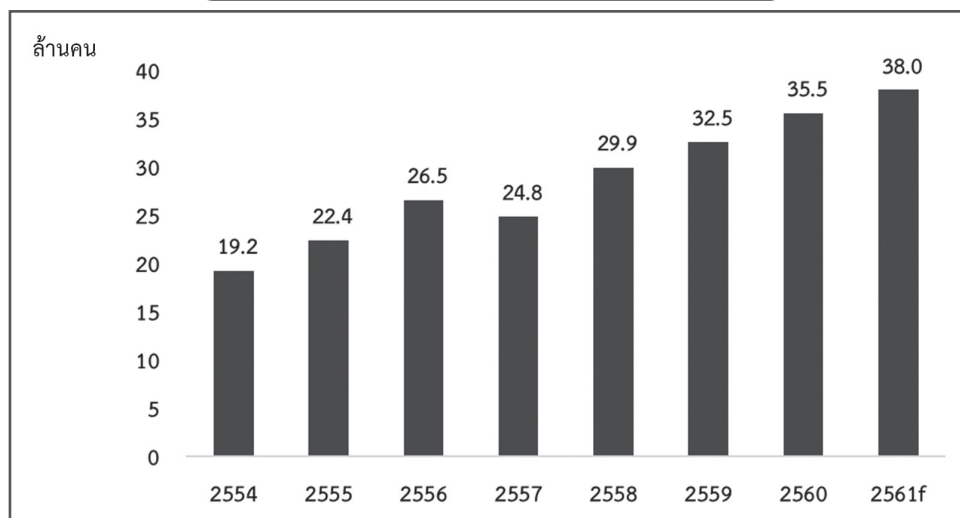
ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย ประมวลผลโดย สศค.

5. จำนวนนักท่องเที่ยวต่างประเทศ

นักท่องเที่ยวต่างประเทศที่เดินทางเข้าประเทศไทยในช่วงไตรมาสที่ 3 ปี 2561 มีจำนวนทั้งสิ้น 9.06 ล้านคน ขยายตัวร้อยละ 1.9 ต่อปี ทำให้ในช่วง 9 เดือนแรกของปี 2561 มีจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติทั้งหมด 28.54 ล้านคน ขยายตัวร้อยละ 8.7 ต่อปี โดยแหล่งที่มาของการขยายตัว (Contribution to Growth) มาจากนักท่องเที่ยวกลุ่มประเทศจีน มาเลเซีย ฮองกง อินเดีย และรัสเซีย เป็นหลัก สร้างรายได้ให้กับการท่องเที่ยว จำนวน 1,490,458 ล้านบาท หรือคิดเป็นการขยายตัวร้อยละ 11.0 ต่อปี

ในส่วนของสมมติฐานจำนวนนักท่องเที่ยวต่างประเทศปี 2561 ได้มีการปรับลดการคาดการณ์จำนวนนักท่องเที่ยวต่างประเทศที่เดินทางเข้าประเทศไทย ในปี 2561 จากเดิมที่คาดการณ์ไว้ ณ เดือนกรกฎาคม 2561 ที่ 39.5 ล้านคน มาอยู่ที่ 38.0 ล้านคน ณ เดือนตุลาคม 2561 โดยคิดเป็นการขยายตัวร้อยละ 7.0 ต่อปี ซึ่งคาดว่าจะสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวจำนวน 2.01 ล้านล้านบาท หรือคิดเป็นขยายตัวร้อยละ 9.8 ต่อปี โดยสาเหตุหลักในการปรับลดการคาดการณ์อันเนื่องมาจากเหตุการณ์เรือฟินิกส์ล่มกลางทะเลภูเก็ต ส่งผลให้จำนวนนักท่องเที่ยวจากประเทศจีนลดลงกว่าที่เคยคาดการณ์ไว้ นอกจากนี้ มีผลกระทบของค่าเงินของตุรกีที่อ่อนค่าลงอย่างมาก ซึ่งส่งผลให้นักท่องเที่ยวรัสเซียเดินทางไปเที่ยวที่ประเทศตุรกีมากกว่าเดินทางมาเที่ยวประเทศไทย ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ ทำให้ สศค. ปรับลดการคาดการณ์จำนวนนักท่องเที่ยวต่างประเทศที่เดินทางเข้าประเทศไทยในปี 2561 ณ เดือนตุลาคม 2561 มาอยู่ที่ 38.0 ล้านคน

ภาพที่ 8 จำนวนนักท่องเที่ยวต่างประเทศ

ที่มา: สศค.

6. รายจ่ายภาคสาธารณะประจำปีงบประมาณ 2561

“ปีงบประมาณ 2561 รายจ่ายภาคสาธารณะคาดว่าจะสามารถเบิกจ่ายได้ 3,634,505 ล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 5.1 ต่อปี ซึ่งแบ่งออกได้เป็น (1) การบริโภคภาครัฐบาล คาดว่าจะสามารถเบิกจ่ายได้ 2,656,932 ล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 4.9 ต่อปี และ (2) การลงทุนภาครัฐบาล คาดว่าจะสามารถเบิกจ่ายได้ 977,574 ล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 5.6 ต่อปี”

6.1 รายจ่ายของรัฐบาล

สำหรับปีงบประมาณ 2561 รายจ่ายรัฐบาลคาดว่าจะสามารถเบิกจ่ายงบประมาณรวมได้ทั้งสิ้น 3,309,734 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 4.0 ต่อปี โดยรายจ่ายงบประมาณรวมคาดว่าจะสามารถเบิกจ่ายได้ทั้งสิ้น 3,007,168 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 4.0 ต่อปี ทั้งนี้ รายจ่ายปีงบประมาณ 2561 สามารถเบิกจ่ายได้ 2,792,070 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 3.9 หรือคิดเป็นอัตราการเบิกจ่ายที่ร้อยละ 91.5 ของกรอบวงเงินงบประมาณ 3,050,000 ล้านบาท ซึ่งได้รวมงบประมาณเพิ่มเติมกลางปี 2561 จำนวน 150,000 ล้านบาท โดยงบประมาณเพิ่มเติมดังกล่าวจะนำมาสนับสนุนการดำเนินงานตามมาตรการสร้างความเข้มแข็งและยั่งยืนให้กับเศรษฐกิจภายในประเทศ (Local Economy) เช่น โครงการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก ยุกระดับสวัสดิการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพ สร้างโอกาสในอาชีพและการจ้างงาน โครงการพัฒนาเชิงพื้นที่ สร้างโอกาสการเข้าถึงแหล่งเงินทุน สนับสนุนวิสาหกิจชุมชนที่มีความเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายและส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน รวมถึงการปฏิรูปโครงสร้างการผลิตภาคเกษตรทั้งระบบ ซึ่งสถานการณ์บัญชีหนี้แห่งชาติได้มีมติอนุมัติ เมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2561 ที่ผ่านมา ทั้งนี้ รายจ่ายงบประมาณแบ่งออกเป็น (1) รายจ่ายประจำ สามารถเบิกจ่ายได้ 2,411,742 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 4.6 ต่อปี หรือคิดเป็นอัตราการเบิกจ่ายที่ร้อยละ 96.1 ของกรอบวงเงินงบประมาณรายจ่ายประจำ 2,510,457 ล้านบาท (2) รายจ่ายลงทุน สามารถเบิกจ่ายได้ 380,328 ล้านบาท ลดลงร้อยละ -0.1 ต่อปี หรือคิดเป็นอัตราการเบิกจ่ายที่ร้อยละ 70.4 ของกรอบวงเงินงบประมาณรายจ่ายลงทุน 540,009 ล้านบาท ขณะที่รายจ่ายเหลือปีสามารถเบิกจ่ายได้ 215,098 ล้านบาท

การเบิกจ่ายรายจ่ายนอกงบประมาณจากเงินกู้ คาดว่า จะสามารถเบิกจ่ายได้ 3,300 ล้านบาท ลดลงร้อยละ -62.6 ต่อปี ซึ่งประกอบด้วย (1) เงินกู้เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (Development Policy Loan: DPL) คาดว่าจะสามารถเบิกจ่ายได้ 450 ล้านบาท และ (2) โครงการเงินกู้เพื่อการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการน้ำและระบบขนส่งทางถนนระยะเร่งด่วนคาดว่าจะสามารถเบิกจ่ายได้ 2,850 ล้านบาท สำหรับการเบิกจ่ายจากรายจ่ายกองทุนนอกงบประมาณคาดว่าจะสามารถเบิกจ่ายได้จำนวน 299,266 ล้านบาท

ตารางที่ 3 สมมติฐานการเบิกจ่ายรายจ่ายของรัฐบาลปีงบประมาณ 2561

(หน่วย: ล้านบาท)	ปีงบประมาณ 2560	ปีงบประมาณ 2561 คาดการณ์ ณ ต.ค. 2561
1. รายจ่ายรัฐบาล (1.1+1.2+1.3)	3,181,489	3,309,734
1.1 รายจ่ายงบประมาณรวม (1.1.1+1.1.2+1.1.3)	2,890,545	3,007,168
1.1.1 รายจ่ายประจำ	2,305,815	2,411,742
1.1.2 รายจ่ายลงทุน	380,777	380,328
รายจ่ายรัฐบาลประจำปี (1)+(2)	2,686,592	2,792,070
อัตราเบิกจ่ายรายจ่ายงบประมาณ	91.9	91.5
1.1.3 รายจ่ายเหลือปี	203,953	215,098
1.2 รายจ่ายนอกงบประมาณจากเงินกู้	8,826	3,300
1.2.1 ไทยเข้มแข็ง	2	-
1.2.2 โครงการบริหารจัดการน้ำ ระยะเร่งด่วน	-	-
1.2.3 โครงการลงทุนพัฒนาระบบน้ำและทางถนน	8,314	2,850
1.2.4 โครงการลงทุน DPL	510	450
1.3 รายจ่ายกองทุนนอกงบประมาณ	282,118	299,266

ที่มา: สำนักนโยบายการคลัง (สนค.) สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (สศค.)

6.2 งบประมาณรายจ่ายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.)

การเบิกจ่ายงบประมาณของ อปท. ในปีงบประมาณ 2561 คาดว่าจะสามารถเบิกจ่ายได้ 525,901 ล้านบาท ลดลงร้อยละ -2.3 ต่อปี นอกจากนี้ ในส่วนของพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มีวัตถุประสงค์เพื่อกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีเป้าหมายให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักในการจัดบริการสาธารณะในระดับพื้นที่ (Area) และสอดคล้องกับข้อเสนอของคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่อปท. รวมทั้งสอดคล้องกับแนวทางปฏิรูปรายได้ของ อปท. เพื่อให้สามารถพึ่งพาตนเองได้มากขึ้น และก่อให้เกิดความยั่งยืนทางการคลังของท้องถิ่น

ตารางที่ 4 สมมติฐานการเบิกจ่ายรายจ่ายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปีงบประมาณ 2561

(หน่วย: ล้านบาท)	ปีงบประมาณ 2560	ปีงบประมาณ 2561 คาดการณ์ ณ ต.ค. 2561
รายจ่ายท้องถิ่น	538,339	525,901

ที่มา: สำนักนโยบายการคลัง (สนค.) คำนวณโดยสำนักนโยบายเศรษฐกิจมหภาค (สศม.) สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (สศค.)

6.3 งบประมาณรายจ่ายลงทุนของรัฐวิสาหกิจ

ปีงบประมาณ 2561 คาดว่ารายจ่ายลงทุนของรัฐวิสาหกิจจะสามารถเบิกจ่ายได้ 258,945 ล้านบาท ลดลงร้อยละ -2.1 ต่อปี โดยมีมาตรการการเร่งรัดการเบิกจ่ายงบลงทุนของรัฐวิสาหกิจตามนโยบายของรัฐบาลเพื่อกระตุ้นการเบิกจ่ายรายจ่ายลงทุนของรัฐวิสาหกิจ

ตารางที่ 5 สมมติฐานการเบิกจ่ายรายจ่ายลงทุนของรัฐวิสาหกิจในปีงบประมาณ 2561

(หน่วย: ล้านบาท)	ปีงบประมาณ 2560	ปีงบประมาณ 2561 คาดการณ์ ณ ต.ค. 2561
รายจ่ายลงทุนรัฐวิสาหกิจ	264,587	258,945

ที่มา: สำนักนโยบายการคลัง สำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ (สคร.) คำนวณโดยสำนักนโยบายเศรษฐกิจมหภาค

6.4 สรุปรวมรายจ่ายภาคสาธารณะ

สมมติฐานการเบิกจ่ายรายจ่ายภาคสาธารณะในปีงบประมาณ 2561 ดังกล่าว ทำให้คาดว่าในปีงบประมาณ 2561 รายจ่ายภาคสาธารณะสามารถเบิกจ่ายได้ทั้งสิ้น 4,094,580 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.8 ต่อปี ประกอบด้วย (1) รายจ่ายรัฐบาลรวมจำนวน 3,309,734 ล้านบาท (2) รายจ่ายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวน 525,901 ล้านบาท และ (3) รายจ่ายลงทุนของรัฐวิสาหกิจจำนวน 258,945 ล้านบาท

ตารางที่ 6 สมมติฐานการเบิกจ่ายรายจ่ายภาคสาธารณะในปีงบประมาณ 2561

(หน่วย: ล้านบาท)	ปีงบประมาณ 2560	ปีงบประมาณ 2561 คาดการณ์ ณ ต.ค. 2561
1. รายจ่ายรัฐบาล (1.1+1.2+1.3)	3,181,489	3,309,734
1.1 รายจ่ายงบประมาณรวม (1.1.1+1.1.2+1.1.3)	2,890,545	3,007,168
1.1.1 รายจ่ายประจำ	2,305,815	2,411,742
1.1.2 รายจ่ายลงทุน	380,777	380,328
รายจ่ายรัฐบาลประจำปี (1)+(2)	2,686,592	2,792,070
อัตราเบิกจ่ายรายจ่ายงบประมาณ	91.9	91.5
1.1.3 รายจ่ายเหลือปี	203,953	215,098
1.2 รายจ่ายนอกงบประมาณจากเงินกู้	8,826	3,300
1.2.1 ไทยเข้มแข็ง	2	-
1.2.2 โครงการบริหารจัดการน้ำ ระยะเร่งด่วน	-	-
1.2.3 โครงการลงทุนพัฒนาระบบน้ำและทางถนน	8,314	2,850
1.2.4 โครงการลงทุน DPL	510	450
1.3 รายจ่ายกองทุนนอกงบประมาณ	282,118	299,266
2. รายจ่ายท้องถิ่น	538,339	525,901
3. รายจ่ายลงทุนรัฐวิสาหกิจ	264,587	258,945
รายจ่ายภาคสาธารณะรวม	3,984,415	4,094,580

ที่มา: สำนักนโยบายการคลัง สำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ (สคร.) คำนวณโดยสำนักนโยบายเศรษฐกิจมหภาค

6.5 สรุปสมมติฐานรายจ่ายภาคสาธารณะตามระบบบัญชีประชาชาติ

จากสมมติฐานรายจ่ายภาคสาธารณะตามระบบงบประมาณข้างต้น สามารถนำมาแปลงเป็นรายจ่ายภาคสาธารณะตามระบบบัญชีประชาชาติ (System of National Accounts: SNA) ที่ลงสู่ระบบเศรษฐกิจจริง คาดว่าจะสามารถเบิกจ่ายได้ 3,634,505 ล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 5.1 ต่อปี ซึ่งแบ่งออกได้เป็น (1) การบริโภคภาครัฐบาล คาดว่าจะสามารถเบิกจ่ายได้ 2,656,932 ล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 4.9 ต่อปี และ (2) การลงทุนภาครัฐบาล คาดว่าจะสามารถเบิกจ่ายได้ 977,574 ล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 5.6 ต่อปี

ตารางที่ 7 สมมติฐานการเบิกจ่ายรายจ่ายภาคสาธารณะตามระบบบัญชีประชาชาติ

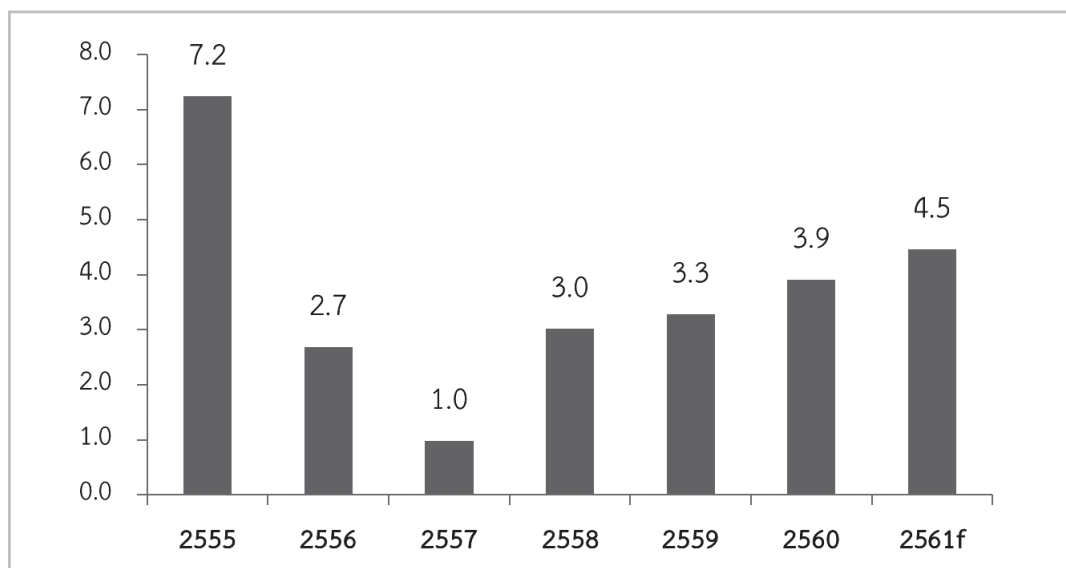
(หน่วย: ล้านบาท)	ปี 2561 คาดการณ์ ณ ต.ค. 2561
1. การบริโภคภาครัฐบาล	2,656,932
อัตราการขยายตัว	4.9
2. การลงทุนภาครัฐบาล	977,574
อัตราการขยายตัว	5.6
รายจ่ายภาคสาธารณะรวม	3,634,505
อัตราการขยายตัว	5.1

ที่มา: จากการคำนวณโดยสำนักนโยบายเศรษฐกิจมหภาค

ผลการประมาณการเศรษฐกิจไทยปี 2561

➔ สำหรับเศรษฐกิจไทยในปี 2561 คาดว่าจะสามารถขยายตัวอย่างต่อเนื่องที่ร้อยละ 4.5 (โดยมีช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ 4.3 – 4.7) เติบโตขึ้นจากปีก่อนหน้าที่ขยายตัวร้อยละ 3.9 โดยได้รับแรงขับเคลื่อนหลักมาจากการใช้จ่ายภาคเอกชนทั้งด้านการบริโภคและการลงทุนที่มีแนวโน้มขยายตัวเร่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการจ้างงานที่ขยายตัวเพิ่มขึ้น และรายได้ครัวเรือนในภาคเกษตรกรรมที่เริ่มขยายตัวดีขึ้นตามปริมาณผลผลิตสินค้าเกษตรที่เพิ่มสูงขึ้น นอกจากนี้ มาตรการช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อยของภาครัฐ โดยเฉพาะโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐยังช่วยสนับสนุนการใช้จ่ายใช้สอยของประชาชน และความคืบหน้าของโครงการลงทุนภาครัฐจากปีก่อนหน้ายังเป็นแรงสนับสนุนให้การลงทุนภาคเอกชนมีแนวโน้มขยายตัวดีขึ้นจากปีก่อนหน้าอีกด้วย สำหรับจำนวนนักท่องเที่ยวต่างประเทศที่เข้ามายังประเทศไทยยังคงมีแนวโน้มขยายตัวเพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้าอย่างต่อเนื่องเช่นกัน ซึ่งคาดว่าจะยังคงสนับสนุนให้ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวขยายตัวดีตามไปด้วย อย่างไรก็ตาม การขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศคู่ค้าที่ชะลอตัวลง และนโยบายกีดกันทางการค้าของสหรัฐรวมถึงการตอบโต้จากประเทศต่างๆ คาดว่าจะส่งผลให้การส่งออกสินค้าชะลอตัวลงเล็กน้อย สำหรับเสถียรภาพเศรษฐกิจภายในประเทศ คาดว่าอัตราเงินเฟ้อทั่วไปในปี 2561 จะอยู่ที่ร้อยละ 1.2 (โดยมีช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ 1.0 – 1.4) เพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้า ตามทิศทางราคาน้ำมันดิบในตลาดโลกและการฟื้นตัวของอุปสงค์ภายในประเทศ ทั้งนี้ ผลการประมาณการเศรษฐกิจในแต่ละภาคจะมีการนำเสนอในส่วนถัดไป ดังนี้

ภาพที่ 1 ประมาณการอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (สศค.)

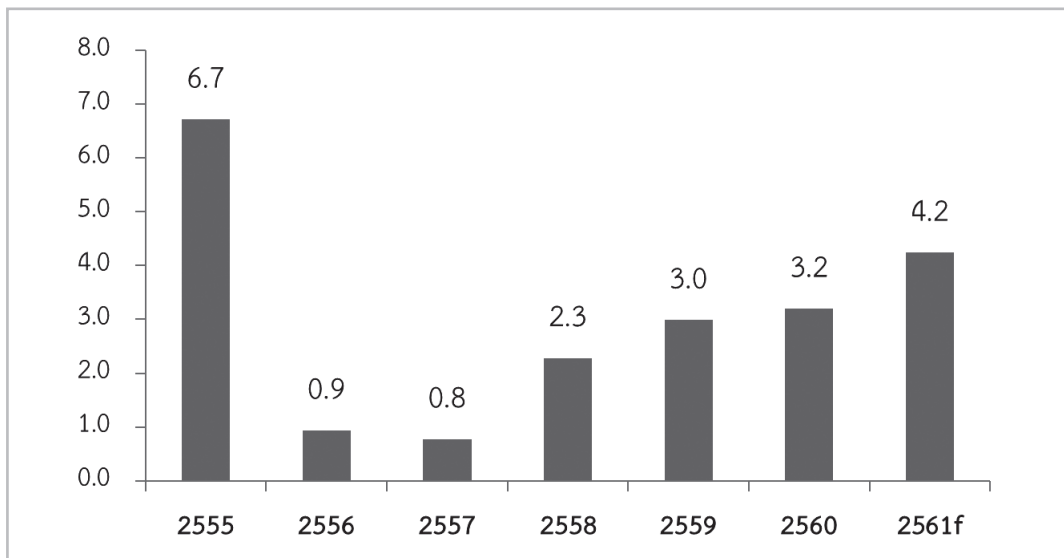
* หมายเหตุ f หมายถึงประมาณการ

1. การบริโภคภาคเอกชนที่แท้จริงแบบปริมาณลูกโซ่

➔ สำหรับในไตรมาสที่ 3 ปี 2561 การบริโภคภาคเอกชนที่แท้จริงแบบปริมาณลูกโซ่ ส่งสัญญาณขยายตัวต่อเนื่องจากไตรมาสก่อนหน้า สะท้อนจากเครื่องชี้ทางเศรษฐกิจด้านการบริโภคภาคเอกชนในไตรมาสที่ 3 ปี 2561 ได้แก่ รายได้จากการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มขยายตัวร้อยละ 6.6 ต่อเนื่องจากไตรมาสที่ 2 ปี 2561 ที่ขยายตัวร้อยละ 6.0 สอดคล้องกับปริมาณจำหน่ายรถยนต์นั่งขยายตัวในระดับสูงที่ร้อยละ 21.2 ปริมาณนำเข้าสินค้าอุปโภคบริโภคขยายตัวต่อเนื่องที่ร้อยละ 6.1 และดัชนีความเชื่อมั่นผู้บริโภคที่ปรับตัวดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง ขณะที่ปริมาณการจำหน่ายรถจักรยานยนต์จดทะเบียนใหม่หดตัวที่ร้อยละ -3.7 อย่างไรก็ตาม การบริโภคภาคเอกชนยังคงได้รับปัจจัยสนับสนุนจากมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจของภาครัฐ รวมถึงการท่องเที่ยวและการส่งออกที่ขยายตัวได้ดี ส่งผลให้การใช้จ่ายภาคครัวเรือนยังคงขยายตัวได้อย่างต่อเนื่อง

➔ สำหรับในปี 2561 การบริโภคภาคเอกชนที่แท้จริงแบบปริมาณลูกโซ่ คาดว่าจะขยายตัวต่อเนื่องที่ร้อยละ 4.2 (โดยมีช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ 4.0 – 4.4) โดยได้รับแรงสนับสนุนจากการจ้างงานที่ขยายตัวเพิ่มขึ้น และรายได้ครัวเรือนในภาคเกษตรกรรมที่เริ่มขยายตัวดีขึ้นตามปริมาณผลผลิตสินค้าเกษตรที่เพิ่มสูงขึ้น นอกจากนี้ มาตรการช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อยของภาครัฐ โดยเฉพาะโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐที่มีส่วนช่วยสนับสนุนการบริโภคภาคเอกชนให้ขยายตัวได้อย่างต่อเนื่อง

ภาพที่ 2 ประเมินการอัตราการขยายตัวของการบริโภคภาคเอกชนที่แท้จริง

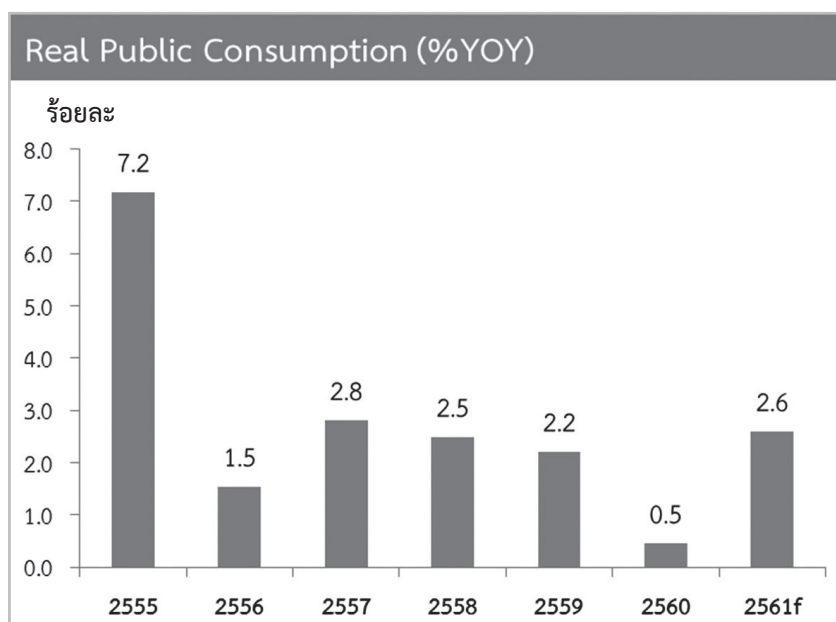
ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (สศค.)

* หมายเหตุ f หมายถึงประมาณการ

2. การบริโภคภาครัฐที่แท้จริงแบบปริมาณลูกโซ่

➡ ในปี 2561 การบริโภคภาครัฐที่แท้จริงแบบปริมาณลูกโซ่ คาดว่าจะขยายตัวร้อยละ 2.6 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน (ช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ 2.4 – 2.8) ตามกรอบวงเงินงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ 2561 ที่คณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบการอนุมัติวงเงินงบประมาณรายจ่ายจำนวน 2,900,000 ล้านบาท โดยในจำนวนนี้เป็นงบประมาณรายจ่ายประจำปี จำนวน 2,280,174 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 78.6 ของวงเงินงบประมาณรวม นอกจากนี้ ที่ประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2561 ได้มีการอนุมัติการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 วงเงิน 150,000 ล้านบาท ทั้งนี้ การเบิกจ่ายเงินงบประมาณปีงบประมาณ 2561 (ตุลาคม 2560 – กันยายน 2561) ในส่วนของรายจ่ายประจำปีสามารถเบิกจ่ายได้ 2,411,742 ล้านบาท คิดเป็นอัตราการเบิกจ่ายร้อยละ 96.1 ของวงเงินงบประมาณรายจ่ายประจำปีหลังโอนเปลี่ยนแปลง

ภาพที่ 3 ประมาณการอัตราการขยายตัวของการบริโภคภาครัฐที่แท้จริงแบบปริมาณลูกโซ่

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (สศค.)

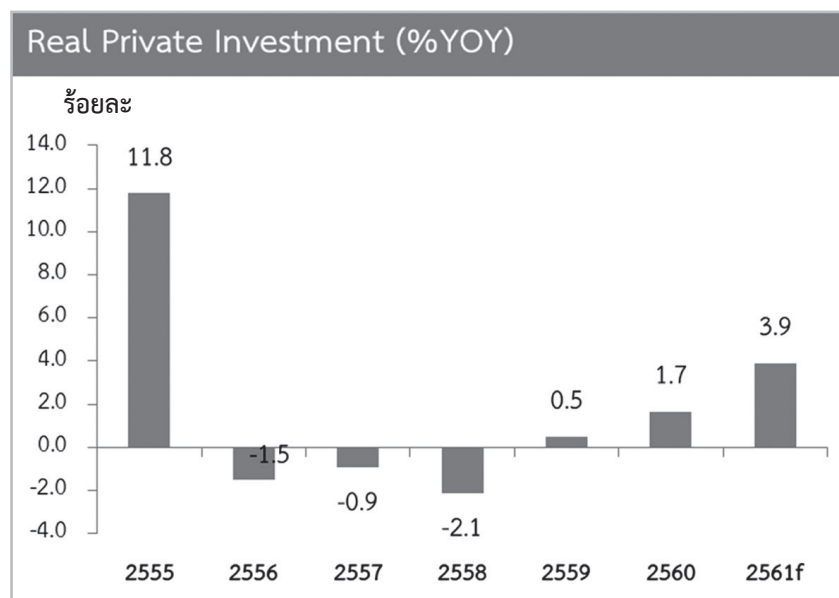
*หมายเหตุ f หมายถึงประมาณการ

3. การลงทุนภาคเอกชนที่แท้จริงแบบปริมาณลูกโซ่

➡ สำหรับในไตรมาสที่ 3 ปี 2561 การลงทุนภาคเอกชนที่แท้จริงแบบปริมาณลูกโซ่ ส่งสัญญาณขยายตัวในหมวดเครื่องมือเครื่องจักร สะท้อนจากเครื่องชี้ทางเศรษฐกิจ ได้แก่ ปริมาณจำหน่ายรถยนต์เชิงพาณิชย์ และปริมาณนำเข้าสินค้าทุนหักสินค้าพิเศษ (เครื่องบิน เรือ รถไฟ) ที่ยังคงขยายตัวเป็นบวกที่ร้อยละ 22.8 และ 5.0 ตามลำดับ ขณะที่การลงทุนในหมวดการก่อสร้างขยายตัวเช่นกัน สะท้อนจากปริมาณจำหน่ายปูนซีเมนต์ ที่ขยายตัวร้อยละ 8.8 อย่างไรก็ตาม การขยายตัวของภาคอุตสาหกรรม ที่เร่งการผลิตสินค้าส่งออก จะสนับสนุนการลงทุนภาคเอกชนโดยเฉพาะในหมวดเครื่องมือเครื่องจักรให้ขยายตัวต่อเนื่อง

➡ สำหรับในปี 2561 การลงทุนภาคเอกชนที่แท้จริงแบบปริมาณลูกโซ่ คาดว่าจะขยายตัวต่อเนื่องที่ร้อยละ 3.9 (โดยมีช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ 3.7 – 4.1) โดยได้รับแรงสนับสนุนจากการขยายตัวของภาคการส่งออก ความคืบหน้าในการเร่งการลงทุนในโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor Development: EEC) นอกจากนี้ การปรับตัวดีขึ้นของความเชื่อมั่นภาคธุรกิจภายใต้ความชัดเจนและความคืบหน้าของโครงการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ของภาครัฐ จะช่วยสนับสนุนและกระตุ้นการลงทุนภาคเอกชนให้เข้ามาขับเคลื่อนเศรษฐกิจภายในประเทศได้มากขึ้น

ภาพที่ 4 ประมาณการอัตราการขยายตัวของการลงทุนภาคเอกชนที่แท้จริง

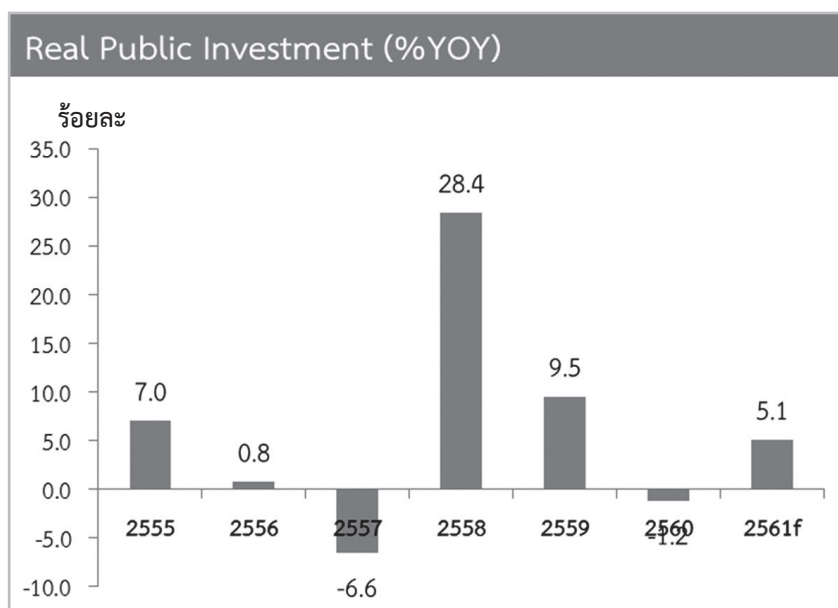
ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (สศค.)

* หมายเหตุ f หมายถึงประมาณการ

4. การลงทุนภาครัฐที่แท้จริงแบบปริมาณลูกโซ่

➡ ในปี 2561 การลงทุนภาครัฐที่แท้จริงคาดว่าจะขยายตัวที่ร้อยละ 5.1 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปีก่อน (โดยมีช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ 4.9 – 5.3) โดยมีปัจจัยสนับสนุนจากการใช้จ่ายภาครัฐที่จะเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง โดยเฉพาะจากโครงการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมขนส่งที่มีแนวโน้มเร่งรัดการเบิกจ่ายมากขึ้น ทั้งนี้ ในปีงบประมาณ 2561 รัฐบาลได้ตั้งวงเงินงบประมาณรายจ่ายลงทุนจำนวน 619,826 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 21.4 ของกรอบวงเงินงบประมาณ และตั้งเป้าอัตราเบิกจ่ายรายจ่ายลงทุนไว้ที่ร้อยละ 88.0 ทั้งนี้ การเบิกจ่ายเงินงบประมาณปีงบประมาณ 2561 (ตุลาคม 2560 – กันยายน 2561) ในส่วนของรายจ่ายลงทุนสามารถเบิกจ่ายได้ 380,328 ล้านบาท คิดเป็นอัตราการเบิกจ่ายร้อยละ 70.4 ของวงเงินงบประมาณรายจ่ายประจำหลังโอนเปลี่ยนแปลง

ภาพที่ 5 ประมาณการอัตราการขยายตัวของการลงทุนภาครัฐที่แท้จริงแบบปริมาณลูกโซ่

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (สศค.)

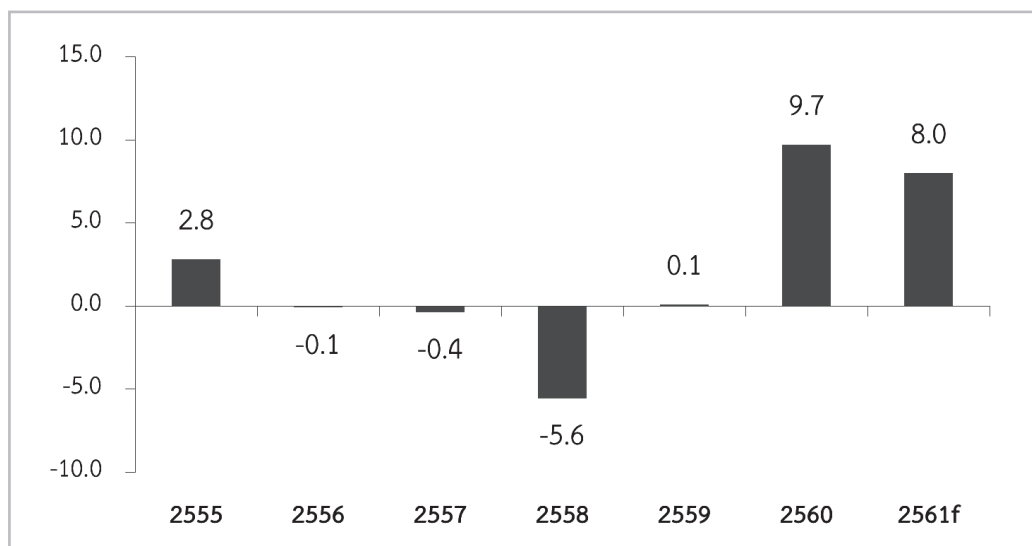
*หมายเหตุ f หมายถึงประมาณการ

5. มูลค่าส่งออกสินค้าในรูปดอลลาร์สหรัฐ

➔ มูลค่าส่งออกสินค้าในรูปดอลลาร์สหรัฐ¹ ไตรมาส 3 ปี 2561 อยู่ที่ 63.91 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ คิดเป็นการขยายตัวร้อยละ 3.0 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน ขยายตัวในอัตราชะลอจากไตรมาสก่อนหน้า ส่วนหนึ่งเป็นผลจากการส่งออกสินค้าบางรายการ อาทิ สินค้าทองคำไม่ขึ้นรูปที่หดตัวสูงในเดือนสุดท้ายของไตรมาสจากปัจจัยด้านฐานในปีก่อน เป็นสำคัญ อย่างไรก็ตาม ในภาพรวมของไตรมาสยังคงเป็นการขยายตัวอยู่ในแดนบวกต่อเนื่อง ทั้งนี้ เมื่อพิจารณามูลค่าการส่งออกในด้านมิติสินค้าในไตรมาส 3 ปี 2561 พบว่าสินค้าส่งออกสำคัญส่วนใหญ่ยังคงขยายตัวในระดับต่อเนื่อง อาทิ สินค้าหมวดสินค้าแร่และเชื้อเพลิง หมวดเครื่องใช้ไฟฟ้า สินค้าหมวดอุตสาหกรรมเกษตร และยานยนต์อุปกรณ์และส่วนประกอบ ที่ขยายตัวร้อยละ 29.8 4.1 3.7 และ 8.8 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปีก่อน ตามลำดับ และหากพิจารณาในด้านมิติรายประเทศ พบว่าตลาดส่งออกที่ยังเป็นตัวขับเคลื่อนสำคัญในไตรมาสดังกล่าว ได้แก่ กลุ่มประเทศในอาเซียน 5 กลุ่ม CLMV (กัมพูชา ลาว เมียนมา และเวียดนาม) ญี่ปุ่น และอินเดีย ที่ขยายตัวเฉลี่ยในระดับสูงที่ร้อยละ 21.0 24.2 8.7 และ 13.8 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปีก่อน ตามลำดับ ทั้งนี้ มูลค่าการส่งออกสินค้าในช่วง 9 เดือนแรกของปี 2561 มีมูลค่าอยู่ที่ 189.73 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ คิดเป็นการขยายตัวเฉลี่ยที่ร้อยละ 8.1 จากช่วงเดียวกันปีก่อน

➔ ในปี 2561 สศค. คาดว่ามูลค่าส่งออกสินค้าในรูปดอลลาร์สหรัฐจะขยายตัวร้อยละ 8.0 (โดยมีช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ 7.8 ถึง 8.2) ขยายตัวต่อเนื่องจากปีก่อนหน้า จากแนวโน้มเศรษฐกิจโลกในภาพรวมที่ยังขยายตัวได้ต่อเนื่อง ทั้งนี้ ยังคงมีปัจจัยเสี่ยงที่ต้องติดตาม ได้แก่ นโยบายกีดกันทางการค้าของประเทศคู่ค้าสำคัญอย่างสหรัฐฯ และจีนที่อาจส่งผลกระทบต่อภาพรวมการค้าโลกในช่วงที่เหลือของปีนี้ อย่างไรก็ตาม คาดว่าผลกระทบดังกล่าวในปีนี้อาจจะอยู่ในวงจำกัด

ภาพที่ 6 ประมาณการอัตราการขยายตัวของมูลค่าส่งออกสินค้าในรูปดอลลาร์สหรัฐ

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (สศค.)

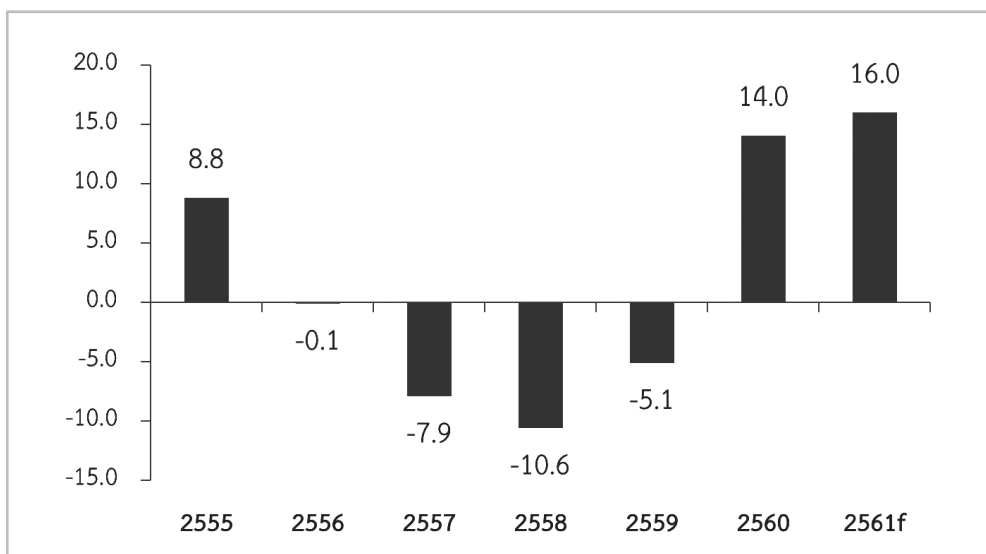
¹ มูลค่าการส่งออกสินค้าตามระบบกรมศุลกากร (คำนวณโดย สศค.)

6. มูลค่านำเข้าสินค้าในรูปดอลลาร์สหรัฐ

➡ มูลค่านำเข้าสินค้าในรูปดอลลาร์สหรัฐ² ไตรมาส 3 ปี 2561 อยู่ที่ 64.54 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ คิดเป็นการขยายตัวร้อยละ 14.5 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปีก่อน เติบโตขึ้นเล็กน้อยจากไตรมาสก่อนหน้า ซึ่งขยายตัวอยู่ที่ร้อยละ 14.4 ทั้งนี้ เมื่อพิจารณามูลค่าการนำเข้าในด้านมิติสินค้า ในไตรมาส 3 ปี 2561 พบว่า ขยายตัวได้ในทุกหมวดสินค้านำเข้าสำคัญ อาทิ สินค้าวัตถุดิบและกึ่งสำเร็จรูป สินค้าเชื้อเพลิง และสินค้าอุปโภคบริโภค ซึ่งขยายตัวระดับสูงที่ร้อยละ 17.2 50.6 และ 6.9 จากช่วงเดียวกันปีก่อน ตามลำดับ โดยมีรายละเอียด ดังนี้ หมวดวัตถุดิบและกึ่งสำเร็จรูปขยายตัวจาก เครื่องเพชรพลอย อัญมณี เงินแท่งและทองคำ เหล็ก เหล็กกล้า และผลิตภัณฑ์ พืชและผลิตภัณฑ์จากพืช เป็นสำคัญ หมวดสินค้าเชื้อเพลิงขยายตัวได้ดีจากน้ำมันดิบและ ก๊าซธรรมชาติปิโตรเลียมเป็นสำคัญ และหมวดสินค้าอุปโภคบริโภคขยายตัวได้ดีจากสินค้า อาทิ เครื่องดื่มฯ เสื้อผ้า รองเท้าและผลิตภัณฑ์อื่น ๆ วัสดุและอุปกรณ์สำนักงาน เป็นต้น ทั้งนี้ มูลค่าการนำเข้าสินค้าในช่วง 9 เดือนแรกของปี 2561 มีมูลค่าอยู่ที่ 186.89 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ คิดเป็นการขยายตัวเฉลี่ยที่ร้อยละ 15.2 จากช่วงเดียวกันปีก่อน

➡ ในปี 2561 สศค. คาดว่ามูลค่านำเข้าสินค้าในรูปดอลลาร์สหรัฐจะขยายตัวที่ร้อยละ 16.0 (โดยมีช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ 15.8 ถึง 16.2) ขยายตัวเร่งขึ้นจากปีก่อน ส่วนหนึ่งเป็นผลจากขยายตัวตาม ภาวการณ์ส่งออกที่คาดว่าจะขยายตัวได้ในระดับดีต่อเนื่อง

ภาพที่ 7 ประมาณการอัตราการขยายตัวของมูลค่านำเข้าสินค้าในรูปดอลลาร์สหรัฐ

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (สศค.)

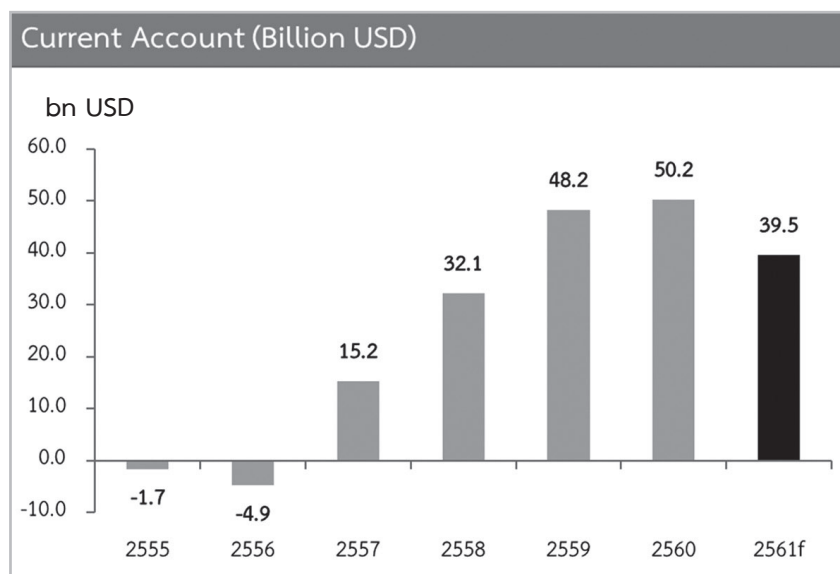
² มูลค่าการส่งออกสินค้าตามระบบกรมศุลกากร (คำนวณโดย สศค.)

7. ดุลบัญชีเดินสะพัด

➡ ในไตรมาสที่ 3 ปี 2561 ดุลบัญชีเดินสะพัดเกินดุลทั้งสิ้น 4.2 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยที่ดุลการค้าตามระบบดุลการชำระเงินเกินดุลทั้งสิ้น 3.4 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ลดลงจากไตรมาสก่อนหน้า จากมูลค่าการนำเข้าสุทธิที่ขยายตัว และดุลบริการ รายได้ และเงินโอนเกินดุลอยู่ที่ 0.8 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ลดลงจากไตรมาสก่อนหน้า จากการส่งกลับกำไรและเงินปันผลของธุรกิจต่างชาติที่ยังมีต่อเนื่อง ส่งผลให้ดุลบัญชีเดินสะพัดในช่วง 9 เดือนแรกของปี 2561 เกินดุล 25.9 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ

➡ ในปี 2561 คาดว่าดุลบัญชีเดินสะพัดจะเกินดุล 39.5 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือคิดเป็นร้อยละ 7.7 ของ GDP (โดยมีช่วงคาดการณ์ที่ 39.3 ถึง 39.7 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือประมาณร้อยละ 7.5 ถึง 7.9 ของ GDP) เกินดุลลดลงจากปี 2560 (ภาพที่ 8) โดยคาดว่าดุลการค้าตามระบบดุลการชำระเงินจะเกินดุลทั้งสิ้น 20.9 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ เกินดุลลดลงจากปี 2560 จากการขยายตัวที่เร่งขึ้นของมูลค่าสินค้านำเข้า ที่มากกว่าการขยายตัวของมูลค่าสินค้าส่งออก สำหรับดุลบริการ รายได้ และเงินโอนคาดว่าจะเกินดุล 18.6 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้นจากปีก่อน เนื่องจากรายได้สุทธิจากการท่องเที่ยวที่คาดว่าจะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ตามจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่คาดว่าจะอยู่ที่ 38.0 ล้านคน ในปี 2561 เพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้าที่อยู่ที่ 35.5 ล้านคน

ภาพที่ 8 ประมาณการดุลบัญชีเดินสะพัด

ที่มา : ธปท. รวบรวมและคาดการณ์โดย สศค.

8. อัตราเงินเฟ้อทั่วไป

อัตราเงินเฟ้อทั่วไปในช่วง 10 เดือนแรกของปี 2561 อยู่ที่ร้อยละ 1.15 โดยสินค้าที่มีการปรับเพิ่มราคาในระดับสูง คือ สินค้าหมวดยาสูบและเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์ที่ปรับเพิ่มมากถึงร้อยละ 5.13 ทั้งนี้เนื่องจากการปรับเพิ่มภาษีสรรพสามิตตั้งแต่ปีก่อนหน้าในช่วงเดือนกันยายน ในส่วนของสินค้าที่มีการปรับราคาเพิ่มขึ้นในลำดับรองมา คือ สินค้าในหมวดยานพาหนะ ขนส่ง และสื่อสาร ที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.68 จากการปรับตัวเพิ่มขึ้นของราคาน้ำมันดิบโลกเป็นสำคัญ และยังส่งผลต่อเนื่องไปยังการเพิ่มขึ้นของราคาค่าไฟฟ้าในหมวดเคสสถานอีกด้วย ขณะที่ราคาสินค้าในหมวดสำคัญอื่น ๆ มีการปรับเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อย ในขณะที่เนื้อสัตว์ เป็ด ไก่ ผักและผลไม้ ไข่และผลิตภัณฑ์นม และอาหารสด มีราคาปรับตัวลดลง

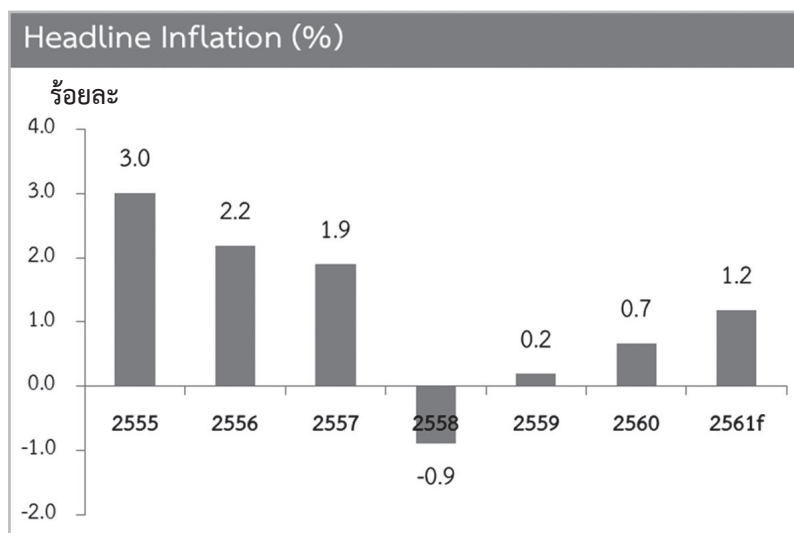
ตารางที่ 1 อัตราการขยายตัวของราคาสินค้าหมวดต่าง ๆ ในช่วง 10 เดือนแรกของปี 2561

หมวด	trend	%YTD
อาหารและเครื่องดื่ม		0.29
เครื่องดื่มหมักและรองเท้าน		0.28
หมวดเคสสถาน		1.13
ตรวจรักษาและบริการส่วนบุคคล		0.55
พาหนะ ขนส่ง และการสื่อสาร		2.68
การบันเทิง การศึกษา และศาสนา		0.41
หมวดยาสูบและเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์		5.13

ที่มา กระทรวงพาณิชย์ สรุปโดย สศค.

สำหรับในช่วงที่เหลือของปี 2561 คาดว่าอัตราเงินเฟ้อจะปรับเพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้า ตามทิศทางของราคาน้ำมันดิบในตลาดโลกและการฟื้นตัวของอุปสงค์ภายในประเทศ ทั้งนี้ คาดว่าอัตราเงินเฟ้อทั่วไปของปี 2561 จะอยู่ที่ร้อยละ 1.2 (ช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ 1.0 ถึง 1.4) ขณะที่อัตราเงินเฟ้อพื้นฐานอยู่ที่ร้อยละ 0.8 (ช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ 0.6 ถึง 1.0)

ภาพที่ 9 ประมาณการอัตราเงินเฟ้อทั่วไป

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (สศค.)

ภาคการคลัง

รายงานสรุปสถานการณ์ด้านการคลังใน
ปีงบประมาณ 2561
(ตุลาคม 2560 – กันยายน 2561)

ภาคการคลัง

รายงานสรุปสถานการณ์ด้านการคลังในปีงบประมาณ 2561 (ตุลาคม 2560 – กันยายน 2561)

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

○ ปีงบประมาณ 2561 รัฐบาลได้ดำเนินนโยบายการคลังเพื่อสนับสนุนเศรษฐกิจไทย โดยการจัดทำงบประมาณแบบขาดดุล (Expansionary Fiscal Policy) จำนวน 450,000 ล้านบาท โดยแบ่งเป็นงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ 2561 จำนวน 2,900,000 ล้านบาท และงบประมาณเพิ่มเติมปีงบประมาณ 2561 วงเงิน 150,000 ล้านบาท นอกจากนี้ รัฐบาลได้มีการเบิกจ่ายเงินกู้นอกงบประมาณ ได้แก่ การเบิกจ่ายเงินกู้เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (Development Policy Loan: DPL) และโครงการเงินกู้เพื่อพัฒนาระบบบริหารจัดการน้ำและระบบขนส่งทางถนนระยะเร่งด่วน

○ ในปีงบประมาณ 2561 (ตุลาคม 2560 – กันยายน 2561) รัฐบาลสามารถจัดเก็บรายได้สุทธิหลังหักการจัดสรร อปท. ได้ 2,527,961 ล้านบาท สูงกว่าประมาณการ 28,319 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 1.1 และสูงกว่าช่วงเดียวกันของปีก่อนร้อยละ 7.3 ต่อปี สำหรับการเบิกจ่ายในปีงบประมาณ 2561 เบิกจ่ายได้ทั้งสิ้น 3,007,203 ล้านบาท สูงกว่าช่วงเดียวกันของปีก่อนหน้า 116,658 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 4.0 ต่อปี โดยรายจ่ายปีปัจจุบันเบิกจ่ายได้จำนวน 2,792,105 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 3.9 ต่อปี หรือคิดเป็นอัตราเบิกจ่ายร้อยละ 91.5 ของกรอบวงเงินงบประมาณ (3,050,000 ล้านบาท) ส่งผลให้ดุลเงินงบประมาณขาดดุลจำนวน -492,730 ล้านบาท

○ หนี้สาธารณะคงค้าง ณ สิ้นเดือนสิงหาคม 2561 มีจำนวน 6,672,886.49 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 41.32 ของ GDP และเมื่อเปรียบเทียบกับเดือนก่อนหน้า หนี้สาธารณะเพิ่มขึ้นสุทธิ 114,958.09 ล้านบาท ทั้งนี้ ระดับหนี้สาธารณะคงค้างยังอยู่ในระดับที่มีเสถียรภาพ สะท้อนได้จาก (1) หนี้สาธารณะคงค้างเป็นหนี้ในประเทศถึงร้อยละ 96.16 ของหนี้สาธารณะคงค้าง (2) หนี้สาธารณะคงค้างเป็นหนี้ระยะยาวถึงร้อยละ 98.11 ของหนี้สาธารณะคงค้าง และ (3) สัดส่วนหนี้สาธารณะคงค้างต่อ GDP ยังอยู่ภายใต้กรอบความยั่งยืนทางการคลังที่ไม่เกินร้อยละ 60.0 ของ GDP

○ สำหรับกรอบวงเงินงบประมาณรายจ่ายปีงบประมาณ 2562 มีจำนวน 3,000,000 ล้านบาท ลดลงจากปีงบประมาณ 2561 ที่รวมงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมแล้ว จำนวน 50,000 ล้านบาท หรือลดลงร้อยละ -1.6 ต่อปี และคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 17.1 ของ GDP¹ และเป็นการดำเนินนโยบายการคลังแบบขาดดุล 450,000 ล้านบาท หรือประมาณร้อยละ 2.6 ของ GDP¹ ภายใต้ประมาณการการจัดเก็บรายได้รัฐบาลเท่ากับ 2,550,000 ล้านบาท โดยแบ่งออกเป็น รายจ่ายประจำ 2,261,488.7 ล้านบาท และรายจ่ายลงทุน 660,305.8 ล้านบาท

¹ ผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ (GDP) ปี 2562 เท่ากับ 17,592,900.0 ล้านบาท

ผลการดำเนินนโยบายการคลังในปีงบประมาณ 2561 (ตุลาคม 2560 – กันยายน 2561)

1. ผลการจัดเก็บรายได้รัฐบาล

ผลการจัดเก็บรายได้รัฐบาลในปีงบประมาณ 2561 (ตุลาคม 2560 – กันยายน 2561) รัฐบาลสามารถจัดเก็บรายได้สุทธิหลังหักการจัดสรร อปท. ได้ 2,527,961 ล้านบาท สูงกว่าประมาณการรายได้สุทธิรวมประมาณการรายได้สำหรับจัดทำงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม 28,319 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 1.1 และสูงกว่าช่วงเดียวกันของปีก่อนร้อยละ 7.3 ต่อปี ทั้งนี้ ผลการจัดเก็บรายได้ตามหน่วยงานจัดเก็บสรุปได้ ดังนี้

กรมสรรพากร

กรมสรรพากรจัดเก็บรายได้รวมทั้งสิ้น 1,916,087 ล้านบาท ต่ำกว่าประมาณการ 11,913 ล้านบาท หรือร้อยละ -0.6 แต่สูงกว่าช่วงเดียวกันของปีก่อนร้อยละ 6.8 ต่อปี โดยภาษีที่จัดเก็บได้ต่ำกว่าเป้าหมายที่สำคัญ ได้แก่ (1) ภาษีมูลค่าเพิ่ม จัดเก็บได้ 792,998 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 6.8 ต่อปี แต่จัดเก็บได้ต่ำกว่าประมาณการ 28,302 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ -3.4 (2) ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา จัดเก็บได้ 319,122 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.4 ต่อปี แต่จัดเก็บได้ต่ำกว่าประมาณการ 13,278 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ -4.0 อย่างไรก็ดี ยังมีภาษีที่จัดเก็บได้สูงกว่าประมาณการ ได้แก่ ภาษีเงินได้นิติบุคคล จัดเก็บได้ 663,514 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 5.9 ต่อปี และจัดเก็บได้สูงกว่าประมาณการ 12,114 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 1.9 และ ภาษีเงินได้ปิโตรเลียม จัดเก็บได้ 63,679 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 61.7 ต่อปี และจัดเก็บได้สูงกว่าประมาณการ 18,679 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 41.5

กรมสรรพสามิต

กรมสรรพสามิตจัดเก็บรายได้รวมได้ทั้งสิ้น 580,442 ล้านบาท ต่ำกว่าประมาณการ 19,558 ล้านบาท หรือร้อยละ -3.3 ทั้งนี้ สูงกว่าช่วงเดียวกันของปีก่อนที่ร้อยละ 3.2 ต่อปี โดยเป็นผลจาก (1) การจัดเก็บภาษีน้ำมันที่จัดเก็บได้ต่ำกว่าประมาณการ 9,117 ล้านบาท หรือร้อยละ -3.9 แต่เพิ่มขึ้นร้อยละ 3.7 ต่อปี (2) การจัดเก็บภาษีเบียร์ที่จัดเก็บได้ต่ำกว่าประมาณการ 19,643 ล้านบาท หรือร้อยละ -20.5 และต่ำกว่าปีก่อนร้อยละ -12.4 ต่อปี และ (3) การจัดเก็บภาษีสุราที่จัดเก็บได้ต่ำกว่าประมาณการ 8,535 ล้านบาท หรือร้อยละ -13.2 และลดลงจากปีก่อนร้อยละ -10.7 ต่อปี

กรมศุลกากร

กรมศุลกากรจัดเก็บรายได้รวมได้ทั้งสิ้น 108,722 ล้านบาท ต่ำกว่าประมาณการ 2,278 ล้านบาท หรือร้อยละ -2.1 แต่สูงกว่าช่วงเดียวกันของปีก่อนร้อยละ 3.8 ต่อปี โดยเป็นผลจากการจัดเก็บอากรขาเข้าต่ำกว่าเป้าหมายจำนวน 2,158 ล้านบาท หรือร้อยละ -2.0 แต่สูงกว่าปีก่อนร้อยละ 5.1 ต่อปี

รัฐวิสาหกิจ

รัฐวิสาหกิจนำส่งรายได้รวมได้ทั้งสิ้น 157,040 ล้านบาท สูงกว่าประมาณการ 20,040 ล้านบาท หรือร้อยละ 14.6 แต่ต่ำกว่าปีก่อนร้อยละ -3.2 ต่อปี

หน่วยงานอื่น

หน่วยงานอื่นจัดเก็บรายได้รวมได้ทั้งสิ้น 209,646 ล้านบาท สูงกว่าประมาณการ 53,646 ล้านบาท และสูงกว่าปีก่อนร้อยละ 23.5 ต่อปี

**ตารางที่ 1 ผลการจัดเก็บรายได้รัฐบาลสุทธิในปีงบประมาณ 2561
(ตุลาคม 2560 – กันยายน 2561)**

(หน่วย: ล้านบาท)	ปีงบประมาณ 2561		ประมาณการตามเอกสาร งบประมาณ	
	(ต.ค. 60 – ก.ย. 61)	เปลี่ยนแปลง ร้อยละต่อปี	จำนวน	เปลี่ยนแปลง ร้อยละต่อปี
1. กรมสรรพากร	1,916,087	6.8	1,900,000	0.8
2. กรมสรรพสามิต	580,442	3.2	580,000	0.1
3. กรมศุลกากร	108,722	3.8	108,000	0.7
รวมรายได้ 3 กรมจัดเก็บ	2,605,251	5.9	2,588,000	0.7
4. รัฐวิสาหกิจ	157,040	-3.2	157,000	0.0
5. หน่วยงานอื่น	209,646	23.5	202,342	3.6
รวมรายได้จัดเก็บ (Gross)	2,971,937	6.4	2,947,342	0.8
หัก	328,185	-0.2	330,700	-0.8
รวมรายได้สุทธิ (Net)	2,643,752	7.3	2,616,642	1.0
หักเงินจัดสรรจาก VAT ให้ อปท. ตาม พรบ. กำหนดแผนฯ	115,791	7.1	117,000	-1.0
รวมรายได้สุทธิ (Net)	2,527,961	7.3	2,499,642	1.1

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง

2. ผลการเบิกจ่ายงบประมาณในปีงบประมาณ 2561 (ตุลาคม 2560 – กันยายน 2561)

การเบิกจ่ายงบประมาณรวมในปีงบประมาณ 2561 เท่ากับ 3,007,203 ล้านบาท สูงกว่าปีก่อนหน้า 116,658 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 4.0 ต่อปี โดยรายจ่ายปีปัจจุบันเบิกจ่ายได้จำนวน 2,792,105 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 3.9 ต่อปี หรือคิดเป็นอัตราเบิกจ่ายร้อยละ 91.5 ของกรอบวงเงินงบประมาณ (3,050,000 ล้านบาท)

ทั้งนี้ รายจ่ายปีปัจจุบันจำนวน 2,792,105 ล้านบาท ประกอบด้วย (1) รายจ่ายประจำ 2,411,775 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 4.6 ต่อปี หรือคิดเป็นอัตราการเบิกจ่ายร้อยละ 96.1 ของกรอบวงเงินงบประมาณรายจ่ายประจำ หลังโอนเปลี่ยนแปลง (2,510,296 ล้านบาท) และ (2) รายจ่ายลงทุน 380,330 ล้านบาท ลดลงร้อยละ -0.1 ต่อปี หรือคิดเป็นอัตราการเบิกจ่ายร้อยละ 70.5 ของกรอบวงเงินงบประมาณรายจ่ายลงทุน หลังโอนเปลี่ยนแปลง (539,704 ล้านบาท) โดยในปีงบประมาณ 2561 มีรายจ่ายที่สำคัญ ได้แก่ เงินอุดหนุนของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น 230,900 ล้านบาท รายจ่ายชำระหนี้ของกระทรวงการคลัง 213,548 ล้านบาท และเงินอุดหนุนของกระทรวงศึกษาธิการ 167,183 ล้านบาท เป็นต้น สำหรับการเบิกจ่ายงบประมาณเหลือปีเบิกจ่ายได้ 215,098 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 5.5 ต่อปี

**ตารางที่ 2 ผลการเบิกจ่ายงบประมาณในปีงบประมาณ 2561
(ตุลาคม 2560 – กันยายน 2561)**

ประเภทรายจ่าย (หน่วย: ล้านบาท)	วงเงิน	ปีงบประมาณ		
		2561 (ต.ค. 60 – ก.ย. 61)	เปลี่ยนแปลง ร้อยละต่อปี	อัตราการ เบิกจ่าย
1. รายจ่ายปีปัจจุบัน	3,050,000	2,792,105	3.9	91.5
1.1 รายจ่ายประจำ	2,510,296	2,411,775	4.6	96.1
1.2 รายจ่ายลงทุน	539,704	380,330	-0.1	70.5
2. รายจ่ายจากงบประมาณปีก่อน	323,948	215,098	5.5	66.4
3. รายจ่ายรวม (1+2)	3,373,948	3,007,203	4.0	89.1

ที่มา : กรมบัญชีกลาง และสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง

นอกจากนี้ รัฐบาลได้มีการเบิกจ่ายเงินกู้ยืมนอกงบประมาณ ได้แก่ การเบิกจ่ายเงินกู้เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (DPL) ตั้งแต่เริ่มโครงการ (เดือนเมษายน 2554) จนถึงสิ้นเดือนกันยายน 2561 มีจำนวน 36,391 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 92.6 ของวงเงิน 39,285 ล้านบาท และโครงการเงินกู้เพื่อการพัฒนาบริหารจัดการทรัพยากรน้ำและระบบขนส่งทางถนนระยะเร่งด่วน มีการเบิกจ่ายทั้งสิ้น 68,553 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 87.6 ของวงเงิน 78,295 ล้านบาท

ตารางที่ 3 ผลการเบิกจ่ายเงินกู้ยืมนอกงบประมาณ

โครงการ (หน่วย: ล้านบาท)	วงเงินที่ ได้รับ อนุมัติ	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	ตั้งแต่เริ่ม โครงการ จนถึงสิ้น เดือน ก.ย. 61	ร้อยละ ของ วงเงินที่ ได้รับ อนุมัติ
1. เงินกู้เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (DPL)	39,285	-	286	7,382	14,998	6,646	4,184	1,938	510	440	36,391	92.6
2. โครงการเงินกู้เพื่อการพัฒนาบริหารจัดการทรัพยากรน้ำและระบบขนส่งทางถนนระยะเร่งด่วน	78,295	-	-	-	-	-	13,297	43,713	8,314	3,229	68,553	87.6

ที่มา : กรมบัญชีกลาง และสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง

กล่าวโดยสรุปในปีงบประมาณ 2561 รัฐบาลมีการเบิกจ่ายเม็ดเงินเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจทั้งสิ้น 3,010,872 ล้านบาท ซึ่งแบ่งออกเป็น (1) งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ 2561 จำนวน 2,792,105 ล้านบาท (2) รายจ่ายจากงบประมาณปีก่อนจำนวน 215,098 ล้านบาท และ (3) การเบิกจ่ายเงินกู้ยืมนอกงบประมาณ จำนวน 3,669 ล้านบาท

3. ฐานะการคลังในปีงบประมาณ 2561 (ตุลาคม 2560 – กันยายน 2561)

ฐานะการคลังในปีงบประมาณ 2561 พบว่า รัฐบาลมีรายได้นำส่งคลังจำนวน 2,514,473 ล้านบาท และมีการเบิกจ่ายงบประมาณรวมทั้งสิ้น 3,007,203 ล้านบาท ส่งผลให้ดุลเงินงบประมาณขาดดุลจำนวน 492,730 ล้านบาท และเมื่อรวมกับดุลเงินนอกงบประมาณที่เกินดุล 102,050 ล้านบาท ทำให้ดุลเงินสดก่อนกู้ขาดดุลจำนวน 390,680 ล้านบาท ทั้งนี้ รัฐบาลได้บริหารเงินสดให้สอดคล้องกับความต้องการใช้เงินโดยชดเชยการขาดดุลด้วยการกู้เงินจำนวน 500,358 ล้านบาท ส่งผลให้ดุลเงินสด (หลังการกู้เงินเพื่อชดเชยการขาดดุล) เกินดุลจำนวน 109,678 ล้านบาท และส่งผลให้เงินคงคลัง ณ สิ้นเดือนกันยายน 2561 มีจำนวน 633,436 ล้านบาท

ตารางที่ 4 ฐานะการคลังในปีงบประมาณ 2561 (ตุลาคม 2560 – กันยายน 2561)

(หน่วย:ล้านบาท)	ปีงบประมาณ		เปรียบเทียบ	
	ปีงบม. 2561	ปีงบม. 2560	จำนวน	เปลี่ยนแปลงร้อยละต่อปี
1. รายได้	2,514,473	2,354,032	160,441	6.8
2. รายจ่าย	3,007,203	2,890,545	116,658	4.0
3. ดุลเงินงบประมาณ	-492,730	-536,513	43,783	8.2
4. ดุลเงินนอกงบประมาณ	102,050	66,049	36,001	54.5
5. ดุลเงินสดก่อนกู้ (3+4)	-390,680	-470,464	79,784	17.0
6. เงินกู้เพื่อชดเชยการขาดดุล	500,358	552,922	-52,564	-9.5
7. ดุลเงินสดหลังกู้ (5+6)	109,678	82,458	27,220	33.0
8. เงินคงคลังปลายงวด	633,436	523,758	109,678	20.9

ที่มา: กรมบัญชีกลาง และสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง

4. หนี้สาธารณะ

หนี้สาธารณะคงค้าง ณ วันที่ 31 สิงหาคม 2561 มีจำนวน 6,672,886.49 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 41.32 ของ GDP และเมื่อเปรียบเทียบกับเดือนก่อนหน้า หนี้สาธารณะเพิ่มขึ้นสุทธิ 114,958.09 ล้านบาท โดยเป็น (1) หนี้ของรัฐบาลจำนวน 5,368,617.39 ล้านบาท (2) หนี้รัฐวิสาหกิจที่ไม่เป็นสถาบันการเงินจำนวน 923,067.66 ล้านบาท (3) หนี้รัฐวิสาหกิจที่เป็นสถาบันการเงิน (รัฐบาลค้ำประกัน) จำนวน 372,382.14 ล้านบาท และ (4) หนี้หน่วยงานอื่นของรัฐจำนวน 8,819.30 ล้านบาท ตามลำดับ ทั้งนี้ ระดับหนี้สาธารณะคงค้างยังอยู่ในระดับที่มีเสถียรภาพ สะท้อนได้จาก (1) หนี้สาธารณะคงค้างเป็นหนี้ในประเทศถึงร้อยละ 96.16 ของหนี้สาธารณะคงค้าง (2) หนี้สาธารณะคงค้างเป็นหนี้ระยะยาวถึงร้อยละ 98.11 ของหนี้สาธารณะคงค้าง และ (3) สัดส่วนหนี้สาธารณะคงค้างต่อ GDP ยังอยู่ภายใต้กรอบความยั่งยืนทางการคลังที่ไม่เกินร้อยละ 60.0 ของ GDP

ตารางที่ 5 หนี้สาธารณะคงค้าง ณ วันที่ 31 สิงหาคม 2561

หนี้สาธารณะคงค้าง (หน่วย: ล้านบาท)	ณ เดือน ส.ค. 61	% of GDP
1.หนี้ของรัฐบาล	5,368,617.39	33.24
2.หนี้รัฐวิสาหกิจที่ไม่เป็นสถาบันการเงิน	923,067.66	5.72
3.หนี้รัฐวิสาหกิจที่เป็นสถาบันการเงิน (รัฐบาลค้ำประกัน)	372,382.14	2.31
4.หนี้หน่วยงานอื่นของรัฐ	8,819.30	0.05
หนี้สาธารณะรวม	6,672,886.49	41.32

ที่มา: สำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ กระทรวงการคลัง

5. โครงสร้างงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ 2562

สำหรับกรอบวงเงินงบประมาณรายจ่ายปีงบประมาณ 2562 มีจำนวน 3,000,000 ล้านบาท ลดลงจากปีงบประมาณ 2561 ที่รวมงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมแล้ว จำนวน 50,000 ล้านบาท หรือลดลงร้อยละ -1.6 ต่อปี และคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 17.1 ของ GDP² และเป็นการดำเนินนโยบายการคลังแบบขาดดุล 450,000 ล้านบาท หรือประมาณร้อยละ 2.6 ของ GDP ภายใต้ประมาณการการจัดเก็บรายได้รัฐบาลเท่ากับ 2,550,000 ล้านบาท ทั้งนี้ โครงสร้างงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ 2561 แบ่งออกเป็น (1) รายจ่ายประจำ 2,261,488.7 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ 2561 จำนวน 24,542.5 ล้านบาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.1 ต่อปี หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 75.4 ของวงเงินงบประมาณ (2) รายจ่ายลงทุน 660,305.8 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ 2561 จำนวน 16,163.8 ล้านบาท หรือลดลงร้อยละ -2.4 ต่อปี หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 22.0 ของวงเงินงบประมาณ และ (3) รายจ่ายชำระคืนต้นเงินกู้ 78,205.5 พันล้านบาท ลดลงจากปีงบประมาณ 2561 จำนวน 8,736.8 ล้านบาท หรือลดลงร้อยละ -10.0 ต่อปี หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 2.6 ของวงเงินงบประมาณ

ตารางที่ 6 โครงสร้างงบประมาณปีงบประมาณ 2561 - 2562

โครงสร้างงบประมาณ	ปีงบประมาณ 2561		ปีงบประมาณ 2562	
	จำนวน	เปลี่ยนแปลง ร้อยละต่อปี	จำนวน	เปลี่ยนแปลง ร้อยละต่อปี
1. วงเงินงบประมาณรายจ่าย	3,050,000.0*	4.3	3,000,000.0	-1.6
(สัดส่วนต่อ GDP)	18.5		17.1	
รายจ่ายประจำ	2,236,946.2	3.8	2,261,488.7	1.1
(สัดส่วนต่องบประมาณ)	73.3		75.4	
รายจ่ายเพื่อชดใช้เงินคงคลัง	49,641.9	83.3	-	-100.0
(สัดส่วนต่องบประมาณ)	1.6		-	
รายจ่ายลงทุน	676,469.6	2.6	660,305.5	-2.4
(สัดส่วนต่องบประมาณ)	22.2		22.0	
รายจ่ายชำระคืนต้นเงินกู้	86,942.3	7.1	78,205.5	-10.0
(สัดส่วนต่องบประมาณ)	2.9		2.6	
2. รายได้	2,499,641.9	5.5	2,550,000.0	2.0
3. ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP)	16,457,300.0	6.5	17,592,900.0	6.9

ที่มา : สำนักงบประมาณ

*งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 รวมงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมจำนวน 150,000 ล้านบาท

² ผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ (GDP) ปี 2562 เท่ากับ 17,592,900.0 ล้านบาท

ภาคการเงิน

รายงานภาวะเศรษฐกิจการเงินไทย
ในไตรมาส 3 ปี 2561

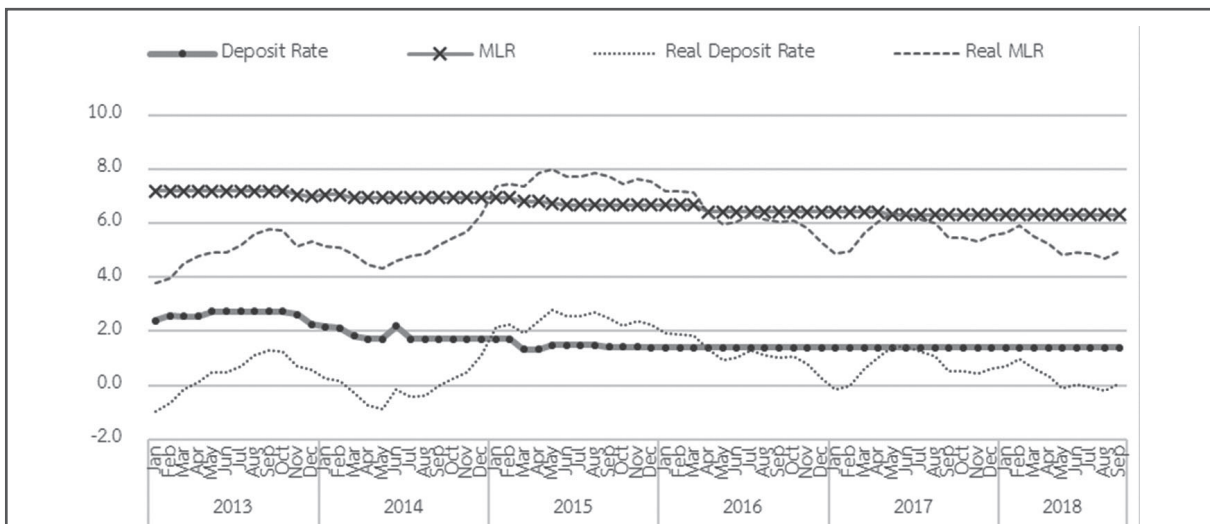
ภาคการเงิน

รายงานภาวะเศรษฐกิจการเงินไทยในไตรมาส 3 ปี 2561

○ ในไตรมาสที่ 3 ปี 2561 อัตราดอกเบี้ยเงินฝากและอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ทรงตัวในระดับต่ำ โดยอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำระยะเวลา 1 ปีของธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่ 5 แห่ง ทรงตัวอยู่ที่ร้อยละ 1.40 ต่อปี ขณะที่อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ MLR เฉลี่ยของธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่ 5 แห่ง ทรงตัวอยู่ที่ร้อยละ 6.32 ต่อปี (ภาพที่ 1) ทั้งนี้ อัตราเงินเฟ้อที่อยู่ในระดับต่ำต่อเนื่องส่งผลให้อัตราดอกเบี้ยเงินฝากที่แท้จริง¹ ณ เดือนกันยายน 2561 อยู่ที่ร้อยละ 0.07 ต่อปี ขณะที่อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ที่แท้จริงอยู่ที่ร้อยละ 4.92 ต่อปี

○ ในปี 2561 คาดว่าอัตราดอกเบี้ยเงินฝากและอัตราดอกเบี้ยเงินกู้จะทรงตัวอยู่ในระดับต่ำนอกจากนี้ คาดว่าคณะกรรมการนโยบายการเงิน (กนง.) จะรักษาระดับอัตราดอกเบี้ยนโยบายในระดับต่ำต่อเนื่อง เพื่อส่งผ่านต้นทุนทางการเงินที่ต่ำเพื่อสนับสนุนการขยายตัวของเศรษฐกิจ

ภาพที่ 1 อัตราดอกเบี้ยเงินฝากและอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ของธนาคารพาณิชย์

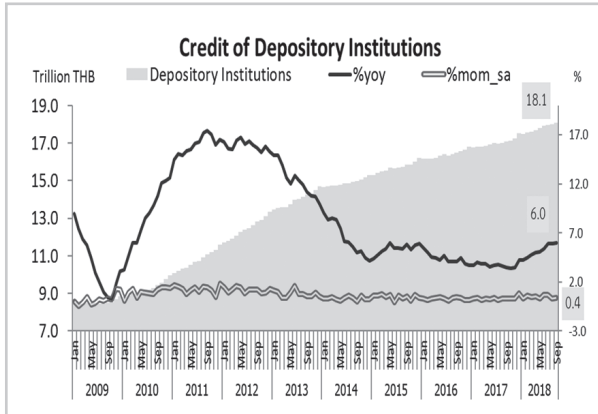
ที่มา: ธปท. / ประมวลผลโดย สศค.

○ ยอดคงค้างสินเชื่อและเงินรับฝากในสถาบันการเงินที่รับฝากเงิน² (Depository Institutions) ณ สิ้นเดือนกันยายน 2561 ขยายตัวชะลอลง (ภาพที่ 2 และภาพที่ 3) โดยสถาบันการเงินที่รับฝากเงินมียอดคงค้างของสินเชื่อจำนวน 18.1 ล้านล้านบาท คิดเป็นการขยายตัวร้อยละ 6.0 จากช่วงเดียวกันของปีก่อน หรือขยายตัวร้อยละ 0.4 จากไตรมาสก่อนหน้า (หลังจัดผลทางฤดูกาล) นอกจากนี้ เมื่อวิเคราะห์ตามผู้ให้สินเชื่อ โดยเปรียบเทียบกับระดับสินเชื่อ ณ สิ้นไตรมาสที่ 3 ปี 2561 สินเชื่อในธนาคารพาณิชย์และสินเชื่อในสถาบันการเงินเฉพาะกิจขยายตัวเร่งขึ้น ด้านเงินรับฝาก ณ เดือนกันยายน 2561 มียอดคงค้างจำนวน 19.1 ล้านล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 5.1 จากช่วงเดียวกันของปีก่อน หรือขยายตัวร้อยละ 0.4 จากไตรมาสก่อนหน้า (หลังจัดผลทางฤดูกาล) โดยเมื่อเปรียบเทียบกับไตรมาสก่อนหน้า เงินรับฝากในธนาคารพาณิชย์ขยายตัวในอัตราที่เร่งขึ้น ขณะที่เงินรับฝากในสถาบันการเงินเฉพาะกิจขยายตัวชะลอลง

¹ คำนวณโดยนำอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำ 12 เดือนเฉลี่ย หักอัตราเงินเฟ้อในช่วงเดียวกัน

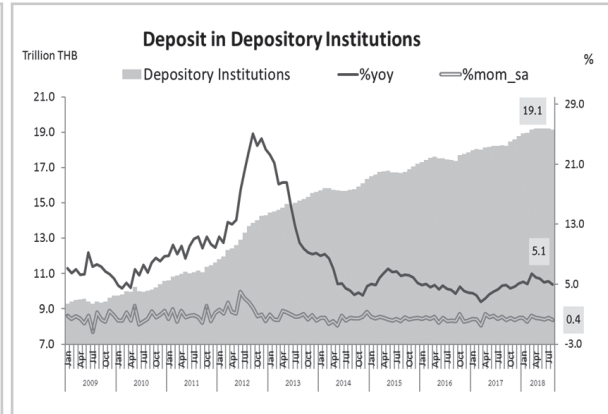
² ได้แก่ ธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน สถาบันการเงินเฉพาะกิจ สหกรณ์ออมทรัพย์ และกองทุนรวมตลาดเงิน

ภาพที่ 2 สินเชื่อในสถาบันรับฝากเงิน

ที่มา: ธปท. / ประมวลผลโดย สศค.

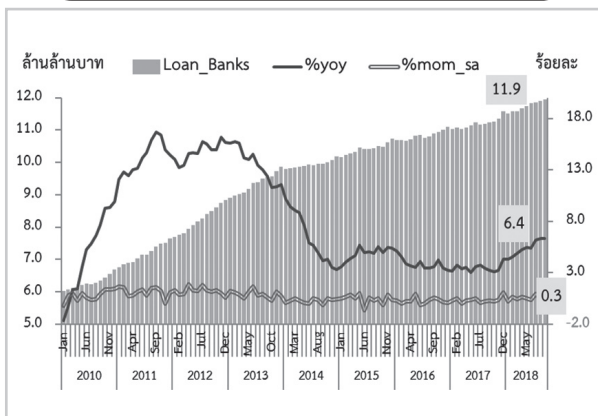
ภาพที่ 3 เงินฝากในสถาบันรับฝากเงิน

ที่มา: ธปท. / ประมวลผลโดย สศค.

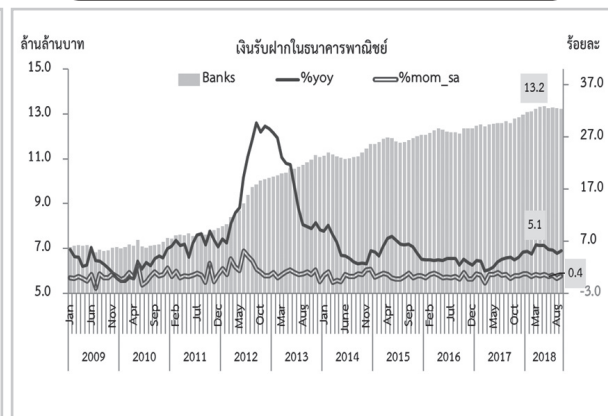
○ ยอดคงค้างสินเชื่อและเงินฝากในธนาคารพาณิชย์ ณ สิ้นเดือนกันยายน 2561 เพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับไตรมาสก่อนหน้า (ภาพที่ 4 และภาพที่ 5) โดยธนาคารพาณิชย์มียอดคงค้างสินเชื่อจำนวน 11.9 ล้านล้านบาท คิดเป็นการขยายตัวร้อยละ 6.4 จากช่วงเดียวกันของปีก่อน และเมื่อขจัดผลทางฤดูกาลแล้วขยายตัวร้อยละ 0.3 จากไตรมาสก่อนหน้า ชะลอลงจากไตรมาสก่อนหน้า และด้านเงินรับฝากมียอดคงค้างจำนวน 13.2 ล้านล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 5.1 จากช่วงเดียวกันของปีก่อน และเมื่อขจัดผลของฤดูกาลแล้วขยายตัวร้อยละ 0.4 จากไตรมาสก่อนหน้า ชะลอลงจากไตรมาสก่อนหน้า

ภาพที่ 4 สินเชื่อในธนาคารพาณิชย์

ที่มา: ธปท. / ประมวลผลโดย สศค.

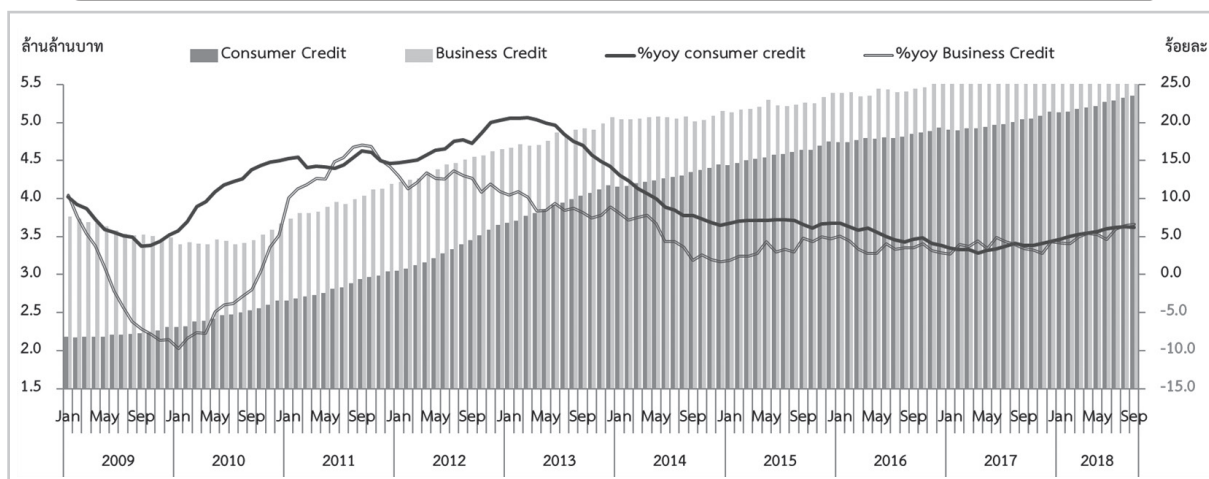
ภาพที่ 5 เงินรับฝากในธนาคารพาณิชย์

ที่มา: ธปท. / ประมวลผลโดย สศค.

○ เมื่อพิจารณาตามประเภทสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ ณ สิ้นเดือนกันยายน 2561 พบว่าสินเชื่อธุรกิจขยายตัวเพิ่มขึ้น ขณะที่สินเชื่ออุปโภคบริโภคทรงตัวจากไตรมาสก่อนหน้า (ภาพที่ 6) โดยสินเชื่อที่ให้แก่ภาคธุรกิจซึ่งมีสัดส่วนร้อยละ 53 ของสินเชื่อรวม ขยายตัวร้อยละ 6.6 จากช่วงเดียวกันของปีก่อน ขณะที่สินเชื่อเพื่อการอุปโภคบริโภคซึ่งมีสัดส่วนร้อยละ 47 ของสินเชื่อรวม ขยายตัวร้อยละ 6.2 จากช่วงเดียวกันปีก่อน

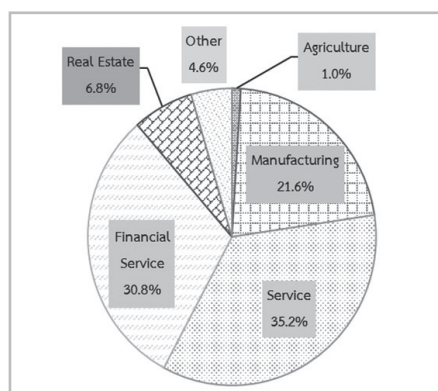
ภาพที่ 6 ยอดคงค้างสินเชื่อเพื่อการอุปโภคบริโภคและสินเชื่อธุรกิจของธนาคารพาณิชย์

ที่มา: ธปท. / ประมวลผลโดย สศค.

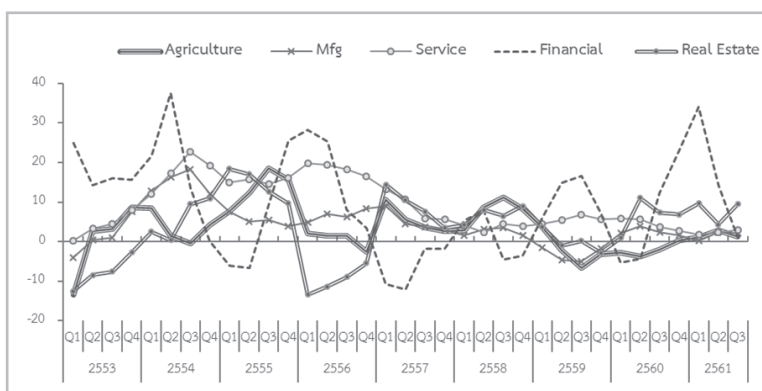
○ ในไตรมาสที่ 3 ปี 2561 ยอดคงค้างสินเชื่อธุรกิจในธนาคารพาณิชย์ขยายตัวชะลอลงจากไตรมาสก่อนหน้า จากการขยายตัวชะลอของสินเชื่อภาคการผลิต ภาคสถาบันการเงิน และภาคการเกษตร (ภาพที่ 8) โดยยอดคงค้างสินเชื่อภาคการผลิต ซึ่งมีสัดส่วนร้อยละ 21.6 ของสินเชื่อธุรกิจ ขยายตัวชะลอลงที่ร้อยละ 2.2 จากช่วงเดียวกันปีก่อน นอกจากนี้ ยอดคงค้างสินเชื่อภาคบริการ ซึ่งมีสัดส่วนถึงร้อยละ 35.2 ของสินเชื่อธุรกิจ ขยายตัวเร่งขึ้นที่ร้อยละ 3.0 จากช่วงเดียวกันปีก่อน ขณะที่ยอดคงค้างสินเชื่อภาคสถาบันการเงินที่มีสัดส่วนร้อยละ 30.8 ของสินเชื่อธุรกิจ ขยายตัวชะลอลงที่ร้อยละ 1.0 จากช่วงเดียวกันปีก่อน ยอดคงค้างสินเชื่อภาคอสังหาริมทรัพย์ ซึ่งมีสัดส่วนร้อยละ 6.8 ของสินเชื่อธุรกิจ ขยายตัวเร่งขึ้นที่ร้อยละ 9.5 จากช่วงเดียวกันปีก่อน ยอดคงค้างสินเชื่อภาคเกษตร ซึ่งมีสัดส่วนร้อยละ 1.0 ของสินเชื่อธุรกิจ ขยายตัวชะลอลงที่ร้อยละ 1.6 จากช่วงเดียวกันของปีก่อน และยอดคงค้างสินเชื่อภาคอื่นๆ ซึ่งมีสัดส่วนร้อยละ 4.6 ของสินเชื่อธุรกิจ ขยายตัวเร่งขึ้นที่ร้อยละ 21.6 จากช่วงเดียวกันของปีก่อน

ภาพที่ 7 สินเชื่อแยกตามภาคส่วนธุรกิจ

ที่มา: ธปท. / ประมวลผลโดย สศค.

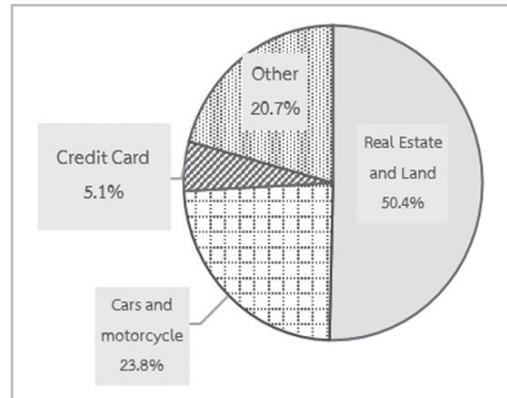
ภาพที่ 8 การขยายตัวของสินเชื่อธุรกิจ

ที่มา: ธปท. / ประมวลผลโดย สศค.

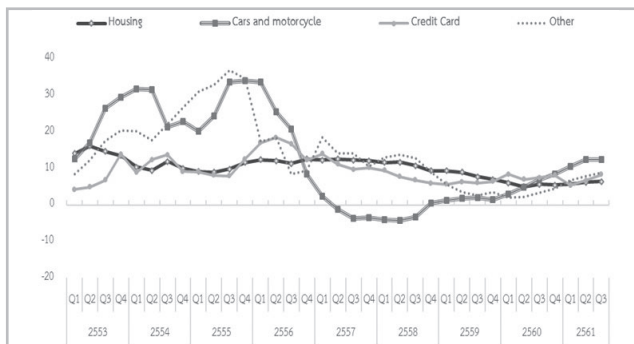
○ ในไตรมาส 3 ปี 2561 ยอดคงค้างสินเชื่อเพื่อการอุปโภคบริโภคในธนาคารพาณิชย์ขยายตัวเร่งขึ้นจากไตรมาสก่อนหน้า จากการเร่งตัวของสินเชื่อเพื่อซื้อรถหรือเช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์ สินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย สินเชื่อบัตรเครดิต และสินเชื่ออื่นๆ (ภาพที่ 10) โดยยอดคงค้างสินเชื่อบัตรเครดิต ซึ่งคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 5.1 ของสินเชื่ออุปโภคบริโภค ขยายตัวร้อยละ 8.3 จากช่วงเดียวกันปีก่อน เร่งขึ้นจากไตรมาสก่อนหน้า ตามปริมาณการใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิตที่เร่งขึ้นจากไตรมาสก่อนหน้า (ภาพที่ 11) ขณะที่สินเชื่อเพื่อซื้อรถหรือเช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์ ซึ่งคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 23.8 ของสินเชื่ออุปโภคบริโภค ขยายตัวร้อยละ 12.5 จากช่วงเดียวกันของปีก่อน เร่งขึ้นจากไตรมาสก่อนหน้า และยอดคงค้างสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย ซึ่งคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 50.4 ของสินเชื่ออุปโภคบริโภค ขยายตัวเร่งขึ้นที่ร้อยละ 6.4 จากช่วงเดียวกันของปีก่อน

ภาพที่ 9 โครงสร้างสินเชื่อเพื่อการอุปโภคบริโภค

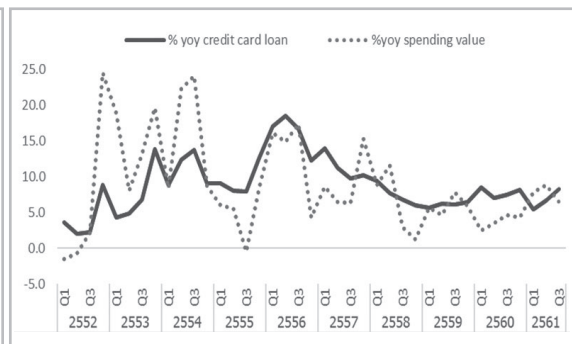
ที่มา: ธปท. / ประมวลผลโดย สศค.

ภาพที่ 10 การขยายตัวสินเชื่อเพื่อการอุปโภคบริโภค

ที่มา: ธปท. / ประมวลผลโดย สศค.

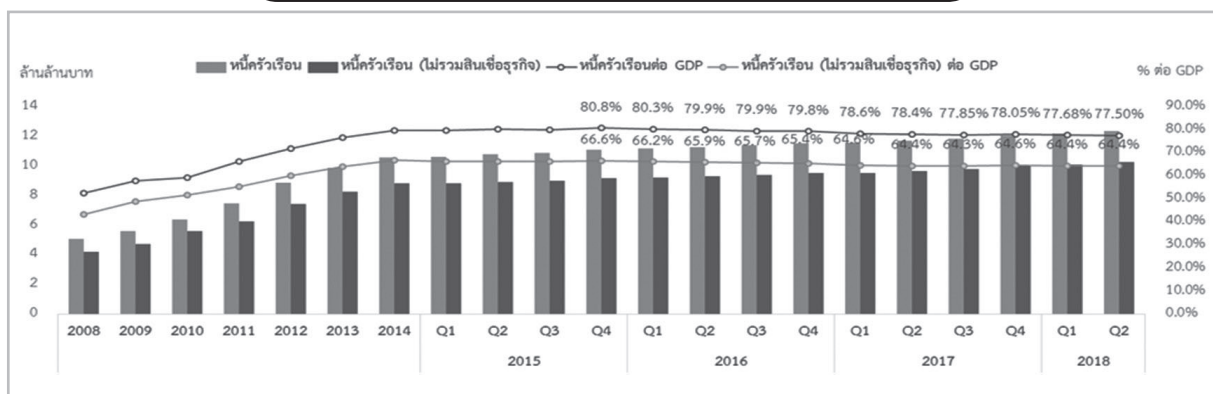
ภาพที่ 11 การใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิต

ที่มา: ธปท. / ประมวลผลโดย สศค.

○ สำหรับหนี้ภาคครัวเรือน ณ ไตรมาส 2 ปี 2561 มียอดคงค้างอยู่ที่ 12.34 ล้านล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 77.5 ของ GDP ลดลงจากไตรมาสก่อนหน้าที่อยู่ที่ร้อยละ 77.7 และนับเป็นสัดส่วนหนี้ภาคครัวเรือนต่อ GDP ต่ำสุดในรอบ 15 ไตรมาส ทั้งนี้ หากไม่รวมสินเชื่อที่ครัวเรือนกู้เพื่อไปใช้ในการประกอบธุรกิจ ยอดหนี้ครัวเรือนจะอยู่ที่ 10.26 ล้านล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 64.4 ของ GDP (ภาพที่ 12)

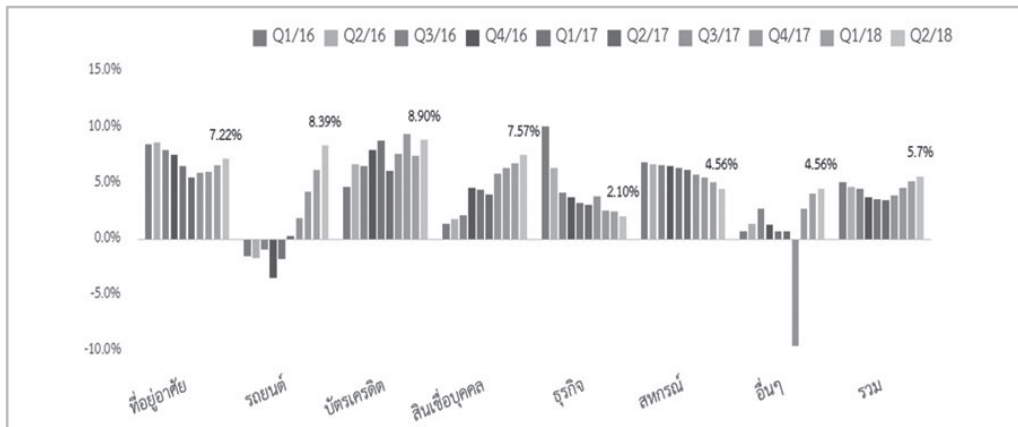
ภาพที่ 12 ระดับหนี้ภาคครัวเรือนและอัตราส่วนต่อ GDP

ที่มา: ธปท. / ประมวลผลโดย สศค.

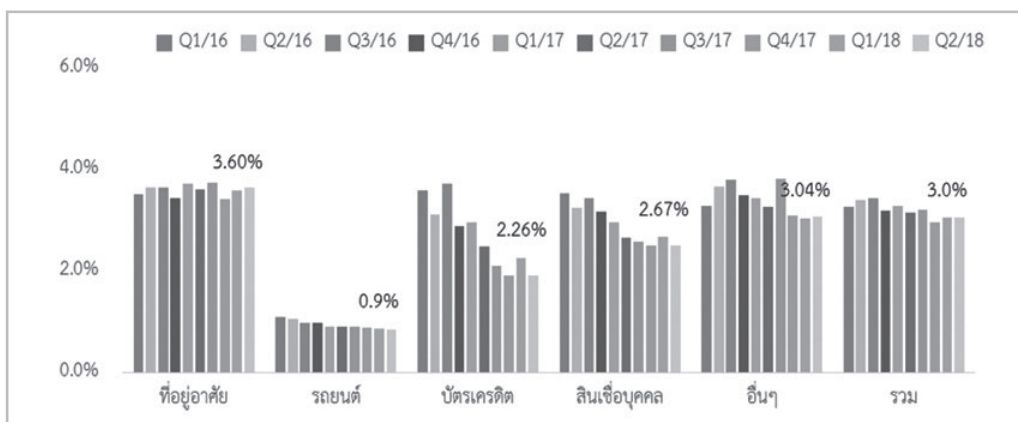
○ การขยายตัวของหนี้ครัวเรือนในภาพรวมมีแนวโน้มเร่งตัวขึ้นจากไตรมาสก่อนหน้า โดยสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย สินเชื่อรถยนต์และจักรยานยนต์ สินเชื่อบุคคล และสินเชื่ออื่นๆ ขยายตัวต่อเนื่องที่ร้อยละ 7.2 8.4 7.6 และ 4.6 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปีก่อน ตามลำดับ จากการที่สถาบันการเงินผ่อนคลายความเข้มงวดในการให้สินเชื่อลง (ภาพที่ 13) ด้านคุณภาพสินเชื่อพบว่า อัตราส่วนหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPL) ของหนี้ภาคครัวเรือนรวมอยู่ที่ร้อยละ 3.0 ทรงตัวจากไตรมาสก่อนหน้า (ภาพที่ 14)

ภาพที่ 13 อัตราการเติบโตของหนี้ภาคครัวเรือนแต่ละประเภท

ที่มา: ธปท. ประมวลผลโดย สศค.

ภาพที่ 14 อัตราส่วนหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของหนี้ภาคครัวเรือนแต่ละประเภท

ที่มา: ธปท. ประมวลผลโดย สศค.

○ กล่าวโดยสรุป ณ สิ้นไตรมาสที่ 3 ปี 2561 สินเชื่อมีแนวโน้มขยายตัวเร่งขึ้น ขณะที่เงินฝากมีแนวโน้มการขยายตัวที่ชะลอลง โดยที่สินเชื่อธุรกิจมีอัตราการขยายตัวที่เร่งขึ้นจากไตรมาสก่อนหน้า ขณะที่สินเชื่อเพื่อการอุปโภคบริโภคมีอัตราการขยายตัวที่ทรงตัว สอดคล้องกับเครื่องชี้เศรษฐกิจด้านการลงทุนและการบริโภคภาคเอกชนที่ฟื้นตัวอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ คาดว่าอัตราดอกเบี้ยของธนาคารพาณิชย์ที่อยู่ในระดับต่ำ รวมถึงมาตรการส่งเสริมการลงทุนต่างๆ จะช่วยสนับสนุนให้การลงทุนภาคเอกชนและการบริโภคขยายตัวต่อเนื่อง สำหรับความมั่นคงของธนาคารพาณิชย์ในปัจจุบันพบว่ายังคงมีความแข็งแกร่ง อีกทั้งธนาคารพาณิชย์มีสัดส่วนเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยงที่อยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์อย่างต่อเนื่อง โดยเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยง ณ เดือนกันยายน 2561 ยังคงอยู่ในระดับสูงที่ร้อยละ 18.4 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดสำหรับในปี 2561 ที่ร้อยละ 10.375

บทวิเคราะห์เศรษฐกิจ

Macroeconomic Analysis Briefings

บทวิเคราะห์

Macprudential Policy ทางเลือกนโยบายเพื่อรักษาเสถียรภาพทางการเงิน¹

บทสรุปผู้บริหาร

○ Macprudential Policy เป็นนโยบายที่สอดส่องดูแลและรักษาเสถียรภาพของระบบการเงินโดยภาพรวม เพื่อลดความเสี่ยงเชิงระบบ ป้องกันและลดผลกระทบของวิกฤตการณ์ทางการเงิน ซึ่งนโยบายดังกล่าวมีเครื่องมือหลายรูปแบบ เช่น การใช้ Loan-to-value Ratio (LTV) และ Debt-to-income Ratio เป็นต้น ทั้งนี้ รัฐบาลและธนาคารกลางควรเลือกเครื่องมือให้เหมาะสมกับความเสี่ยงที่ต้องการรับมือในบริบทของแต่ละประเทศ

○ แม้ว่าประสิทธิภาพของการใช้ Macprudential Policy จะยังไม่สามารถสรุปได้แน่ชัดว่าส่งผลกระทบต่อเชิงบวกหรือเชิงลบต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและเสถียรภาพทางเศรษฐกิจอย่างไร แต่ในปัจจุบันมีธนาคารกลางของหลายประเทศใช้นโยบายนี้เพื่อรักษาเสถียรภาพทางการเงินของประเทศ โดยประเทศที่ประสบความสำเร็จในการใช้นโยบายนี้ได้แก่ (1) ประเทศอังกฤษ ที่แก้ปัญหา Systemic Risk จากปัญหานี้ครัวเรือนโดยใช้เครื่องมือ Countercyclical Capital Buffer และ (2) ประเทศสิงคโปร์ ที่มุ่งแก้ Systemic Risk โดยใช้เครื่องมือ LTV Ratio ผสมผสานกับนโยบายอื่น เป็นต้น

○ นอกจากนี้ ประเทศไทยถือว่าประสบความสำเร็จในการใช้ Macprudential Policy ในระดับหนึ่ง โดยธนาคารแห่งประเทศไทยได้ใช้เครื่องมือหลัก เช่น การวิเคราะห์ความสูญเสียจากการให้กู้ในระยะยาว การออกเกณฑ์กำกับ LTV Ratio บัตรเครดิต เป็นต้น อย่างไรก็ตาม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของนโยบายควรใช้ Macprudential Policy ควบคู่ไปกับนโยบายผสมแบบขยายตัว (Expansionary Policy Mix) ด้วยขอบเขตที่กว้างขึ้น

○ การใช้ Macprudential Policy ร่วมกับนโยบายการเงินแบบดั้งเดิม และนโยบายการคลังก็เป็นสิ่งสำคัญ ผู้ออกนโยบายควรทำการประเมินสถานการณ์ในบริบทของประเทศ และเลือกใช้เครื่องมือดังกล่าวอย่างถูกวิธีและถูกเวลา และควรคำนึงถึงการรักษาสมดุลของนโยบายให้สนับสนุนการขยายตัวของเศรษฐกิจในภาพรวม

1. บทนำ

บทเรียนจากวิกฤตการณ์ทางการเงินในอดีต ไม่ว่าจะเป็นวิกฤตการณ์ทางการเงินในทวีปเอเชียที่เกิดขึ้นในปี ค.ศ. 1997 หรือ “วิกฤตต้มยำกุ้ง” และวิกฤตการณ์ทางการเงินของโลกที่เริ่มต้นขึ้นจากประเทศสหรัฐอเมริกาในปี ค.ศ. 2008 หรือที่เรียกว่า “วิกฤตแฮมเบอร์เกอร์” สอนให้รู้ว่าการกำกับดูแลสถาบันการเงินจำพวกธนาคาร

¹ ผู้เขียน ดร. กุสุมา คงฤทธิ์ ส่วนการวิเคราะห์นโยบายเศรษฐกิจมหภาค สำนักนโยบายเศรษฐกิจมหภาค ขอขอบคุณ นายพงศ์นคร โภชากรณ์ ผู้อำนวยการส่วนการวิเคราะห์นโยบายเศรษฐกิจมหภาค นายพิสิทธิ์ พัวพันธ์ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านเศรษฐกิจมหภาค และดร.ศรพล ตูลยะเสถียร ผู้อำนวยการสำนักนโยบายเศรษฐกิจมหภาค สำหรับข้อเสนอแนะ ทั้งนี้ ข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความนี้เป็นความเห็นของผู้เขียน ซึ่งไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกับความเห็นของสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

พาณิชย์เป็นรายสถาบัน หรือ Microprudential Policy นั้น ไม่เพียงพอสำหรับการรักษาเสถียรภาพและลดความเสี่ยงของระบบการเงินในองครวม ดังนั้น เราจึงต้องการนโยบายที่ครอบคลุมภาพรวมทั้งระบบของตลาดการเงิน และสามารถป้องกันความเสี่ยงเชิงระบบ (Systemic Risk) ซึ่งนโยบายที่มีจุดประสงค์เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวคือ “Macroprudential Policy”

เมื่อครั้งวิกฤตต้มยำกุ้ง ในขณะนั้นประเทศไทยมีการเปิดเสรีทางการเงินและมีอัตราดอกเบี้ยที่สูง ส่งผลให้เงินทุนจากต่างชาติจำนวนมากหลั่งไหลเข้าประเทศอย่างต่อเนื่อง และทำให้ภาคเอกชนมีหนี้ต่างประเทศ โดยเฉพาะหนี้ระยะสั้นเพิ่มมากขึ้น ซึ่งในเวลานั้นประเทศไทยอาจยังขาดมาตรการรองรับที่เหมาะสมต่อสถานการณ์ดังกล่าว โดยจากมุมมองของ Microprudential Policy ประเมินได้ว่าสถาบันการเงินในขณะนั้นมีความแข็งแกร่งมากจนทำให้มองไม่เห็นความเสี่ยงองครวมของทั้งระบบ

โดยการลงทุนจากต่างชาติที่เพิ่มมากขึ้นโดยเฉพาะในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ ก่อให้เกิดภาวะเงินเฟ้อในตลาดอสังหาริมทรัพย์ที่รุนแรงมากขึ้น ประกอบกับการโจมตีค่าเงินบาทเพื่อแสวงหาผลกำไรของกลุ่ม Hedge Funds ส่งผลให้ค่าเงินบาทอ่อนค่าลงอย่างมาก จนสุดท้ายประเทศไทยตัดสินใจประกาศลอยตัวค่าเงินบาท ส่งผลให้มูลค่าของหนี้ต่างประเทศและระดับหนี้สาธารณะเพิ่มสูงขึ้น และทำให้นักธุรกิจหลายแห่งไม่สามารถชำระหนี้ได้ จนกลายเป็น Systemic Risk ที่ส่งผลกระทบเชิงลบต่อตลาดการเงินในภาพรวมขึ้น

ภาพที่ 1 ลำดับเหตุการณ์วิกฤตต้มยำกุ้ง

ที่มา : รวบรวมโดยผู้เขียน

จะเห็นได้ว่า การใช้แค่ Microprudential policy เพียงอย่างเดียว อาจทำให้เกิดการละเลยการพิจารณาความเสี่ยงของระบบการเงินในภาพรวม ดังนั้น เพื่อลดความเสี่ยงของการเกิดวิกฤตทางการเงิน จึงควรพิจารณาในมุมมองของ Macroprudential Policy ด้วย อย่างไรก็ตาม Macroprudential Policy ไม่ใช่ยาวิเศษที่รักษาได้ทุกอย่าง จึงควรใช้มาตรการนี้ควบคู่ไปกับมาตรการทางการเงินและ Microprudential Policy ไปพร้อมๆ กัน นอกจากนี้ ควรคำนึงถึงการรักษาสถิติของนโยบายไม่ให้หละหลวมหรือเข้มงวดเกินไป เพราะอาจส่งผลกระทบต่อความยืดหยุ่นของเศรษฐกิจในภาพรวมได้

แม้ว่าในปัจจุบัน หลักฐานจากการวิจัยประสิทธิผลของ Macroprudential Policy ยังคงมีน้อยและไม่สามารถสรุปได้อย่างเด็ดขาดว่า Macroprudential Policy ส่งผลทางบวกต่อเศรษฐกิจได้จริง แต่ในปัจจุบัน ธนาคารกลางในหลายประเทศ ไม่ว่าจะเป็นในภูมิภาคเอเชียหรือยุโรปต่างใช้นโยบายดังกล่าวในการออกมาตรการควบคุมเสถียรภาพทางการเงิน และมีหลายประเทศที่ประสบความสำเร็จ เช่น ประเทศสิงคโปร์ ประเทศอังกฤษ เป็นต้น

บทความนี้จะนำเสนอเกี่ยวกับลักษณะของการดำเนินนโยบายแบบ Macroprudential Policy ประสิทธิภาพของนโยบายดังกล่าวต่อเศรษฐกิจ ตัวอย่างวิธีการใช้นโยบายในต่างประเทศ และการดำเนินนโยบายดังกล่าวในบริบทของประเทศไทย

2. Macroprudential Policy และผลกระทบต่อเศรษฐกิจ

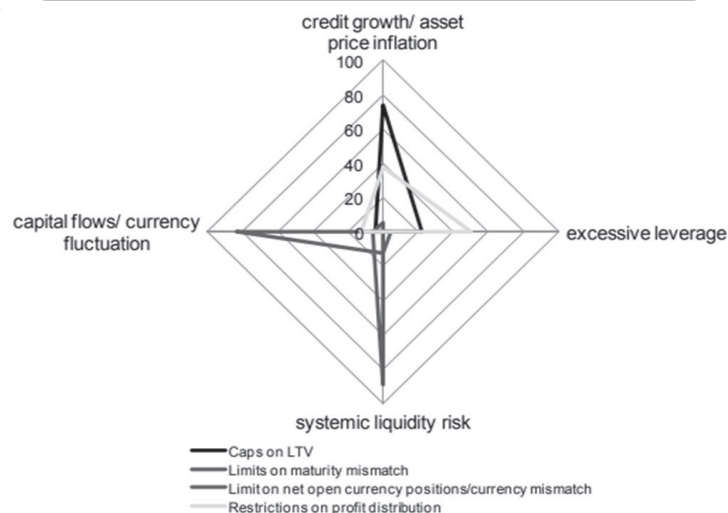
2.1 Macroprudential Policy คืออะไร

Macroprudential Policy หรือ MaPP เป็นนโยบายที่สอดส่องดูแลและรักษาเสถียรภาพของระบบการเงินโดยภาพรวม เพื่อลดความเสี่ยงเชิงระบบ ป้องกันและลดผลกระทบของวิกฤตการณ์ทางการเงิน ซึ่งแตกต่างจากนโยบายทางการเงินแบบดั้งเดิม ซึ่งเป็นนโยบายที่ไม่ได้คำนึงถึงความเสี่ยงเชิงระบบในภาพรวม เช่น การควบคุมอัตราดอกเบี้ยที่ช่วยรักษาเสถียรภาพของค่าเงิน การดำเนินนโยบายแบบ Microprudential Policy ที่ช่วยลดความเสี่ยงและเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้กับสถาบันการเงิน เป็นต้น

ในปัจจุบัน ธนาคารกลางของหลายประเทศรวมถึงกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการใช้นโยบายดังกล่าวว่านโยบายการเงินอื่นเพื่อรักษาเสถียรภาพทางการเงิน ซึ่งเครื่องมือของนโยบายนี้มีหลายรูปแบบ ได้แก่ (1) การออกเกณฑ์กำกับ Loan-to-value (LTV) Ratio และ (2) Debt-to-income (DTI) Ratio เป็นต้น ซึ่งการตัดสินใจว่าจะเลือกใช้เครื่องมือใดบ้าง ขึ้นอยู่กับประเภทของความเสี่ยงเชิงระบบที่ประเทศนั้น ๆ ต้องการลดทอน

ภาพที่ 2 ชี้ให้เห็นว่า หากต้องการรับมือกับความเสี่ยงเชิงระบบอันเกิดจากการขยายตัวของตลาดสินเชื่อ (Credit Growth) หรือ ภาวะเงินเฟ้อในตลาดทรัพย์สิน (Asset Price Inflation) เครื่องมือที่เหมาะสมมากที่สุดคือ การออกเกณฑ์กำกับ LTV

ภาพที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างความเสี่ยงเชิงระบบและเครื่องมือ Macroprudential Policy ที่เหมาะสม

ที่มา : IMF

2.2 ผลกระทบของการใช้ Macroprudential Policy

การใช้ Macroprudential Policy อาจก่อให้เกิดผลต่อเศรษฐกิจทั้งในด้านบวกและด้านลบ โดยตามทฤษฎี Macroprudential Policy จะส่งผลกระทบด้านบวกต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจในระยะยาว ผ่าน 2 ช่องทาง ดังนี้

a) Macroprudential Policy ช่วยป้องกันและลดผลกระทบของวิกฤตทางการเงิน ทำให้ระยะเวลาที่เศรษฐกิจจะกลับมาฟื้นตัวหลังการเกิดวิกฤตสั้นลง และ

b) Macroprudential Policy ช่วยลดความผันผวนของเศรษฐกิจและการเงิน เนื่องจากความผันผวนทางเศรษฐกิจและการเงินจะส่งผลกระทบทางลบต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจ²

นอกจากนี้ จากผลวิจัยของ Bank of International Settlements (BIS) พบว่า ประเทศที่ใช้นโยบาย Macroprudential Policy จะมีการเติบโตของ GDP ที่รวดเร็วและมีเสถียรภาพมากขึ้น³ นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยที่ระบุว่า การใช้ Macroprudential Policy จะมีอัตราการเติบโตของ GDP per capita สูงขึ้น และการเติบโตของ GDP มีเสถียรภาพมากขึ้น โดยไม่พบหลักฐานเกี่ยวกับผลกระทบด้านลบต่อเศรษฐกิจ ทั้งนี้ ประสิทธิภาพต่อการเติบโตของ GDP นี้ขึ้นอยู่กับเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ และพัฒนาการทางการเงินของประเทศนั้น ๆ ด้วย

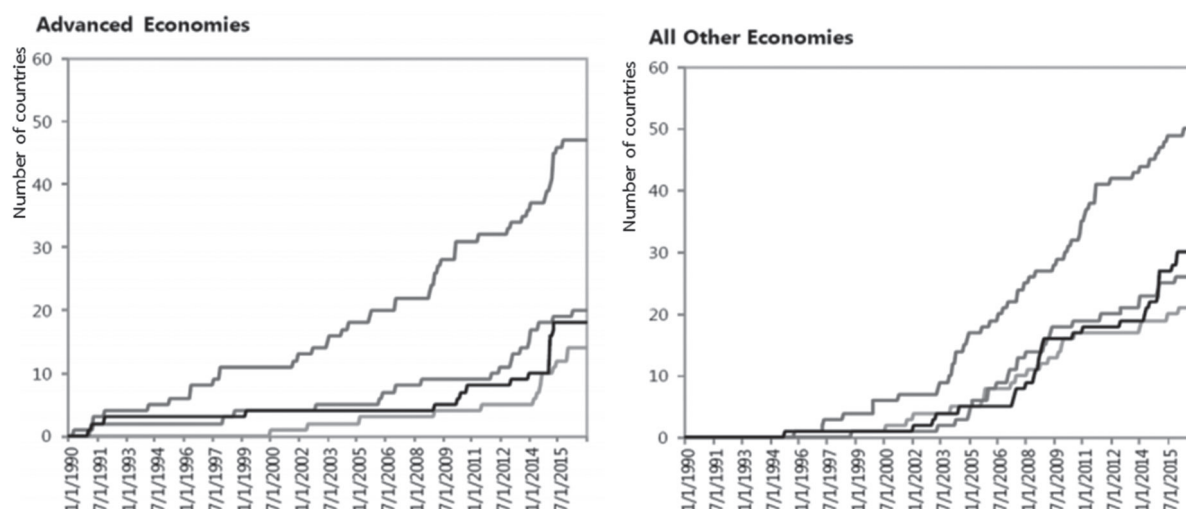
อย่างไรก็ดี ยังมีงานวิจัยที่แสดงให้เห็นว่า Macroprudential Policy อาจก่อให้เกิดผลกระทบเชิงลบต่อเศรษฐกิจได้เช่นกัน อาทิ การออกเกณฑ์กำกับ LTV และ DTI อาจทำให้การขยายตัวของตลาดสินเชื่อลดน้อยลง ส่งผลให้ภาวะเงินเฟ้อในตลาดอสังหาริมทรัพย์ลดต่ำลง นอกจากนี้การใช้เครื่องมือของนโยบายที่ไม่เหมาะสมหรือใช้ในเวลาที่ inappropriate อาจทำให้การใช้นโยบายดังกล่าวมีประสิทธิภาพน้อยลงได้

แม้ว่าประสิทธิภาพของการใช้ Macroprudential Policy จะยังไม่สามารถสรุปได้แน่ชัดว่าส่งผลกระทบเชิงบวกหรือเชิงลบต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและเสถียรภาพทางเศรษฐกิจอย่างไร แต่ในปัจจุบันมีธนาคารกลางของหลายประเทศได้นโยบายเพื่อรักษาเสถียรภาพทางการเงินของประเทศ โดยจากผลสำรวจของ IMF-FSB-BIS โดยใช้ข้อมูลของ 64 ประเทศ (โดยมีกลุ่มตัวอย่างทั้งประเทศที่พัฒนาแล้ว และประเทศที่กำลังพัฒนา) พบว่า จำนวนประเทศที่ใช้ Macroprudential Policy มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ไม่ว่าจะเป็นในประเทศพัฒนาแล้ว หรือประเทศกำลังพัฒนา โดยเครื่องมือของ Macroprudential Policy ที่นิยมใช้มากที่สุดคือการออกเกณฑ์กำกับ LTV และ DTI ratio (ภาพที่ 3)

² Kormendi and Meguire (1985), Ramey and Ramey (1995)

³ BIS (2017), "What are the effects of macroprudential policies on macroeconomics performance?". Retrieved at 7 Aug 2018 from https://www.bis.org/publ/qtrpdf/r_qt1709g.htm

ภาพที่ 3 จำนวนประเทศที่ใช้ Macroprudential Policy ระหว่างปี ค.ศ. 1990-2015

ที่มา : IMF-FSB-BIS (2016)

3. ตัวอย่างการใช้ Macroprudential Policy ในต่างประเทศ

3.1 ประเทศอังกฤษ

ประเทศอังกฤษนับว่าเป็นประเทศตัวอย่าง ที่มีการปรับใช้ Macroprudential Policy อย่างเด่นชัดที่สุดในกลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้ว และนับเป็นหนึ่งในประเทศต้นแบบที่ใช้นโยบายดังกล่าว อย่างมีประสิทธิภาพ⁴

ประเทศอังกฤษเผชิญปัญหาที่ก่อให้เกิดความเสี่ยงเชิงระบบ (Systematic Risk) จากหนี้ครัวเรือน และพฤติกรรมการกู้ยืมเงินของประชาชนที่อยู่ในระดับสูง โดยอังกฤษได้ใช้ Countercyclical Capital Buffer (CCyB) เป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดย Macroprudential Policy แบบ CCyB คือการกำกับให้สถาบันการเงิน อย่างธนาคารพาณิชย์ เพิ่มอัตราส่วนเงินกองทุนทั้งหมดต่อสินทรัพย์เสี่ยง (Capital Adequacy Ratio : CAR) ตอนที่เศรษฐกิจกำลังอยู่ในช่วงขาขึ้น เพื่อรองรับความสูญเสียที่อาจเกิดขึ้น ในช่วงเศรษฐกิจซาลง ซึ่งแม้ว่า จะมีผลการศึกษาที่ระบุว่า พบว่า CCyB เป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิผลน้อยกว่า การออกเกณฑ์กำกับ LTV และ DTI เนื่องจากมีความสามารถในการลดความผันผวนทางเศรษฐกิจน้อยกว่า แต่ CCyB มีข้อดีคือมีผลกระทบด้านลบต่อ GDP อยู่ในระดับต่ำ กล่าวคือ CCyB เป็นเครื่องมือของ Macroprudential Policy ที่ “Low Risk Low Return” นั่นเอง

นอกจากการใช้เครื่องมือทาง Macroprudential Policy แล้ว อังกฤษยังใช้นโยบายการเงินควบคู่ไปกับการใช้ Macroprudential Policy ด้วย อาทิ การเพิ่มอัตราดอกเบี้ย ซึ่งการใช้เครื่องมืออย่างผสมผสานเช่นนี้ สามารถป้องกันการขยายตัวของเศรษฐกิจที่รวดเร็วเกินไป และเป็นการรักษาเสถียรภาพของค่าเงินและระบบทางการเงินได้ในเวลาเดียวกัน

⁴ NRI Financial Solutions (2017), “BOEの金融政策とマクロブールデンス政策”. Retrieved at 999 Aug 2018 from http://fs.nri.co.jp/ja-JP/knowledge/commentary/2017/20170727_2.html

3.2 ประเทศสิงคโปร์

หน่วยงานหลักที่ดูแลควบคุม Macroprudential Policy ในสิงคโปร์คือ ธนาคารกลางสิงคโปร์ และ The Monetary Authority of Singapore (MAS) โดยสิงคโปร์ต้องเผชิญหน้ากับความเสี่ยงทางระบบการเงินที่เกิดจากการขยายตัวของตลาดอสังหาริมทรัพย์ (Housing Market Growth) อันเป็นผลจากการปล่อยสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ ทำให้ตลาดอสังหาริมทรัพย์ขยายตัว และมีระดับ Inflation Expectation ที่เพิ่มสูงขึ้น อันทำให้ความมีเสถียรภาพทางการเงินลดต่ำลง สิงคโปร์จึงใช้เครื่องมือหลากหลายในการรับมือกับความเสี่ยงเชิงระบบที่อาจเกิดขึ้น เช่น (1) การออกเกณฑ์กำกับ Mortgage Service to Income Ratio ให้เข้มงวดขึ้น (2) การออกเกณฑ์กำกับ LTV Ratio (3) การกำหนดค่าต่ำสุดของการชำระเงินดาวน์ด้วยเงินสดให้สูงขึ้น เป็นต้น การดำเนินการดังกล่าวของสิงคโปร์นั้น ก่อให้เกิดผลดีต่อเสถียรภาพทางการเงิน สะท้อนจากภาวะเงินเฟ้อของตลาดอสังหาริมทรัพย์ (Housing Price Inflation) ที่กลับมาอยู่ในระดับที่เหมาะสม และความผันผวนของราคาอสังหาริมทรัพย์ที่ลดลงและไม่สะท้อนถึงการขยายตัวของ Leverage⁵ โดยจากผลการวิจัยของ Bank of Japan (BOJ)⁶ ระบุว่า การที่สิงคโปร์เลือกใช้วิธีการออกเกณฑ์กำกับ LTV ratio ถือว่าเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิผลต่อเสถียรภาพระบบการเงินมากที่สุด แต่ก็ก็เป็นเครื่องมือที่ส่งผลเสียต่อการขยายตัวของ GDP มากที่สุดเช่นกัน หรืออาจกล่าวได้ว่า สิงคโปร์เลือกใช้เครื่องมือของ Macroprudential Policy แบบที่ “High Risk High Return”

4. Macroprudential policy ในประเทศไทย

ประเทศไทยเริ่มใช้ Macroprudential Policy มาตั้งแต่ปี ค.ศ. 2000 โดยมีธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นสถาบันหลักที่ควบคุมดูแลการดำเนินนโยบายดังกล่าว โดยเครื่องมือหลักที่ใช้ ได้แก่ (1) การวิเคราะห์ความสูญเสียจากการให้กู้ในระยะยาว (2) การออกเกณฑ์กำกับ LTV บัตรเครดิตและ (3) การกั๊ยมีส่วนบุคคล โดยการปรับเปลี่ยนความเข้มงวดของนโยบายตามสถานการณ์ ทั้งนี้ ธนาคารแห่งประเทศไทยเห็นว่า Macroprudential Policy ไม่ใช่เครื่องมือที่สามารถทดแทนเครื่องมือทางการเงินอื่นๆ ได้ แต่เป็นหนึ่งใน Package นโยบายการเงิน ที่ควรใช้ร่วมกับเครื่องมืออื่นๆ เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพของนโยบายเพื่อความเสถียรภาพทางการเงินของประเทศไทย

Macroprudential Policy นับว่าเป็นหนึ่งในมาตรการภายใต้กรอบนโยบายการเงินที่ยืดหยุ่น เพื่อดูแลความไม่สมดุลทางเศรษฐกิจ⁷ นอกจากนี้ จากพฤติกรรมการกั๊ยเงินของประชาชน โดยเฉพาะการกั๊ยเงินจากบัตรเครดิตที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดความเสี่ยงด้านสินเชื่อที่เพิ่มสูงขึ้นไปด้วย ดังนั้น การออกเกณฑ์กำกับ LTV รวมถึงบัตรเครดิตและการกั๊ยมีส่วนบุคคล จะช่วยลดความเสี่ยงของระบบการเงินที่อาจเกิดขึ้น โดยในปี ค.ศ. 2017 ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ประกาศใช้เครื่องมือใหม่ ได้แก่ การออกเกณฑ์กำกับดูแลสถาบันการเงินที่มีความสำคัญเชิงระบบ (Domestic Systemically Important Banks : D-SIBs) กล่าวคือให้ธนาคาร

⁵ Minsoo Lee et al. (2017), “Macroprudential policy frameworks in developing Asian economies”. Retrieved at 8 Aug 2018 from <https://www.adb.org/sites/default/files/publication/230801/ewp-510.pdf>

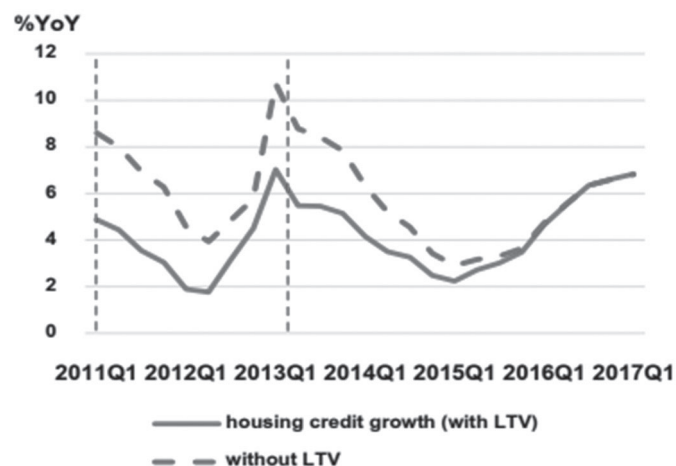
⁶ BOJ (2013), “マクロブールデンス政策が経済に与える影響：金融マクロ計量モデルによるシミュレーション” Retrieved at 9 Aug 2018 from http://www.boj.or.jp/research/wps_rev/wps_2013/data/wp13j02.pdf

⁷ ธนาคารแห่งประเทศไทย “วัตถุประสงค์ของการกำกับดูแลสถาบันการเงิน”. Retrieved at 8 Aug 2018 from https://www.bot.or.th/Thai/FinancialInstitutions/Scope/Documents/objective_T.pdf

พาณิชย์แห่งใหญ่ 5 ธนาคาร ได้แก่ ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารกสิกรไทย ธนาคารกรุงศรีอยุธยา ธนาคารไทยพาณิชย์ และธนาคารกรุงไทยเพิ่มเงินกองทุนชั้น 1 (tier 1) อีก 1% กลายเป็น 9% ภายในปี ค.ศ. 2020 เพื่อให้เข้ามาตรฐานสากลเช่นเดียวกับ ประเทศสิงคโปร์ ฮองกง เป็นต้น⁸

ธนาคารแห่งประเทศไทยได้วิจัยประสิทธิผลของ Macroprudential Policy ในประเทศไทยโดยใช้ Regression-based Model หาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้ Macroprudential Policy และ การขยายตัวของสินเชื่อสังหาริมทรัพย์ (Housing Credit Growth) โดยใช้อัตรา LTV เป็นดัชนีของ Macroprudential Policy⁹ ผลการศึกษาระบุว่าเมื่อออกเกณฑ์กำกับ LTV อย่างเคร่งครัด ส่งผลในระยะสั้นทำให้การขยายตัวของสินเชื่อสังหาริมทรัพย์ลดลง (ภาพที่ 4) กล่าวคือ Macroprudential Policy มีประสิทธิผลสามารถเพิ่มเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศไทยได้ในระยะสั้น นอกจากนี้ธนาคารแห่งประเทศไทยยังได้วิจัยหาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้ Macroprudential Policy ควบคู่กับอัตราดอกเบี้ยและการขยายตัวของสินเชื่อสังหาริมทรัพย์ พบว่า เมื่อออกเกณฑ์กำกับ LTV อย่างเคร่งครัดพร้อมกับเพิ่มอัตราดอกเบี้ย การขยายตัวของสินเชื่อสังหาริมทรัพย์จะลดลงต่ำลง

ภาพที่ 4 ประสิทธิภาพของการออกเกณฑ์ LTV

ที่มา : BOT

นอกจากธนาคารแห่งประเทศไทย เมื่อพิจารณาจากข้อคิดเห็นและการเสนอแนะด้านนโยบายของ IMF ต่อประเทศไทย¹⁰ พบว่า ประเทศไทยประสบความสำเร็จในการใช้เครื่องมือ Macroprudential Policy ได้แก่ การออกเกณฑ์ LTV เพื่อจำกัดความเสี่ยงจากตลาดอสังหาริมทรัพย์และหนี้ครัวเรือน แต่ประเทศไทยควรมีการเพิ่มประสิทธิผลของ Macroprudential Policy และใช้ Macroprudential Policy ควบคู่ไปกับนโยบายผสมแบบขยายตัว (Expansionary Policy Mix) ด้วยขอบเขตที่กว้างขึ้น เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจและรักษาเสถียรภาพของเศรษฐกิจไปในเวลาเดียวกัน IMF มองว่า ท่ามกลางสถานการณ์ที่นักลงทุนไทยมีแนวโน้ม

⁸ ประชาชาติธุรกิจ (2017) “ธปท. ดัน 5 แบงก์ใหญ่เพิ่ม BIS สูง 11.5% ดีเดย์ปี 62 เข้าเกณฑ์ D-SIBs”. Retrieved at 8 Aug 2018 from <https://www.prachachat.net/finance/news-45988>

⁹ BOT (2017) “Macroprudential Policy; Its Role, Effectiveness and Interaction with Monetary Policy”. Retrieved at 7 Aug 2018 from https://www.bot.or.th/Thai/MonetaryPolicy/ArticleAndResearch/FAQ/FAQ_121.pdf

¹⁰ International Monetary Fund (2018) “IMF Executive Board Concludes 2018 Article IV Consultation with Thailand”. Retrieved at 10 Aug 2018 from <https://www.imf.org/en/News/Articles/2018/06/04/pr18215-thailand-executive-board-concludes-2018-article-iv-consultation>

ที่จะลงทุนในสินทรัพย์ที่มีความเสี่ยงสูง แต่ผลตอบแทนสูง การใช้ MaPP ในไทย จะทำให้สามารถจำกัดความเสี่ยงเชิงระบบได้อย่างต่อเนื่อง และทำให้ใช้นโยบายการเงินอื่น ๆ เพื่อบรรลุเป้าหมายเงินเฟ้อได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยนโยบายผสมแบบขยายตัวที่ควรดำเนินการได้แก่ การใช้งบประมาณของรัฐเพื่อกระตุ้นโครงสร้างพื้นฐาน (infrastructure) และเพิ่มอุปสงค์ภายในประเทศ การใช้นโยบายการเงินแบบขยายตัวเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจให้ฟื้นกลับมาที่เป้าหมายเงินเฟ้อ ร่วมกับการใช้ Macroprudential Policy เพื่อรักษาเสถียรภาพทางการเงินควบคู่ไปด้วย และการปรับเปลี่ยนโครงสร้างเพื่อเพิ่มผลิตภาพและส่งเสริมการขยายตัวของเศรษฐกิจ ซึ่งรายงานของ IMF ได้กล่าวถึงสิ่งที่จะควรดำเนินการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการดำเนินนโยบายแบบ Macroprudential Policy คือการเพิ่มการใช้ CCyB และการขยายขอบเขตในการออกเกณฑ์ LTV

5. สรุป

Macroprudential Policy เป็นนโยบายที่จะช่วยรักษาเสถียรภาพของระบบการเงินแบบองค์รวมเพื่อลดความเสี่ยงเชิงระบบ รวมถึงป้องกันและลดผลกระทบของวิกฤตการณ์ทางการเงิน ซึ่งประเทศไทยนับว่าเป็นประเทศที่ประสบความสำเร็จในการใช้ Macroprudential Policy ในระดับหนึ่ง แต่ยังคงมีความจำเป็นต้องเพิ่มประสิทธิผลของนโยบาย และการใช้นโยบายอย่างผสมผสาน เพื่อเพิ่มประสิทธิผลของการใช้ Macroprudential Policy ในประเทศไทย ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดนโยบายที่สามารถแก้ไขปัญหา รักษาเสถียรภาพทางการเงิน และส่งผลเชิงบวกต่อระบบเศรษฐกิจทั้งในระยะสั้นและระยะยาว¹¹ นอกจากนี้ การใช้เครื่องมือของ Macroprudential Policy อย่างผสมผสานกับนโยบายทางการเงินแบบดั้งเดิมและนโยบายการคลังก็นับว่าเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งผู้ออกนโยบายทำการประเมินสถานการณ์ในบริบทของประเทศ และเลือกใช้เครื่องมือดังกล่าวอย่างถูกวิธีและถูกเวลา ทั้งนี้ เพื่อให้การดำเนินนโยบายดังกล่าวเกิดประสิทธิภาพสูงสุดและสามารถรักษาเสถียรภาพทางการเงินได้ในเวลาเดียวกัน

¹¹ BOT (2017) “Macroprudential Policy; Its Role, Effectiveness and Interaction with Monetary Policy”. Retrieved at 7 Aug 2018 from https://www.bot.or.th/Thai/MonetaryPolicy/ArticleAndResearch/FAQ/FAQ_121.pdf

บทวิเคราะห์

ความเห็นของประชาชนเกี่ยวกับมาตรการภาครัฐ¹

บทสรุปผู้บริหาร

○ ผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนไทยโดยสวนดุสิตโพลภายใต้โครงการวิจัยเรื่อง การสร้างแบบจำลองวิเคราะห์เศรษฐกิจรายภูมิภาคและรายจังหวัด ประจำปีงบประมาณ 2561 พบว่าประชาชนรู้จักมาตรการช่วยเหลือจากภาครัฐประมาณร้อยละ 60 ของมาตรการทั้งหมด อาทิ โครงการ 30 บาทรักษาทุกโรค โครงการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ โครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ โครงการธงฟ้าประชารัฐ และโครงการเบี้ยยังชีพคนพิการ เป็นต้น ซึ่งมาตรการส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับประชาชนบางกลุ่มที่เป็นกลุ่มเป้าหมายเท่านั้น อย่างไรก็ตาม ประชาชนเห็นว่าทุกมาตรการเป็นมาตรการที่มีประโยชน์

○ มาตรการที่ตรงตามความต้องการของประชาชนมากที่สุด ได้แก่ การให้ความช่วยเหลือด้านราคาสินค้าเกษตร การควบคุมราคาสินค้าอุปโภคบริโภค การลดราคาน้ำมัน การให้ความช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อย และเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ เป็นต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนในพื้นที่ภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความต้องการในการรับความช่วยเหลือมากกว่าภูมิภาคอื่น ๆ

○ ข้อเสนอแนะจากการสำรวจ ได้แก่ 1. การดำเนินมาตรการควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาเชิงพื้นที่มากขึ้น 2. การดำเนินมาตรการใด ๆ ควรคำนึงถึงเป้าหมายทางเศรษฐกิจมหภาค เช่น การเติบโตทางเศรษฐกิจ และการลดความเหลื่อมล้ำ โดยมีความสอดคล้องกับกลไกตลาด 3. มาตรการควรมีกลุ่มเป้าหมายชัดเจนเพื่อให้นโยบายการคลังมีประสิทธิภาพและส่งเสริมให้เกิดความยั่งยืนทางการคลัง และ 4. ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้าถึงและเข้าใจเพื่อให้ประชาชนได้รับประโยชน์จากนโยบายของรัฐบาลอย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย

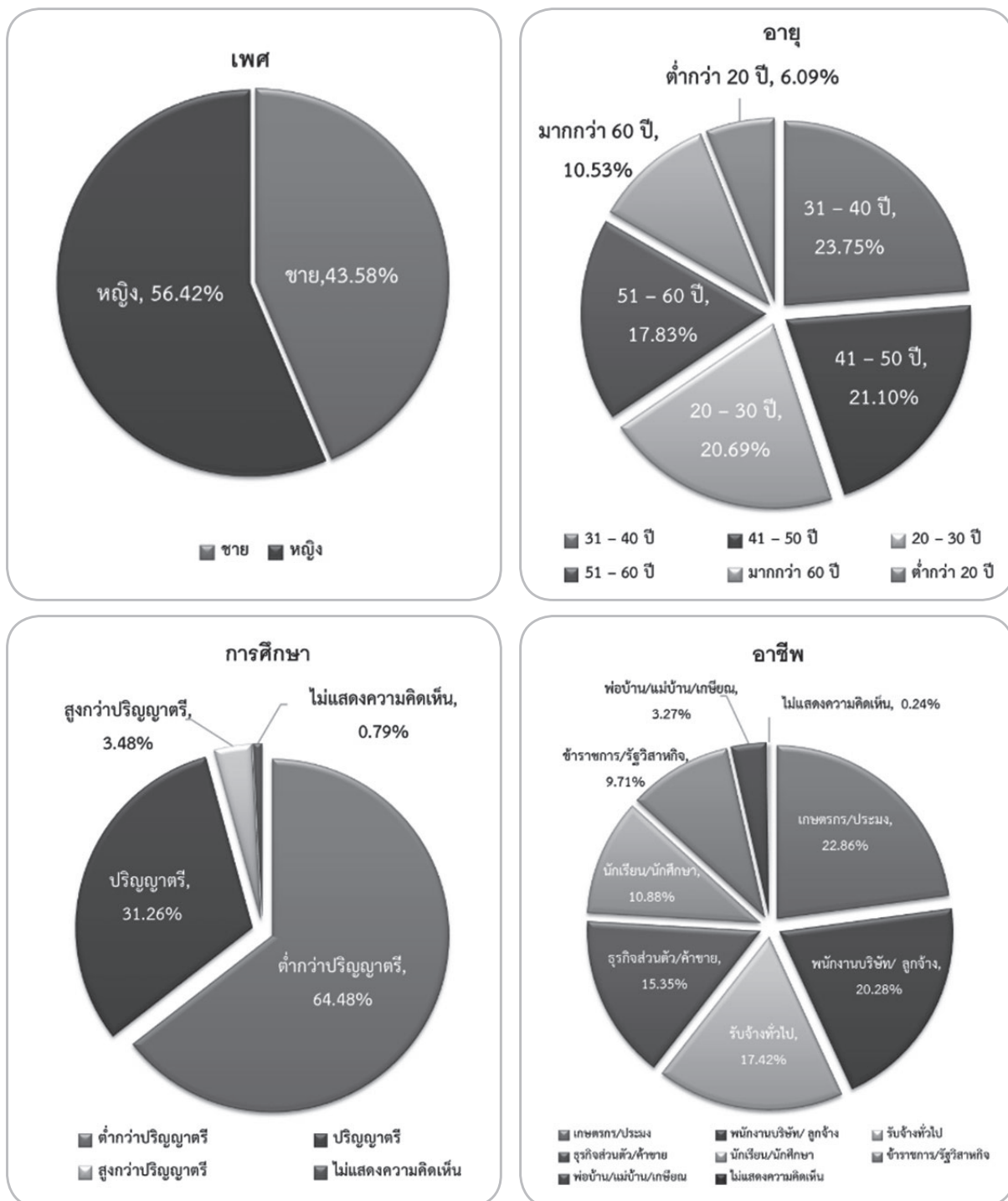
1. บทนำ

เนื้อหาในบทความฉบับนี้มาจากการประมวลสาระสำคัญส่วนหนึ่งจากผลงานวิจัยประจำปีงบประมาณ 2561 ของสำนักงานเศรษฐกิจการคลังเรื่อง การสร้างแบบจำลองวิเคราะห์เศรษฐกิจรายภูมิภาคและรายจังหวัด โดยนำเสนอการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนต่อมาตรการต่างๆ ที่ภาครัฐให้ความช่วยเหลือซึ่งมีสวนดุสิตโพลเป็นผู้สำรวจความคิดเห็นจากประชาชนสัญชาติไทยที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปและมีการกระจายตัวของกลุ่มตัวอย่างทั้งในด้านเพศ อาชีพ การศึกษา และรายได้ (ภาพที่ 1) ประกอบด้วยประชาชนใน 7 ภูมิภาคทั่วประเทศ ภูมิภาคละประมาณ 400 ตัวอย่าง² รวมทั้งสิ้น 2,905 ตัวอย่าง ซึ่งได้ดำเนินการสำรวจระหว่างวันที่ 20 มิ.ย. – 6 ก.ค. 61 ที่ผ่านมา

¹ ผู้เขียน นางสาวธัญลักษณ์ โกษาเสวียง เศรษฐกร ส่วนวิเทศและสถาบันสัมพันธ์ ขอขอบคุณ นายณรพัชร อัครวัลลภ ผู้อำนวยการส่วนวิเทศและสถาบันสัมพันธ์ ดร. พิสิทธิ์ พัวพันธ์ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านเศรษฐกิจมหภาค และดร. ศรพล ตุลยะเสถียร ผู้อำนวยการสำนักนโยบายเศรษฐกิจมหภาค สำหรับข้อเสนอแนะ ทั้งนี้ ข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความนี้เป็นความเห็นของผู้เขียน ซึ่งไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกับความเห็นของสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

² ตามหลักสถิติของ Yamane (1973) หากประชากรมีขนาดเกิน 100,000 คนขึ้นไป กลุ่มตัวอย่างควรมีไม่ต่ำกว่า 400 ตัวอย่างเพื่อให้ผลการสำรวจมีความเชื่อมั่นที่ 95% และมีความคลาดเคลื่อนอยู่ในช่วง +/- 5% ดังนั้น การสำรวจในแต่ละภูมิภาคของประเทศไทย (ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก ภาคตะวันตก ภาคใต้ และ กทม. และปริมณฑล) จึงมีขนาดตัวอย่างภาคละไม่ต่ำกว่า 400 ตัวอย่าง

ภาพที่ 1 การกระจายของผู้ตอบแบบสอบถาม

2. ประเด็นในการสำรวจ

การสำรวจให้ความสำคัญกับ 4 ประเด็นคำถามหลัก ได้แก่ 1) ท่านรู้จักมาตรการช่วยเหลือประชาชนของภาครัฐหรือไม่ ? 2) สำหรับผู้ที่รู้จักมาตรการจากข้อ 1) ท่านเห็นว่ามีความเกี่ยวข้องกับมาตรการช่วยเหลือดังกล่าวหรือไม่ ? 3) ท่านคิดว่ามาตรการดังกล่าวมีประโยชน์หรือไม่ ? 4) ท่านต้องการให้ภาครัฐให้ความช่วยเหลือในด้านใด ทั้งนี้ สามคำถามแรกเป็นคำถามปลายปิดโดยมีมาตรการให้เลือกพิจารณาทั้งสิ้น 42 มาตรการ³ ส่วนคำถามที่สี่เป็นคำถามปลายเปิดเพื่อให้ประชาชนสามารถเลือกตอบได้อย่างเป็นอิสระโดยอาจเลือกคำตอบจาก 42 มาตรการข้างต้นหรือไม่ก็ได้

3. ผลการสำรวจ

1) การรู้จักมาตรการช่วยเหลือประชาชนจากภาครัฐ

มาตรการที่ประชาชนรู้จักเกินร้อยละ 50 มีจำนวน 25 โครงการจาก 42 มาตรการ โดย 5 มาตรการแรกที่เป็นที่รู้จักมากที่สุดคือ โครงการ 30 บาทรักษาทุกโรค มากที่สุด ร้อยละ 98.90 รองลงมาคือโครงการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ร้อยละ 98.04 โครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ร้อยละ 96.56 โครงการธงฟ้าประชารัฐ ร้อยละ 87.85 โครงการเบี้ยยังชีพคนพิการ ร้อยละ 83.24 สำหรับมาตรการที่เป็นที่รู้จักน้อยที่สุดอยู่ที่ระดับร้อยละ 32 (ภาพที่ 2) ทั้งนี้ หากพิจารณาผลสำรวจเป็นรายภาคก็จะพบว่าผลการสำรวจในแต่ละภาคไม่มีความแตกต่างกันมากนัก แต่ร้อยละการรู้จักมาตรการของภาครัฐจะลดลงบ้างในภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคกลาง ซึ่งส่วนหนึ่งอาจเกิดจากปัญหาการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและการประชาสัมพันธ์

2) ความเกี่ยวข้องกับมาตรการช่วยเหลือประชาชนจากภาครัฐ

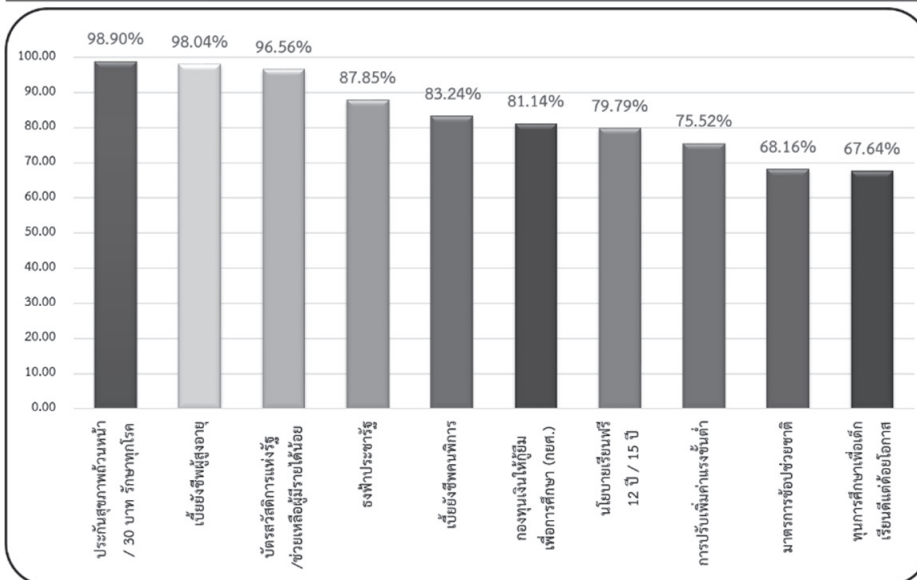
มาตรการที่ประชาชนเห็นว่ามีความเกี่ยวข้องกับตนเองเกินร้อยละ 50 มีเพียง 4 มาตรการ ได้แก่ โครงการ 30 บาทรักษาทุกโรค มากที่สุด ร้อยละ 78.05 รองลงมาคือ มาตรการลดราคาน้ำมัน ร้อยละ 68.89 มาตรการควบคุมราคาสินค้าอุปโภค บริโภค ร้อยละ 69.14 และโครงการธงฟ้าประชารัฐ ร้อยละ 54.06 (ภาพที่ 3) ทั้งนี้ สำหรับภูมิภาคที่ประชาชนเห็นว่าตนมีความเกี่ยวข้องค่อนข้างน้อยได้แก่ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และกรุงเทพฯ และปริมณฑล ส่วนหนึ่งอาจมาจากความไม่เข้าใจในการดำเนินมาตรการ

3 มาตรการภาครัฐในแบบสอบถาม ได้แก่ โครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ /โครงการช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อย หรือบัตรผู้มีรายได้น้อย โครงการยกระดับศักยภาพหมู่บ้านเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากตามแนวทางประชารัฐ โครงการธงฟ้าประชารัฐ โครงการยกระดับโครงสร้างพื้นฐานโทรคมนาคมเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ / โครงการเน็ตประชารัฐ โครงการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน โครงการซ่อมแซม หรือทำการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานของหมู่บ้าน โครงการประชารัฐ – ปรับปรุงศาลาที่พักผู้โดยสาร โครงการประชารัฐ – ปรับปรุงท่อประปา โครงการประชารัฐ – ก่อสร้างทอระบายน้ำถนนประชารัฐ โครงการปรับปรุงประปาในหมู่บ้านให้มีคุณภาพ โครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์พื้นบ้าน โครงการปรับปรุงพื้นที่ผิวจราจรในชุมชนและทางระบายน้ำ โครงการตลาดประชารัฐในพื้นที่กรุงเทพมหานคร โครงการบ้านคนไทยประชารัฐ โครงการที่อยู่อาศัยที่ต่างจังหวัด/ชนบท โครงการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ โครงการเบี้ยยังชีพคนพิการ โครงการเบี้ยยังชีพผู้ป่วยโรคเอดส์ โครงการไทยนิยม ยั่งยืน กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) กองทุนเงินเพื่อการศึกษาที่ผูกกับรายได้ในอนาคต (กรอ.) นโยบายเรียนฟรี 12 ปี / 15 ปี โครงการทุนการศึกษาเพื่อเด็กเรียนดีแต่ด้อยโอกาส โครงการประกันสุขภาพถ้วนหน้า / โครงการ 30 บาท รักษาทุกโรค มาตรการช่วยเหลือ SMEs ระยะเร่งด่วน การให้สินเชื่อดอกเบี้ยต่ำ มาตรการลดหย่อนภาษี มาตรการช่วยเหลือชาติด การปรับเพิ่มค่าแรงขั้นต่ำ การปรับเพิ่มเงินเดือนข้าราชการ การควบคุมราคาสินค้าอุปโภค บริโภค โครงการลดราคาน้ำมัน โครงการสินเชื่อประชารัฐ การแก้ไขปัญหาหนี้สินเกษตรกร การให้ความช่วยเหลือด้านราคาราคาสินค้าเกษตร เช่น ประกันพืชผลการเกษตร การช่วยเหลือค่าเก็บเกี่ยว-ปรับปรุงคุณภาพข้าวไร่ละ 1,200 บาท การออกโฉนดที่ดินเพื่อให้เกษตรกรมีที่ดินทำกิน การให้ความช่วยเหลือเรื่องน้ำเพื่อใช้ในการเกษตร โครงการลดต้นทุนการเกษตรฯ เปิดตลาดผลิตผลของเกษตรกร การกระตุ้นคนไทยมีลูกมากขึ้น โดยเพิ่มการลดหย่อนภาษีสำหรับลูกคนที่สอง, ค่าฝากครรภ์ทำคลอด 120,000 บาท/คน การช่วยเหลือบุตรแรกเกิด 6 ขวบ และโครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด

ของรัฐและอีกส่วนหนึ่งอาจเกิดจากการที่ประชาชนในพื้นที่นั้น ๆ เช่น กรุงเทพมหานคร เป็นต้น อาจไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายในการดำเนินมาตรการของรัฐ เนื่องจากมาตรการภาครัฐส่วนใหญ่มักจะให้ประโยชน์แก่กลุ่มเป้าหมายที่ด้อยโอกาสซึ่งอาจกระจายอยู่ในส่วนภูมิภาคมากกว่า

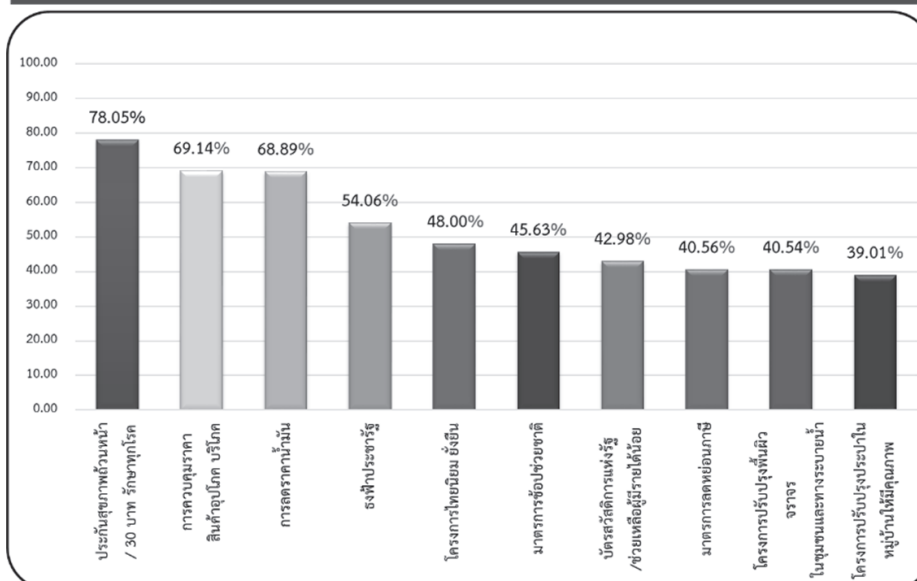
ภาพที่ 2 มาตรการภาครัฐที่ประชาชนรู้จัก

โครงการช่วยเหลือประชาชนจากภาครัฐหรือมาตรการภาครัฐที่รู้จัก : ภาพรวม

ภาพที่ 3 มาตรการภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับประชาชน

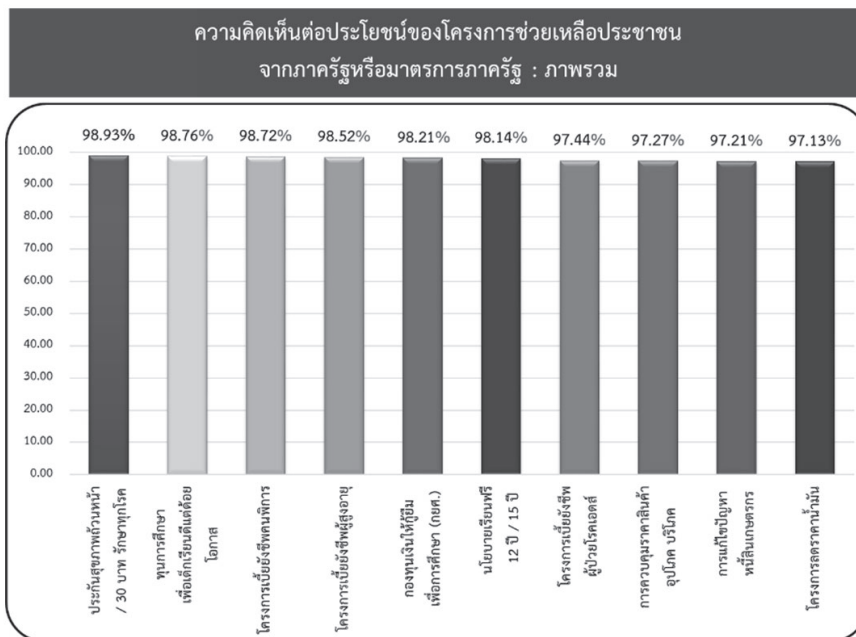
ความเกี่ยวข้องของโครงการช่วยเหลือประชาชนจากภาครัฐหรือมาตรการภาครัฐที่รู้จัก : ภาพรวม

3) ความคิดเห็นต่อประโยชน์ของมาตรการช่วยเหลือประชาชนจากภาครัฐ

ในทุกภูมิภาคประชาชนเห็นตรงกันว่าทุกมาตรการมีประโยชน์เกินร้อยละ 50 ทั้งหมด โดยในภาพรวม 5 มาตรการแรกที่ประชาชนเห็นว่ามีประโยชน์มากที่สุดคือ โครงการ 30 บาทรักษาทุกโรค มากที่สุด ร้อยละ 98.93 รองลงมาคือโครงการทุนการศึกษาเพื่อเด็กเรียนดีแต่ด้อยโอกาส ร้อยละ 98.76 โครงการเบี้ยยังชีพคนพิการ ร้อยละ 98.72 โครงการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ร้อยละ 98.52 และกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) ร้อยละ 98.21 (ภาพที่ 4) สำหรับโครงการที่ประชาชนเห็นว่ามีประโยชน์น้อยที่สุดยังเห็นว่ามีประโยชน์สูงถึงร้อยละ 87

ภาพที่ 4 มาตรการภาครัฐที่ประชาชนเห็นว่าเป็นประโยชน์

4) เรื่องที่ต้องการให้ภาครัฐให้ความช่วยเหลือ

จากการตอบคำถามแบบปลายเปิดพบว่า มาตรการที่ประชาชนต้องการมากที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ 1) การให้ความช่วยเหลือด้านราคาสินค้าเกษตร 2) การควบคุมราคาสินค้าอุปโภค บริโภค 3) การลดราคาน้ำมัน 4) การให้ความช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อย และ 5) เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ (ภาพที่ 5) ทั้งนี้ ประชาชนในภาคอีสานและภาคเหนือมีจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามที่ต้องการความช่วยเหลือมากกว่าภูมิภาคอื่นๆ ในขณะที่กทม.และปริมณฑลมีจำนวนผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือน้อยที่สุด

หากจะขยายความโดยแบ่งผลการสำรวจเรื่องที่ต้องการเป็นรายภูมิภาคจะพบว่าแต่ละภูมิภาคมีความต้องการที่ไม่แตกต่างกันมากนัก ดังนี้

4.1 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ต้องการให้ภาครัฐให้ความช่วยเหลือในด้านราคาสินค้าเกษตร เช่น ประกันพืชผลทางการเกษตร มากที่สุด ร้อยละ 12.85 รองลงมาคือการควบคุมราคาสินค้าอุปโภค บริโภค ร้อยละ 11.65 และการให้ความช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อย เช่น บัตรผู้มีรายได้น้อย เบี้ยคนจน เป็นต้น ร้อยละ 8.43

4.2 ภาคเหนือ ต้องการให้ภาครัฐให้ความช่วยเหลือในการลดราคาน้ำมัน มากที่สุด ร้อยละ 11.74 รองลงมาคือการควบคุมราคาสินค้าอุปโภค บริโภค ร้อยละ 10.80 และการให้ความช่วยเหลือด้านราคาสินค้าเกษตร เช่น ประกันพืชผลทางการเกษตร ร้อยละ 8.45

ภาพที่ 5 ประเด็นที่ประชาชนต้องการความช่วยเหลือ

เรื่องที่ต้องการให้ภาครัฐให้ความช่วยเหลือ : ภาพรวม

ที่	เรื่องที่ต้องการให้ภาครัฐให้ความช่วยเหลือ	จำนวน	ร้อยละ
1	การให้ความช่วยเหลือด้านราคาสินค้าเกษตร เช่น ประกันพืชผลทางการเกษตร เป็นต้น	138	12.91
2	การควบคุมราคาสินค้าอุปโภค บริโภค	127	11.88
3	การลดราคาน้ำมัน	70	6.55
4	การให้ความช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อย เช่น บัตรผู้มีรายได้น้อย, เบี้ยคนจน เป็นต้น	68	6.36
5	เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ	63	5.89
	อื่น ๆ (53 คำตอบ)	603	56.41

4.3 ภาคใต้ ต้องการให้ภาครัฐให้ความช่วยเหลือในด้านราคาสินค้าเกษตร เช่น ประกันพืชผลทางการเกษตร มากที่สุด ร้อยละ 53.85 รองลงมาคือการควบคุมราคาสินค้าอุปโภค บริโภค ร้อยละ 9.62 และการจัดหาอาชีพให้กับคนว่างงาน-ผู้พิการ-คนยากไร้ โครงการประกันสุขภาพถ้วนหน้า โครงการ 30 บาท รักษาทุกโรค และการแก้ปัญหาหนี้สิน /ปัญหาหนี้นอกระบบ ร้อยละ 5.77 เท่ากัน

4.4 ภาคตะวันออก ต้องการให้ภาครัฐให้ความช่วยเหลือในด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ร้อยละ 11.26 มากที่สุด รองลงมาคือการให้ความช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อย เช่น บัตรผู้มีรายได้น้อย เบี้ยคนจน เป็นต้น ร้อยละ 10.60 และการให้ความช่วยเหลือด้านราคาสินค้าเกษตร เช่น ประกันพืชผลทางการเกษตร ร้อยละ 9.27

4.5 ภาคตะวันตก ต้องการให้ภาครัฐให้ความช่วยเหลือในด้านโครงการประกันสุขภาพถ้วนหน้า/โครงการ 30 บาท รักษาทุกโรค มากที่สุด ร้อยละ 18.07 รองลงมาคือการควบคุมราคาสินค้าอุปโภค บริโภค ร้อยละ 15.06 และเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ร้อยละ 12.05

4.6 ภาคกลาง ต้องการให้ภาครัฐให้ความช่วยเหลือในด้านแก้ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ มากที่สุด ร้อยละ 13.33 รองลงมาคือการควบคุมราคาสินค้าอุปโภค บริโภค ร้อยละ 12.31 และการให้ความช่วยเหลือด้านราคาสินค้าเกษตร เช่น ประกันพืชผลทางการเกษตร ร้อยละ 11.79

4.7 กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ต้องการให้ภาครัฐให้ความช่วยเหลือในด้านการควบคุมราคาสินค้าอุปโภค บริโภค มากที่สุด ร้อยละ 18.60 รองลงมาคือเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ร้อยละ 11.63 และการให้ความช่วยเหลือด้านราคาสินค้าเกษตร เช่น ประกันพืชผลทางการเกษตร ร้อยละ 9.30

5. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อผลการสำรวจ

1) ประชาชนในพื้นที่ภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความต้องการในการรับความช่วยเหลือมากกว่าภาคอื่น ๆ อย่างชัดเจน โดยพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑลเป็นภูมิภาคที่ประชาชนมีความต้องการรับความช่วยเหลือน้อยที่สุด ดังนั้น การให้ความช่วยเหลือประชาชนของรัฐบาลจึงควรให้ความสำคัญกับมิติเชิงพื้นที่มากขึ้น นอกเหนือจากมาตรการเชิงพื้นที่ที่มีอยู่แล้ว เช่น เขตเศรษฐกิจพิเศษ และการส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองรอง ซึ่งทั้งสองมาตรการแม้จะเป็นมาตรการเชิงพื้นที่แต่ไม่ได้มีลักษณะที่เน้นให้ความสำคัญในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากกว่าภูมิภาคอื่นๆ อย่างชัดเจนนัก

2) สืบเนื่องจากผลการสำรวจในข้อแรกซึ่งพบว่าภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความต้องการความช่วยเหลือที่ค่อนข้างสูงกว่าภูมิภาคอื่น ข้อมูลดังกล่าวมีความสอดคล้องกับข้อมูลผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคต่อประชากร (GRP per capita) ซึ่งข้อมูลล่าสุดของปี 2559 ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการสังคมและเศรษฐกิจแห่งชาติระบุว่าภาคตะวันออกเฉียงเหนือมี GRP per capita ต่ำที่สุดที่ระดับ 76,207 ล้านบาท และรองลงมาคือภาคเหนือที่ระดับ 98,999 ล้านบาท ในขณะที่ภูมิภาคอื่นๆ อีก 5 ภาคมีมูลค่าอยู่ในช่วง 143,544 ถึง 460,377 ล้านบาทซึ่งมีความแตกต่างกันอย่างค่อนข้างชัดเจน และหากพิจารณาถึงผลิตภาพแรงงานในแต่ละสาขาการผลิตไม่ว่าจะเป็นภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการ จะพบว่าภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีผลิตภาพที่ค่อนข้างต่ำกว่าภูมิภาคอื่นในเกือบทุกสาขาและทุกภูมิภาคเช่นกัน ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่าการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจแม้จะเป็นกิจกรรมประเภทเดียวกัน แต่หากเป็นกิจกรรมที่อยู่ในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือก็มีแนวโน้มที่จะก่อให้เกิดรายได้ที่น้อยกว่าในภูมิภาคอื่น ดังนั้น การดำเนินนโยบายเพื่อสนับสนุนเศรษฐกิจของรัฐบาลจึงควรหันมาให้ความสำคัญกับการดำเนินนโยบายเชิงพื้นที่มากขึ้นกว่าเดิมซึ่งเน้นการส่งเสริมเป็นรายสาขาการผลิตมากกว่า นอกจากนี้ ภาคเหนือและภาคอีสานยังมีสัดส่วนของแรงงานที่อยู่ในภาคการเกษตรเป็นจำนวนมากซึ่งมักมีระดับผลิตภาพที่ต่ำกว่าภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการ จึงยิ่งทำให้ประชาชนในสองภูมิภาคดังกล่าวมีความเสี่ยงทางด้านเศรษฐกิจความเป็นอยู่และต้องการความช่วยเหลือมากกว่าภูมิภาคอื่นๆ

3) จากผลการสำรวจพบว่า มาตรการที่ตรงตามความต้องการของประชาชนที่รัฐบาลควรดำเนินการ อาทิ การให้ความช่วยเหลือด้านราคาสินค้าเกษตร การควบคุมราคาสินค้าอุปโภคบริโภค การลดราคาน้ำมัน การให้ความช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อย เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ การปรับเพิ่มค่าแรงขั้นต่ำ และโครงการประกันสุขภาพถ้วนหน้า หากแต่การนำผลการสำรวจไปจัดทำมาตรการอาจต้องมีการพิจารณาเพิ่มเติมร่วมด้วย เนื่องจาก การให้ความช่วยเหลือประชาชนจำเป็นต้องคำนึงถึงความยั่งยืนทางการคลังและความเหมาะสมในการช่วยเหลือ และควรหลีกเลี่ยงการดำเนินนโยบายในลักษณะประชานิยมซึ่งอาจไม่ส่งผลดีต่อประเทศในระยะยาว ดังนั้น รัฐบาลควรพิจารณาให้ความช่วยเหลือในลักษณะที่ก่อให้เกิดความยั่งยืนและสอดคล้องกับกลไกตลาดมากขึ้น ยกตัวอย่างเช่น ประชาชนมีความต้องการความช่วยเหลือด้านราคาสินค้าเกษตร ดังนั้น มาตรการช่วยเหลือด้านการเกษตรที่สอดคล้องกับกลไกตลาดอาจได้แก่ การประกันภัยพืชผลจากภัยพิบัติ หรือในกรณีที่ประชาชนต้องการความช่วยเหลือสำหรับผู้มีรายได้น้อย รัฐบาลควรให้ความช่วยเหลือในลักษณะที่ก่อให้เกิดการจ้างงาน และฝึกอาชีพให้สามารถหาเลี้ยงชีพได้ด้วยตนเองในระยะยาว นอกจากนี้ หากเป็นการปรับค่าแรงขั้นต่ำ อาจพิจารณาค่าแรงที่มีความสอดคล้องกับทักษะกลุ่มอาชีพมากขึ้นโดยแบ่งเป็นหลายอัตราแตกต่างกันตามเงื่อนไขต่างๆ มากกว่าที่จะใช้อัตราเดียวกับทุกคนทั่วประเทศ และสำหรับการลดราคาน้ำมันก็ควรที่จะมีกลไกการให้ความช่วยเหลือที่สอดคล้องกับกลไกตลาดและราคาน้ำมันในตลาดโลกโดยหลีกเลี่ยงการอุดหนุนจากรัฐบาล เป็นต้น อนึ่ง นโยบายที่ได้รับการชื่นชมจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ⁴ ว่าเป็นนโยบายที่มีความสอดคล้องกับกลไกตลาดและสามารถลดปัญหาความเหลื่อมล้ำของประเทศไทยได้ดี เช่น โครงการประกันสุขภาพถ้วนหน้า และกองทุนหมู่บ้าน เป็นต้น จึงกล่าวได้ว่าเป็นนโยบายที่ควรได้รับการสนับสนุนให้ดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงขึ้นไป

4) แม้ว่าจากผลการสำรวจจะพบว่ามาตรการส่วนใหญ่ที่รัฐบาลดำเนินการให้ความช่วยเหลืออยู่นั้นมีความเกี่ยวข้องกับประชาชนไม่มากนัก กล่าวคือ ในภาพรวมมีเพียง 4 มาตรการเท่านั้น ได้แก่ ประกันสุขภาพถ้วนหน้า การควบคุมราคาสินค้าอุปโภคบริโภค การลดราคาน้ำมัน และธงฟ้าประชารัฐ ที่ประชาชนเห็นว่าจะมีความเกี่ยวข้อง

⁴ IMF, *Regional Economic Outlook*, May 2016

กับตนเองเกินร้อยละ 50 แต่ผลการศึกษาดังกล่าวไม่ควรนำมาสรุปที่ว่ารัฐบาลดำเนินมาตรการที่ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อคนหมู่มาก เนื่องจาก รัฐบาลควรที่จะให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนให้ตรงตามความต้องการเท่าที่จำเป็นเท่านั้น ดังนั้น การดำเนินมาตรการในหลายกรณีจึงมีกลุ่มเป้าหมายที่ค่อนข้างแน่นอน ยกตัวอย่างเช่น การลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐมีกลุ่มเป้าหมายที่จะได้รับความช่วยเหลือ 11.4 ล้านคน ไม่ได้เจตนาที่จะให้ความช่วยเหลือคนทั้งประเทศ ซึ่งถือได้ว่าเป็นการดำเนินนโยบายการคลังที่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ผลการสำรวจยังพบว่าประชาชนเห็นว่าทุกมาตรการที่ทำการสำรวจมีประโยชน์ทั้งสิ้นโดยมาตรการที่ประชาชนเห็นว่ามีประโยชน์น้อยที่สุดนั้น ยังมีประชาชนที่เห็นว่าเป็นมาตรการที่เป็นประโยชน์สูงถึงร้อยละ 87 ที่เดียว ดังนั้น การดำเนินนโยบายที่มีประโยชน์ต่อประชาชนและมีกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจนน่าจะเป็นแนวทางที่เหมาะสมในการดำเนินนโยบายการคลังของประเทศ

5) ผลการสำรวจที่ระบุว่าประชาชนรู้จักมาตรการต่างๆ ของรัฐบาลหรือไม่ พบว่า ยังมีมาตรการจำนวนมากที่ประชาชนรู้จักไม่ถึงร้อยละ 50 ได้แก่ มาตรการช่วยเหลือ SMEs ระยะเวลาเร่งด่วน การให้สินเชื่อดอกเบี้ยต่ำ โครงการสินเชื่อประชารัฐ การช่วยเหลือค่าเก็บเกี่ยว-ปรับปรุงคุณภาพข้าวไร่ละ 1,200 บาท การให้ความช่วยเหลือเรื่องน้ำเพื่อใช้ในการเกษตร โครงการปรับปรุงพื้นผิวจราจรในชุมชนและทางระบายน้ำ การออกโฉนดที่ดิน เพื่อให้เกษตรกรมีที่ดินทำกิน การเปิดตลาดผลิตผลของเกษตรกร โครงการลดต้นทุนการเกษตร โครงการปรับปรุงประปาในหมู่บ้านให้มีคุณภาพ โครงการซ่อมแซม หรือทำการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานของหมู่บ้าน โครงการประชารัฐ - ปรับปรุงท่อประปา โครงการประชารัฐ - ก่อสร้างท่อระบายน้ำถนนประชารัฐ การกระตุ้นคนไทยมีลูกมากขึ้น โดยเพิ่มการลดหย่อนภาษีสำหรับลูกคนที่ 2 ฝากครรภ์ ทำคลอด 120,000 บาท/คน โครงการประชารัฐ - ปรับปรุงศาลาที่พักผู้โดยสาร โครงการบ้านคนไทยประชารัฐ โครงการตลาดประชารัฐในพื้นที่กรุงเทพมหานคร และโครงการที่อยู่อาศัยที่ต่างจังหวัด/ชนบท เป็นโครงการที่รู้จักน้อยที่สุด ดังนั้น การดำเนินมาตรการใดๆ ของภาครัฐจึงควรเพิ่มเติมการประชาสัมพันธ์ให้เกิดความรู้ความเข้าใจและส่งเสริมให้ประชาชนรักษาสีบทในการรับบริการสาธารณะของตนเองเพื่อให้การดำเนินนโยบายการคลังมีประสิทธิภาพเพิ่มสูงขึ้น อาทิ การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์โครงการรัฐบาลผ่านหน่วยงานภาครัฐในระดับท้องถิ่นไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานจากส่วนกลาง เช่น สำนักงานคลังจังหวัด สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด และสำนักงานแรงงานจังหวัด เป็นต้น หรืออาจเป็นหน่วยงานในส่วนการปกครองท้องถิ่น เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) กำนัน และผู้ใหญ่บ้าน เป็นต้น ตลอดจนอาสาสมัครภาคประชาชนในพื้นที่ เช่น อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เป็นต้น ทั้งนี้ ข้อสังเกตอีกประการหนึ่งคือ ปัจจุบันหน่วยงานภาครัฐมักเน้นการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์ผ่านเว็บไซต์เป็นจำนวนมากซึ่งก็ประสบผลสำเร็จในระดับหนึ่ง อย่างไรก็ตาม ควรคำนึงข้อจำกัดของประชาชนในการเข้าถึงสื่อออนไลน์ดังกล่าวร่วมด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มประชาชนผู้ด้อยโอกาสซึ่งมักเป็นกลุ่มเป้าหมายในการให้ความช่วยเหลือของรัฐบาล

6. บทส่งท้าย

โดยสรุป การดำเนินนโยบายของรัฐบาลควรเน้นให้ความช่วยเหลือในเชิงพื้นที่มากกว่าเชิงสาขาการผลิตเพิ่มขึ้น โดยควรเป็นการให้ความช่วยเหลือแบบยั่งยืนและสอดคล้องกับกลไกตลาดเพื่อเพิ่มผลิภาพการผลิต โดยการให้ความช่วยเหลือควรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมีกลุ่มเป้าหมายแน่นอนเพื่อประโยชน์ด้านความยั่งยืนทางการคลัง นอกจากนี้ การให้ความช่วยเหลือใดๆ ควรประชาสัมพันธ์ทำความเข้าใจกับประชาชนเพื่อให้ประชาชนได้รับประโยชน์อย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วยและสอดคล้องกับเจตนารมณ์ในการดำเนินมาตรการของรัฐบาล

บทวิเคราะห์

○ สมาร์ท ซิตี้ถือว่าเป็นโซลูชันสำหรับการแก้ปัญหา Urban Malaise เช่น ปัญหาความแออัด ปัญหาจราจร ปัญหามลพิษเป็นต้น รวมถึงการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนเมืองให้มีสุขภาวะที่ดีทั้งร่างกายและจิตใจไปพร้อมๆกับรักษาสีเขียวแวดล้อม ทั้งนี้ การพัฒนาสมาร์ท ซิตี้จำเป็นต้องอาศัยการนำ Emerging Technologies มาใช้ เช่น IoT Big Data ปัญญาประดิษฐ์ เป็นต้น เพื่อจัดการด้านต่างๆในชุมชนเมืองได้แก่ ด้านพลังงานและสิ่งแวดล้อม ด้านการเดินทางขนส่ง ด้านอาคารสถานที่ ด้านชีวิตความเป็นอยู่ ด้านหน่วยงานรัฐและด้านเศรษฐกิจและทรัพยากรมนุษย์ ให้มีประสิทธิภาพ ลดต้นทุนทางสังคม และใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด

○ ในปัจจุบัน ประเทศไทยมีสองจังหวัดได้แก่จังหวัดภูเก็ต และจังหวัดขอนแก่นที่ได้ริเริ่มโครงการ
สมาร์ท ซิตี้ โดยครอบคลุมด้านต่างๆของชุมชนเมือง โดยเฉพาะด้านการเดินทางขนส่ง ด้านสาธารณสุข
รวมถึงด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว เป็นต้น นอกจากนี้ สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัลได้ตั้งเป้าใน
การพัฒนาเพิ่มอีก 5 จังหวัด ซึ่งจะช่วยกระจายความเจริญสู่เศรษฐกิจท้องถิ่น รวมถึงเพิ่มขีดความสามารถ
ทางการแข่งขันและความสามารถในการดึงดูดการลงทุนให้เศรษฐกิจในภูมิภาคนั้น ๆ อีกด้วย

○ ประเทศไทยควรส่งเสริมการพัฒนาปัจจัยพื้นฐานของสมรรถฯ ชีตี้เพื่อเพิ่มขีดความสามารถ การพัฒนาและส่งเสริมนวัตกรรมที่เอื้อต่อการพัฒนา อาทิเช่น ด้านวิสัยทัศน์การพัฒนา ด้านการพัฒนา ระบบ โครงสร้าง ด้านทรัพยากรมนุษย์ เป็นต้น

ในโลกยุคโลกาภิวัตน์ เทคโนโลยีได้เข้ามามีส่วนในชีวิตประจำวันมากขึ้นเรื่อย ๆ ทั้งนี้ภายใต้การพัฒนาอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีทำให้เกิดกระแส Disruptive Technology ที่สามารถเข้ามาปฏิรูปการใช้ชีวิตประจำวันของคนในสังคม ความสำเร็จความเข้าใจต่อเทคโนโลยีดังกล่าวจึงเป็นหนึ่งปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ

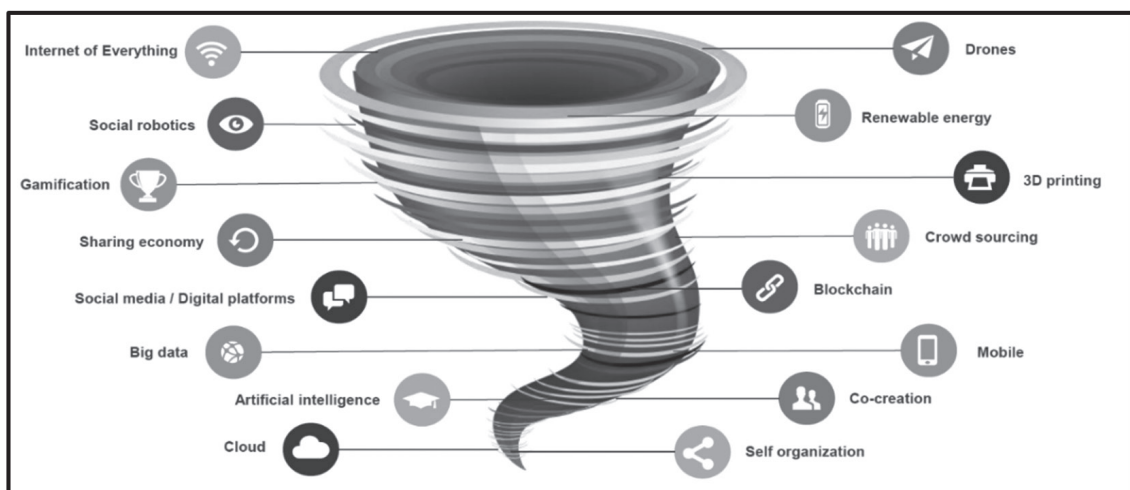
1 ผู้เขียน นายณรพัชร อัครวัลลภ ผู้อำนวยการส่วนวิเทศและสถาบันสัมพันธ์ และนายชลธิศ ยังวิวัฒน์ นิสิตฝึกงาน ขอขอบคุณนายพิสิทธิ์ พัวพันธ์ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านเศรษฐกิจมหภาค และนายศรพล ตยยะเสถียร ผู้อำนวยการสำนักนโยบายเศรษฐกิจมหภาค สำหรับคำแนะนำ

และสังคม ดังจะเห็นได้จากหลาย ๆ มหานครในโลกมีการปรับตัวในการนำเทคโนโลยีดังกล่าวมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ประกอบกับสังคมเมืองที่มีการขยายตัวของประชากรและการขยายตัวของตัวเมืองส่งผลให้ปัญหาเกี่ยวกับชุมชนเมืองเพิ่มมากขึ้น อาทิเช่น การจราจรติดขัด มลพิษ และความเหลื่อมล้ำ เป็นต้น ปัญหาดังกล่าวอาจส่งผลกระทบความยั่งยืนในด้านเศรษฐกิจและด้านสิ่งแวดล้อมของสังคมเมืองได้ บทความนี้จึงนำเสนอแนวคิด Smart City ในการพัฒนาสังคมเมืองทั้งในด้านการบริหารจัดการ ด้านสาธารณสุขโรคและด้านคุณภาพชีวิต โดยใช้ ICT รวมทั้ง Emerging Technologies เช่น Big Data Artificial Intelligence และ Internet of Things (IoT) เป็นต้น เข้ามาปฏิรูประบบการจัดการต่าง ๆ ในเมือง เพิ่มประสิทธิภาพของ Insight เพื่อช่วยในการตัดสินใจของ Social Planner รวมถึงยกระดับความเป็นอยู่ของชีวิตคนเมือง

ทั้งนี้ แนวคิดดังกล่าวได้รับความสนใจจากนานาชาติทำให้ในหลาย ๆ ประเทศเริ่มมีการพัฒนาเมืองตามแนวคิด Smart City อาทิเช่น โครงการ Smart Nation ของประเทศสิงคโปร์ โครงการเขตขงอัน (Xiong An New Area-雄安新区) ในมณฑลเหอเป่ย์ สาธารณรัฐประชาชนจีน เป็นต้น ประเทศไทยก็เช่นกัน ในหลายๆเมืองสำคัญในแต่ละภูมิภาคได้เริ่มวางแผนพัฒนาเมืองตามแนวคิด Smart City อาทิเช่น จังหวัดขอนแก่น ภายใต้โครงการขอนแก่น สมาร์ท ซิตี้ จังหวัดภูเก็ต ภายใต้โครงการภูเก็ต สมาร์ท ซิตี้ เป็นต้น

2. ทำความรู้จักสมาร์ต ซิตี้

ภายในปี 2050 ประชากรในโลกกว่าร้อยละ 70 จะอาศัยอยู่ในเมือง ดังนั้นปัญหาที่ตามมาจากการอพยพเข้าชุมชนเมือง (Urban Immigration) จึงไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ทั้งการจราจรที่ติดขัด อัตราการก่ออาชญากรรมที่สูงขึ้น ความขาดแคลนสิ่งอำนวยความสะดวกเช่น โรงพยาบาล และระบบขนส่งสาธารณะ เป็นต้น ปัญหาความท้าทายดังกล่าวทำให้เกิดกระแสการนำเทคโนโลยีใหม่ๆ เช่น Big Data IoT มาพัฒนานวัตกรรมที่สามารถรับมือกับปัญหาดังกล่าวและปฏิรูปคุณภาพชีวิตคนในชุมชนเมือง Smart City จึงไม่ใช่เพียงแค่นโยบายที่เอื้อผลประโยชน์ต่อภาคธุรกิจในสายตาหลาย ๆ คนเท่านั้น แต่เป็นแผนที่จะพัฒนาหัวใจสำคัญของสังคมเมือง นั่นก็คือ “ประชากรในเมือง”นั่นเอง

แนวคิด Smart City เกิดจากการสร้างระบบนิเวศน์ชุมชนเมือง (Urban Ecosystem) โดยใช้ประโยชน์จากโครงข่ายข้อมูลดิจิทัล เทคโนโลยี และโทรคมนาคมมาใช้ปรับปรุงระบบจัดการบริหารและระบบสาธารณสุขโรคในเมืองให้มีประสิทธิภาพ สามารถรองรับทุกความต้องการของคนในชุมชนเมืองได้ ทั้งนี้ Deloitte (2015) สรุปว่า ปัจจัยสำคัญที่มีส่วนสำคัญในการกำหนดแนวทางและความเป็นไปได้ในการพัฒนาเมืองตามกรอบแนวคิด Smart City ได้แก่ กลยุทธ์และวิสัยทัศน์ เทคโนโลยี ทักษะและความสามารถของแรงงาน ความเปิดกว้าง

ที่จะรับนวัตกรรมของStakeholders ความน่าดึงดูดธุรกิจและผู้เชี่ยวชาญ และความสัมพันธ์ของภาครัฐและเอกชน ทั้งนี้ ปัจจัยด้านเทคโนโลยีถือว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการพัฒนา Smart City เนื่องจากถือว่าเป็นวัตถุดิบของการพัฒนา Emerging Technologies ต่างๆมีส่วนสำคัญและเป็นกำลังสำคัญสำคัญในการเพิ่มความเป็นไปได้ของสมาร์ต ซิตี้ ตัวอย่างต่อไปนี้ถือว่าเป็นเทคโนโลยีสำคัญในการผลักดัน Smart City

ตารางที่ 1 Disruptive Technologies เพื่อในการพัฒนา Smart City

เทคโนโลยี	คำอธิบาย	ตัวอย่างการนำมาใช้
สมาร์ตโฟน	โทรศัพท์เคลื่อนที่ที่ติดตั้งระบบปฏิบัติการเพื่อความสามารถในการทำงานกับแอปพลิเคชัน และการเชื่อมต่อกับระบบอินเทอร์เน็ต	• Front-end ของนวัตกรรมต่างๆ ภายใต้การนำเสนอและรับคำสั่งจาก Application Interface
Internet of Things	ระบบที่เชื่อมต่อเซ็นเซอร์ตรวจจับสิ่งต่างๆ และอุปกรณ์ ICT ไว้ด้วยกัน ทำให้สามารถจัดเก็บข้อมูล รวมถึงตรวจสอบสถานะแวดล้อมต่าง ๆ ในระบบได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ	• ระบบตรวจสอบสถานะการทำงานเครื่องจักรในโรงงานอุตสาหกรรม • ระบบ Smart Home ที่เชื่อมต่อกับระบบสวิตช์เข้าด้วยกัน และเชื่อมต่อกับอินเทอร์เน็ต ทำให้สามารถสั่งการเปิดปิดอุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้าผ่านแอปพลิเคชันในสมาร์ตโฟนได้
Big Data	การจัดเก็บฐานข้อมูลขนาดใหญ่ โดยมีคุณสมบัติ 3 ประการคือ - o Volume: ข้อมูลมีปริมาณมาก - o Velocity: เก็บได้ถี่ตามการเปลี่ยนแปลงของข้อมูล - o Variety: มีความหลากหลาย ข้อมูลดังกล่าวมีประโยชน์มากในยุคของ data-driven era ที่ข้อมูลเป็นกำลังสำคัญในการวิเคราะห์ insight ของด้านต่างๆ	• Advanced Analytics ซึ่งใช้ข้อมูลร่วมกับวิธีการทางสถิติเพื่อวิเคราะห์ Insight ของข้อมูล เช่น การวิเคราะห์รูปแบบข้อมูล การวิเคราะห์ Causality รวมถึง Predictive Analysis • Advanced Visualization ที่สามารถแสดงข้อมูลในรูปแบบที่หลากหลายมากกว่ากราฟทั่วไป และ real-time
Cognitive Computing และ Artificial Intelligence	การสร้างเครื่องจักรโดยเฉพาะโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ให้มีความเชื่อมโยงกับการทำความเข้าใจสติปัญญาของมนุษย์ โดยมีเป้าหมายในการสร้างโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่มีสติปัญญา สามารถคิดแก้ไขปัญหา และบรรลุวัตถุประสงค์อื่นๆ ได้เท่าเทียมมนุษย์ในแง่ต่างๆ	• ด้านประสาทสัมผัส เช่น ระบบ Image Recognition Speech Recognition • ด้าน Robotics เช่นการใช้ระบบ Automation ในการทำ Routine Tasks • ด้าน Machine Learning และ Deep Learning ซึ่งเป็นการใช้ Algorithm เรียนรู้ข้อมูล เพื่อใช้สร้างโมเดลในการตัดสินใจ

เทคโนโลยี	คำอธิบาย	ตัวอย่างการนำมาใช้
Cloud Computing	การใช้ทรัพยากร หน่วยจัดเก็บข้อมูล ระบบประมวลผล ซอฟต์แวร์จากผู้ให้บริการผ่านโครงข่ายอินเทอร์เน็ต ทำให้ผู้ใช้ไม่จำเป็นต้องติดตั้งฮาร์ดแวร์หรือซอฟต์แวร์ให้ยุ่งยาก	• Infrastructure as a Service ซึ่งให้บริการเป็นโครงข่ายพื้นฐาน เช่น ที่จัดเก็บข้อมูล ระบบประมวลผล • Platform as a Service เช่น การพัฒนาแอปพลิเคชัน • Software as a Service เช่น ซอฟต์แวร์ด้านบัญชี ที่เก็บข้อมูลรวมถึงประมวลผลผ่านระบบ Cloud Computing

บทบาทของ Smart City ในการพัฒนาพื้นที่ชุมชนเมืองสามารถแบ่งออกได้เป็น 6 ด้านสำคัญ ได้แก่ ด้านสิ่งแวดล้อมและการใช้ทรัพยากรพลังงาน ด้านการเดินทางขนส่ง ด้านการก่อสร้างและอสังหาริมทรัพย์ ด้านชีวิตความเป็นอยู่ ด้านการเพิ่มประสิทธิภาพหน่วยงานรัฐ และด้านเศรษฐกิจและทรัพยากรมนุษย์ ทั้งนี้ รูปแบบการพัฒนาของ Smart City จะเริ่มต้นด้วยด้านใด ความต้องการ สภาพเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นนั้นจะเป็นตัวกำหนด (Paolo Neirotti, และคนอื่นๆ, 2014)

ตารางที่ 2 ลักษณะสำคัญของ Smart City

ลักษณะหลัก	ด้านย่อย	คำอธิบาย/ตัวอย่าง
ด้านสิ่งแวดล้อมและการใช้ทรัพยากรพลังงาน	Smart Grid	ระบบบริหารการใช้ไฟฟ้าที่นำ ICT เข้ามาเชื่อมต่อ ทำให้สามารถส่งจ่ายไฟฟ้าและข้อมูลได้แบบสองทาง ทำให้ผู้ใช้สามารถทราบรายละเอียดการใช้ไฟฟ้าแบบ Real-time และผู้ผลิตไฟฟ้าสามารถนำข้อมูลมาปรับปรุงระบบให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
	เสาไฟฟ้าอัจฉริยะ (Smart Street Lamp)	ระบบให้แสงสว่างในที่สาธารณะโดยติดตั้งเซ็นเซอร์ตรวจจับสภาพสิ่งแวดล้อมต่างๆ เช่น สภาพอากาศ การเคลื่อนไหว ค่ามลพิษทางอากาศและระบบ WIFI และเชื่อมต่อกันเป็นระบบด้วย IoT เพื่อปรับความสว่างของแสงไฟฟ้า จึงสามารถช่วยประหยัดพลังงานและเพิ่มความปลอดภัยในที่สาธารณะ
	พลังงานทดแทน	ส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากแหล่งพลังงานที่ยั่งยืน เช่น พลังงานลม แสงอาทิตย์ น้ำ และความร้อนใต้พิภพ
	ระบบบริหารจัดการคุณภาพน้ำ	ระบบวิเคราะห์และจัดการแหล่งน้ำทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพโดยใช้เซ็นเซอร์วัดค่าความสะอาด ค่ามลพิษในน้ำแบบ Real-Time แทนการใช้การสุ่มตัวอย่างน้ำ รวมถึงการใช้ Predictive Analysis มาตรวจสอบระบบท่อส่งน้ำว่าส่วนไหนต้องการการซ่อมบำรุงโดยใช้เซ็นเซอร์ตรวจจับค่าความดัน และค่าการไหลเวียน เป็นต้น

ลักษณะหลัก	ด้านย่อย	คำอธิบาย/ตัวอย่าง
	เกษตรกรรม	การใช้เทคโนโลยีมาจัดการปัญหาทางด้านเกษตรกรรมหรือเพื่อเพิ่มผลผลิต เช่น ระบบควบคุมวัชพืชที่ใช้กล้องจับภาพเพื่อ Machine Learning วิเคราะห์ชนิดของวัชพืชและเลือกยากำจัดที่ถูกต้องชนิด การใช้ Predictive Analysis มาวิเคราะห์สภาพของดินและคาดการณ์ผลกระทบต่อน้ำที่ปลูก
ด้านการเดินทางขนส่ง	ระบบข้อมูลเพื่อการเดินทางขนส่ง	พัฒนาระบบการขนส่งสินค้าให้เข้ากับความต้องการของภาคธุรกิจ โดยเฉพาะด้าน E-commerce โดยใช้ระบบ Automation มาใช้ในระบบ เช่น การคัดแยกสินค้า การบรรจุสินค้า การส่งสินค้า เป็นต้น
	ระบบการขนส่ง	โครงการข้อมูลเปิด (Open Data) ช่วยส่งเสริมการเปิดกว้างของข้อมูลให้สาธารณะจะส่งผลให้เกิดนวัตกรรมเพื่อระบบขนส่ง โดยเฉพาะระบบขนส่งสาธารณะ โดยเปิดโอกาสให้ภาครัฐรวมถึงภาคเอกชนพัฒนาแอปพลิเคชันแนะนำเส้นทาง ใช้ข้อมูลในการวิเคราะห์เส้นทางที่เหมาะสมและแนะนำระบบขนส่งที่เหมาะสม เพื่อเป็นข้อแนะนำประชาชนที่ใช้ท้องถนนเพื่ออำนวยความสะดวกการเดินทาง อาทิ เช่น แอปพลิเคชัน City Mapper ที่ช่วยแนะนำวิธีการเดินทางโดยใช้ขนส่งสาธารณะโดยใช้การคำนวณ Predictive Analysis โดยคำนึงถึงสภาพจราจรในขณะนั้นเพื่อคาดการณ์เวลาในการเดินทางคร่าวๆ รวมถึงใช้ระบบ IoT ในการแจ้งระยะเวลาว่ารถสาธารณะจะมาถึงเมื่อใด
ด้านอาคาร	ระบบบริหารจัดการอาคาร	ระบบจัดการจราจรอัจฉริยะ (Intelligent Traffic System) สามารถจัดการบริหารระบบไฟจราจร ทำให้ระยะเวลาของไฟแดงน้อยลงและทำให้ระบบการจราจรลื่นไหลได้มากขึ้น ระบบดังกล่าวยังรวมถึงการจัดการที่จอดรถทำให้ระยะเวลาในการหาที่จอดน้อยลง
	การออกแบบที่อยู่อาศัยและอาคาร	รถยนต์ไร้คนขับ (Autonomous Vehicle) ซึ่งในระบบหุ่นยนต์ที่ติดตั้งเซ็นเซอร์และซอฟต์แวร์ต่างๆ เข้าด้วยกันเพื่อบังคับรถยนต์ เร่งความเร็ว หลบหลีกสิ่งกีดขวาง เป็นต้น โดยรถยนต์ไร้คนขับนี้จะเพิ่มปลอดภัยในท้องถนนและช่วยลดอัตราการเกิดอุบัติเหตุได้อย่างมาก อย่างไรก็ตาม ความท้าทายขณะนี้คือการพัฒนาระบบที่มีความเสถียรและการเปลี่ยนพฤติกรรมของมนุษย์

ลักษณะหลัก	ด้านย่อย	คำอธิบาย/ตัวอย่าง
ด้านความเป็นอยู่	ความปลอดภัยสาธารณะ	MaaS (Mobility as a Service) ระบบที่รวมขนส่งสาธารณะและส่วนตัวเข้าด้วยกัน ที่สามารถตรวจสอบเที่ยวการเดินทาง ค่าโดยสาร รวมถึงจองตั๋วได้ในแอปพลิเคชันเดียว
	ด้านสาธารณสุข	ระบบ Smart Building ที่ตรวจจับการใช้งานภายในรวมถึงสภาพแวดล้อมในอาคาร เช่น แสงสว่าง อุณหภูมิ ความชื้น โดยเซ็นเซอร์เชื่อมด้วยระบบ IoT ทำให้สามารถบริหารและตรวจสอบการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ยิ่งไปกว่านั้นระบบเซ็นเซอร์ยังสามารถแจ้งเตือนส่วนที่ต้องซ่อมบำรุงหรือทำความสะอาดในอาคาร
ด้านหน่วยงานรัฐ	ด้านการบริหารจัดการ	ออกแบบบ้านและอาคารให้เหมาะสมกับทิศทางแสง ทิศทางลม รวมถึงนำเทคโนโลยี เช่น Smart Home มาใช้ในที่พักอาศัยเพื่อความสะดวกสบายต่อผู้อยู่อาศัย
	ด้านการให้บริการ	ระบบ E-Government เพื่อบุคคลทั่วไปหรือธุรกิจสามารถติดต่อทำธุรกรรมออนไลน์กับหน่วยงานของทางกรได้
ด้านการเศรษฐกิจและทรัพยากรมนุษย์	การพัฒนา Innovation Hub	การพัฒนาศูนย์รวมโดยการนำสถาบันวิจัย กลุ่มสตาร์ทอัพด้านเทคโนโลยี สถาบันการศึกษามารวมอยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงกันเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการคิดค้นนวัตกรรมและดึงดูดผู้มีความสามารถ (Talent) เข้ามาในพื้นที่
	การพัฒนาเพื่อธุรกิจ	เทคโนโลยีใหม่ๆ สามารถช่วยส่งเสริมความสะดวกสบายและประสิทธิภาพในการดำเนินธุรกิจมากขึ้น เช่น Fintech, Cashless Payment และ Open Data เป็นต้น
	การพัฒนาการเรียนการสอน	ส่งเสริมการนำอุปกรณ์ ICT มาใช้ในการเรียนการสอนเพื่อเพิ่มปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและผู้สอน และส่งเสริมคุณลักษณะเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) เช่น E-learning system และ Interactive whiteboard

3. ประโยชน์เชิงเศรษฐกิจของสมาร์ท ซิตี้

ด้วยความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีซึ่งถือเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาสมรรถนะ ชีตี่ ทำให้โครงการ
สมรรถนะ ชีตี่ครอบคลุมทุก ๆ ด้านของชีวิตคนเมืองตามที่กล่าวไว้ข้างต้น ทั้งนี้ ในสมัยของยุคโลกาภิวัตน์ รูปแบบ
การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมได้ให้ความสำคัญกับคน (People Centric) หากคนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น
ก็เป็นปัจจัยบวกต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม สมรรถนะ ชีตี่ถือเป็นคำตอบของการพัฒนาคุณภาพชีวิตของ
คนในชุมชนเมือง นอกจากนี้ ในแง่ของผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจจากผลงานวิจัยของสถาบัน ABI (2017)
พบว่าโครงการสมรรถนะ ชีตี่สามารถช่วยภาครัฐ ภาคธุรกิจและภาคประชาชนในเมืองขนาดใหญ่¹ (Mega City)
ประหยัดได้ถึง 45,700 ล้านดอลลาร์สหรัฐต่อเมืองต่อปี ซึ่งเป็นผลมาจากพัฒนา ส่งเสริมหรือแก้ไขในด้านต่าง ๆ
ดังนี้

3.1 การลดต้นทุน

โครงการสมาร์ท ซิตี้สามารถช่วยทุก ๆ ภาคส่วนในระบบเศรษฐกิจซึ่งประกอบไปด้วยภาครัฐ ภาคธุรกิจ และภาคครัวเรือน ประหยัดจากการลดต้นทุน (Cost-saving) และการเพิ่มประสิทธิภาพ (Efficiency Gains) จากการศึกษาของสถาบัน ABI (2017) พบว่าในส่วนของภาครัฐ โครงการสมาร์ท ซิตี้สามารถช่วยลดต้นทุนได้ถึง 4.95 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งแบ่งเป็นการลด OPEX เป็นมูลค่า 3.8 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งประกอบไปด้วยการนำระบบ E-government Automation และ Blockchain มาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพบริการของภาครัฐและการประหยัดพลังงานจากการนำระบบ Smart Grid และ Smart Street Lighting เป็นต้น และประหยัด CAPEX รวมเป็นมูลค่า 1.125 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ จากการปรับปรุงความสามารถในการนำสินทรัพย์มาใช้ประโยชน์ (Asset Utilization) เช่น ระบบ Traffic Management ปรับปรุงระบบจราจรแทนที่การตัดถนนใหม่ เป็นต้น ในส่วนของภาคธุรกิจ โครงการสมาร์ท ซิตี้สามารถช่วยประหยัดต้นทุนโดยรวมได้ถึง 1.4 หมื่นล้านดอลลาร์สหรัฐ จากระบบสาธารณูปโภคที่มีประสิทธิภาพ การพัฒนา Ease of Connectivity และการนำเทคโนโลยีมาใช้ในธุรกิจ ภาคครัวเรือนสามารถประหยัดต้นทุนโดยรวมถึง 2.67 หมื่นล้านดอลลาร์สหรัฐหรือร้อยละ 20 ของรายจ่ายครัวเรือน จากการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการที่อยู่อาศัย เช่น Smart Home ระบบติดตามค่าไฟฟ้า-ประปาแบบ Real-time รวมถึงประหยัดค่าใช้จ่ายจาก Sharing Economy

3.2 การเพิ่มประสิทธิภาพ

สมาร์ท ซิตี้สามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารทรัพยากรที่มีอย่างจำกัดให้เกิดความคุ้มค่าสูงสุด ทั้งในแง่ของการจัดสรรงบประมาณการลงทุนของภาครัฐ การวางแผนต่าง ๆ ของภาคธุรกิจและภาคครัวเรือน เช่น การใช้ Big Data Analytics เพิ่มความสามารถในการวิเคราะห์เชิงลึกเพื่อประกอบการวางแผนตัดสินใจ ในโครงการต่างๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด และการใช้ IoT เพื่อจับตาการใช้ประโยชน์ให้เกิดประสิทธิภาพ สูงสุดซึ่งสามารถช่วยลดต้นทุนและช่วยเพิ่มรายได้ได้อีกด้วย ยิ่งไปกว่านั้น สมาร์ท ซิตี้ยังช่วยประหยัดเวลาซึ่งถือว่าเป็นทรัพยากรที่มีค่าอย่างมากในชีวิตที่เร่งรีบของคนในชุมชนเมือง จากผลการศึกษาจากสถาบัน Juniper (2017) พบว่าโครงการสมาร์ท ซิตี้สามารถประหยัดเวลาของคนในชุมชนเมืองได้ 15 วันต่อคนต่อปี โดยแบ่งเป็นด้านต่างๆ ได้แก่ การประหยัดเวลาบนท้องถนน 60 ชั่วโมงจากระบบ Smart Traffic Management Smart Parking รวมถึงระบบช่วยวางแผนการเดินทางโดยระบบขนส่งสาธารณะ ประหยัดเวลาจากการลดปัญหาการ ก่ออาชญากรรม 35 ชั่วโมง ด้วยระบบ Predictive Analysis เพื่อตรวจตราและจัดการกับจุดที่เสี่ยงต่อเหตุ

¹ เมืองที่มีขนาดประชากรมากกว่า 10 ล้านคน

ความไม่สงบ ประหยัดเวลา 9 ชั่วโมงจากการระบบ Telemedicine ทำให้ผู้ป่วยสามารถปรึกษาจนถึงนัดพบแพทย์ได้โดยไม่ต้องไปโรงพยาบาล และประหยัดเวลา 21 ชั่วโมงจากการเพิ่มประสิทธิภาพของบริการจากหน่วยงานรัฐ ด้วยระบบราชการที่ทันสมัยมากขึ้น

3.3 การพัฒนาเศรษฐกิจ

สมาร์ท ซิตี้ถือเป็นพื้นฐานที่จะขับเคลื่อนทิศทางเศรษฐกิจไปสู่การพัฒนาที่พึ่งพิงนวัตกรรม (Innovation-driven Economy) ทั้งนี้การนำ Emerging Technologies เข้ามาผนวกในระบบสาธารณูปโภค รวมถึงการบริหารจัดการเมือง ทำให้ช่วยลดต้นทุนต้นทุนของธุรกิจและส่งเสริมขีดความสามารถในการแข่งขันในเมืองนั้นๆ ส่งผลให้ภาคธุรกิจให้ความสนใจเข้ามาลงทุน เปิดกิจการ ซึ่งส่งผลบวกต่อเศรษฐกิจและการจ้างงานของท้องถิ่นนั้นๆ นอกจากนี้ การจัดตั้ง Innovation Hub ถือเป็นก้าวสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative Economy) โดยการสร้าง Cluster ให้กลุ่ม Tech-startups สถาบันวิจัยและสถาบันการศึกษา เพื่อดึงดูดกลุ่มธุรกิจดังกล่าวมาในพื้นที่และสร้าง Connectivity ระหว่างสถาบันดังกล่าว จะส่งผลให้เกิด Competitive Advantage ด้านนวัตกรรมที่จะช่วยส่งเสริมระดับผลิตภาพ (Productivity) ให้สูงขึ้น รวมถึงพัฒนาระบบการศึกษาให้เป็นไปตามทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม

3.4 การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

ทรัพยากรมนุษย์ถือเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจ สมาร์ท ซิตี้เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาสังคมแบบเน้นคนเป็นหลัก (People-centric Approach) นอกจากนี้ ปัญหาใหญ่อีกประการหนึ่งในเมืองใหญ่คือปัญหาด้านความเหลื่อมล้ำ ดังนั้น โครงการสมาร์ท ซิตี้ได้ให้ความสำคัญต่อส่งเสริมชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีของคนในชุมชนเมืองรวมถึงสนับสนุนความเท่าเทียมในสังคม (Social Inclusion) เช่น การปรับปรุงระบบสาธารณสุขให้เข้าถึง การพัฒนาสิ่งแวดลอมที่เอื้อต่อการอยู่อาศัยและยั่งยืน การเพิ่มความปลอดภัยสาธารณะ เป็นต้น ปัจจัยต่างๆ เหล่านี้สามารถช่วยดึงดูดและรักษาระดับทุนมนุษย์ (Human Capital) รวมถึงผู้มีความสามารถ (Talent) เพื่อเป็นอีกหนึ่งกำลังในการพัฒนาเศรษฐกิจอีกด้วย (GSMA, 2017)

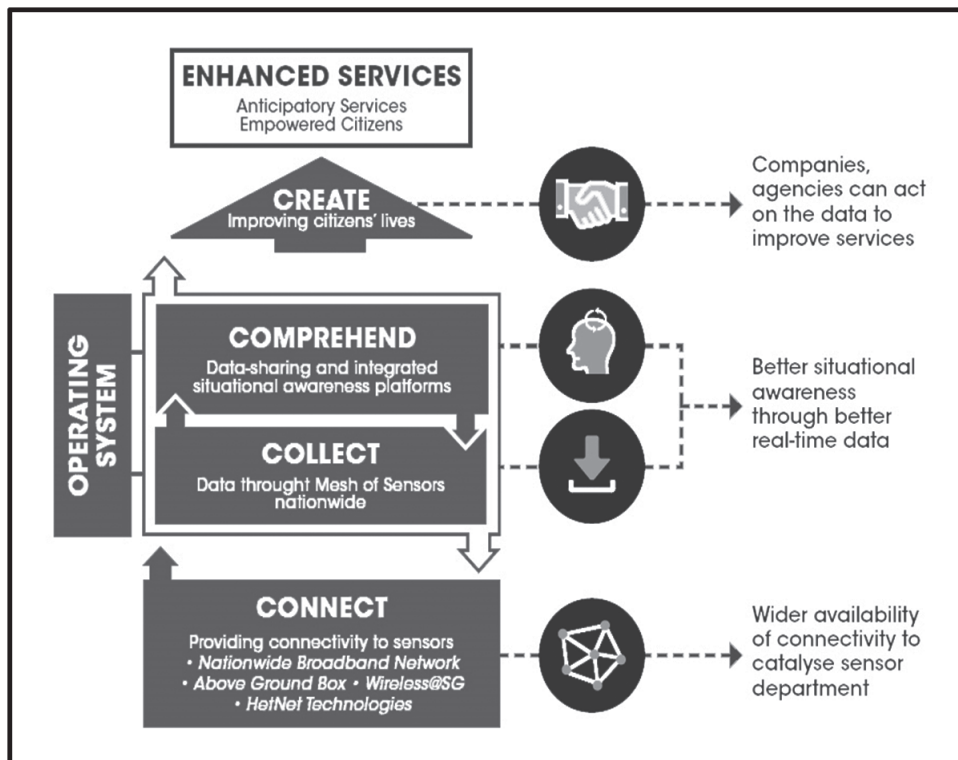
4. ตัวอย่างโครงการ Smart City ในต่างประเทศ

4.1 โครงการ Smart Nation ของประเทศสิงคโปร์

สิงคโปร์ถือเป็นหนึ่งในผู้นำเรื่อง Smart City จากการจัดอันดับของสถาบัน Juniper ในปี 2017 สิงคโปร์อยู่ในลำดับที่ 1 ในทุกๆด้านของสมาร์ท ซิตี้ ได้แก่ ด้านการเดินทางขนส่ง (Mobility) ด้านสาธารณสุข (Healthcare) ด้านความปลอดภัยสาธารณะ (Public Security) และด้านผลิตภาพ (Productivity) ทั้งนี้ ประเทศสิงคโปร์มีลักษณะเป็นเกาะ ทำให้มีพื้นที่จำกัดอย่างมาก และมีความหนาแน่นของประชากรสูงถึง 7,916 คนต่อตารางกิโลเมตร จัดเป็นอันดับที่ 3 รองจากมาเก๊าและโมนาโค (World Bank, 2017) นอกจากนี้ วิสัยทัศน์ของประเทศสิงคโปร์คือการรักษาขีดความสามารถในการแข่งขันรวมถึงสถานะความเป็นศูนย์กลางธุรกิจประจำภูมิภาค ซึ่งในปัจจุบัน จากการจัดอันดับของสถาบัน IMD World Competitiveness Centre (2018) ประเทศสิงคโปร์อยู่ในอันดับที่ 3 และจากการจัดอันดับด้านความง่ายในการทำธุรกิจ (Ease of Doing Business) สิงคโปร์อยู่ในอันดับที่ 2 รวมถึงสิงคโปร์กำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ โดยภายในปี 2035 สัดส่วนประชากรสูงอายุจะเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 31.74 จากร้อยละ 13.1 ในปี 2015 ปัจจัยดังกล่าวส่งผลให้สิงคโปร์มีความจำเป็นในการริเริ่มโครงการ Smart Nation

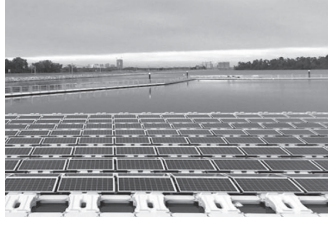
โครงการ Smart Nation เริ่มต้นขึ้นในปี 2015 โดยวางเป้าหมายให้สิงคโปร์เป็น Smart Nation ประเทศแรกของโลกภายในปี 2025 สารสำคัญของ Smart Nation ของสิงคโปร์คือการใช้ประโยชน์จากข้อมูลในการขับเคลื่อน (Data-Driven) เพื่อพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของคน รวมถึงการเพิ่มพูนขีดความสามารถทางการแข่งขันให้กับประเทศ โดยยึดหลัก 3 ประการคือ เชื่อมต่อ (Connect) จัดเก็บ (Collect) และทำความเข้าใจ (Comprehend) โดยเริ่มจากการสร้าง Smart Nation Platform (SNP) ซึ่งเป็นโครงสร้างพื้นฐานเพื่อสร้างโครงข่ายการเชื่อมต่อของการรับข้อมูลจากเซ็นเซอร์ รวมถึงการสร้าง Smart Nation Operating System (SN-OS) ซึ่งเป็นระบบปฏิบัติการเพื่อบันทึกข้อมูลจากผู้ใช้งานโดยตรง เช่น ระบบดูแลผู้สูงอายุ เป็นต้น จากนั้นข้อมูลจะถูกรวบรวมกลับไปหน่วยงานที่รับผิดชอบเพื่อทำการวิเคราะห์ต่อไป นอกจากนี้สิงคโปร์ได้จัดทำโครงการ Open Data ร่วมกับบริษัทด้านข้อมูลเอกชน เพื่อเพิ่มการเข้าถึงของข้อมูล รวมถึงการนำข้อมูลมาออกแบบโครงการใหม่ๆ

ภาพที่ 1 หลักการของโครงการ Smart Nation

ที่มา : IDA Singapore, Media Fact Sheet: Smart Nation Platform. April

ตารางที่ 3 ตัวอย่างโครงการภายใต้ Smart Nation Initiative

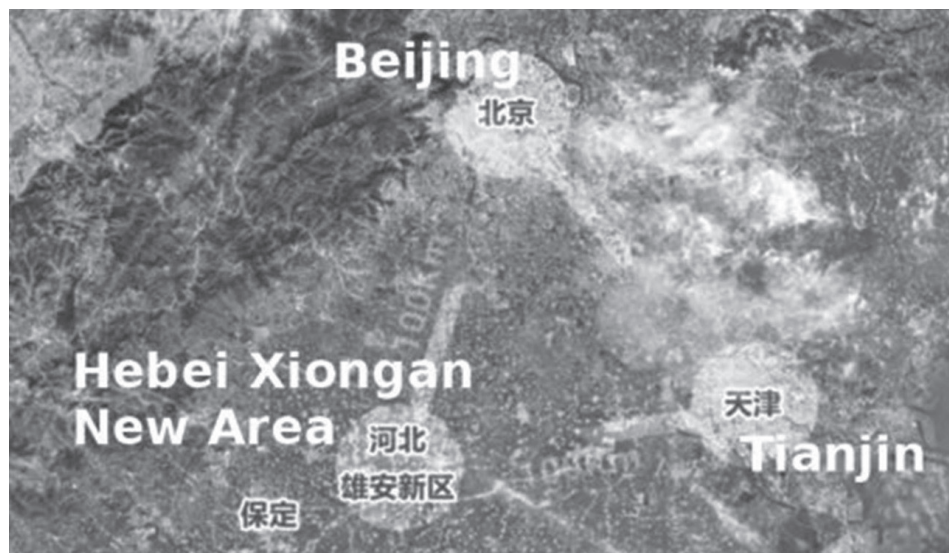
สาขา	โครงการ	คำอธิบาย
สิ่งแวดล้อมและพลังงานทดแทน	SolarNova	ติดตั้งแผงพลังงานแสงอาทิตย์บนดาดฟ้าของ Housing Development Board หรือ HDB (อาคารที่อยู่อาศัยที่รัฐสร้างขึ้น) ซึ่งสามารถผลิตไฟฟ้าได้ร้อยละ 5 ของความต้องการไฟฟ้าทั้งหมด
	Floating Solar Panel	เนื่องจากพื้นที่ที่จำกัดจึงมีการสร้างฟาร์มพลังงานแสงอาทิตย์ลอยน้ำ ซึ่งสามารถผลิตพลังงานได้ เท่ากับการใช้ไฟฟ้าของห้องชุด ขนาด 4 ห้อง จำนวน 225 ห้องตลอดทั้งปี
	SkyGreens	โครงการปลูกพืชแนวตั้ง เพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรโดยใช้พื้นที่ให้น้อยที่สุด นอกจากนี้ยังสามารถลดการใช้แรงงานและประหยัดการใช้น้ำอีกด้วย ซึ่งตัวระบบทำงานโดยใช้ไฮโดรลิคเป็นตัวเคลื่อนที่ขึ้นวางพืชให้หมุนเวียนไปรับแสงอาทิตย์
การเดินทางขนส่ง	Beeline	โครงการ MaaS สำหรับ Sharing Economy ที่ให้บริการรถขนส่งสาธารณะตามความต้องการของคน โดยผู้บริการรถบัสสามารถให้บริการตามเส้นทางที่คนเรียกซึ่งแอปพลิเคชันได้รวบรวมไว้ ทำให้การเดินทางสะดวกสบายกว่าระบบขนส่งสาธารณะแบบปกติเนื่องจากไม่ต้องเปลี่ยนสายการเดินทาง
	MyTransport.SG	แอปพลิเคชันอำนวยความสะดวกด้านขนส่งสาธารณะซึ่งสามารถแนะนำวิธีการเดินทาง ค่าใช้จ่ายรวมถึงระยะเวลาการเดินทาง นอกจากนี้ยังสามารถคำนวณความหนาแน่นของคนในวิธีการเดินทางขนส่งแบบต่างๆ ได้แบบ Real-time
	Parking.SG	แอปพลิเคชันบอกสถานที่จอดรถ โดยจะสามารถแจ้งจำนวนที่จอดที่ว่างอยู่รวมถึงค่าธรรมเนียมในการจอด นอกจากนี้ผู้ใช้ยังสามารถชำระค่าธรรมเนียมได้ในแอปพลิเคชันอีกด้วย
	Smart Port	ระบบบริหารจัดการท่าเรือขนส่งสินค้า โดยใช้ Predictive Analysis ในการคำนวณเพื่อป้องกันการจราจรติดขัด รวมถึงการใช้ Automation ในระบบขนถ่ายสินค้า ซึ่งช่วยเพิ่มความปลอดภัยอีกด้วย
อาคาร	Ascendas-SingBridge	ระบบบริหารจัดการอาคารที่รวมระบบ IoT เข้าไว้ด้วยกันเพื่อตรวจจับความผิดปกติภายในอาคารเพื่อดำเนินการซ่อมแซม ระบบติดตามการใช้ไฟฟ้า น้ำประปาแบบ Real-time ระบบแจ้งเตือนการทำความสะอาด ระบบปรับเครื่องใช้ไฟฟ้า เช่น แสงสว่าง เครื่องปรับอากาศให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม

สาขา	โครงการ	คำอธิบาย
	Smart Planning	โครงการเพื่อการออกแบบอาคารเพื่อการพักอาศัย โดยรวบรวมข้อมูลเพื่อคำนวณและออกแบบ Virtual Map ที่สามารถบอกข้อมูลต่างๆ ด้านเกี่ยวกับบริเวณอาคาร เช่น การพัดของลม ความชื้นและการตกกระทบของแสง เพื่อให้ได้อาหารที่ประหยัดพลังงาน และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
คุณภาพชีวิต ความเป็นอยู่	Smart Home	ระบบอำนวยความสะดวกในบ้านและที่อยู่อาศัย โดยรวมระบบ IoT และเซ็นเซอร์ต่างๆ ทำให้สามารถควบคุมการใช้งานเครื่องใช้ไฟฟ้า และเพิ่มความสามารถในการตรวจสอบความปลอดภัย เช่น สามารถตรวจสอบการใช้ไฟฟ้า น้ำประปาได้แบบ Real-time ระบบควบคุมการเปิดปิดเครื่องไฟฟ้า
	Smart Elderly Monitoring System	เพื่อรับมือกับสังคมผู้สูงอายุ ระบบดูแลผู้สูงอายุอัจฉริยะสามารถให้ลูกหลานสามารถดูแลผู้สูงอายุได้ แม้ไม่ได้อยู่บ้าน เช่น การใช้เซ็นเซอร์การเคลื่อนไหวเพื่อจับตาดูกิจกรรมของผู้สูงอายุ เซ็นเซอร์ประตูเพื่อตรวจสอบว่าผู้สูงอายุอยู่บ้านหรือไม่ ระบบแจ้งเตือนหากผู้สูงอายุเกิดปัญหาเฉียบพลัน
	Tele-health	ระบบปรึกษาแพทย์จากที่บ้าน ช่วยให้ผู้ป่วยประหยัดเวลาโดยไม่ต้องไปพบแพทย์ที่โรงพยาบาล ระบบดังกล่าวสามารถตรวจสอบสุขภาพ เช่น ความดันเลือด ได้จากที่บ้านแล้วส่งผลให้แพทย์ประเมิน หากมีความจำเป็นที่จะต้องไปโรงพยาบาลก็สามารถนัดพบแพทย์ในระบบได้เลย
หน่วยงานรัฐ	One Service	แอปพลิเคชันสำหรับแจ้งการซ่อมของระบบสาธารณูปโภค โดยใช้ระบบตรวจจบบรูภาพรวมเข้ากับระบบระบุพิกัด เพื่อให้หน่วยงานที่รับผิดชอบเข้าไปจัดการ
	Gov.sg Chatbot	ระบบแชทบอตตอบอัตโนมัติเพื่อให้บริการประชาชนด้านการบริการของภาครัฐ
เศรษฐกิจและ ทรัพยากร มนุษย์	Innovation Hub	ศูนย์กลางนวัตกรรมโดยรวบรวมสถาบันวิจัย Tech-Startups สถาบันการศึกษาและหน่วยงานรัฐเข้ามาไว้ในพื้นที่เดียวกัน เพื่อส่งเสริมการคิดค้น วิจัยนวัตกรรมใหม่ๆ
	The Financial Sector Technology and Innovation Scheme และ Looking Glass	โครงการสนับสนุนนวัตกรรมด้าน Fintech โดยเน้นในด้านการวางโครงสร้างระบบ และการคิดค้นและเผยแพร่ นวัตกรรมใหม่ รวมถึงเป็นตัวกลางในการเชื่อม Start-up และกลุ่มสถาบันการเงินเพื่อร่วมกันค้นหา solution ใหม่เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับระบบมากขึ้น

4.2 โครงการเขตเมืองใหม่ขงอัน (Xiong An New Area) มณฑลเหอเป่ย์ สาธารณรัฐประชาชนจีน

ในช่วงศตวรรษที่ผ่านมา ประเทศจีนได้สร้างสถิติการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างก้าวกระโดด ดังนั้น รัฐบาลจีนจึงได้ให้ความสำคัญการพัฒนาอย่างยั่งยืนของเศรษฐกิจ ดังจะเห็นได้จากการตั้งเมืองอุตสาหกรรมใหม่นอกเหนือจากเมืองใหญ่ในประเทศในทุกภาค เช่น เมืองเซินเจิ้น ต้าเหลียน เทียนจิน เซียะเหมิน เป็นต้น รวมถึงเขตเศรษฐกิจพิเศษ เช่น กลุ่มเศรษฐกิจลุ่มแม่น้ำแยงซี กลุ่มเศรษฐกิจลุ่มแม่น้ำจูเจียง และกลุ่มเศรษฐกิจปักกิ่ง-เทียนจิน-เหอเป่ย์ ทั้งนี้ กลุ่มเศรษฐกิจลุ่มแม่น้ำแยงซี กลุ่มเศรษฐกิจลุ่มแม่น้ำจูเจียง เป็นความพยายามของรัฐบาลในการเพิ่มขีดความสามารถทางการค้า ในขณะที่กลุ่มเศรษฐกิจปักกิ่ง-เทียนจิน-เหอเป่ย์ หรือกลุ่มเศรษฐกิจจิง-จิน-จี (京-津-冀城市群) จะมุ่งเน้นด้านการรองรับการขยายตัวของนครหลวงปักกิ่ง รวมถึงการส่งเสริมด้านนวัตกรรมเพื่อชีวิตความเป็นอยู่และสิ่งแวดล้อม ดังนั้น ในปี 2017 รัฐบาลจีนได้ประกาศแผนการพัฒนาเขตขงอันซึ่งอยู่พื้นที่ในมณฑลเหอเป่ย์ อยู่ห่างจากปักกิ่งอยู่ 120 กิโลเมตรก็จะเป็นพื้นที่ต่อไปที่จะได้รับการพัฒนาเป็นเมืองเศรษฐกิจแห่งใหม่อีกพื้นที่หนึ่งของจีน เพื่อส่งเสริมความร่วมมือของกลุ่มเศรษฐกิจให้แน่นแฟ้น แข็งแรงมากขึ้น

ภาพที่ 2 โครงการเขตเมืองใหม่ขงอัน (Xiong An New Area)

ที่มา : China News.se

การจัดตั้งเมืองเศรษฐกิจใหม่ขงอันขึ้นมีที่มาอยู่หลาย ๆ ด้าน กล่าวคือนครหลวงปักกิ่งเป็นอีกเมืองหนึ่งที่ประสบความท้าทายของเมืองใหญ่ โดยความหนาแน่นของประชากรอยู่ 1,300 คนต่อตารางกิโลเมตร เป็นอันดับที่ 4 ของประเทศจีน ดังนั้น เพื่อรับมือกับความหนาแน่นของประชากรและกระจายความเจริญของปักกิ่งไปยังพื้นที่อื่นๆในกลุ่มเศรษฐกิจปักกิ่ง-เทียนจิน-เหอเป่ย์ รัฐบาลจีนจึงมีแนวคิดที่จะทำการย้ายภาคธุรกิจไปยังเขตใหม่ขงอัน รวมถึงจัดตั้งเขต Cluster ของกลุ่มเศรษฐกิจให้มีความแข็งแรง โครงการเขตขงอัน ถือเป็นตัวจุดประกายการพัฒนาเศรษฐกิจในกลุ่มเศรษฐกิจปักกิ่ง-เทียนจิน-เหอเป่ย์ ตามรอยเมืองเซินเจิ้นและฝูตง ที่เป็นแนวหลักในการพัฒนากลุ่มเศรษฐกิจแม่น้ำแยงซีและจูเจียงตามลำดับ นอกจากนี้ ภายในกลุ่มเศรษฐกิจปักกิ่ง-เทียนจิน-เหอเป่ย์ มีความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจอยู่สูง ทั้งปักกิ่งและเทียนจินถือว่าเป็นเมืองที่มีความเจริญทางเศรษฐกิจ การจัดตั้งเมืองเศรษฐกิจขงอันจึงช่วยดึงดูดความเจริญให้บริเวณใกล้เคียง รวมถึงสร้างความแข็งแกร่งให้กลุ่มเศรษฐกิจอีกด้วย

นอกจากนี้ รัฐบาลจีนได้มีแนวคิดพัฒนาเมืองขงอันตามกรอบของ Smart City เพื่อรองรับการพัฒนาของเทคโนโลยี และเป็นมิตรต่อทั้งประชากรและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน เมืองขงอันถือว่าเป็นเมืองต้นแบบแห่งแรกของจีนที่จะพัฒนาภายใต้แนวคิดดังกล่าว โดยได้รับความร่วมมือจากบริษัทยักษ์ใหญ่ด้านเทคโนโลยีของจีน ได้แก่ Alibaba และ Baidu ในการพัฒนา “City Brain” ซึ่งเป็นศูนย์กลางในการควบคุมสมาร์ต ซิตี้และพัฒนา ระบบสาธารณูปโภคที่จำเป็น เช่น ระบบ IoT และ Big Data ระบบ Cloud Computing ที่เป็นส่วนจัดเก็บข้อมูลหน้าที่สำคัญของระบบดังกล่าวคือ วางแผนและจัดการการในด้านพลังงาน ทรัพยากร การผลิตรวมถึงห่วงโซ่อุปทานที่เกี่ยวข้อง และการวางแผนระบบการขนส่งจราจรของเมือง ยิ่งไปกว่านั้น Emerging Technologies อื่นๆยังสามารถสร้างสรรค์ Solution ใหม่ๆให้เขตขงอัน เช่น ระบบจอดรถอัจฉริยะ ซูเปอร์มาร์เก็ตไร้เงินสด รถยนต์ไร้คนขับและ ศูนย์กลางFintech เป็นต้น ทั้งนี้ การออกแบบเมืองนอกจากจะให้ความสำคัญกับการนำเทคโนโลยีมาใช้แล้วเขตขงอันยังให้ความสำคัญกับการรักษาสีเขียวโดยพื้นพุทะเลสาบไปหยางเตี้ยน ซึ่งเป็นแหล่งน้ำจืดที่ใหญ่ที่สุดในจินตอนบน รวมถึงเพิ่มพื้นที่สีเขียวเป็นร้อยละ 40 และย้ายอุตสาหกรรมหนักออกจากพื้นที่

5. สมาร์ท ซิตี้ในประเทศไทย

ในปัจจุบัน สองจังหวัดนำร่องในการพัฒนา smart city ในประเทศไทยได้แก่ จังหวัดขอนแก่น และจังหวัดภูเก็ต โดยทั้งสองจังหวัดได้รับความร่วมมือทั้งจากภาครัฐและภาคเอกชนในการพัฒนา smart city ทั้งนี้ ในปี 2018 ทั้งจังหวัดขอนแก่นและจังหวัดภูเก็ตได้รับรางวัล Smart City Asia Pacific Awards ในสาขา Public Health and Social Services จากโครงการ Smart Health และสาขา Tourism, Arts, Culture, Open Spaces จากโครงการ Phuket Smart Tourism and Living Communities ตามลำดับ โดยในจังหวัดขอนแก่นได้มีการพัฒนา smart city ที่ครอบคลุมถึงด้านต่างๆ โดยเฉพาะด้านสาธารณสุข เช่น ระบบ Smart Ambulance ที่ใช้ IoT, Robotics และ Teleconference เพื่อให้แพทย์ได้ดูอาการผู้ป่วยฉุกเฉินก่อนที่จะถึงโรงพยาบาล ระบบ Preventive Healthcare ที่ใช้เซ็นเซอร์ที่ถูกติดตั้งที่สายรัดข้อมือเพื่อจัดเก็บข้อมูลสุขภาพและแนะนำคำปรึกษาด้านสุขภาพตามข้อมูลนั้น และด้านการเดินทางขนส่ง เช่น การพัฒนาระบบ LRT หรือรถไฟฟ้าโมโนเรล และแอปพลิเคชัน “อยู่ใส” ระบบอำนวยความสะดวกขนส่งสาธารณะรถสองแถว เป็นต้น

นอกจากนี้ในปี 2018 สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัลได้ตั้งเป้าการพัฒนา smart city อีก 5 จังหวัดได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดกรุงเทพมหานคร รวมถึง 3 จังหวัดใน EEC ได้แก่ จังหวัดชลบุรี จังหวัดระยอง และจังหวัดฉะเชิงเทรา

ทั้งนี้ ประเทศไทยควรให้ความสำคัญกับปัจจัยพื้นฐานที่จำเป็นของ smart city เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของการพัฒนา ได้แก่ วิสัยทัศน์การพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน การพัฒนาระบบโครงสร้างให้มีความพร้อม การส่งเสริมทัศนคติของภาคส่วนต่างๆ ที่ให้ความสำคัญต่อนวัตกรรม รวมถึงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีทักษะที่เอื้อต่อการพัฒนานวัตกรรม เป็นต้น การพัฒนาดังกล่าวนอกจากจะช่วยยกระดับความเป็นอยู่ของคนในจังหวัดแล้ว ยังช่วยพัฒนาเศรษฐกิจภูมิภาคให้มีความสามารถในการแข่งขันมากขึ้นจากการนำเทคโนโลยีเข้ามาประยุกต์ใช้ รวมถึงเพิ่มความน่าดึงดูดการลงทุนและผู้มีความสามารถที่เป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอย่างยั่งยืน

บรรณานุกรม

- Alibaba plans to build Xiongan New Area into an AI ‘smart city’ [Online] / auth. Tech Wire Asia // Tech Wire Asia. - November 10, 2017. - July 2018, 16. - <https://techwireasia.com/2017/11/alibaba-plans-build-xiongan-new-area-ai-smart-city/>.
- Baidu and Xiongan New Area Sign Strategic Agreement to Develop Smart City [Online] / auth. Global News Wire // Global News Wire. - December 20, 2017. - July 16, 2017. - <https://globenewswire.com/news-release/2017/12/20/1267217/0/en/Baidu-and-Xiongan-New-Area-Sign-Strategic-Agreement-to-Develop-Smart-City.html>.
- Current trends in Smart City initiatives: Some stylised facts [Journal] / auth. Neirotti Paolo [et al.]. - Torino : Cities, 2014. - 36 : Vol. 25.
- Highlights of Xiongan New Area master plan [Online] / auth. China Daily // TelegraphUK. - May 2, 2018. - July 18, 2018. - <https://www.telegraph.co.uk/news/world/china-watch/business/highlights-of-xiongan-development/>.
- Making a new area in Xiong'an: Incentives and challenges of China's "Millennium Plan" [Journal] / auth. Zou Yonghua and Zhao Wanxia. - [s.l.] : ELSEVIER, 2018. - Vol. 88.
- Maximising The Smart Cities Opportunity [Report] / auth. GSMA. - 2017.
- Singapore's vision of a smart nation [Journal] / auth. Pan Gary and Foo See Liang. - Singapore : Asian Management Insights, 2016. - 82 : Vol. 76.
- SMART CITIES – WHAT'S IN IT FOR CITIZENS? [Report] / auth. Juniper Research. - [s.l.] : Juniper , 2017.
- Smart Cities and Cost-savings [Report] / auth. ABI Research. - New York : ABI Research, 2017.
- Smart Cities: How rapid advances in technology are reshaping our economy and society [Report] / auth. Deloitte. - [s.l.] : Deloitte, 2017.

SMART CITY ASIA PACIFIC AWARDS: TOP SMART CITY PROJECTS FOR 2018 [Online] / auth.
IDC // IDC Smart City. - July 19, 2018. - <http://www.idc.asia/idcscapa/winners.html>.

บทวิเคราะห์

กรณีศึกษา One Belt One Road ต่อผลกระทบเศรษฐกิจไทย¹

บทสรุปผู้บริหาร

○ โครงการ One Belt One Road (OBOR) เป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาหลักของจีน ซึ่งได้เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2556 เพื่อผลักดันการเชื่อมโยงและเส้นทางการค้าในภูมิภาค โดยเป็นการเพิ่มบทบาทของผู้ประกอบการจีนในเวทีสากลและโอกาสในการเข้าถึงตลาดโลกของจีน ผ่านมาตรการสนับสนุนการลงทุนในต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง ภายใต้โครงการประกอบด้วย 2 ส่วนหลัก คือ (1) วงแหวนเศรษฐกิจเส้นทางสายไหมทางบก (Silk Road Economic Belt) และ (2) เส้นทางสายไหมทางทะเลแห่งศตวรรษที่ 21 (21st Century Maritime Silk Road)

○ ประเทศในพื้นที่เป้าหมายของโครงการ OBOR มีประมาณ 65 ประเทศ โดยสามารถแบ่งออกเป็น 7 กลุ่มประเทศหลัก ได้แก่ South Asia, Southeast Asia, Central Asia, West Asia and north Africa, Central and Eastern European, The other States of the CIS, และ Other Countries

○ บทความนี้ได้ทำการศึกษาผลการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ หากโครงการ OBOR ทำให้การค้าระหว่างประเทศในโลกโดยภาพรวมดีขึ้น โดยมี 2 สมมติฐานหลักที่ตั้งไว้ ซึ่งได้ผลการศึกษาดังนี้

กรณีแรก หากประเทศทั่วโลกสามารถส่งออกไปยังจีนได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 10 จะส่งผลเชิงบวกทางเศรษฐกิจแต่ละประเทศโดยประเทศที่จะได้รับผลมากที่สุด ได้แก่ ใต้หวัน มาเลเซีย และเกาหลีใต้ที่ร้อยละ 0.32 0.20 และ 0.18 จากกรณีฐาน ตามลำดับ ทั้งนี้ ส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะประเทศดังกล่าวมีความเชื่อมโยงทางการค้ากับประเทศจีนในระดับที่ค่อนข้างสูง สำหรับในกรณีของเศรษฐกิจไทยได้รับผลบวกที่ร้อยละ 0.1 จากกรณีฐาน

กรณีที่สอง หากกลุ่มประเทศที่อยู่ในโครงการ OBOR ที่ไทยมีความสัมพันธ์ทางการค้าด้วยในระดับสูงอย่างกลุ่ม Southeast Asia และกลุ่ม Central and Eastern European ส่งออกไปยังจีนได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 10 จะส่งผลเชิงบวกทางเศรษฐกิจแต่ละประเทศโดยผลการศึกษาจะได้คล้ายคลึงกับกรณีแรก เพียงแต่ขนาด (Magnitude) ของผลที่ได้รับมีระดับลดลง

○ อย่างไรก็ตาม ผลการคาดการณ์การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจของแต่ละประเทศในกรณีศึกษาดังกล่าวนั้น ยังเป็นเพียงผลการปรับเปลี่ยนอัตราการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าการค้าของจีนเพียงปัจจัยเดียว ซึ่งในสถานะทางเศรษฐกิจในปัจจุบันยังมีปัจจัยหลายประการที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ อาทิ สถานการณ์เศรษฐกิจและการเงินโลกอาจมีความผันผวนในบางช่วงเวลา นโยบายการค้าของประเทศต่าง ๆ ระดับอัตราแลกเปลี่ยนและราคาน้ำมันในตลาดโลก ประกอบกับฐานข้อมูล IO Table ซึ่งเป็นโครงสร้างในปี ค.ศ. 2011 โดยข้อจำกัดดังกล่าวอาจส่งผลให้ผลการคาดการณ์มีความคลาดเคลื่อนและยังไม่ครอบคลุมผลการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจได้ทั้งหมด

¹ ผู้เขียน นางสาวภัทราพร คุ่มสอาด เศรษฐกิจปฏิบัติการ และนายสิริวิทย์ ฉันทพงศ์ นักศึกษาฝึกงาน สำนักนโยบายเศรษฐกิจมหภาค ขอขอบคุณนางวิภาวรรณ บันเปี่ยมรัชฎ์ และดร.ศรพล ตูลยะเสถียร สำนักนโยบายเศรษฐกิจมหภาค สำหรับข้อเสนอแนะ ทั้งนี้ ข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความนี้เป็นความเห็นของผู้เขียน ซึ่งไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกับความเห็นของสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

1. บทนำ

เมื่อ 2000 กว่าปีที่แล้ว จาง เซียนทูตของราชสำนักจีนในสมัยราชวงศ์ฮั่น ได้คิดค้นเส้นทางสายไหม ซึ่งเชื่อมต่อระหว่าง จีน เอเชียกลาง และ อาหรับ ซึ่งได้กลายเป็นเส้นทางส่งออกผ้าไหมหลัก และเป็นเส้นทางสำคัญ ช่วยให้อาณาจักรจีนรุ่งเรืองมามากกว่าหลายร้อยปีต่อมาในปลายปี ค.ศ. 2013 ประธานาธิบดีสาธารณรัฐประชาชนจีนนายสี จิ้นผิง ได้เป็นผู้ริเริ่มความคิด โดยใช้ทางรถไฟ ถนน ท่อ และโครงข่ายสาธารณูปโภคในการเชื่อมต่อจีน กับ เอเชีย ยุโรป และ แอฟริกา ครอบคลุมมากกว่า 60 ประเทศ และใช้งบประมาณกว่า 5 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐ และถัดมาในปี ค.ศ. 2015 สภารัฐจีนได้แบ่งแผนปฏิบัติการ “หนึ่งแถบ หนึ่งเส้นทาง” (One Belt, One Road: OBOR) ออกเป็น 2 ส่วน วงแหวนเศรษฐกิจเส้นทางสายไหมทางบก (Silk Road Economic Belt) และ เส้นทางสายไหมทางทะเลแห่งศตวรรษที่ 21 (21st Century Maritime Silk Road) โดยวงแหวนเศรษฐกิจเส้นทางสายไหมทางบกจะ เชื่อมจีนกับยุโรปผ่าน 3 เส้นทางคือ อ่าวเปอร์เซีย ทะเลเมดิเตอร์เรเนียน และ มหาสมุทรอินเดีย ส่วนเส้นทางสายไหมทางทะเลแห่งศตวรรษที่ 21 ซึ่งเชื่อมต่อผ่านทางภูมิภาคทางน้ำ ทั้งนี้ โดยรวมแล้ว ตลอดเส้นทางมีประเทศที่เกี่ยวข้องกว่า 60 ประเทศ สำหรับบทความนี้ผู้เขียนได้เรียบเรียงข้อมูลพื้นฐานและสาระสำคัญเกี่ยวกับโครงการ OBOR รวมถึงความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจไทยกับกลุ่มประเทศที่เกี่ยวข้องในโครงการ OBOR ผ่านช่องทางการค้า ตลอดจนนำไปสู่การวิเคราะห์กรณีศึกษาในสมมติฐานทางเศรษฐศาสตร์ต่าง ๆ โดยใช้เครื่องมือทางเศรษฐมิติมาช่วยในการคาดการณ์ผลต่อเศรษฐกิจประเทศต่าง ๆ รวมถึงไทย

2. ทำความรู้จักกับ One Belt One Road

โครงการ One Belt One Road (OBOR) เป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาหลักของจีน ซึ่งได้เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2556 เพื่อผลักดันการเชื่อมโยงและเส้นทางการค้าในภูมิภาค โดยเป็นการเพิ่มบทบาทของผู้ประกอบการจีนในเวทีสากลและโอกาสในการเข้าถึงตลาดโลกของจีน ผ่านมาตรการสนับสนุนการลงทุนในต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง ภายใต้โครงการประกอบด้วย 2 ส่วนหลัก คือ

- (1) วงแหวนเศรษฐกิจเส้นทางสายไหมทางบก (Silk Road Economic Belt) เพื่อเชื่อมจีนกับยุโรปผ่านทางเอเชียกลางและเอเชียตะวันตก
- (2) เส้นทางสายไหมทางทะเลแห่งศตวรรษที่ 21 (21st Century Maritime Silk Road) จะเป็นการเชื่อมจีนกับยุโรปผ่านเส้นทางเดินเรือที่ผ่านเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เอเชียใต้ และแอฟริกา

ทั้งนี้ ยังมีการพัฒนาโครงข่ายการเชื่อมโยงระหว่างประเทศและเส้นทางเพิ่มเติมที่เชื่อมต่อกับระเบียงเศรษฐกิจสำคัญอีกด้วย โดยมี 6 ระเบียงเศรษฐกิจสำคัญซึ่งอยู่ภายใต้กรอบเป้าหมายของโครงการ OBOR ได้แก่ จีน-มองโกเลีย-รัสเซีย สะพานเศรษฐกิจยูเรเชียใหม่ จีน-เอเชียกลาง-เอเชียตะวันตก จีน-ปากีสถาน บังคลาเทศ-จีน-อินเดีย-เมียนมาร์ จีน-คาบสมุทรอินโดจีน

โดยเป้าหมายสำคัญของ OBOR มี 5 ประการสำคัญ ได้แก่ การประสานนโยบายในด้านความร่วมมือทางยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจระหว่างจีนกับประเทศต่าง ๆ ใน OBOR การเชื่อมโยงระบบสาธารณูปโภค การปรับปรุงเชื่อมโยงระบบโครงสร้างพื้นฐาน การก่อสร้างระเบียงการคมนาคมระหว่างประเทศ และการพัฒนาเครือข่ายโครงสร้างพื้นฐานข้ามพรมแดน อีกทั้งยังให้ความสำคัญรวมไปถึงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงานอีกด้วย โดยเฉพาะท่อส่งก๊าซและน้ำมัน สายส่งไฟฟ้าข้ามแดน และการพัฒนาโครงข่ายไฟฟ้าระดับภูมิภาค ซึ่งวัตถุประสงค์สำคัญของโครงการดังกล่าว คือ ยกเลิกสิ่งที่เป็นอุปสรรคทางการค้าการลงทุนและก่อตั้งเขตการค้าเสรี ซึ่งมีประเทศในพื้นที่เป้าหมายของโครงการ OBOR จำนวนประมาณ 65 ประเทศ (นับรวมจีน) ทั้งนี้ สามารถจัดกลุ่มออกเป็น 7 กลุ่มด้วยกัน² ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงกลุ่มประเทศในพื้นที่โครงการ OBOR

กลุ่ม	ประเทศ
1.) South Asia	อินเดีย ปากีสถาน บังคลาเทศ ศรีลังกา อัฟกานิสถาน เนปาล มัลดีฟส์ ภูฏาน
2.) Southeast Asia	อินโดนีเซีย ไทย มาเลเซีย เวียดนาม สิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ เมียนมาร์ กัมพูชา ลาว บรูไน ติมอร์ตะวันออก (ติมอร์-เลสเต)
3.) Central Asia	คาซัคสถาน อุซเบกิสถาน เติร์กเมนิสถาน คีร์กีซสถาน ทาจิกิสถาน
4.) West Asia and North Africa	ซาอุดีอาระเบีย สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ โอมาน อิหร่าน ตุรกี อิสราเอล อียิปต์ คูเวต อิรัก กาตาร์ จอร์แดน เลบานอน บาห์เรน เยเมน ซีเรีย ปาเลสไตน์
5.) Central and Eastern European	โปแลนด์ โรมาเนีย สาธารณรัฐเช็ก สโลวาเกีย บัลแกเรีย ฮังการี ลัตเวีย ลิทัวเนีย สโลวีเนีย เอสโตเนีย โครเอเชีย แอลเบเนีย เซอร์เบีย มาซิโดเนีย บอสเนียและเฮอร์เซโกวีนา
6.) The other States of the CIS	ยูเครน อาเซอร์ไบจาน อาร์เมเนีย เบลารุส จอร์เจีย มอลโดวา
7.) Other Countries	มองโกเลีย รัสเซีย

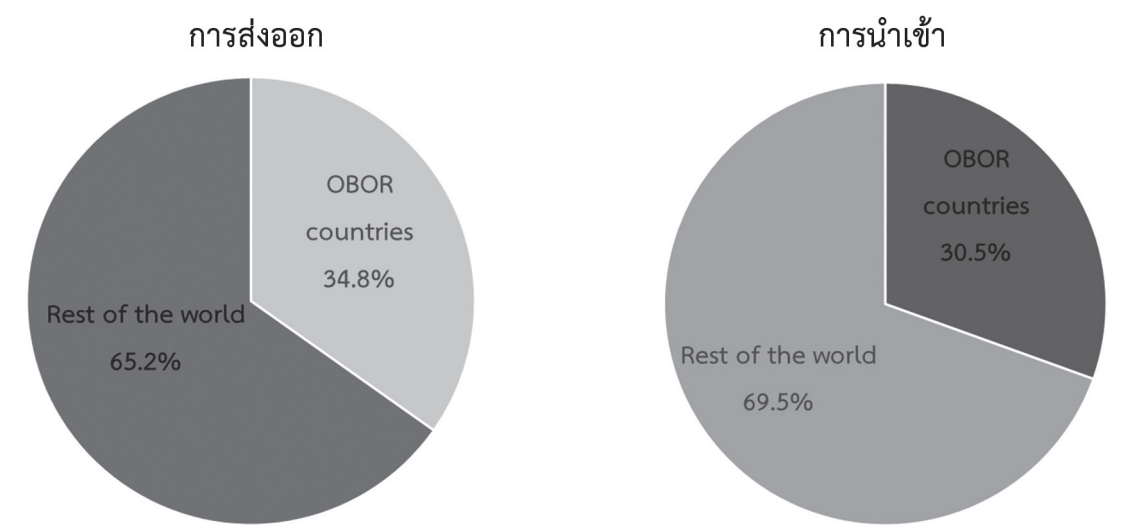
ที่มา : Topchinatravel.com

² <https://www.topchinatravel.com/silk-road/one-belt-one-road.htm>

3. ความสัมพันธ์ทางการค้าของไทยกับกลุ่มประเทศในพื้นที่เป้าหมายโครงการ OBOR

จากการจัดกลุ่มประเทศในพื้นที่เป้าหมายของโครงการ OBOR ซึ่งมีอยู่กว่า 60 ประเทศนั้นถูกแบ่งออกเป็น 7 กลุ่มด้วยกัน โดยความสัมพันธ์ทางการค้าของไทยในแต่ละกลุ่มประเทศดังกล่าวนี้ พบว่า มูลค่าการส่งออกสินค้าของไทยในปี 2560 ที่ไปยังกลุ่มประเทศ OBOR คิดเป็นประมาณร้อยละ 34.8 ของมูลค่าการส่งออกรวม ขณะที่ด้านการนำเข้าสินค้าของไทยปี 2560 จากกลุ่มประเทศ OBOR สัดส่วนประมาณร้อยละ 30.5 ของมูลค่าการนำเข้ารวม โดยรายการสินค้าสำคัญทั้งด้านการส่งออกและนำเข้าจากกลุ่มประเทศทั้ง 7 กลุ่มนี้มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ภาพที่ 1 แสดงสัดส่วนการส่งออกและนำเข้าของไทยกับกลุ่มประเทศใน OBOR ปี 2560

ที่มา : กระทรวงพาณิชย์ รวบรวมและคำนวณโดยผู้เขียน

3.1 กลุ่มประเทศ South Asia

ประกอบด้วย 8 ประเทศ ได้แก่ อินเดีย ปากีสถาน บังคลาเทศ ศรีลังกา อัฟกานิสถาน เนปาล มัลดีฟส์ ภูฏาน ทั้งนี้ มูลค่าการส่งออกในกลุ่ม South Asia ปี 2560 ประมาณ 9.8 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือคิดเป็นร้อยละ 4.1 ของมูลค่าการส่งออกรวม ขณะที่มูลค่าการนำเข้า ปี 2560 ประมาณ 4.3 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือคิดเป็นร้อยละ 1.9 ของมูลค่าการนำเข้ารวม โดยมีรายละเอียดดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 สินค้าส่งออกของไทยไปยังกลุ่มประเทศ South Asia ที่สำคัญ

รายการสินค้า	มูลค่าปี 2560 (mn USD)	สัดส่วนปี 2560 (ร้อยละ)	อัตราการขยายตัว (%yoy)	
			2559	2560
1. เคมีภัณฑ์	1,002.3	10.2	16.8	23.3
2. เม็ดพลาสติก	989.6	10.1	0.8	24.1
3. รถยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ	879.4	9.0	4.9	30.7
4. เครื่องจักรกลและส่วนประกอบ	454.1	4.6	11.6	14.2
5. อัญมณีและเครื่องประดับ	427.8	4.4	13.3	41.2
สินค้าอื่น ๆ	6,063.7	61.8	-2.8	26.4
รวม	9,816.8	100.0	1.2	26.4

ที่มา : กระทรวงพาณิชย์ รวบรวมและคำนวณโดยผู้เขียน

ตารางที่ 3 สินค้านำเข้าของไทยจากกลุ่มประเทศ South Asia ที่สำคัญ

รายการสินค้า	มูลค่าปี 2560 (mn USD)	สัดส่วนปี 2560 (ร้อยละ)	อัตราการขยายตัว (%yoy)	
			2559	2560
1. เครื่องเพชรพลอย อัญมณี เงินแท่ง และทองคำ	815.6	19.2	10.0	181.1
2. สัตว์น้ำสด แช่เย็น แช่แข็ง แปรรูปและกึ่งสำเร็จ	430.9	10.1	22.5	58.2
3. เคมีภัณฑ์	389.9	9.2	-16.2	14.9
4. เครื่องจักรกลและส่วนประกอบ	341.6	8.0	-7.00	32.7
5. สินแร่โลหะอื่น ๆ เศษโลหะและผลิตภัณฑ์	293.8	6.9	-36.7	192.0
สินค้าอื่น ๆ	1,982.9	46.6	0.34	26.6
รวม	4,254.7	100.0	-2.1	50.6

ที่มา : กระทรวงพาณิชย์ รวบรวมและคำนวณโดยผู้เขียน

3.2 กลุ่มประเทศ Southeast Asia

ประกอบด้วย 11 ประเทศ ได้แก่ อินโดนีเซีย ไทย มาเลเซีย เวียดนาม สิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ เมียนมาร์ กัมพูชา ลาว บรูไน ติมอร์ตะวันออก ทั้งนี้ มูลค่าการส่งออกในกลุ่ม Southeast Asia ปี 2560 ประมาณ 59.6 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือคิดเป็นร้อยละ 25.2 ของมูลค่าการส่งออกรวม ขณะที่มูลค่าการนำเข้า ปี 2560 ประมาณ 41.1 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือคิดเป็นร้อยละ 18.6 ของมูลค่าการนำเข้ารวม โดยมีรายละเอียดดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4 สินค้าส่งออกของไทยไปยังกลุ่มประเทศ South Asia ที่สำคัญ

รายการสินค้า	มูลค่า ปี 2560 (mn USD)	สัดส่วนปี 2560 (ร้อยละ)	อัตราการขยายตัว (%yoy)	
			2559	2560
1. รถยนต์นั่ง อุปกรณ์และส่วนประกอบ	6,901.2	11.6	5.47	-3.0
2. น้ำมันสำเร็จรูป	5,432.2	9.1	-28.8	28.3
3. เคมีภัณฑ์	2,509.6	4.2	-5.6	14.9
4. เม็ดพลาสติก	2,375.5	4.0	0.3	15.4
5. เครื่องจักรกลและส่วนประกอบ	2,340.1	3.9	-6.5	10.6
สินค้าอื่น ๆ	40,084.9	67.2	3.5	8.1
รวม	59,643.4	100.0	-0.7	8.9

ที่มา : กระทรวงพาณิชย์ รวบรวมและคำนวณโดยผู้เขียน

ตารางที่ 5 สินค้านำเข้าของไทยจากกลุ่มประเทศ South Asia ที่สำคัญ

รายการสินค้า	มูลค่า ปี 2560 (mn USD)	สัดส่วนปี 2560 (ร้อยละ)	อัตราการขยายตัว (%yoy)	
			2559	2560
1. น้ำมันดิบ	3,840.9	9.3	-26.3	18.5
2. เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ	3,301.8	8.0	-2.7	1.8
3. เคมีภัณฑ์	2,635.4	6.4	0.7	10.4
4. เครื่องจักรไฟฟ้าและส่วนประกอบ	2,574.1	6.3	-4.9	9.0
5. แผงวงจรไฟฟ้า	2,166.2	5.3	15.0	11.0
สินค้าอื่น ๆ	26,621.2	64.7	-3.4	14.0
รวม	41,139.5	100.0	-5.0	12.6

ที่มา : กระทรวงพาณิชย์ รวบรวมและคำนวณโดยผู้เขียน

3.3 กลุ่มประเทศ Central Asia

ประกอบด้วย 5 ประเทศ ได้แก่ คาซัคสถาน อุซเบกิสถาน เติร์กเมนิสถาน คีร์กีซสถาน ทาจิกิสถาน ทั้งนี้ มูลค่าการส่งออกในกลุ่ม Central Asia ปี 2560 ประมาณ 66.2 ล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.03 ของมูลค่าการส่งออกรวม ขณะที่มูลค่าการนำเข้า ปี 2560 ประมาณ 46.5 ล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือร้อยละ 0.02 ของมูลค่าการนำเข้ารวม โดยมีรายละเอียดดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 6 สินค้าส่งออกของไทยไปยังกลุ่มประเทศ South Asia ที่สำคัญ

รายการสินค้า	มูลค่า ปี 2560 (mn USD)	สัดส่วนปี 2560 (ร้อยละ)	อัตราการขยายตัว (%yoy)	
			2559	2560
1. รถยนต์นั่ง อุปกรณ์และส่วนประกอบ	28.2	42.5	33.9	35.6
2. เครื่องจักรกลและส่วนประกอบ	13.0	19.7	27.1	20.3
3. เหล็ก เหล็กกล้าและผลิตภัณฑ์	4.7	7.1	50.5	44.5
4. ตู้เย็น ตู้แช่แข็งและส่วนประกอบ	3.8	5.8	88.2	22.3
5. กระดาษและผลิตภัณฑ์กระดาษ	2.8	4.2	-30.1	2.4
สินค้าอื่น ๆ	13.7	20.7	-37.4	-3.7
รวม	66.2	100.0	0.9	20.5

ที่มา : กระทรวงพาณิชย์ รวบรวมและคำนวณโดยผู้เขียน

ตารางที่ 7 สินค้านำเข้าของไทยจากกลุ่มประเทศ South Asia ที่สำคัญ

รายการสินค้า	มูลค่า ปี 2560 (mn USD)	สัดส่วนปี 2560 (ร้อยละ)	อัตราการขยายตัว (%yoy)	
			2559	2560
1. สินแร่โลหะอื่นๆ เศษโลหะและผลิตภัณฑ์	32.7	70.3	67.3	220.2
2. เหล็ก เหล็กกล้าและผลิตภัณฑ์	8.1	17.5	-85.7	8,138,200.0
3. ด้ายและเส้นใย	2.9	6.2	-2.2	-11.9
4. เคมีภัณฑ์	2.0	4.4	-18.8	26.8
5. แร่และผลิตภัณฑ์จากแร่	0.6	1.4	825.0	-68.9
สินค้าอื่น ๆ	0.1	0.3	-96.3	-21.0
รวม	46.5	100.0	10.3	168.8

ที่มา : กระทรวงพาณิชย์ รวบรวมและคำนวณโดยผู้เขียน

3.4 กลุ่มประเทศ West Asia and North Africa

ประกอบด้วย 16 ประเทศ ได้แก่ ซาอุดีอาระเบีย สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ โอมาน อิหร่าน ตุรกี อิสราเอล อียิปต์ คูเวต อิรัก กาตาร์ จอร์แดน เลบานอน บาห์เรน เยเมน ซีเรีย ปาเลสไตน์ ทั้งนี้ มูลค่าการส่งออกในกลุ่ม West Asia and North Africa ปี 2560 ประมาณ 9.6 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือคิดเป็นร้อยละ 4.1 ของมูลค่าการส่งออกรวม ขณะที่มูลค่าการนำเข้า ปี 2560 ประมาณ 18.3 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือคิดเป็นร้อยละ 8.3 ของมูลค่าการนำเข้ารวม โดยมีรายละเอียดดังตารางต่อไปนี้

3.7 กลุ่มประเทศอื่น ๆ (มองโกเลีย รัสเซีย)

ประกอบด้วย 2 ประเทศ ได้แก่ มองโกเลีย และรัสเซีย ทั้งนี้ มูลค่าการส่งออกในกลุ่ม ดังกล่าว ในปี 2560 ประมาณ 1.0 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.4 ของมูลค่าการส่งออกรวม ขณะที่ มูลค่าการนำเข้า ปี 2560 ประมาณ 2.0 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.9 ของมูลค่าการนำเข้ารวม โดยมีรายละเอียดดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 14 สินค้าส่งออกของไทยไปยังกลุ่มประเทศ South Asia ที่สำคัญ

รายการสินค้า	มูลค่า ปี 2560 (mn USD)	สัดส่วนปี 2560 (ร้อยละ)	อัตราการขยายตัว (%yoy)	
			2559	2560
1. รถยนต์ อุปกรณ์ และส่วนประกอบ	424.7	40.6	-23.9	241.9
2. ผลิตภัณฑ์ยาง	80.4	7.7	-17.9	59.4
3. อัญมณีและเครื่องประดับ	55.9	5.3	-4.0	19.7
4. เครื่องจักรกลและส่วนประกอบ	47.6	4.6	-65.9	286.7
5. ผลไม้กระป๋องและแปรรูป	43.5	4.2	-6.0	12.3
สินค้าอื่น ๆ	394.3	37.7	-15.3	24.0
รวม	1,046.4	100.0	-18.7	77.3

ที่มา : กระทรวงพาณิชย์ รวบรวมและคำนวณโดยผู้เขียน

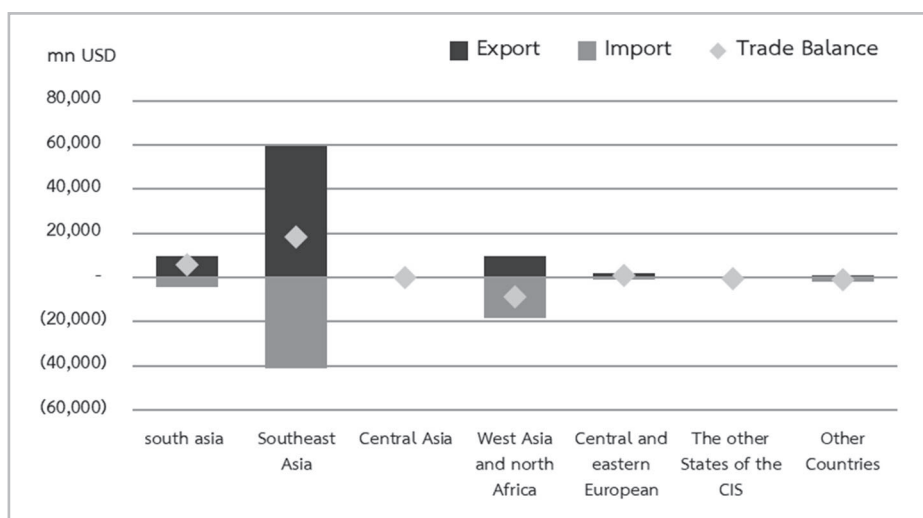
ตารางที่ 15 สินค้านำเข้าของไทยจากกลุ่มประเทศ South Asia ที่สำคัญ

รายการสินค้า	มูลค่า ปี 2560 (mn USD)	สัดส่วนปี 2560 (ร้อยละ)	อัตราการขยายตัว (%yoy)	
			2559	2560
1. น้ำมันดิบ	1,204.7	59.9	-16.3	64.9
2. เหล็ก เหล็กกล้าและผลิตภัณฑ์	209.2	10.4	-33.0	31.1
3. ปุ๋ย และยากำจัดศัตรูพืชและสัตว์	192.6	9.6	-25.8	2.8
4. สินแร่โลหะอื่น ๆ เศษโลหะและผลิตภัณฑ์	133.5	6.6	29.5	-5.0
5. ถ่านหิน	95.1	4.7	258.0	123.7
สินค้าอื่น ๆ	177.0	8.8	-28.7	53.2
รวม	2,012.2	100.0	-16.4	49.2

ที่มา : กระทรวงพาณิชย์ รวบรวมและคำนวณโดยผู้เขียน

จากรายละเอียดรายการสินค้าส่งออกและนำเข้าของไทยดังที่กล่าวไปข้างต้นนั้น เมื่อสรุปในภาพรวม มูลค่าการค้าและดุลการค้าระหว่างไทยในแต่ละกลุ่มประเทศจะพบว่า มี 4 กลุ่มประเทศที่ไทยเกินดุลทางการค้า ได้แก่ กลุ่ม South Asia, Southeast Asia, Central Asia และกลุ่ม Central and Eastern European ซึ่งสินค้าส่งออกส่วนใหญ่เป็นสินค้าหมวดอุตสาหกรรม อาทิ รถยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ เครื่องคอมพิวเตอร์และส่วนประกอบ และสินค้าในหมวดเนื้อสัตว์และผลไม้ เป็นสำคัญ ขณะที่ อีก 3 กลุ่มประเทศที่ไทยขาดดุลทางการค้า ได้แก่ กลุ่ม West Asia and North Africa, The Other States of the CIS และกลุ่ม Other Countries โดยส่วนใหญ่เป็นสินค้าหมวดแร่และเชื้อเพลิง พลังงาน สินค้าเหล็ก เหล็กกล้าและผลิตภัณฑ์ เป็นสำคัญ (แผนภาพด้านล่าง)

ภาพที่ 2 แสดงดุลการค้าของไทยกับกลุ่มประเทศใน OBOR ปี 2560

ที่มา : กระทรวงพาณิชย์ รวบรวมและคำนวณโดยผู้เขียน

4. กรณีศึกษา

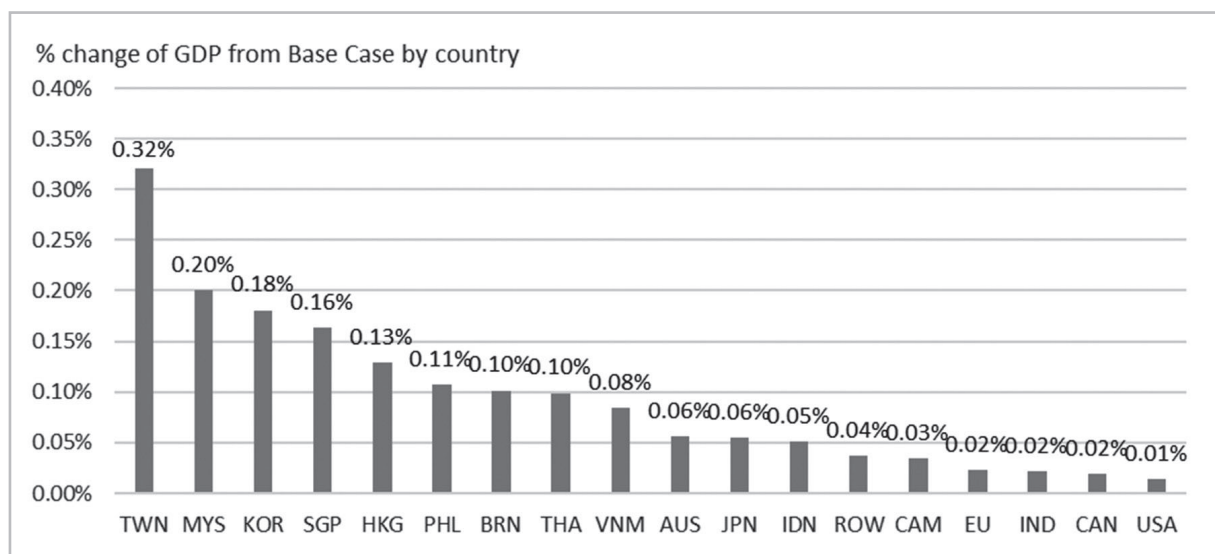
การศึกษาในครั้งนี้ ผู้เขียนได้ตั้งสมมติฐานต่าง ๆ เกี่ยวกับโครงการ OBOR ต่อผลทางเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศต่าง ๆ และเศรษฐกิจไทย เพื่อคำนวณผลที่อาจเกิดขึ้นทางเศรษฐกิจหากโครงการ OBOR เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยในการศึกษาผู้เขียนได้นำเครื่องมือ Leontief Tool³ ที่ใช้ฐานข้อมูลตารางปัจจัยการผลิตและผลผลิต (Input-Output Table: IO Table) ของ OECD ปี ค.ศ. 2011 ซึ่งเป็น Global IO Table ที่มีความเชื่อมโยงระหว่างประเทศทั่วโลก

สมมติฐานที่ผู้เขียนตั้งไว้ในการศึกษาครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มหลัก ได้แก่ (1) หากโครงการ OBOR ทำให้ภาพรวมการค้าของจีนดีขึ้น และประเทศอื่น ๆ ทั่วโลกสามารถส่งออกไปยังจีนได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 10 จากกรณีฐาน และ (2) หากโครงการ OBOR ทำให้ภาพรวมการค้าของจีนดีขึ้น และกลุ่มประเทศใน OBOR ที่มีความสัมพันธ์ทางการค้ากับไทยในสัดส่วนมากอย่างประเทศกลุ่ม Southeast Asia สามารถส่งออกไปยังจีนได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 10 จากกรณีฐาน

5. ผลการศึกษา

กรณีที่ 1 หากโครงการ OBOR ทำให้ภาพรวมการค้าของจีนดีขึ้น และส่งผลให้ทุกประเทศทั่วโลกสามารถส่งออกไปยังจีนได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 10 จะส่งผลต่อเศรษฐกิจแต่ละประเทศเปลี่ยนแปลงไปเมื่อเทียบกับกรณีฐานดังแผนภาพด้านล่าง

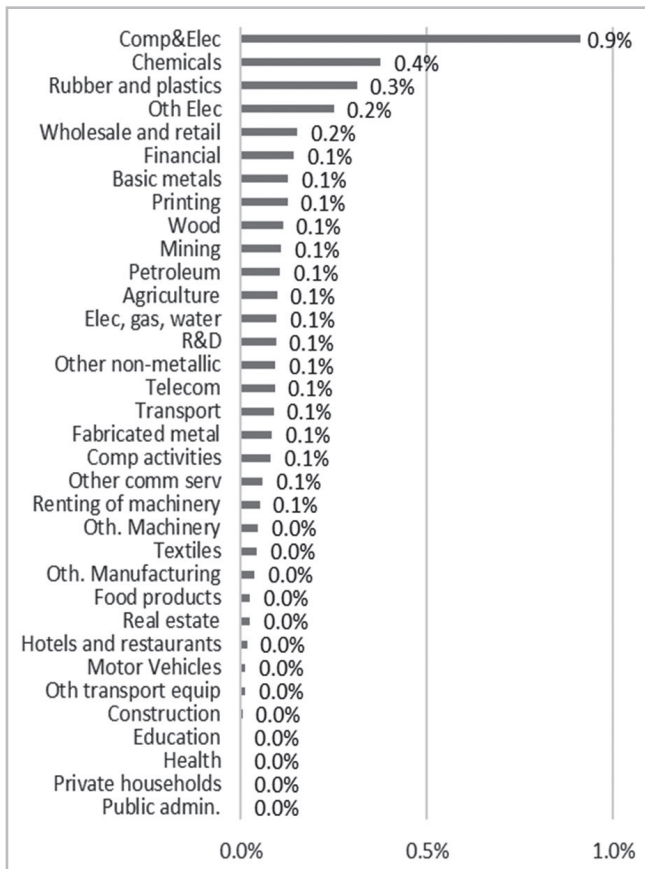
ภาพที่ 3 แสดงผลการเปลี่ยนแปลงต่อ GDP เมื่อเทียบกับกรณีฐานรายประเทศ

ที่มา : คำนวณโดยผู้เขียน

³ เครื่องมือ Leontief Tool พัฒนาโดยนายพนันดร อรุณนิรมาน เศรษฐกรชำนาญการ สำนักนโยบายเศรษฐกิจมหภาค สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง โดยรายละเอียดของเครื่องมือดังกล่าวสามารถติดตามอ่านได้ที่บทความ “ผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทยจากสงครามการค้าระหว่างจีนและสหรัฐฯ”

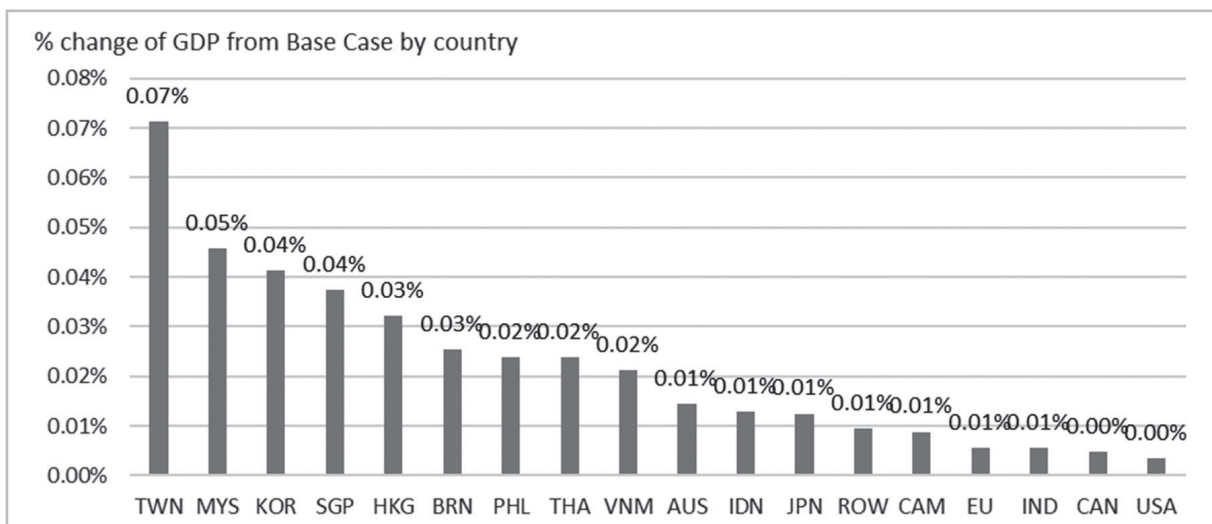
ภาพที่ 4 แสดงผลการเปลี่ยนแปลง ในรายสาขาการผลิตของเศรษฐกิจไทย

ที่มา : คำนวณโดยผู้เขียน

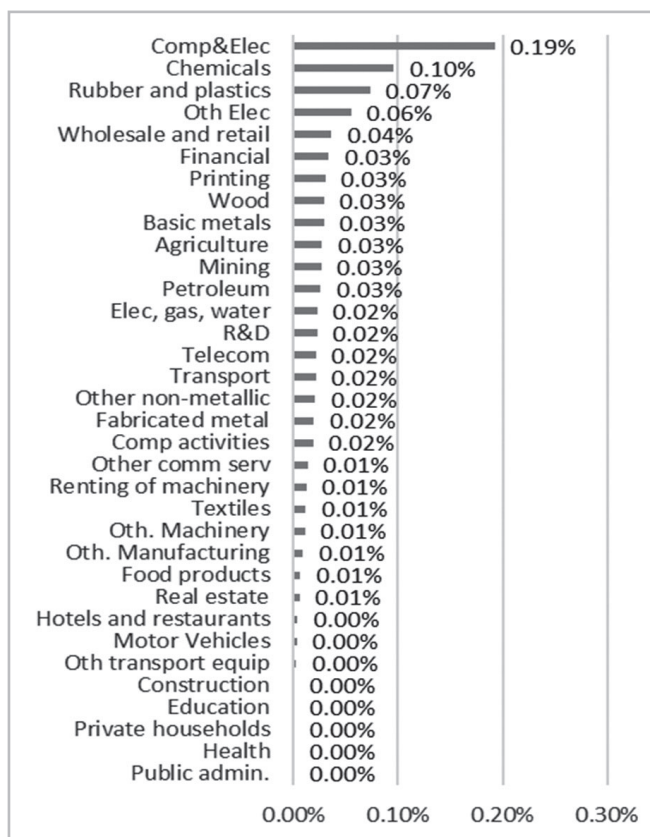
ในกรณีที่ 2 หากโครงการ OBOR ทำให้ภาพรวมการค้าของจีนดีขึ้น และกลุ่มประเทศใน OBOR ซึ่งมีความสัมพันธ์ทางการค้ากับไทยในระดับสูง อย่างเช่นกลุ่ม Southeast Asia และกลุ่ม Central and Eastern European สามารถส่งออกไปยังจีนได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 10 จะส่งผลให้เศรษฐกิจของแต่ละประเทศเปลี่ยนแปลงไปเมื่อเทียบกับกรณีฐานดังแผนภาพด้านล่าง

ภาพที่ 5 แสดงผลการเปลี่ยนแปลงต่อ GDP เมื่อเทียบกับกรณีฐานรายประเทศ

ที่มา : คำนวณโดยผู้เขียน

ภาพที่ 6 แสดงผลการเปลี่ยนแปลง ในรายสาขาการผลิตของเศรษฐกิจไทย

ที่มา : คำนวณโดยผู้เขียน

สำหรับผลการเปลี่ยนแปลงต่อภาพรวมเศรษฐกิจรายประเทศ หากเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ข้างต้น จะเห็นว่า ประเทศที่จะได้รับผลกระทบมากที่สุด ได้แก่ ไต้หวัน มาเลเซีย และเกาหลีใต้ โดยส่งผลให้ GDP เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.07 0.05 และ 0.04 จากกรณีฐาน ตามลำดับ ทั้งนี้ ส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะประเทศดังกล่าวมีความเชื่อมโยงทางการค้ากับประเทศจีนในระดับสูง

สำหรับในกรณีของเศรษฐกิจไทยได้รับผลบวกที่ร้อยละ 0.02 จากกรณีฐาน ทั้งนี้ เมื่อดูรายละเอียดแยกตามรายสาขาการผลิตของไทยพบว่า สาขาการผลิตที่อาจได้รับผลดีจากสมมติฐานดังกล่าว 3 อันดับแรก ยังคงเป็นหมวดคอมพิวเตอร์และส่วนประกอบ หมวดเคมีภัณฑ์ และผลิตภัณฑ์ยางพาราและพลาสติกเป็นสำคัญ

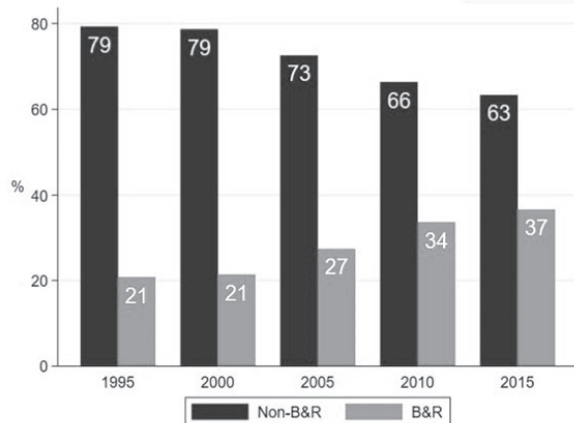
ทั้งนี้ จากข้อมูลของ World Bank โดยใช้ฐานข้อมูลจาก UN Comtrade⁴ ได้แสดงข้อมูลด้านการส่งออกของกลุ่มประเทศใน OBOR และกลุ่มประเทศนอก OBOR ซึ่งสามารถแบ่งเป็น สินค้าขั้นกลาง (Intermediate goods⁵) และ สินค้าขั้นสุดท้าย (Final goods⁶) โดยสามารถเห็นถึงพัฒนาการในช่วงระยะ 20 ปีที่ผ่านมา (ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1995 – 2015) จากภาพด้านล่างจะเห็นว่า การค้าของประเทศในกลุ่ม OBOR ส่วนใหญ่เป็นสินค้าขั้นกลาง โดยเป็นสินค้าที่ใช้เพื่อนำไปผลิตสินค้าชนิดอื่น ๆ ในขั้นตอนต่อไป ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลคาดการณ์ในสาขาการผลิตของไทยส่วนใหญ่ที่ได้รับผลดีหากการค้าของจีนและกลุ่มประเทศใน OBOR ที่เป็นคู่ค้าของไทยดีขึ้น จะอยู่ในสินค้าขั้นกลางเช่นเดียวกัน

⁴ โปรแกรมของ World Bank สามารถหาข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ <https://comtrade.un.org/>

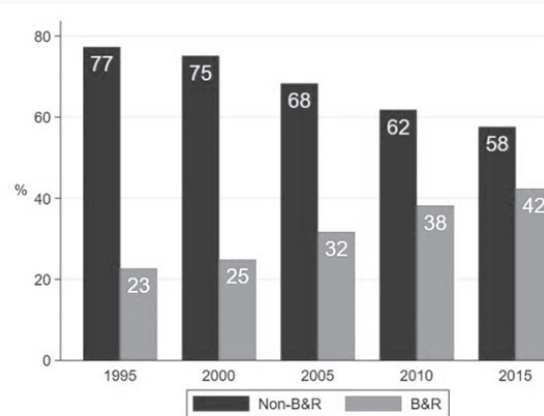
⁵ คือสินค้าสำเร็จ ซึ่งถูกผลิตออกมาเพื่อใช้สำหรับผลิตสินค้าชนิดอื่น ๆ ในขั้นตอนต่อไป

⁶ คือสินค้าที่ผลิตออกสู่ผู้บริโภคโดยตรง

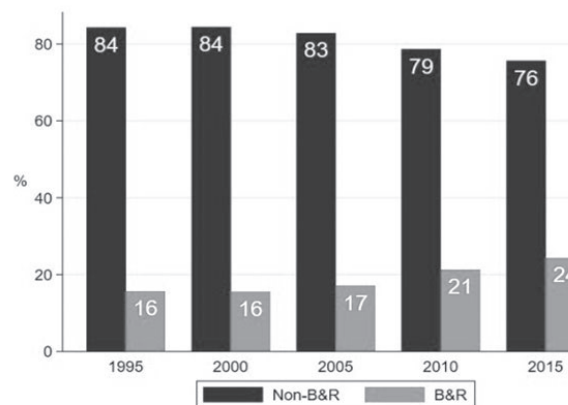
ภาพที่ 7 สัดส่วนการส่งออกของ OBOR

ภาพที่ 8 สินค้าขั้นกลาง (Intermediate goods)

ภาพที่ 9 สินค้าขั้นสุดท้าย (Final goods)

ที่มา : World bank

หมายเหตุ: Non-B&R หมายถึง ประเทศนอกกลุ่ม One Belt One Road
B&R หมายถึง ประเทศในกลุ่ม One Belt One Road

อย่างไรก็ดี ผลการคาดการณ์การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจของแต่ละประเทศในกรณีศึกษาดังกล่าวนั้น ยังเป็นเพียงผลการปรับเปลี่ยนอัตราการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าการค้าของจีนเพียงปัจจัยเดียว ซึ่งในสถานะทางเศรษฐกิจในปัจจุบันยังมีปัจจัยหลายประการที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ อาทิ สถานการณ์เศรษฐกิจและการเงินโลกอาจมีความผันผวนในบางช่วงเวลา นโยบายการค้าของประเทศต่าง ๆ ระดับอัตราแลกเปลี่ยนและราคาน้ำมันในตลาดโลก ประกอบกับฐานข้อมูล IO Table ซึ่งเป็นโครงสร้างในปี ค.ศ. 2011 โดยข้อจำกัดดังกล่าวอาจส่งผลให้การคาดการณ์มีความคลาดเคลื่อนและยังไม่ครอบคลุมผลการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจได้ทั้งหมด

4. สรุป

จากการศึกษาและคาดการณ์ผลการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นทางเศรษฐกิจด้วยวิธีการของ Leontief ภายใต้สมมติฐานสำคัญ 2 ประการของผู้เขียนดังที่กล่าวไปในหัวข้อข้างต้นนั้น เป็นคาดการณ์ในมุมมองที่หากโครงการ OBOR สามารถดำเนินการได้สำเร็จสมบูรณ์ตามแผนการดำเนินงานและเป้าหมายของจีนที่ได้ตั้งไว้ และทำให้เกิดความสะดวทางทางการค้าระหว่างประเทศที่ดีขึ้นในระยะถัดจากนั้น ซึ่งจะเป็นผลดีต่อภาคการค้าและเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศที่มีความสัมพันธ์ทางการที่เชื่อมโยงกับจีนรวมทั้งประเทศไทยซึ่งมีเงินและบางกลุ่มประเทศใน OBOR เป็นคู่ค้าสำคัญ อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาดังกล่าวยังไม่ได้คำนึงถึงปัจจัยเสี่ยงหรือข้อจำกัดด้านอื่นทางเศรษฐกิจเข้ามาประกอบกันในการคาดการณ์ครั้งนี้ด้วย

เอกสารอ้างอิง

- พนันดร อรุณนิรมาณ. “ผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทยจากสงครามการค้าระหว่างจีนและสหรัฐฯ (Trade War Impact on Thai Economy)”
- ปรีดี บุญซื่อ. 19 พฤษภาคม 2017. เส้นทางสายไหมศตวรรษ 21 “One Belt, One Road” จะเปลี่ยนโฉมหน้าเส้นทางการค้าโลกอย่างไร. <https://thaipublica.org/2017/05/pridi48/> สืบค้นเมื่อ 9 สิงหาคม 2561
- Jinchen, Tian. “‘One Belt and One Road’: Connecting China and the World.” <https://www.mckinsey.com/Industries/Capital-Projects-and-Infrastructure/Our-Insights/One-Belt-and-One-Road-Connecting-China-and-the-World>, July 2016.
- Huang, Zheping. “Your Guide to Understanding OBOR, China’s New Silk Road Plan.” <https://Qz.com/983460/Obor-an-Extremely-Simple-Guide-to-Understanding-Chinas-One-Belt-One-Road-Forum-for-Its-New-Silk-Road/>, 15 May 2017.
- Balanika, Vasilik Pigka. “THE IMPACT OF TRADE OPENNESS ON ECONOMIC GROWTH.” File:///C:/Users/Macroa/Downloads/356613-Pigka-Balanika.pdf.
- Li, Yuan, and Hans Jörg Schmerer. “Trade and the New Silk Road: Opportunities, Challenges, and Solutions.” <https://Www.tandfonline.com/Doi/Ful/10.1080/14765284.2017.1347473>, 23 June 2017.
- Boffa, and Mauro. “Trade Linkages between the Belt and Road Economies.” <http://Documents.worldbank.org/Curated/En/460281525178627774/Pdf/WPS8423.Pdf>, 1 May 2018.
- Ruta, Michele. “Three Opportunities and Three Risks of the Belt and Road Initiative.” <https://Blogs.worldbank.org/Trade/Three-Opportunities-and-Three-Risks-Belt-and-Road-Initiative>, 5 Apr. 2018.
- Wong, Ai Ai, and Stanley Jia. “Belt & Road: Opportunity & Risk The Prospects and Perils of Building China’s New Silk Road.” https://Www.bakermckenzie.com/-/Media/Files/Insight/Publications/2017/10/BeltRoad/baker_mckenzie_belt_road_report_2017.Pdf?La=En.

คำอธิบายเพิ่มเติม

คำย่อชื่อประเทศ	ประเทศ
TWN	Taiwan
MYS	Malaysia
KOR	Korea
SGP	Singapore
HKG	Hong Kong
BRN	Brunei
PHL	Philippines
THA	Thailand
VNM	Vietnam
AUS	Australia
IDN	Indonesia
JPN	Japan
ROW	Rest of the world
CAM	Cambodia
EU	European Union
IND	India
CAN	Canada
USA	United States of America

บทวิเคราะห์

แนวทางการบรรเทาความยากจนของจีน¹

บทสรุปผู้บริหาร

- ปัจจุบัน จีนประสบความสำเร็จในการบรรเทาความยากจน และเป็นหนึ่งในกำลังสำคัญที่ช่วยลดจำนวนคนยากจนของโลก
- ในอดีตภายใต้การปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ จีนผ่านวิกฤติเศรษฐกิจและความขัดแย้งทางการเมืองหลายครั้ง ปัญหาความยากจนจึงไม่ได้รับการแก้ไข คนจีนจำนวนมากยังใช้ชีวิตอย่างขัดสน
- เมื่อจีนเปลี่ยนระบบการปกครองเป็นคอมมิวนิสต์ภายใต้การนำของเหมา เจ๋อตง ผู้นำพรรคคอมมิวนิสต์จีน นโยบายที่ต่อต้านทุนนิยมทำให้การพัฒนาของจีนถอยหลังและประชาชนตกอยู่ในความยากจนถาวรเป็นจำนวนมาก
- ภายหลังยุคของเหมา เจ๋อตง แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจของเติ้ง เสี่ยวผิง ประธานคณะกรรมการที่ปรึกษาส่วนกลางของจีน ส่งเสริมให้เศรษฐกิจจีนเปิดรับการลงทุนของต่างชาติและนำระบบตลาดมาใช้ ส่งผลให้รายได้ของประชากรเพิ่มขึ้น เศรษฐกิจจีนขยายตัวเร่งขึ้น
- อย่างไรก็ดี จีนยังคงมีจำนวนประชากรยากจนเป็นจำนวนมาก รัฐบาลจึงดำเนินการจัดทำแผนลดความยากจนอย่างจริงจังโดยออกแบบให้เป็นการบรรเทาความยากจนแบบมีเป้าหมาย (Targeted Poverty Alleviation: TPA) เน้นการแก้ปัญหาเชิงลึกรายครัวเรือน
- เมืองที่เป็นต้นแบบของ TPA คือ กุ้ยโจว (Guizhou) ซึ่งนำเทคโนโลยี Big Data มาช่วยวิเคราะห์ข้อมูลความยากจน ทำให้สามารถลดจำนวนคนยากจนได้เป็นจำนวนมาก
- โดยภาพรวม กล่าวได้ว่านโยบาย TPA ประสบความสำเร็จเนื่องจากสามารถลดจำนวนคนยากจนได้อย่างเป็นรูปธรรม
- ประเทศไทยสามารถนำนโยบาย TPA มาดัดแปลงและปรับให้เข้ากับโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐเพื่อที่จะสามารถลดความยากจนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1. บทนำ

นายอู๋ หงโป่ว (Wu Hongbo) รองเลขาธิการสหประชาชาติด้านเศรษฐกิจและกิจการสังคม (UN Under-Secretary-General for Economic and Social Affairs) ได้กล่าวว่า “...จีนเป็นกำลังสำคัญในการลดความยากจนของโลก โดยคิดเป็นสัดส่วนถึง 2 ใน 3...”² แต่เมื่อย้อนเวลาไปในอดีต จีนผ่านเหตุการณ์ที่ส่งผลกระทบ

¹ ผู้เขียน นายศิริพล อุทธิประศาสน์ เศรษฐกรชำนาญการ ส่วนการวิเคราะห์เสถียรภาพเศรษฐกิจ สำนักนโยบายเศรษฐกิจมหภาค ขอขอบคุณ ดร. พิมพ์นารา หิรัญกลี ผู้อำนวยการส่วนการวิเคราะห์เสถียรภาพเศรษฐกิจ และดร. ศรพล ตูลยะเสถียร ผู้อำนวยการสำนักนโยบายเศรษฐกิจมหภาค สำหรับข้อเสนอแนะ ทั้งนี้ ข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความนี้เป็นความเห็นของผู้เขียน ซึ่งไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกับความเห็นของสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

² http://www.xinhuanet.com/english/2015-09/26/c_134661386.htm

ทางลบต่อเศรษฐกิจหลายครั้งจากการถูกกดขี่โดยผู้ปกครองในยุคต่าง ๆ ตั้งแต่ระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ จนมาถึงระบอบคอมมิวนิสต์ที่ทำให้ชีวิตของประชากรในยุคนั้นเข้าสู่ระดับความยากจนถาวร โดยมีประชากรล้มตายเป็นจำนวนมากในช่วงการดำเนินนโยบายก้าวกระโดด (Great Leap Forward) ของพรรคคอมมิวนิสต์จีนที่มียอดผู้เสียชีวิตถึงประมาณ 45 ล้านคน

ต่อมา เมื่อจีนปฏิรูปเศรษฐกิจและนำระบบตลาดเสรีเข้ามาประยุกต์ใช้ในปี 2522 จึงเริ่มมีการพัฒนาเศรษฐกิจที่ดีขึ้น โดยการขยายตัวทางเศรษฐกิจเริ่มปรับตัวเร่งขึ้นตั้งแต่ปี 2523 ความสำเร็จของจีนไม่ได้มีเพียงแค่การลดจำนวนคนยากจน แต่ยังประสบความสำเร็จในการลดความเหลื่อมล้ำในสังคมอีกด้วย โดยปัจจัยสำคัญแห่งความสำเร็จคือการนำเสนอนโยบายที่เน้นการเจาะกลุ่มผู้ยากจนที่แท้จริงและจัดสรรกำลังคนรวมถึงทรัพยากรเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนนั้น

บทความชิ้นนี้จะวิเคราะห์ปัญหาความยากจนของจีนและการแก้ไขปัญหาของรัฐบาลจีน โดยประกอบไปด้วย 4 ส่วน ได้แก่ 1) ความยากจนของจีนในอดีตถึงปัจจุบัน 2) แนวทางการปฏิรูปเศรษฐกิจของจีน 3) นโยบายแก้ไขความยากจนของจีนและความสำเร็จในการลดความยากจน 4) บทสรุปและข้อเสนอแนะ

2. ความยากจนในประเทศจีน

2.1 จีนภายใต้การปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์

จีนเป็นประเทศที่ประสบกับความยากจนมาเนิ่นนาน เนื่องจากเป็นประเทศขนาดใหญ่ มีพื้นที่ถึง 9.5 ล้านตารางกิโลเมตร หรือคิดเป็นอันดับ 3 ของโลก และมีประชากรเป็นจำนวนมากถึง 1.39 พันล้านคน ณ ปี 2560

ความยากจนของจีนในยุคก่อนสาธารณรัฐนั้นเกิดขึ้นจากจำนวนประชากรที่มากเกินไปกำลังของรัฐและทรัพยากรที่จะเลี้ยงผู้คนได้ ในอดีต คนยากจนนิยมมีบุตรเป็นจำนวนมากเพื่อใช้เป็นแรงงานโดยเฉพาะในภาคเกษตรกรรม ส่งผลให้จำนวนประชากรของจีนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยระหว่างช่วงปี 2143 – 2342 หรือคริสต์ศตวรรษที่ 17 และ 18 นั้น ประชากรจีนเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนถึง 2 เท่า จาก 150 ล้านคน เป็น 300 ล้านคน และเพิ่มขึ้นเป็น 430 ล้านคนในปี 2393 กระทั่งเกิดปัญหาทรัพยากรธรรมชาติขาดแคลน กล่าวคือ การเพิ่มขึ้นของผลิตผลของภาคการเกษตรไม่สอดคล้องกับการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากร ยกตัวอย่างเช่นในสมัยราชวงศ์ชิง (ปี 2187 – 2455) ซึ่งเป็นราชวงศ์สุดท้ายของจีนซึ่งตรงกับช่วงเวลาตั้งแต่สมเด็จพระเจ้าปราสาททองแห่งกรุงศรีอยุธยา จนถึงรัชกาลที่ 6 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ คนจีนส่วนใหญ่มีฐานะยากจน โดยตั้งแต่ปี 435 ถึง 2534 จีนประสบกับทุพภิกขภัยเป็นจำนวนกว่า 1,828 ครั้ง หรือเฉลี่ยปีละ 1 ครั้ง ซึ่งตรงตามทฤษฎีกับดักของมาลธูเซียน (Malthusian Trap) กล่าวคือ อัตราการขยายตัวของประชากรสูงกว่าสมรรถภาพการผลิต

นอกจากนี้ยังมีปัญหาค่าจ้างงานไม่เพียงพอกับประชากรที่ล้นหลาม พื้นที่เมืองไม่สามารถรองรับจำนวนประชากรเพิ่มได้ ประกอบกับมีปัญหาค่าจ้างของข้าราชการและเจ้าหน้าที่ที่ไม่พอกับจำนวนประชากรจำนวนมากของประเทศ โดยสัดส่วนของเจ้าหน้าที่ภาครัฐต่อจำนวนประชากรผู้ใช้บริการอยู่ที่ประมาณ 1 ต่อ 250,000

ปัญหาความยากจนของจีนส่งผลให้คุณภาพชีวิตของคนจีนตกต่ำ โดยคนยากจนส่วนมากไม่มีบุตรหรือหากมีบุตรก็มักจะเสียชีวิตก่อนเวลาอันควร ประกอบกับการดูแลของภาครัฐขาดประสิทธิภาพ ขาดการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐาน³ แม้จะมีการจัดตั้งระบบยั้งฉางเพื่อแก้ไขปัญหาความอดอยาก แต่เนื่องจากการบริหารภายใต้ราชวงศ์ชิงมีการคอร์รัปชันสูง จึงทำให้ไม่สามารถบรรเทาปัญหาได้อย่างแท้จริง เศรษฐกิจจีนในสมัยนั้นจึงตกอยู่ในกับดักความยากจนระดับรุนแรง ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาเศรษฐกิจถดถอยตามมา โดยในช่วงต้นของราชวงศ์ชิง ขนาดของเศรษฐกิจในปี 2163 กลับมีขนาดเท่ากับเศรษฐกิจ 700 ปีที่แล้ว หรือปี 1463⁴

³ http://afe.easia.columbia.edu/special/china_1750_demographic.htm#introduction

⁴ http://research-repository.griffith.edu.au/bitstream/handle/10072/33722/57906_1.pdf

ภายหลังการล่มสลายของราชวงศ์ชิง เศรษฐกิจจีนก็ยังเสื่อมถอยต่อเนื่อง นับเป็นช่วงสูญญากาศของประเทศ สงครามภายในประเทศระหว่างขุนนางต่างก๊กที่แย่งชิงพื้นที่การปกครองปะทุขึ้นอยู่เนืองๆ (Warlord Period) รวมถึงสงครามกับญี่ปุ่น เหล่าขุนนางที่กลายเป็นขุนศึกต่างแย่งชิงพืชผลและเกณฑ์ประชากรชายไปเป็นทหารเพื่อทำสงคราม ทำให้เศรษฐกิจจีนขาดแคลนทั้งแรงงานและผลผลิต

2.2 จีนภายใต้การปกครองแบบสาธารณรัฐประชาชนจีน (People's Republic of China)

2.2.1 จีนในยุคเหมา เจ๋อตง

ภายใต้การนำของเหมา เจ๋อตง (Mao Zedong) ผู้ก่อตั้งและประธานพรรคคอมมิวนิสต์แห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน จีนกลายเป็นประเทศคอมมิวนิสต์เต็มรูปแบบ โดยมีรัฐบาลเป็นผู้กำกับดูแลนโยบายต่างๆ และยกเลิกระบบเศรษฐกิจทุนนิยมเสรี ส่งผลให้เกิดการพัฒนาแบบถอยหลัง (Backward Development) โดยเฉพาะนโยบายก้าวกระโดด (Great Leap Forward)⁵ และนโยบายการปฏิวัติทางวัฒนธรรมใหญ่ของกรรมชีพ (Great Proletarian Cultural Revolution)⁶ ที่สุดท้ายทำให้เศรษฐกิจจีน “ถอยหลังลงคลอง” สู่วายากจนแบบถาวรแทนที่จะเป็นความเจริญรุ่งเรืองอย่างก้าวกระโดดอย่างที่รัฐบาลตั้งใจไว้

ในช่วงการใช้นโยบายก้าวกระโดด มีผู้คนล้มตายเป็นมากถึง 45 ล้านคน⁷ เนื่องจากแรงงานจำนวนมากถูกบังคับให้ย้ายจากภาคเกษตรกรรมไปยังภาคอุตสาหกรรม เช่น โรงงานผลิตเหล็ก โดยไม่ได้พิจารณาถึงความพร้อมของประชากรและความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบ (Comparative Advantage)⁸ ของพื้นที่ ส่งผลให้การผลิตขาดประสิทธิภาพและซ้ำร้ายกลับกลายเป็นว่าผลผลิตสินค้าเกษตรมีจำนวนลดลงจนไม่เพียงพอต่อประชากรขณะเดียวกันเมื่อเกิดการปฏิวัติทางวัฒนธรรมเวลาต่อมา (2509 – 2519) เหมาเจ๋อตงได้แถลงนโยบายในการประชุมใหญ่ของคณะกรรมการกลางแห่งพรรคคอมมิวนิสต์จีนเพื่อบังคับใช้แนวคิดลัทธิคอมมิวนิสต์ในประเทศอย่างเต็มรูปแบบ โดยเริ่มจากการขจัดองค์ประกอบที่เป็นทุนนิยมรวมถึงประเพณีและวัฒนธรรมเก่าแก่ของจีน และกำหนดแนวทางปฏิบัติแบบเหมาภายในพรรค การเปลี่ยนแปลงในครั้งนี้ทำให้นายเหมากลับมาใช้อำนาจอีกครั้งภายหลังความล้มเหลวของนโยบายก้าวกระโดด

อย่างไรก็ตาม การปฏิวัติวัฒนธรรมไม่ได้สร้างความต่างจากนโยบายก้าวกระโดดนัก เพราะต่างทำให้อาณาจักรการพัฒนาเศรษฐกิจของจีนอ่อนแอ ซ้ำร้ายพรรคคอมมิวนิสต์จีนต่อต้านแนวคิดทุนนิยมจนและการสั่งสอนแบบดั้งเดิมจนถึงกับสั่งให้มีการปิดโรงเรียน นอกจากนี้นายเหมายังได้สนับสนุนให้เยาวชนจัดตั้งกลุ่มยุวชนแดง (Red Guard) เพื่อเป็นเสมือนกองทหารด้านวัฒนธรรมซึ่งยึดมั่นต่ออุดมการณ์ของเหมาเจ๋อตง

⁵ ประกาศนโยบายก้าวกระโดด (The Great Leap Forward) มีวัตถุประสงค์เพื่อเร่งรัดการพัฒนาเพื่อให้จีนเป็นประเทศสังคมนิยมที่ทันสมัยในช่วงเวลาดังกล่าวรัฐบาลตั้งเป้าเพิ่มผลผลิตเหล็กให้มากกว่าเดิม 2 เท่า ดังนั้นจึงมีการเกณฑ์แรงงานจากภาคเกษตรเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรมมากขึ้น ทำให้ผลผลิตทางการเกษตรไม่เพียงพอต่อความต้องการ (*3) เศรษฐกิจถอยถอยมาก (ธนาคารแห่งประเทศไทย)

⁶ นโยบายการปฏิวัติทางวัฒนธรรมใหญ่ของกรรมชีพ: ขบวนการทางสังคม-การเมืองซึ่งเกิดขึ้นในสาธารณรัฐประชาชนจีนตั้งแต่ปี 2509 เหมาเจ๋อตงซึ่งขณะนั้นเป็นประธานพรรคคอมมิวนิสต์จีน เป็นผู้ริเริ่มขับเคลื่อน เป้าหมายที่แถลงไว้ คือ เพื่อบังคับใช้ลัทธิคอมมิวนิสต์ในประเทศโดยการขจัดองค์ประกอบที่เป็นทุนนิยม ประเพณีและวัฒนธรรมจีน ออกจากวัฒนธรรมคอมมิวนิสต์และเพื่อกำหนดแนวทางแบบเหมาภายในพรรค การปฏิวัตินี้ส่งผลให้เหมาเจ๋อตงกลับมาใช้อำนาจหลังการก้าวกระโดดไกลไปข้างหน้าทีละเล็กละน้อย ขบวนการดังกล่าวทำให้การเมืองจีนหยุดชะงักและส่งผลกระทบต่อประเทศทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างสำคัญ

⁷ <http://www.scmp.com/article/723956/revisiting-calamitous-time>

⁸ แนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ที่วิเคราะห์ว่าผู้ผลิตรายหนึ่งจะมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ ถ้าค่าเสียโอกาสในการเลิกผลิตสินค้าอื่นและมาผลิตสินค้าที่ตนต่ำกว่าผู้ผลิตอีกรายหนึ่ง โดยเดวิด ริคาร์โด นักเศรษฐศาสตร์สำนักคลาสสิกเสนอว่า แต่ละประเทศควรเลือกผลิตสินค้าและส่งออกสินค้าที่ตนมีความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบ และสั่งซื้อสินค้าที่ตนมีต้นทุนในการผลิตสูงกว่าคนอื่นในเชิงเปรียบเทียบ จะทำให้สวัสดิการ (Welfare) โดยรวมสูงขึ้น

และพร้อมจะใช้กำลังและความรุนแรงต่อคนคิดต่างที่ผูกติดอยู่กับวัฒนธรรมแบบเดิม โดยกลุ่มยูวชนแดงได้ทำลายศาสนสถานและสถานศึกษา นอกจากนี้ กลุ่มเยาวชนแดงได้ใช้ความรุนแรงกับกลุ่มนักวิชาการที่ถูกกล่าวหาว่ามีแนวความคิดที่แตกต่างจากอุดมการณ์แบบเหมาเจ๋อตุง โดยในช่วงการปฏิวัติวัฒนธรรมมีประชาชนถูกสังหารถึง 1.5 ล้านคน⁹

ในช่วงเวลาดังกล่าว เศรษฐกิจจีนอยู่ในช่วงถดถอย โดยจะเห็นได้จากผลผลิตอุตสาหกรรมปี 2511 หดตัวถึงร้อยละ -12 เมื่อเทียบกับปี 2509 นอกจากนี้ คุณภาพของทรัพยากรมนุษย์ยังด้อยลงเนื่องจากระบบการศึกษาถูกทำลาย ปัญญาชนและคนรุ่นใหม่ถูกบังคับให้เป็นเพียงแรงงานไร้ฝีมือ ในภายหลังนักวิชาการได้ให้คำนิยามของกลุ่มคนที่มีชีวิตในยุคการปฏิวัติวัฒนธรรมว่าเป็น “Lost Generation” หรือ “ชนรุ่นที่สูญหาย”

ทั้งนี้ โดยสรุปแล้ว สาเหตุที่จีนเกิดการพัฒนาแบบถดถอยในช่วงดังกล่าว เกิดจากการต่อต้านความคิดเสรีนิยมและทุนนิยมซึ่งทำให้ขาดการพัฒนาและการแข่งขัน รวมถึงนโยบายที่จัดสรรประชากรในเมืองส่วนหนึ่งไปใช้ชีวิตอยู่ต่างจังหวัด (Rural Rustication) ซึ่งกลายเป็นการทำลายแรงงานฝีมือ

2.2.2 ยุคปฏิรูปเศรษฐกิจ

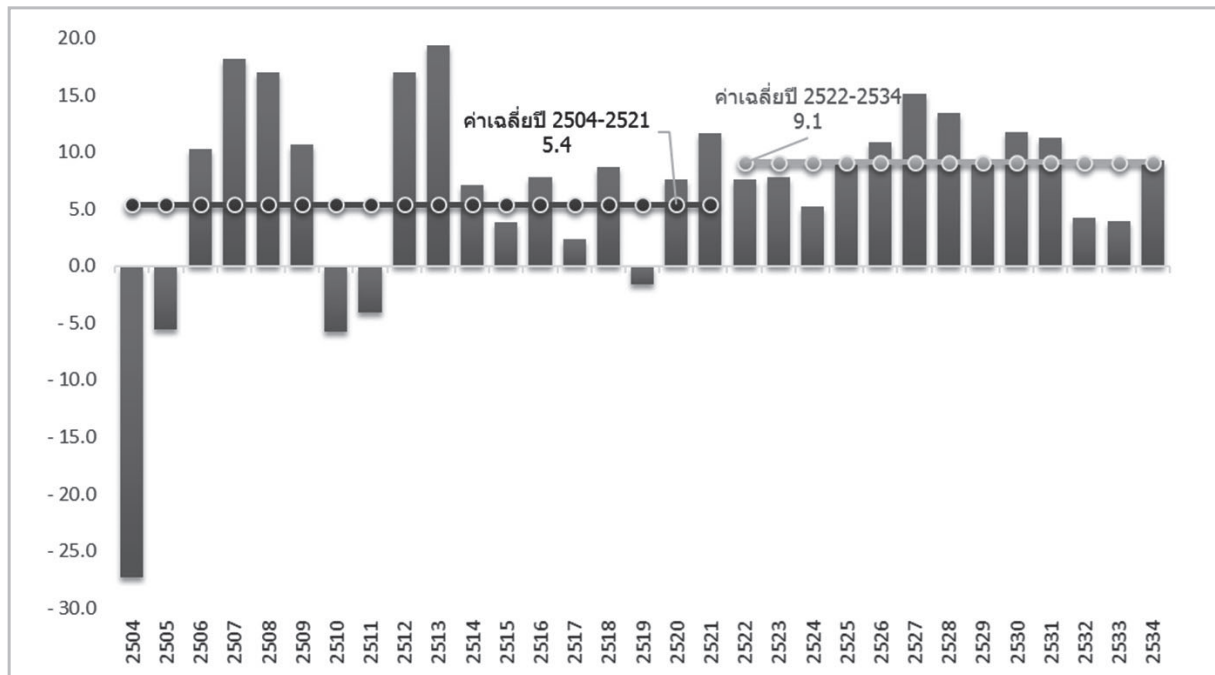
หลังจากเหมาเจ๋อตุงถึงแก่อสัญกรรมในปี 2519 ประธานาธิบดีฮว๋ากั๋วเฟิง (Hua Guofeng) ได้รับเลือกให้เป็นประธานพรรคคอมมิวนิสต์คนต่อมา ขณะเดียวกัน นายเติ้ง เสี่ยวผิง ซึ่งก่อนหน้านี้ถูกขับไล่ออกจากพรรคคอมมิวนิสต์ ได้รับตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรีและได้เริ่มฟื้นฟูและปฏิรูปโครงสร้างเศรษฐกิจจีน หลังจากที่ได้รับ ความเสียหายอย่างรุนแรงในยุคของเหมาเจ๋อตุง โดยสามารถแบ่งการปฏิรูปเศรษฐกิจจีนในยุคของนายเติ้งได้เป็น 3 ระยะ ได้แก่

ระยะที่ 1 ปี 2522 – 2526

ภายใต้การนำด้านเศรษฐกิจของเติ้ง เสี่ยวผิง รัฐบาลจีนเริ่มตีตัวออกห่างจากสหภาพโซเวียต ทั้งในแง่ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและแนวคิดทางเศรษฐกิจ แต่กลับเริ่มส่งเสริมระบบตลาด เช่น การนำระบบราคาและกรรมสิทธิ์ (Price and Ownership) กลับมาใช้สำหรับเกษตรกร โดยแม้ว่าเกษตรกรยังต้องนำส่งผลผลิตบางส่วนให้กับส่วนกลาง แต่สามารถเก็บส่วนที่เหลือมาบริโภคหรือซื้อขายได้ ระบบดังกล่าวได้สร้างแรงจูงใจให้เกิดการผลิตสินค้าเกษตรที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น ขณะเดียวกัน รัฐบาลจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ 4 แห่งในพื้นที่ติดทะเล ได้แก่ เขตเศรษฐกิจพิเศษเซินเจิ้น (Shenzhen Special Economic Zone) เขตเศรษฐกิจพิเศษจูไห่ (Zhuhai Special Economic Zone) เขตเศรษฐกิจพิเศษชัวเถา (Shantou Special Economic Zone) และเขตเศรษฐกิจพิเศษเซี่ยเหมิน (Xiamen Special Economic Zone) เพื่อเปิดรับการลงทุนโดยตรงจากต่างชาติ ดึงดูดเทคโนโลยีและพัฒนาภาคอุตสาหกรรมในประเทศ นอกจากนี้ยังนำระบบภาษีมาใช้กับรัฐวิสาหกิจแทนการโอนกำไรเข้ารัฐโดยตรง ทำให้เศรษฐกิจจีนปี 2523-2539 ขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 10.0 ขยายตัวเร่งขึ้นจากอัตราการขยายตัวเฉลี่ยระหว่างปี 2504 – 2521 ที่ขยายตัวร้อยละ 5.4

⁹ MacFarquhar and Schoenhals (2006: 262)

ภาพที่ 1 อัตราการขยายตัวของเศรษฐกิจจีน ปี 2504-2534

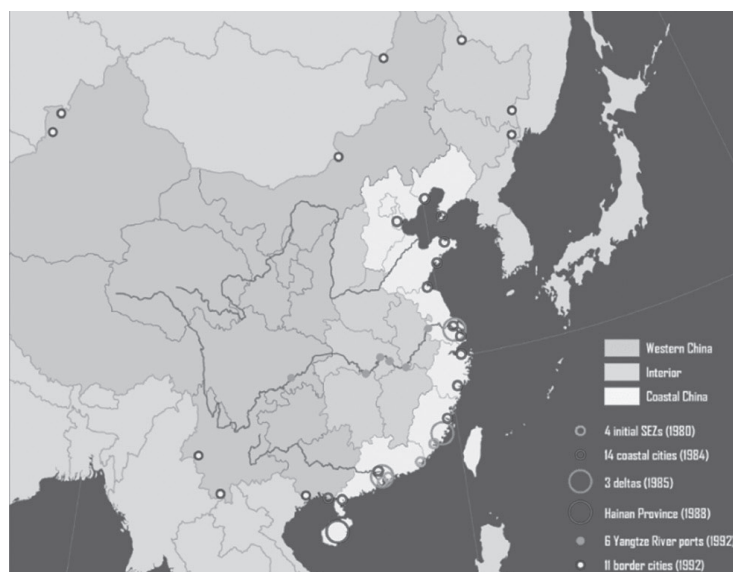

ที่มา : CEIC โดย World Bank รวบรวมข้อมูลโดย สศค.

ระยะที่ 2 ปี พ.ศ. 2527-2534

รัฐบาลจีนเริ่มให้ความสนใจกับการพัฒนาอุตสาหกรรมในเขตเมืองมากขึ้น ซึ่งเดิมอุตสาหกรรมหลักของประเทศจะดำเนินการโดยรัฐวิสาหกิจและขาดประสิทธิภาพ รัฐบาลจีนจึงเลือก 14 เมืองหลัก ได้แก่ ต้าเหลียน (Dalian) ฉินหวงเต่า (Qinhuangdao) เทียนจิน (Tianjin) เยียนไถ (Yantai) ชิงเต่า (Qingdao) เหลียนหยุนกัง (Lianyungang) หนานทง (Nantong) เซี่ยงไฮ้ (Shanghai) หมิงปัว (Ningbo) เวินโจว (Wenzhou) ฝูโจว (Fuzhou) กวางโจว (Guangzhou) จ้านเจียง (Zhanjiang) และเป่ย์ไห่ (Beihai) โดยเปิดให้บริษัทต่างชาติเข้ามาลงทุนได้นอกจากนี้จากเขตเศรษฐกิจพิเศษ 4 แห่งข้างต้น

ภาพที่ 2 แผนที่เขตเศรษฐกิจพิเศษของจีน

ที่มา : <https://slideplayer.com/slide/5857351/>

นโยบายดังกล่าวส่งผลให้การลงทุนโดยตรงต่างชาติเพิ่มขึ้นจาก 640 ล้านดอลลาร์สหรัฐในปี 2526 เป็น 3.19 พันล้านดอลลาร์สหรัฐในปี 2531

ระยะที่ 3 ปี 2535 – ปัจจุบัน

รัฐบาลจีนปฏิรูปเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง โดยหลังจากการเปิดประเทศในปี 2521 ทางการเงินได้ส่งเสริมระบบเศรษฐกิจแบบตลาด (Market Economy) อย่างเป็นรูปธรรม รวมถึงพัฒนากฎหมายและระเบียบให้มีความสอดคล้องกับระบบตลาดเสรีมากขึ้น ในปี 2537 รัฐบาลจีนได้เสนอแผนลดความยากจน (8-7 Poverty Reduction Plan) เพื่อที่จะลดจำนวนประชากรยากจนจากจำนวนประมาณ 80 ล้านคนให้หมดไปภายในปี 2543

แผนดังกล่าวเน้นการให้ความช่วยเหลือคนยากจนใน 3 ด้านได้แก่ 1) การให้ความช่วยเหลือด้านสินเชื่อสำหรับธุรกิจและครัวเรือน (Credit Assistance) 2) การให้ความช่วยเหลือเงินอุดหนุนเพื่อการลงทุนในพื้นที่ยากจน (Government Budgetary Grants) และ 3) การจ้างงานพิเศษโดยใช้แรงงานที่ว่างงานจากภาคเกษตรกรรมมาพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (Public-Employed Projects) โดยใช้งบประมาณ 1.25 แสนล้านหยวนเบิกจ่ายไปยัง 592 อำเภอ ซึ่งส่วนมากเป็นอำเภอที่ยากจนในภาคตะวันตกของจีน ขณะเดียวกัน รัฐบาลจีนได้จัดสรรงบประมาณจำนวน 2.78 หมื่นล้านหยวนเป็นสินเชื่อผ่อนปรนสำหรับวิสาหกิจท้องถิ่นและครัวเรือน โครงการนี้ทำให้รายได้ต่อหัวของประชากรในอำเภอที่ยากจนขยับขึ้นจาก 648 หยวนต่อปี เป็น 1,337 หยวนต่อปี

ในปี 2554 พรรคคอมมิวนิสต์ได้เสนอโครงการลดความยากจนในชนบทและการพัฒนาชนบท (China's Rural Poverty Reduction and Development Compendium 2001-2010) โดยเจาะจงไปยัง 148,000 หมู่บ้าน ใน 592 อำเภอข้างต้น มุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาความยากจนระดับชุมชน ผ่านการพัฒนาชนบท การส่งเสริมอุตสาหกรรม และการอบรมส่งเสริมความรู้แก่ประชาชน

3. โครงการ Targeted Poverty Alleviation

ณ สิ้นปี 2557 มีประชากรจีนที่อยู่ต่ำกว่าเส้นความยากจนที่กำหนดโดยรัฐบาล¹⁰ ประมาณ 70.17 ล้านคน รัฐบาลจีนจึงตั้งเป้าหมายที่จะกำจัดความยากจนให้หมดสิ้นไปภายในปี 2563 ซึ่งเท่ากับว่า จะต้องลดจำนวนคนจนปีละกว่า 10 ล้านคน รัฐบาลจีนจึงจัดตั้งโครงการแก้ไขปัญหาความยากจนที่เรียกว่า “การลดความยากจนอย่างตรงจุด” (Targeted Poverty Alleviation: TPA)

โครงการนี้มีความแตกต่างจากการแก้ไขปัญหาความยากจนทั่วไปซึ่งส่วนมากจะเป็นการทำนโยบายแบบจากบนลงล่าง (Top-Down Approach) ซึ่งบางครั้งไม่ได้ตอบสนองความต้องการของคนในพื้นที่หรือเป็นการแก้ปัญหาที่ถูกต้อง เป็นการสิ้นเปลืองงบประมาณ ทรัพยากร และเปิดช่องให้เกิดการคอร์รัปชันเงินช่วยเหลือคนจน รัฐบาลจีนจึงออกแบบนโยบาย TPA เพื่อเจาะลึกถึงความต้องการของประชาชนที่ยากจนในพื้นที่จริง ๆ

โครงการ Targeted Poverty Alleviation มีแนววิธีปฏิบัติ ดังนี้¹¹

1. หน่วยงานที่รับผิดชอบเรื่องความยากจนในแต่ละท้องถิ่นจัดทำระบบลงทะเบียนและระบบเก็บข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ และมอบบัตรอิเล็กทรอนิกส์ให้กับครัวเรือนยากจน ในบัตรจะมีข้อมูลสถานะครอบครัว รายได้ และผู้ประสานงาน (Counterpart Aid)

¹⁰ ประมาณ 2,300 หยวนต่อปี

¹¹ จากบทความ *Realizing targeted poverty alleviation in China: People's voices, implementation challenges and policy implications* <https://www.emeraldinsight.com/doi/abs/10.1108/CAER-11-2015-0157>

2. ทุกจังหวัดและมณฑลจัดทำระบบมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ที่ให้ความช่วยเหลือกับประชาชนในพื้นที่ไปประจำทุกหมู่บ้าน โดยมีบทบาทหลักคือการช่วยบรรเทาความยากจน โดยทำหน้าที่วิเคราะห์ปัญหาของครัวเรือน ร่างแผนการพัฒนาหมู่บ้าน และประสานงานเพื่อลำเลียงทรัพยากร ทั้งนี้ มีการจัดตั้งกลุ่มคณะทำงานหมู่บ้าน (Village Work Team) ในหมู่บ้านยากจนจำนวน 128,000 หมู่บ้าน และส่งเจ้าหน้าที่ประมาณ 540,000 คน ไปประจำในหมู่บ้านเป็นเวลาประมาณ 2-3 ปี

3. ภาครัฐให้ความช่วยเหลือแบบเฉพาะเจาะจงตามพื้นที่โดยมุ่งเน้นการตอบโต้ของความต้องการและการแก้ปัญหาเชิงพื้นที่ซึ่งมีโครงสร้างทางเศรษฐกิจต่างกัน ผ่านโครงการอบรมให้กับกลุ่มคนที่ว่างงานเพื่อให้สามารถกลับเข้าสู่ระบบแรงงาน การให้สินเชื่อระดับฐานรากแก่ครัวเรือนยากจนเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่และสามารถเริ่มต้นประกอบธุรกิจได้ นอกจากนี้ยังมีโครงการย้ายถิ่นฐาน (Relocation Program) เพื่อช่วยเหลือประชากรที่อยู่ในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมให้ย้ายไปอยู่ในพื้นที่ที่สามารถรับความช่วยเหลือด้านการจ้างงาน การศึกษา สาธารณสุข และการประกันสังคม (Social Securities) ได้

4. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องปรับปรุงความแม่นยำ/ความเที่ยงตรงของการบรรเทาความยากจน ปรับปรุงช่วยเหลือให้เหมาะสมเพื่อให้สะท้อนความต้องการของครัวเรือนในพื้นที่ เช่น พิจารณาความจำเป็นในการสร้างโครงสร้างพื้นฐาน การให้บริการสาธารณสุขโรค การปรับปรุงตึกเก่า การพัฒนาอุตสาหกรรมในพื้นที่ และการส่งเสริมการท่องเที่ยว

5. ผู้กำหนดนโยบายสนับสนุนและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ ในการบรรเทาความยากจน

6. รัฐบาลกลางมีระบบการประเมินผลการดำเนินงานของผู้ว่ามณฑลและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการบรรเทาความยากจน

กรณีตัวอย่างในการลดความยากจน ได้แก่ เมืองกุ้ยโจว ซึ่งเป็นเมืองที่มีจำนวนคนจนเป็นลำดับต้น ๆ สามารถลดจำนวนสัดส่วนคนยากจนต่อประชากรทั้งหมด ลดลงจากร้อยละ 26.8 เหลือเพียงร้อยละ 8.0 ภายในระยะเวลาเพียง 5 ปี ตั้งแต่ปี 2556-2560 ทั้งนี้เมืองกุ้ยโจว นำระบบ Big Data มาประยุกต์ใช้ในการตรวจสอบคนยากจนเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง มีการใช้ระบบ Poverty Alleviation Cloud ซึ่งเป็นการทำงานผ่านระบบเชื่อมโยงข้อมูลกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ เช่น สำนักงานตำรวจ กรมการศึกษา กรมชลประทาน สำนักงานทรัพยากรมนุษย์และประกันสังคม ทำให้สามารถตรวจสอบความเป็นอยู่ของคนยากจนในกุ้ยโจวได้รวดเร็วและแม่นยำขึ้น และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ดัชนีพื้นความยากจน ซึ่งจัดคะแนนจัดอันดับความยากจนของประชากรแต่ละครัวเรือน โดยผู้ที่ได้คะแนนต่ำกว่า 60 ถือเป็นคนยากจน ระดับคะแนน 60-80 ถือเป็นคนยากจนที่ใกล้พ้นความยากจน ในขณะที่ผู้ที่ได้รับคะแนนมากกว่า 80 ถือว่าพ้นความยากจนแล้ว¹²

ตั้งแต่ปี 2524 – 2556 รัฐบาลจีนสามารถเพิ่มรายได้ให้แก่ประชากรจำนวนถึง 850 ล้านคนให้หลุดพ้นจากความยากจน¹³ ซึ่งตัวเลขดังกล่าวคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 70 ของการลดความยากจนทั่วโลก ทำให้ในเวทีโลกแล้ว จีนจึงกลายเป็นผู้นำในการลดความยากจนไปโดยปริยาย

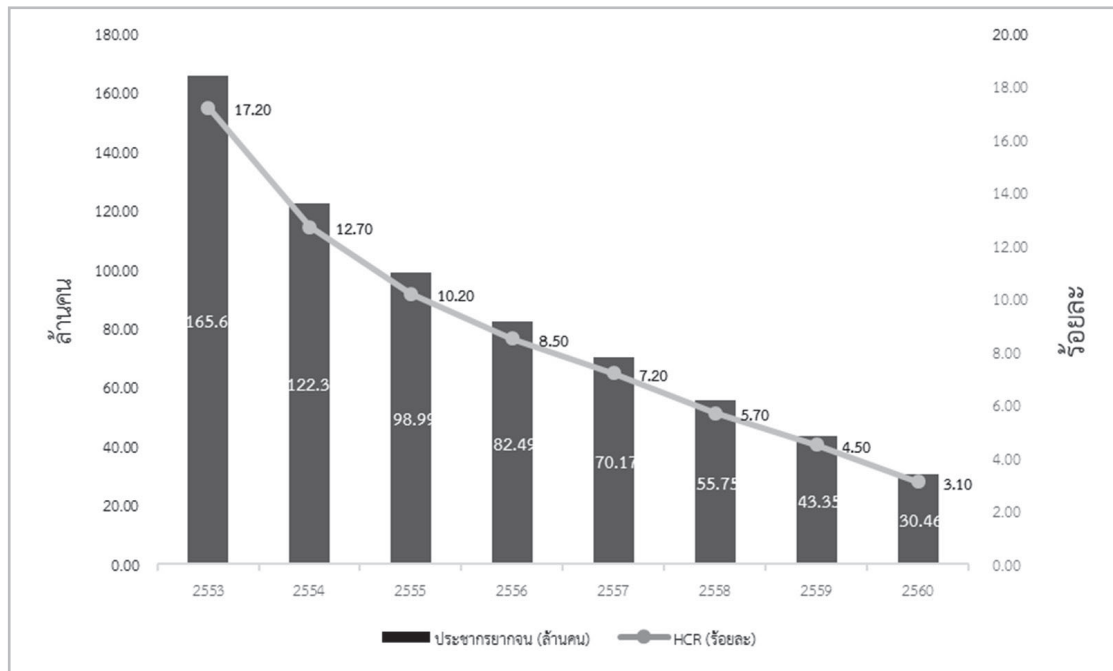
ณ สิ้นปี 2560 จำนวนคนยากจนของจีนเหลือเพียงประมาณ 30.5 ล้านคน¹⁴ คิดเป็นการลดลงกว่าครึ่งหนึ่งจากระดับ 70 ล้านคนในปี 2557 ทำให้สัดส่วนคนยากจนเทียบกับประชากรทั้งหมด (Poverty Headcount Ratio) ลดลงเหลือเพียงร้อยละ 3.1 จากที่เคยสูงถึงร้อยละ 17.2 ในปี 2553

¹² <https://www.salika.co/2018/08/08/guizhou-use-big-data-and-cloud-reduce-poverty/>

¹³ เปรียบเทียบจากเส้นความยากจนโดยมาตรฐานนานาชาติที่ระดับ 1.9 ดอลลาร์สหรัฐต่อวันต่อคน

¹⁴ <https://www.un.org/development/desa/dspd/wp-content/uploads/sites/22/2018/05/31.p>

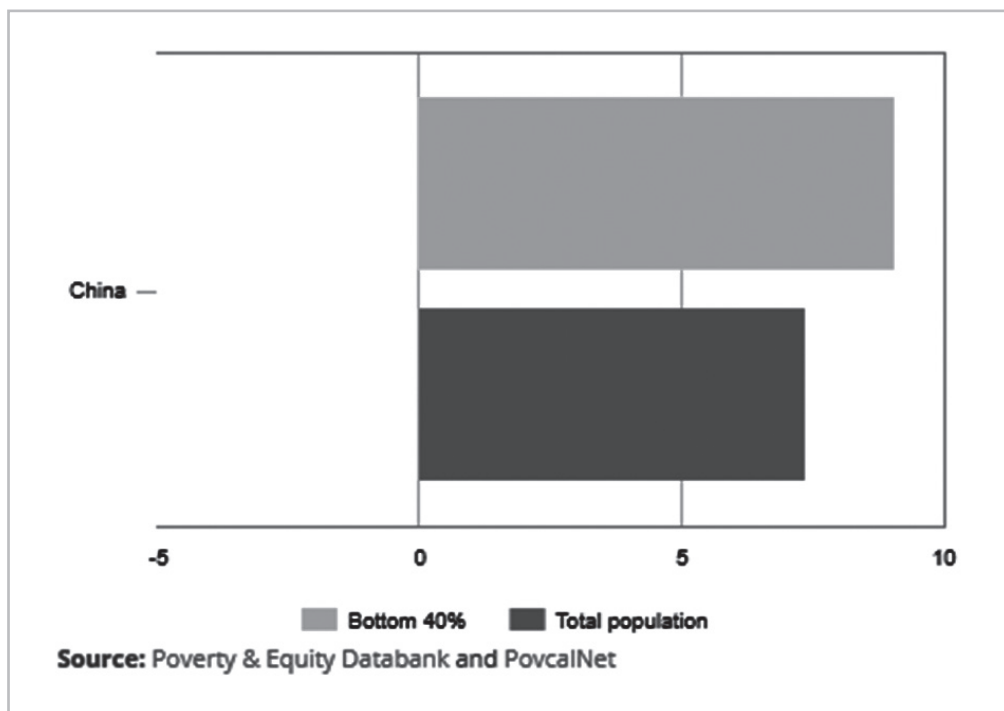
ภาพที่ 3 จำนวนคนยากจนของจีน (ล้านคน) และสัดส่วนคนยากจน (ร้อยละ)

ที่มา : CEIC (World Bank) รวบรวมโดย สศค.

นอกจากนี้ ปัญหาความเหลื่อมล้ำของรายได้ยังคงมีค่าลดลงเล็กน้อย โดยสัมประสิทธิ์จีนิ (Gini Coefficient) ในปี 2558 ปรับตัวลดลงมาอยู่ที่ระดับ 0.462 จากระดับ 0.491 ในปี 2551 ขณะที่การบริโภคของกลุ่มคนระดับล่างร้อยละ 40 ของประชากรทั้งหมด (เฉลี่ยปี 2551 – 2555) ขยายตัวสูงกว่าการบริโภคของประชากรทั้งหมดถึงร้อยละ 1.7

ภาพที่ 4 การขยายตัวของการบริโภคของกลุ่มคนระดับล่าง (Bottom 40%) เทียบกับการขยายตัวการบริโภคของประชากรทั้งหมด

ที่มา : ธนาคารโลก

อุปสรรคในการดำเนินโครงการ TPA ได้แก่

1. **ปัญหาในการระบุเป้าหมายคนจน** โดยเจ้าหน้าที่รัฐ ทั้งจากส่วนกลางและเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น ส่วนใหญ่รายงานว่า การประเมินรายได้ของคนจนประสบปัญหาหลายอย่าง ถึงแม้ว่ารัฐบาลจีนจะกำหนดเกณฑ์ ความยากจนแค่เกณฑ์เดียวคือเกณฑ์รายได้ที่ต้องต่ำกว่า 2,300 หยวนต่อปี แต่กลับไม่มีระบบที่ชัดเจน ในการตรวจสอบ จนบางครั้งคณะกรรมการหมู่บ้านต้องประเมินเอง ซึ่งอาจทำให้มีคนตกหล่น นับซ้ำ หรือ คนไม่จริงได้

2. **ปัญหาในการบรรเทาความยากจนและการกลับสู่ความยากจน** โดยมีกลุ่มคนที่ได้รับความ ช่วยเหลือจนพ้นเส้นความยากจนแล้ว แต่สุดท้ายกลับสู่ความยากจนใหม่ ซึ่งเป็นปัญหาที่พบในพื้นที่ ที่มีความยากจนระดับรุนแรง ทั้งนี้ อัตราการการคืนสู่ความยากจน (Poverty Returning Rate) อยู่ที่ร้อยละ 12.9¹⁵ ของคนที่พ้นจนทั้งหมด

3. **การบรรเทาความยากจนแบบเน้นปริมาณ (Passive Poverty Alleviation)** เนื่องจากรัฐบาลกลาง ของจีนมอบหมายให้รัฐบาลท้องถิ่นเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการลดความยากจน แต่แต่ละปีรัฐบาลกลางจะกำหนด เป้าหมายการลดจำนวนคนจน ซึ่งทำให้รัฐบาลท้องถิ่นบางพื้นที่มุ่งเน้นแต่การลดจำนวนคนจนแต่ไม่ได้คำนึง ถึงความยั่งยืน ซึ่งจะทำให้เกิดปัญหาการกลับมายากจนใหม่ได้

4. สรุปและข้อเสนอแนะ

แม้ในอดีตจีนประสบความสำเร็จจากการบริหารงานและแนวนโยบายที่ผิดพลาด แต่หลังจากการปฏิรูป เศรษฐกิจและการเมืองโดยเติ้ง เสี่ยวผิงในปี 2522 เศรษฐกิจจีนก็ปรับตัวดีขึ้นต่อเนื่อง ในภาคเอกชน ภาครัฐกร สามารถผลิตและขายสินค้าเกษตรเพื่อสร้างรายได้ให้กับตนเอง ด้านภาครัฐ รัฐบาลกลางออกแบบนโยบาย ลดความยากจนที่ลดจำนวนประชากรที่อยู่ต่ำกว่าเส้นความยากจนได้จริง เป็นการร่วมมือทั้งกับรัฐบาลท้องถิ่น และผู้ที่เกี่ยวข้องผ่านการผลักดันการลดความยากจนเป็นวาระแห่งชาติ ทำให้ประเทศจีนสามารถลดจำนวน ประชากรยากจนได้กว่า 850 ล้านคน

นโยบายการลดความยากจนของจีนโดยเฉพาะโครงการ TPA สามารถเป็นตัวอย่างและบทเรียนใน การดำเนินนโยบายเพื่อลดความยากจนของไทย ซึ่งมีลักษณะการดำเนินงานที่ใกล้เคียงกัน โดยหากเปรียบเทียบ กันแล้ว ในด้านการคัดกรองผู้เข้าร่วมโครงการ โครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐของไทยมีแนวทาง ที่ครอบคลุมมากกว่าจีนซึ่งกำหนดเพียงแค่ว่าได้ต่อปี ในขณะที่ไทยกำหนดเกณฑ์ทรัพย์สินที่หลากหลายกว่า อาทิ ที่ดิน เงินฝาก และมีกระบวนการตรวจสอบร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อย่างไรก็ตาม ภาครัฐไทย สามารถจัดตั้งเจ้าหน้าที่เฉพาะกิจในการบรรเทาปัญหาความยากจนในพื้นที่ เพื่อที่จะวินิจฉัยปัญหาความยากจน ได้อย่างเที่ยงตรงแม่นยำและตรงกับความต้องการจริงในลักษณะจากล่างขึ้นบน (Bottom up) มากขึ้น นอกจากนี้ โครงการ TPA ของจีนใช้หลักการกระจายอำนาจ กล่าวคือ รัฐบาลกลางกำหนดเพียงกรอบที่เป็นตัวเลขว่า ต้องลดจำนวนคนจนให้ได้เท่าไรต่อปีแต่วิธีการที่ใช้รัฐบาลท้องถิ่นแต่ละแห่งสามารถออกแบบให้เข้ากับพื้นที่ ของตนได้แตกต่างกับไทยที่นโยบายต่าง ๆ ถูกออกแบบโดยส่วนกลาง

15 บทวิเคราะห์ Realizing targeted poverty alleviation in China: People's voices, implementation challenges and policy implications <https://www.emeraldinsight.com/doi/abs/10.1108/CAER-11-2015-0157>

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบลักษณะการดำเนินงานนโยบายแก้ไขปัญหาค้นหาของไทยกับจีน

	ไทย	จีน
ผู้ดำเนินนโยบายหลัก	ส่วนกลางเป็นผู้มอบนโยบาย และข้าราชการส่วนกลางที่ประจำในส่วนภูมิภาคเป็นผู้นำไปปฏิบัติ	ภูมิภาคและท้องถิ่น
เกณฑ์รายได้ของผู้มีรายได้น้อย	ไม่เกิน 1 แสนบาทต่อปี และมีการพิจารณาถึงทรัพย์สินที่มีด้วย	2,300 หยวน (ประมาณ 10,800 บาท) ต่อปี
การมีส่วนร่วมของประชาชน	ประชาชนมีส่วนร่วมผ่านการลงทะเบียนด้วยตนเอง นอกจากนี้ รัฐมีการส่งเจ้าหน้าที่บัญชี (Account Officer)	มีการจัดตั้งทีมหมู่บ้าน (Village Team) และส่งเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบด้านการบรรเทาความยากจนไปประจำในพื้นที่
การให้ความช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อย	มีสวัสดิการ อาทิ การให้เงินช่วยเหลือเดือนละ 200-300 บาทผ่านบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ รวมถึงการอบรมอาชีพเพื่อสร้างโอกาสในการเพิ่มรายได้	- ส่งเสริมให้ภาคเอกชนในพื้นที่ช่วยสนับสนุนคนยากจนในการสร้างรายได้ - โยกย้ายคนยากจนออกจากพื้นที่ไร้ศักยภาพ - ส่งเสริมให้เงินสนับสนุน

ที่มา : รวบรวมโดยผู้เขียน

ภายใต้บริบทโลกและกรอบการพัฒนายั่งยืนของสหประชาชาติ (Sustainable Development Goals: SDGs) การลดความยากจนเป็นหนึ่งในวาระระดับโลกที่ทุกประเทศต้องให้ความสำคัญ ในยุคสมัยที่เทคโนโลยีเจริญรุดหน้าและอุตสาหกรรมผลิตสินค้าออกมาได้เหลือเฟือ ความยากจนดูเหมือนเป็นสิ่งที่ถูกสร้างจากการบริหารจัดการและการกระจายทรัพยากรทางเศรษฐกิจที่ไม่เท่าเทียม จึงอาจกล่าวได้ว่าความยากจนจึงไม่ใช่สิ่งที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ หากแต่เป็นความรับผิดชอบของคนในสังคมที่ต้องร่วมมือกันแก้ไข ประเทศจีนซึ่งเป็นประเทศที่มีประชากรมากที่สุดในโลกสามารถออกแบบนโยบายลดความยากจนได้อย่างเป็นรูปธรรม จึงไม่ใช่เรื่องยากอันใดที่ประเทศอื่น ๆ รวมถึงไทยสามารถเรียนรู้ และนำแนวนโยบายดังกล่าวมาประยุกต์และปฏิบัติให้เข้ากับบริบทของประเทศตน

บทวิเคราะห์

วิกฤตเคบับ : วิกฤติท่ามกลางสงครามการค้าโลก¹

บทสรุปผู้บริหาร

○ ตุรกีเป็นประเทศที่ตั้งอยู่ 2 ทวีปคือทวีปยุโรปและเอเชีย มีรายได้ต่อหัวอยู่ที่ประมาณ 10,512 ดอลลาร์สหรัฐต่อปี จัดได้ว่าเป็นประเทศรายได้ปานกลางค่อนข้างสูงเช่นเดียวกับประเทศไทย แต่สิ่งที่แตกต่างกันคือตุรกีพึ่งพาเงินทุนจากต่างประเทศเป็นหลักในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ เมื่อเกิดความขัดแย้งทางการเมืองระหว่างตุรกีกับสหรัฐฯ ที่ทำให้สหรัฐฯ ขึ้นภาษีนำเข้าเหล็กและอะลูมิเนียมจากตุรกีเป็น 2 เท่า และทำให้ค่าเงินลีราของตุรกีอ่อนค่าลงอย่างฉับพลัน ทำให้หลายฝ่ายกังวลความสามารถในการจ่ายคืนหนี้ต่างประเทศของตุรกี

○ เมื่อพิจารณาโครงสร้างเศรษฐกิจทั้งด้านอุปสงค์และอุปทานของตุรกีในปัจจุบันนั้นคล้ายคลึงกับเศรษฐกิจไทยช่วงก่อนปี 2540 โดยต่างพึ่งพาการบริโภคในประเทศและมีภาคบริการเป็นภาคเศรษฐกิจหลัก แต่ต่างกันเล็กน้อยที่อัตราการเปิดประเทศของไทยก่อนปี 2540 สูงกว่าตุรกี

○ หลังจากได้รับผลกระทบทางอ้อมจากวิกฤตยูโรโซน ตั้งแต่ปี 2554 เศรษฐกิจตุรกีฟื้นตัวและขยายตัวในอัตราสูงที่ร้อยละ 11 และล่าสุดในปี 2560 ขยายตัวร้อยละ 7.4 ขณะเดียวกันตุรกีก็ประสบปัญหาการขาดดุลบัญชีเดินสะพัด อัตราเงินเฟ้อและอัตราการว่างงานอยู่ในระดับสูงกว่าร้อยละ 10 ขณะที่เงินทุนสำรองระหว่างประเทศลดลงอย่างต่อเนื่อง เป็นสถานการณ์เศรษฐกิจมหภาคที่อ่อนไหวอย่างยิ่งจนเมื่อมีความขัดแย้งทางการเมืองข้างต้นมากระทบสถานการณ์จึงกลับกลายเป็นวิกฤตเศรษฐกิจสำหรับตุรกี

○ วิกฤตเศรษฐกิจตุรกีในครั้งนี้คล้ายคลึงกับวิกฤตเศรษฐกิจของไทยปี 2540 หลายประการ แต่ตุรกีเลือกเดินในเส้นทางที่ต่างกับไทย โดยไม่ได้รับความช่วยเหลือจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ อย่างไรก็ตาม ยังมีประเทศที่มีแนวโน้มจะให้ความช่วยเหลือตุรกีประกอบด้วย กาตาร์ จีน และรัสเซีย

○ นอกจากนี้มีความกังวลว่าวิกฤตตุรกีในครั้งนี้จะลุกลามไปยังประเทศที่มีพื้นฐานทางเศรษฐกิจไม่แข็งแรงในลักษณะเดียวกัน อาทิ อินโดนีเซียและอาร์เจนตินา เป็นเรื่องที่ต้องติดตามกันต่อไป

1. บทนำ

ตุรกีเป็นประเทศที่ตั้งอยู่บนคาบสมุทรอนาโตเลีย (Anatolia) อันเป็นพื้นที่รอยต่อระหว่าง 2 ทวีปคือยุโรปและเอเชีย ผืนที่บริเวณนี้มีประวัติศาสตร์มายาวนานและมีคนหลายกลุ่มผลัดเปลี่ยนกันมาครอบครอง ในประวัติศาสตร์ยุคใหม่พื้นที่นี้ถูกปกครองด้วยจักรวรรดิออตโตมัน (Ottoman Empire) ที่มีคนกลุ่มใหญ่เป็นชนชาติเติร์ก (Turkish People) แต่ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 จักรวรรดิออตโตมันพ่ายแพ้ทำให้ต้องถอนตัวออกจากสงครามซึ่งส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองครั้งสำคัญในประเทศ คือ มีการเปลี่ยนผ่าน

¹ ผู้เขียน นายวณิช บัณฑิตาโสภณ ส่วนการวิเคราะห์เสถียรภาพเศรษฐกิจ สำนักนโยบายเศรษฐกิจมหภาค ดร. พิมพ์นารา ทิรัญกลี ผู้อำนวยการส่วนการวิเคราะห์เสถียรภาพเศรษฐกิจ และ ดร. ศรพล ตูลยะเสถียร ผู้อำนวยการสำนักนโยบายเศรษฐกิจมหภาค สำหรับข้อเสนอแนะ ทั้งนี้ขอคิดเห็นที่ปรากฏในบทความนี้เป็นความเห็นของผู้เขียน ซึ่งไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกับความเห็นของสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

จากจักรวรรดิออตโตมันเกิดเป็นประเทศน้อยใหญ่หลายประเทศ เช่น ตุรกี ซีเรีย อิรัก เลบานอน เป็นต้น โดยประเทศตุรกีที่เกิดขึ้นใหม่นี้ยังคงครอบครองพื้นที่และเมืองที่เป็นหัวใจของจักรวรรดิออตโตมันบนคาบสมุทรอานาโตเลียคือเมืองอิสตันบูล (Istanbul) ปัจจุบันถึงแม้ว่าอิสตันบูลจะไม่ใช่มืองหลวงของตุรกี² แต่ก็เป็นเมืองที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจที่สุดและมีจำนวนประชากรมากที่สุดในประเทศ

ภาพที่ 1 ตำแหน่งของประเทศตุรกีในปัจจุบัน

ที่มา : Pinterest

ในสมัยสงครามเย็น เส้นทางการพัฒนาประเทศของตุรกีไม่ต่างจากประเทศอื่นๆ ที่เป็นพันธมิตรของสหรัฐฯ เช่น ไทย หรือเกาหลีใต้มากนัก โดยตุรกีเริ่มต้นพัฒนาเศรษฐกิจด้วยการเร่งพัฒนาอุตสาหกรรมเพื่อทดแทนการนำเข้า (Import-substituted Industrialization) และอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก (Export-oriented Industrialization) โดยมีอุตสาหกรรมสำคัญคือ สิ่งทอ อิเล็กทรอนิกส์ และรถยนต์ คล้ายคลึงกับไทย โดยปี 2560 ตุรกีมีรายได้ต่อหัวอยู่ที่ 10,512 ดอลลาร์สหรัฐต่อปี (รายได้ต่อหัวของไทยอยู่ที่ 6,500 ดอลลาร์สหรัฐต่อปี) และมีอัตราการเปิดประเทศอยู่ที่ร้อยละ 54.1 ของขนาดเศรษฐกิจ

ข้อสังเกตอย่างหนึ่งคือ ตุรกีเป็นประเทศที่พึ่งพาเงินทุนจากต่างประเทศในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจเสมอมาตั้งแต่ทศวรรษที่ 1980 คล้ายคลึงกับบริบทของไทยก่อนเกิดวิกฤตเศรษฐกิจปี 2540 ในปี 2544 ตุรกีมีระดับหนี้ต่างประเทศพุ่งขึ้นสูงกว่าร้อยละ 50 ของขนาดเศรษฐกิจ รัฐบาลขาดดุลการคลังเป็นจำนวนมาก และไม่มีเงินทุนที่จะมาหล่อเลี้ยงเศรษฐกิจให้เติบโตต่อไป พันธบัตรรัฐบาลมีอัตราผลตอบแทนที่สูงขึ้นเรื่อยๆ ขณะที่อัตราเงินเฟ้อพุ่งขึ้นสูงกว่าร้อยละ 3,000 เกิดเป็นวิกฤตเศรษฐกิจตุรกีปี 2544 (2001 Turkish Economic Crisis) ขึ้น และท้ายที่สุดตุรกีต้องพึ่งพาความช่วยเหลือจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund: IMF) และแปรรูปรัฐวิสาหกิจบางส่วน เช่นสายการบิน Turkish Airline ซึ่งเป็นสายการบินแห่งชาติ เป็นต้น

² เมืองหลวงของประเทศตุรกีคือกรุงอังการา (Ankara)

ปัญหาอย่างหนึ่งที่รู้มรฐาเศรษฐกิจตุรกีมาโดยตลอดคือปัญหาเงินเฟ้อสูง นับตั้งแต่วิกฤตราคาพลังงานปี 2516 และ 2522 (1973 and 1979 Oil Crisis) ในปี 2523 อัตราเงินเฟ้อของตุรกีพุ่งแตะระดับร้อยละ 110.6 และค่อยๆลดระดับลงแต่ยังคงอยู่ในระดับเลข 2 หลัก จนกระทั่งปี 2548 อัตราเงินเฟ้อของตุรกีจึงลดลงมาอยู่ที่ร้อยละ 8.6 อยู่ในระดับเลขหลักเดียวเป็นครั้งแรกในรอบหลายทศวรรษ โดยสาเหตุของปัญหาเงินเฟ้อสูงดังกล่าวมีคำอธิบายหลากหลายลักษณะด้วยกัน แต่โดยรวมแล้วเป็นผลมาจาก 1) ค่าเงินลีราตุรกี (Turkish Lira) ที่อ่อนค่า 2) การนำเข้าวัตถุดิบและน้ำมันในราคาสูง ซึ่งเป็นผลจากเงินลีราที่อ่อนค่า และ 3) การคาดการณ์เงินเฟ้อในอนาคตที่เพิ่มขึ้น (Inflation expectation)

ปี 2538 ตุรกีเข้าเป็นส่วนหนึ่งของสหภาพศุลกากรตุรกี-สหภาพยุโรป (European Union – Turkey Customs Union) โดยคู่ค้าหลักของตุรกี 5 อันดับแรกคือประเทศในสหภาพยุโรป ประกอบด้วย เยอรมนี (ร้อยละ 10 ของมูลค่าการส่งออก) สหราชอาณาจักร (ร้อยละ 9.7) อิตาลี (ร้อยละ 5.3) ฝรั่งเศส (ร้อยละ 4.8) และสเปน (ร้อยละ 3.5) ความเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจสหภาพยุโรปในระดับสูงส่งผลให้ตุรกีเป็นประเทศหนึ่งที่ได้รับผลกระทบจากวิกฤตเศรษฐกิจและการเงินโลก โดยเฉพาะวิกฤตซับไพรม์ (Subprime Mortgage Crisis) ของสหรัฐฯ ในปี 2551 ส่งผลให้เศรษฐกิจตุรกีขยายตัวชะลอลงจากร้อยละ 5.0 ในปี 2550 เป็นร้อยละ 0.9 ในปี 2551 และหดตัวร้อยละ -4.7 ในปี 2552 ตามลำดับ

หลังจากวิกฤตเศรษฐกิจเริ่มคลี่คลาย เศรษฐกิจตุรกีกลับมาขยายตัวในระดับสูง บางปีสามารถขยายตัวได้ในระดับเลข 2 หลัก เช่น ปี 2554 เศรษฐกิจตุรกีขยายตัวได้ถึงร้อยละ 11.1 แต่ปัจจัยหลักที่สนับสนุนให้เกิดการขยายตัวดังกล่าว ยังคงเป็นเงินทุนจากต่างประเทศ พบว่า ปี 2560 ตุรกีมีสัดส่วนหนี้ต่างประเทศต่อ GDP อยู่ในระดับสูงที่กว่าร้อยละ 53.2 คล้ายคลึงกับตัวเลขดังกล่าวของไทยในช่วงก่อนเกิดวิกฤตเศรษฐกิจปี 2540 ที่อยู่ที่ร้อยละ 59.4

จากปัจจัยพื้นฐานที่ไม่แข็งแกร่งดังกล่าว เมื่อมีความขัดแย้งทางการเมืองระหว่างสหรัฐ-ตุรกี³ ทำให้ทรมณ์ตัดสินใจขึ้นภาษีนำเข้าเหล็กและอะลูมิเนียมจากตุรกีเป็น 2 เท่า ผลกระทบในเบื้องต้นคือเงินลีราอ่อนค่าลงอย่างฉับพลัน ซึ่งทำให้เสถียรภาพเศรษฐกิจที่ไม่แข็งแกร่งดังกล่าวแย่ลงไปอีก ส่งผลให้นักลงทุนและสถาบันต่างๆสูญเสียความเชื่อมั่นที่มีไม่มากอยู่แล้วต่อเศรษฐกิจตุรกี และกลายเป็นวิกฤตเศรษฐกิจตุรกี (Turkish Currency and Debt Crisis, 2561) ในที่สุด อย่างไรก็ตาม นโยบายของประธานาธิบดีตุรกีกลับไม่ตอบสนองต่อสถานการณ์ดังกล่าวเท่าที่ควรด้วยการไม่ยอมขึ้นอัตราดอกเบี้ยนโยบายให้ทันกาลและไม่ปฏิบัติตามคำแนะนำของ IMF

ด้วยเหตุที่ว่าสถานการณ์เศรษฐกิจของตุรกีในครั้งนี้นี้มีความคล้ายคลึงกับสถานการณ์เศรษฐกิจของไทยก่อนวิกฤตเศรษฐกิจปี 2540 อีกทั้งวิกฤตในครั้งนี้อาจส่งผลกระทบไปยังประเทศที่มีปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่ไม่แข็งแกร่งในลักษณะเดียวกัน เช่น อาร์เจนตินา อินโดนีเซีย หรือบางคนกล่าวว่าอาจลุกลามไปยังประเทศที่เป็นตลาดเกิดใหม่ (Emerging Markets : EMs) ทั่วโลกได้ บทความนี้จะจึงพยายามที่จะวิเคราะห์ความเหมือนและความต่างระหว่างวิกฤตเศรษฐกิจไทยปี 2540 กับวิกฤตเศรษฐกิจตุรกีปี 2561

³ ตุรกีดำเนินการคุมตัวบาทหลวงชาวสหรัฐฯ ที่ทางการตุรกีตั้งข้อสงสัยว่ามีส่วนก่อรัฐประหารปี 2559

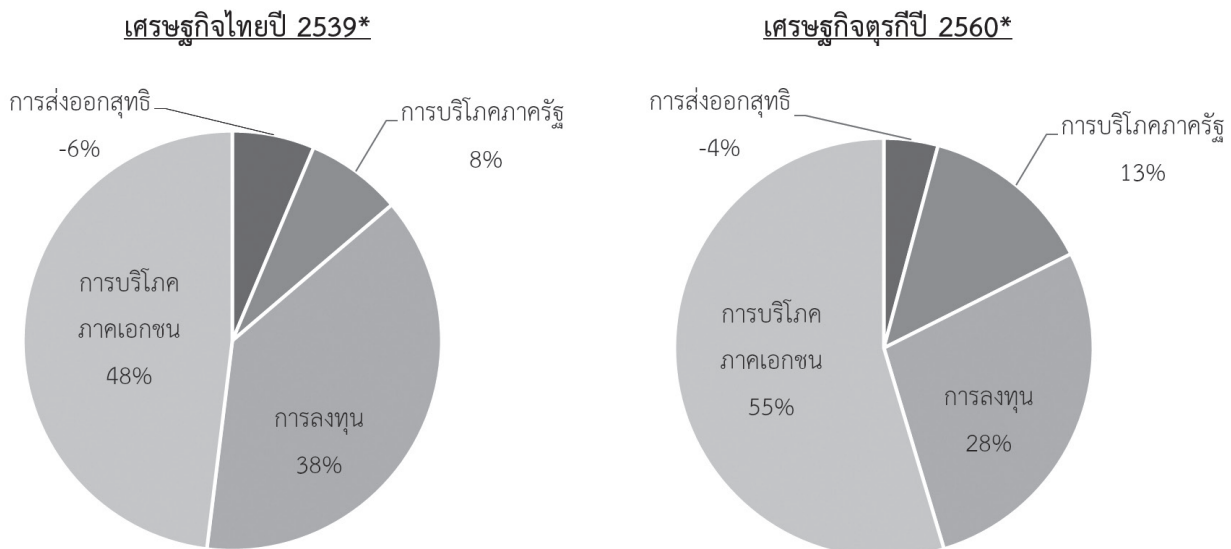
1. โครงสร้างเศรษฐกิจ

โครงสร้างเศรษฐกิจด้านอุปสงค์

เศรษฐกิจที่พึ่งพาการใช้จ่ายภายในประเทศเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ โดยเฉพาะการบริโภคภาคเอกชนที่มีสัดส่วนร้อยละ 59.0 ของ GDP ปี 2560 ขณะที่การบริโภคภาครัฐมีสัดส่วนเป็นอันดับ 2 ที่ร้อยละ 14.5 อย่างไรก็ตาม จัดว่าเศรษฐกิจมีระบบเศรษฐกิจที่ไม่เปิดมากนัก โดยอัตราการเปิดประเทศอยู่ที่ร้อยละ 54.1 ของ GDP และเป็นผู้นำเข้าสุทธิ

ขณะที่เศรษฐกิจไทยก่อนวิกฤตปี 2540 นั้นพึ่งพาการใช้จ่ายภายในประเทศเช่นกัน โดยเฉพาะการบริโภคภาคเอกชนที่มีสัดส่วนถึงร้อยละ 54.4 ของ GDP ปี 2539 ขณะที่การบริโภคภาครัฐมีสัดส่วนเป็นอันดับ 2 ที่ร้อยละ 8.4 น้อยกว่าสัดส่วนของตุรกีเล็กน้อย โดยมีอัตราการเปิดประเทศที่ร้อยละ 91.2 ของ GDP จัดได้ว่าเป็นเศรษฐกิจแบบเปิด (ปัจจุบันปี 2560 อัตราการเปิดประเทศของไทยอยู่ที่ร้อยละ 144.5 ของ GDP)

ภาพที่ 2 โครงสร้างเศรษฐกิจด้านอุปสงค์ของเศรษฐกิจไทยปี 2539 และตุรกีปี 2560

ที่มา : CEIC และระบบเศรษฐกิจไทยก่อนวิกฤตการณ์การเงิน พ.ศ. 2540 (พ.ศ. 2530-2540), เฉลิมพงษ์ คงเจริญ, คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2553 รวบรวมโดยผู้เขียน

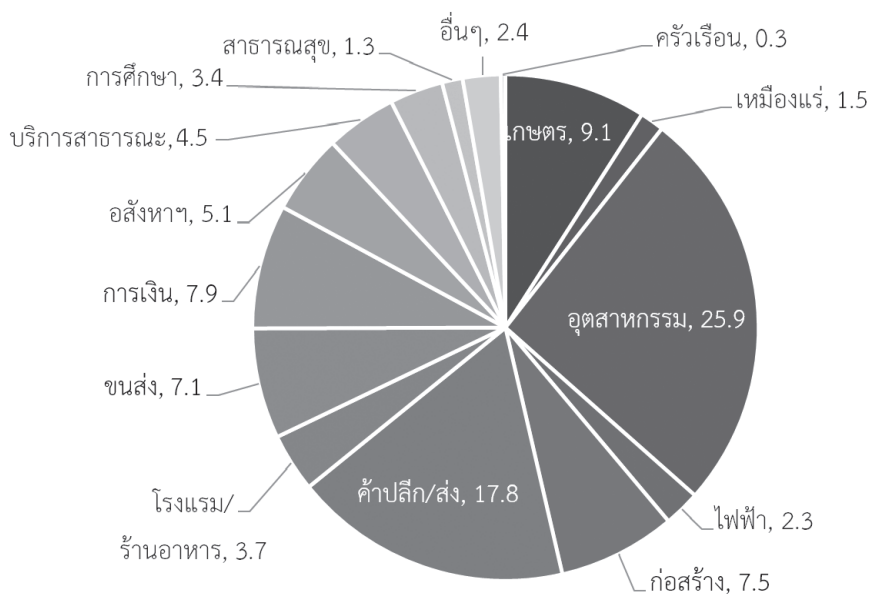
โครงสร้างเศรษฐกิจด้านอุปทาน

เศรษฐกิจของตุรกีมีภาคบริการเป็นหัวใจสำคัญ โดยคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 76.3 ของ GDP ปี 2560 โดยมีภาคการค้าปลีกค้าส่ง การก่อสร้าง และการขนส่ง เป็นหมวดหมู่ของภาคบริการที่สำคัญ ขณะที่ภาคอุตสาหกรรมและภาคเกษตรกรรมมีขนาดเพียงร้อยละ 17.6 และร้อยละ 6.1 ตามลำดับ

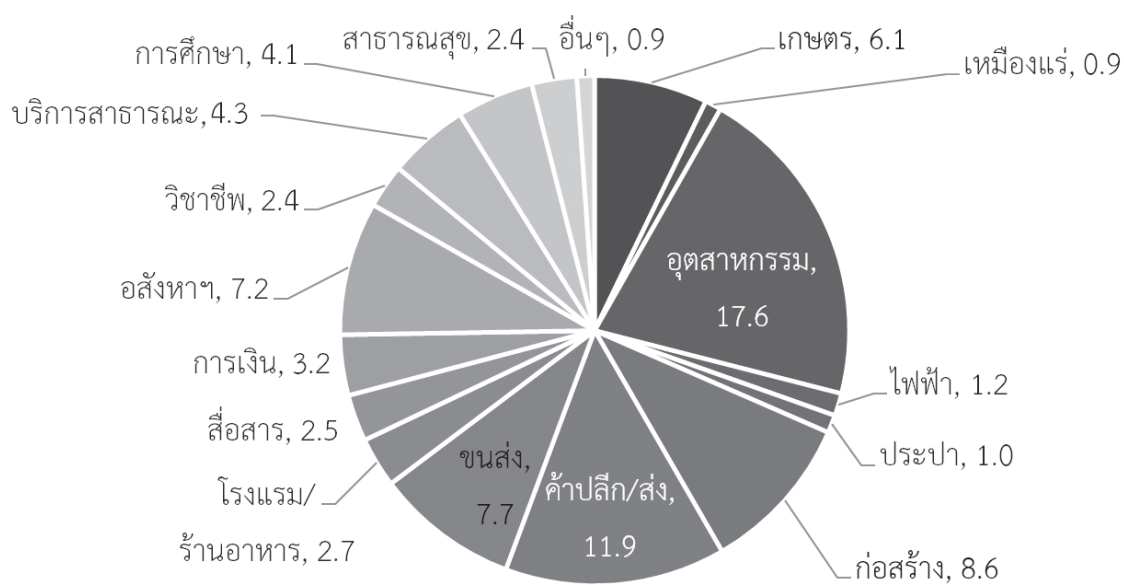
เศรษฐกิจของไทยก่อนวิกฤตก็มีภาคบริการเป็นหัวใจสำคัญเช่นกัน โดยคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 65.0 ของ GDP ปี 2539 และมีภาคการค้าปลีกค้าส่ง การก่อสร้าง และการขนส่ง เป็นหมวดหมู่ของภาคบริการที่สำคัญ ขณะที่ภาคอุตสาหกรรมและภาคการเกษตรคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 25.9 และร้อยละ 9.1 ตามลำดับ

ภาพที่ 3 โครงสร้างเศรษฐกิจด้านการเกษตรของเศรษฐกิจไทยปี 2539 และตุรกีปี 2560

เศรษฐกิจไทยปี 2539

เศรษฐกิจตุรกีปี 2560

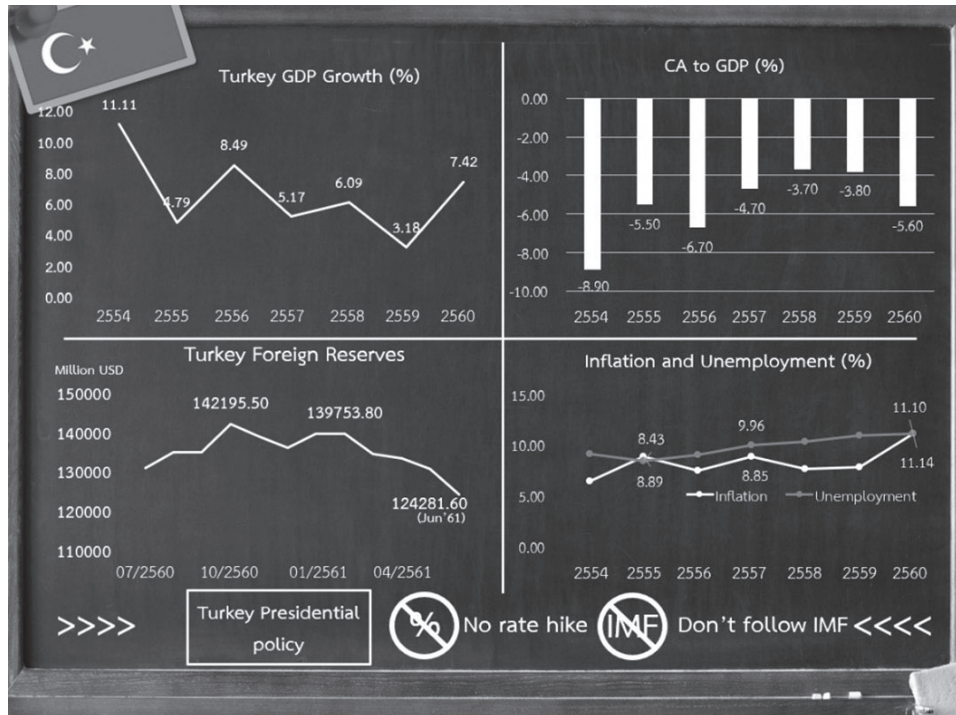

ที่มา : CEIC รวบรวมโดยผู้เขียน

2. สถานการณ์เศรษฐกิจล่าสุด

ในปี 2560 เศรษฐกิจเติร์กียขยายตัวร้อยละ 7.4 เติบโตขึ้นจากปีก่อนหน้าที่ขยายตัวร้อยละ 3.2 จัดได้ว่าเป็นอัตราการขยายตัวที่ค่อนข้างสูง แต่เศรษฐกิจเติร์กียังเคยขยายตัวสูงกว่านี้ที่ร้อยละ 8.5 ในปี 2556 และร้อยละ 11.1 ในปี 2554

ภาพที่ 4 เครื่องชี้ทางเศรษฐกิจมหภาคที่สำคัญของตุรกี

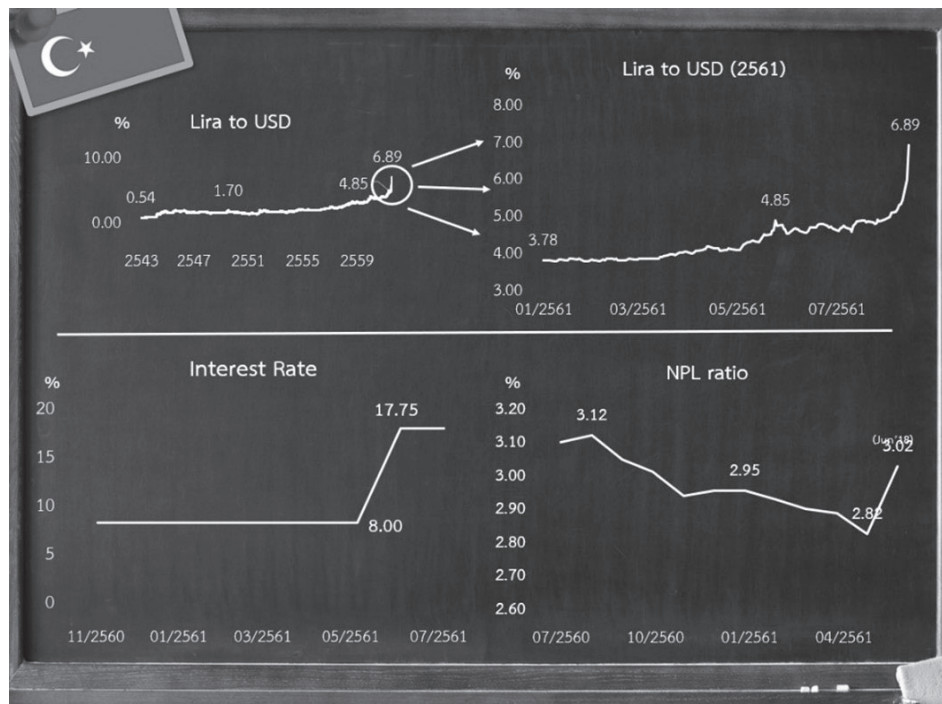

ที่มา : CEIC รวบรวมโดยผู้เขียน

เมื่อพิจารณาเสถียรภาพเศรษฐกิจในประเทศ อัตราเงินเฟ้อปี 2560 กลับมาอยู่ในระดับเลข 2 หลักอีกครั้งในรอบ 13 ปีที่ร้อยละ 11.1 เพิ่มขึ้นจากปี 2559 ที่อยู่ที่ร้อยละ 7.8 ขณะที่อัตราการว่างงานปี 2560 อยู่ที่ร้อยละ 11.1 ของกำลังแรงงานรวม ค่อยๆ เพิ่มขึ้นมาตั้งแต่ปี 2555

ขณะที่ด้านเสถียรภาพเศรษฐกิจต่างประเทศ ดุลบัญชีเดินสะพัดต่อ GDP ปี 2560 อยู่ที่ร้อยละ -5.6 จากการขาดดุลที่มากขึ้นจากปีก่อนหน้าที่อยู่ที่ร้อยละ -3.8 นอกจากนี้ ดุลบัญชีเดินสะพัดดังกล่าวขาดดุลต่อเนื่องมาโดยตลอด จากการขาดดุลการค้าต่อเนื่องหลายปี ขณะที่เงินทุนสำรองระหว่างประเทศก็ปรับลดลงอย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่ปี 2557

ภาพที่ 5 เครื่องชี้ทางเศรษฐกิจการเงินที่สำคัญของตุรกี

ที่มา : CEIC รวบรวมโดยผู้เขียน

เมื่อพิจารณาในส่วนของภาคการเงิน พบว่าตั้งแต่ต้นปี 2560 เงินลีร่าอ่อนค่าลงเรื่อยๆ และอ่อนค่าลงอย่างฉับพลันหลังจากนายโดนัลด์ ทรัมป์ ประธานาธิบดีสหรัฐฯ ประกาศขึ้นภาษีเหล็กและอะลูมิเนียมจากตุรกีเป็น 2 เท่า ตรงกันข้ามกับอัตราดอกเบี้ยนโยบายที่คงที่มาเป็นระยะเวลานาน ไม่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของค่าเงิน ทำให้เมื่อเกิดวิกฤตขึ้น ธนาคารกลางตุรกีจำเป็นต้องตัดสินใจขึ้นอัตราดอกเบี้ยนโยบายอย่างก้าวกระโดดจากร้อยละ 8 เป็นร้อยละ 17.75 และล่าสุด ณ 13 กันยายน 2561 ได้ขึ้นไปถึงร้อยละ 24

3. เปรียบเทียบเครื่องชี้ทางเศรษฐกิจของไทยก่อนวิกฤตกับธุรกิจในปัจจุบัน

จากการพิจารณาเครื่องชี้ทางเศรษฐกิจสำคัญข้างต้น จะพบว่าสถานการณ์เศรษฐกิจธุรกิจในปัจจุบันมีความคล้ายคลึงกับเศรษฐกิจไทยในอดีตก่อนการเกิดวิกฤตเศรษฐกิจปี 2540 ในหลายแง่มุม แต่ก็มีความแตกต่างกันบางประการ ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบเครื่องชี้เศรษฐกิจของธุรกิจในปัจจุบันและของไทยก่อนวิกฤต และในปัจจุบัน

เครื่องชี้เศรษฐกิจ	เศรษฐกิจธุรกิจในปัจจุบัน (2560)	เศรษฐกิจไทยในอดีต (2539)	ความเหมือน/แตกต่าง	เศรษฐกิจไทยในปัจจุบัน (2560)	ความเหมือน/แตกต่าง
โครงสร้างเศรษฐกิจ	พึ่งพาการลงทุนต่างประเทศและการบริโภคภายในประเทศสูงและมีระดับการเปิดประเทศปานกลาง	พึ่งพาการส่งออกและการลงทุนสูง และมีระดับการเปิดประเทศค่อนข้างสูง	คล้ายคลึงในแง่ของสัดส่วนการลงทุน แต่แตกต่างกันในแง่ระดับการเปิดประเทศ	พึ่งพาการส่งออกสูง และมีระดับการเปิดประเทศสูง (สูงกว่าปี 2539)	แตกต่าง
ระบบอัตราแลกเปลี่ยน	ระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบลอยตัว	ระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบคงที่ที่ 25.34 บาทต่อดอลลาร์สหรัฐ	แตกต่าง	ระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบลอยตัวภายใต้การจัดการ	คล้ายคลึง
ดุลบัญชีเดินสะพัด	ขาดดุลต่อเนื่อง	ขาดดุลต่อเนื่อง	คล้ายคลึง	เกินดุลต่อเนื่อง	แตกต่าง
สัดส่วนหนี้ต่างประเทศต่อ GDP	อยู่ในระดับสูงและเกินกึ่งหนึ่งของ GDP (ร้อยละ 50)	อยู่ในระดับสูงและเกินกึ่งหนึ่งของ GDP (ร้อยละ 50)	คล้ายคลึง	อยู่ในระดับเหมาะสม (ประมาณร้อยละ 40 ของ GDP)	แตกต่าง
ปริมาณเงินทุนสำรองระหว่างประเทศ	มากกว่าคิดเป็น 0.9 เท่าของหนี้ต่างประเทศระยะสั้น 0.9 เท่า และมีแนวโน้มลดลงรวดเร็วตั้งแต่ปลายปี 2560 เป็นต้นมา	คิดเป็น 0.8 เท่าของหนี้ต่างประเทศระยะสั้น	คล้ายคลึง	คิดเป็น 3.4 เท่าของหนี้ต่างประเทศระยะสั้น	แตกต่าง

ที่มา : รวบรวมโดยผู้เขียน

เห็นได้ว่าเครื่องชี้เศรษฐกิจของเศรษฐกิจไทยก่อนวิกฤตปี 1997 กับเศรษฐกิจตุรกีในปัจจุบันมีความคล้ายคลึงกันมาก ทั้งในแง่โครงสร้างเศรษฐกิจที่พึ่งพาการลงทุนจากต่างประเทศในปริมาณมาก การขาดดุลบัญชีเดินสะพัดต่อเนื่อง สัดส่วนหนี้ต่างประเทศต่อ GDP ที่อยู่ในระดับสูงและมากกว่าครึ่งหนึ่งของขนาดเศรษฐกิจ และปริมาณเงินทุนสำรองระหว่างประเทศที่มีสัดส่วนต่อหนี้ต่างประเทศระยะสั้นน้อยกว่า 1 เท่าแสดงให้เห็นถึงการไม่มีความสามารถในการชำระหนี้

ในภาคเศรษฐกิจจริง เศรษฐกิจไทยก่อนวิกฤตเศรษฐกิจปี 2540 มีขนาดเล็กและมีลักษณะแบบเปิด โดยพึ่งพาอุปสงค์จากต่างประเทศเป็นแรงขับเคลื่อนหลัก จึงเปราะบางและเสี่ยงต่ออิทธิพลจากความเปลี่ยนแปลงของภาวะเศรษฐกิจโลกมากกว่า ในขณะที่เศรษฐกิจตุรกีมีลักษณะปิดมากกว่าและพึ่งพาอุปสงค์ภายในประเทศเป็นแรงขับเคลื่อนหลัก อย่างไรก็ตาม ในภาคการเงิน ลักษณะของเศรษฐกิจทั้งสองประเทศต่างพึ่งพาการลงทุนจากต่างประเทศในสัดส่วนสูง

นอกจากนี้ เศรษฐกิจไทยก่อนวิกฤตปี 2540 มีระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบคงที่ ประกอบกับการเปิดเสรีทางการเงิน และการดำรงอัตราราคาเบียร์ในประเทศในอัตราที่สูง ทำให้บริษัทในประเทศและสถาบันการเงินกู้เงินเป็นสกุลต่างชาติมูลค่ามหาศาลเพื่อเข้ามาใช้ลงทุนและเก็งกำไรในประเทศ โดยปราศจากการป้องกันความเสี่ยงจากค่าเงิน และมีการนำเข้าสินค้าฟุ่มเฟือยมูลค่าสูงเพื่อสนองอุปสงค์ของผู้มีฐานะร่ำรวยจากฟองสบู่ในตลาดหลักทรัพย์และตลาดอสังหาริมทรัพย์ ส่งผลให้ไทยขาดดุลบัญชีเดินสะพัดต่อเนื่อง และมีปริมาณเงินทุนสำรองระหว่างประเทศไม่เพียงพอต่อหนี้ต่างประเทศระยะสั้น ซึ่งความขัดแย้งกันเองของนโยบายทางการเงินตามหลักไตรภาคีที่เป็นไปไม่ได้ (The Impossible Trinity) และเสถียรภาพเศรษฐกิจภายนอกที่อ่อนแอ จึงทำให้

ภาพที่ 6 สรุปความคล้ายคลึงและความต่างระหว่างวิกฤตเศรษฐกิจไทยปี 2540 วิกฤตเศรษฐกิจตุรกีปี 2561 และสถานะเศรษฐกิจไทยปัจจุบัน

ที่มา : CEIC รวบรวมโดยผู้เขียน

ไทยตกเป็นเป้าหมายการโจมตีค่าเงิน ในขณะที่สถานการณ์ของเศรษฐกิจตุรกีมีระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบลอยตัว เงินลีราจึงอ่อนค่าตามเสถียรภาพเศรษฐกิจที่เปราะบาง และเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ตุรกีขาดดุลบัญชีเดินสะพัด มาโดยตลอดและมีปริมาณเงินทุนสำรองระหว่างประเทศไม่เพียงพอต่อหนี้ต่างประเทศระยะสั้น เมื่อเกิดความขัดแย้งทางการเมืองระหว่างตุรกี-สหรัฐฯ ซึ่งนำไปสู่การขึ้นภาษีนำเข้าเหล็กและอะลูมิเนียมของสหรัฐฯ เป็น 2 เท่า เงินลีราจึงอ่อนค่าลงอย่างฉับพลัน และซ้ำเน้นเสถียรภาพเศรษฐกิจที่ไม่แข็งแกร่งเข้าสู่ความกังวลของหลายฝ่าย และยกให้สถานการณ์เศรษฐกิจที่ย่ำแย่ในครั้งนี้เป็นวิกฤตเศรษฐกิจ

หลังจากได้รับบทเรียนอย่างหนักจากวิกฤตเศรษฐกิจปี 2540 โครงสร้างของเศรษฐกิจไทยตลอดจนแนวทางการดำเนินนโยบายได้เปลี่ยนแปลงไปมาก เครื่องชี้ด้านเสถียรภาพเศรษฐกิจมหภาคได้รับความสำคัญมากเป็นลำดับต้นๆ ในการกำหนดนโยบายเศรษฐกิจ ความพยายามรักษาเสถียรภาพเศรษฐกิจดังกล่าวส่งผลให้ปัจจุบันเครื่องชี้ทางเศรษฐกิจมหภาคหลักที่ชี้ถึงความเสี่ยงในการเกิดวิกฤตเศรษฐกิจไทยนั้นอยู่ในเกณฑ์ดีมาก อาทิ สัดส่วนดุลบัญชีเดินสะพัดต่อ GDP ของไทยในไตรมาส 1 ปี 61 นั้นเกินดุลสูงมาก จำนวนทุนสำรองระหว่างประเทศสูงกว่าก่อนเกิดวิกฤตกว่า 5 เท่า สัดส่วนหนี้ต่างประเทศต่อ GDP อยู่ในระดับต่ำ ขณะที่จำนวนทุนสำรองข้างต้นก็มีเพียงพอต่อการชำระหนี้ต่างประเทศระยะสั้น กล่าวโดยสรุปสถานการณ์เศรษฐกิจของไทยในปัจจุบันแข็งแกร่งและห่างไกลจากที่เคยเป็นก่อนเกิดวิกฤตปี 2540

อย่างไรก็ตาม วิกฤตเศรษฐกิจตุรกีในครั้งนี้น่าจะไม่ลุกลามออกไปอย่างรวดเร็วเฉกเช่นวิกฤตเศรษฐกิจของไทยปี 2540 สังเกตได้จากดัชนีตลาดหลักทรัพย์ตุรกี (Borsa Istanbul 100 Index) ปรับลดลงเพียงร้อยละ 25 จากจุดสูงสุดช่วงต้นปี⁴ ขณะที่ดัชนีตลาดหลักทรัพย์ไทยในช่วงวิกฤตขณะนั้นปรับลดลงกว่าร้อยละ 65 จากจุดสูงสุดก่อนวิกฤต นอกจากนี้ถึงแม้ว่าตุรกีจะไม่ได้รับความช่วยเหลือจาก IMF เฉกเช่นไทย แต่ก็มีต่างประเทศเข้ามาให้ความช่วยเหลือ อาทิ กาตาร์ประกาศลงทุนในตุรกีมูลค่า 1.5 หมื่นล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ซึ่งมีความเป็นไปได้ว่าตุรกีจะสามารถผ่านพ้นวิกฤตในครั้งนี้อไปได้โดยไม่ต้องได้รับความช่วยเหลือจาก IMF ซึ่งต่างกับไทย แต่คล้ายคลึงกับมาเลเซียในอดีต

นอกจากนี้ ในปัจจุบัน ความกังวลในเบื้องต้นต่อสถานการณ์เศรษฐกิจตุรกีจะเป็นประเด็นความสามารถในการชำระหนี้ระยะสั้น จากสัดส่วนทุนสำรองระหว่างประเทศต่อหนี้ต่างประเทศระยะสั้นที่น้อยกว่า 1 เท่า ซึ่งเป็นระดับที่เพียงพอที่จะสามารถชำระหนี้ได้ แต่สัดส่วนดังกล่าวของตุรกีในขณะนี้ก็จึ้นน้อยกว่า 1 เท่าไม่มาก (อยู่ที่ 0.9 เท่า) ในทางปฏิบัติจึงมีความเป็นไปได้ที่ตุรกีจะสามารถใช้การเจรจาเพื่อแก้ไขสถานการณ์ดังกล่าว นอกเหนือจากนี้ยังอาจมีประเทศอื่นที่ยื่นมือเข้ามาช่วยเหลือตุรกีจากวิกฤตในครั้งนี้นอกจากกาตาร์ด้วย เช่น จีนและรัสเซีย เป็นต้น

นอกเหนือจากนี้ มีความกังวลว่าวิกฤตในครั้งนี้อาจจุดชนวนให้ประเทศเศรษฐกิจเกิดใหม่ที่มีพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่อ่อนแอในลักษณะคล้ายๆ กัน เช่น อินโดนีเซียและอาร์เจนตินา เป็นต้น เกิดวิกฤตในรูปแบบเดียวกันได้ ซึ่งเป็นสิ่งที่ต้องติดตามจับตามองกันต่อไป ในกรณีของอินโดนีเซียถึงแม้ว่าค่าเงินจะอ่อนค่าลง แต่ธนาคารกลางอินโดนีเซียก็แก้ไขสถานการณ์ด้วยการปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ยนโยบายอย่างต่อเนื่อง ขณะเดียวกันดุลบัญชีเดินสะพัดก็ขาดดุลไม่สูงมาก ประกอบกับยังมีทุนสำรองระหว่างประเทศอยู่ในระดับสูง⁵

⁴ วันที่ 26 มกราคม 2561 ดัชนีตลาดหลักทรัพย์ (Borsa Istanbul 100 Index) อยู่ระดับสูงสุดที่ 120,701.9 จุด ขณะที่ดัชนีตลาดหลักทรัพย์ไทย (Stock Exchange of Thailand) อยู่ระดับสูงสุดก่อนวิกฤตที่ 1753.73 จุด ในวันที่ 4 มกราคม 2537

⁵ ณ มีนาคม 2018 อินโดนีเซียขาดดุลบัญชีเดินสะพัดร้อยละ -2.1 ของ GDP ขณะที่ทุนสำรองระหว่างประเทศราว 1.2 แสนล้านดอลลาร์สหรัฐฯ (ไทยอยู่ที่ 2.1 แสนล้านดอลลาร์สหรัฐฯ)

Thailand's Key Economic Indicators

ตารางเครื่องชี้ภาวะเศรษฐกิจ (Economic Indicators)

	2560	ม.ค. 61	ก.พ. 61	มี.ค. 61	เม.ย. 61	พ.ค. 61	มิ.ย. 61	ก.ค. 61	ส.ค. 61	ก.ย. 61	YTD
ภาวะเศรษฐกิจภายนอก/7											
- ราคาน้ำมันดิบ Dubai (ดอลลาร์สหรัฐ/บาร์เรล) /7	53.2	66.2	62.7	62.7	68.3	74.4	73.6	73.1	72.4	77.2	70.1
- อัตราดอกเบี้ย Federal Fund (%) /7	1.00-1.25	1.00-1.25	1.00-1.25	1.50-1.75	1.50-1.75	1.75-2.00	1.75-2.00	1.75-2.00	2.00-2.25	2.00-2.25	2.00-2.25
ภาคการคลัง/1											
- รายจ่ายรวม (พันล้านบาท)/1	2,890.5	244.6	166.0	220.2	246.4	189.6	302.5	213.0	179.0	278.6	3,007.2
(%y-o-y) /1	3.0	-4.1	5.1	-1.5	13.5	-9.6	34.5	-17.0	8.4	31.9	4.0
- รายจ่ายงบประมาณ (พันล้านบาท)/1	2,686.6	226.8	147.1	198.9	236.6	172.4	286.6	202.6	167.0	256.3	2,792.1
(%y-o-y) /1	4.2	-1.3	3.0	-2.6	12.6	-14.7	34.8	-19.5	5.6	28.6	3.9
- รายจ่ายประจำ (พันล้านบาท)/1	2,305.8	200.4	119.0	159.7	211.3	142.7	249.7	177.1	134.0	207.2	2,411.8
(%y-o-y) /1	4.1	-5.1	4.6	4.4	12.2	-16.6	37.3	-22.0	5.9	38.9	4.6
- รายจ่ายลงทุน (พันล้านบาท)/1	380.8	26.5	28.1	39.1	25.3	29.7	36.9	25.5	33.0	49.1	380.3
(%y-o-y) /1	4.4	41.6	-3.1	-23.5	15.7	-3.7	19.7	3.4	4.6	-1.9	-0.1
- รายจ่ายเหลือมีปี (พันล้านบาท)/1	204.0	17.7	18.9	21.3	9.8	17.2	15.9	10.4	12.0	22.3	215.1
(%y-o-y) /1	-10.7	-29.8	24.4	9.6	38.8	120.8	29.8	105.7	71.8	85.9	5.5
ด้านอุปทาน											
ภาคการเกษตร											
- ดัชนีผลผลิตสินค้าเกษตร (%y-o-y) /6	5.7	14.4	7.5	12.8	17.4	13.4	5.2	6.8	5.9	2.1	10.0
- ดัชนีราคาสินค้าเกษตร (%y-o-y) /6	-2.8	-14.6	-13.6	-8.5	-9.3	-4.8	-3.5	-0.8	-3.0	-6.0	-7.3
- รายได้เกษตรกรที่แท้จริง (%y-o-y) /14	2.8	-2.8	-7.3	2.5	5.7	6.7	0.6	4.7	1.4	-5.0	1.4
- การจ้างงานภาคเกษตร (%y-o-y) /3	0.0	7.0	5.4	4.5	1.8	4.4	1.8	0.7	0.9	3.7	3.2
ภาคอุตสาหกรรม											
- ดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรม(%y-o-y) /10	2.5	4.7	4.6	3.2	3.1	2.9	5.0	4.9	0.8	-2.6	2.9
- มูลค่าการนำเข้าวัตถุดิบในรูปดอลลาร์สหรัฐ (%y-o-y) /1	18.7	12.1	21.6	15.3	15.7	9.2	0.9	2.8	37.8	11.5	13.9
- ปริมาณการนำเข้าวัตถุดิบในรูปดอลลาร์สหรัฐ (%y-o-y) /1	14.8	6.2	3.1	9.1	10.3	4.7	-3.0	-0.6	33.9	9.3	8.1
- อัตราการใช้กำลังการผลิต (%) /10	67.1	70.5	70.5	76.3	60.9	69.8	69.1	66.9	66.3	66.3	68.5
- การจ้างงานภาคอุตสาหกรรม (%y-o-y) /3	-4.0	-5.4	-3.7	-0.7	-0.9	0.7	3.5	1.2	0.8	6.1	0.1
- ดัชนีความเชื่อมั่นภาคอุตสาหกรรม (ระดับ) /9	86.3	91.0	89.9	90.7	89.1	90.2	91.7	93.2	92.5	91.5	91.1
ภาคบริการ											
- จำนวนนักท่องเที่ยวต่างประเทศ (ล้านคน) /11	35.5	10.9	20.2	15.9	8.4	5.9	10.8	3.2	3.2	2.7	28.5
(%y-o-y) /14	9.2	3.2	1.3	1.0	-2.7	-2.7	8.6	2.5	1.3	2.1	8.7
- การจ้างงานภาคบริการ (%y-o-y) /3	0.8	-2.3	-1.7	-3.3	0.4	1.9	-2.9	2.7	3.1	-1.6	-0.4
ด้านอุปสงค์											
การบริโภคภาคเอกชน											
- ภาษีมูลค่าเพิ่ม ณ ราคาคงที่ (%y-o-y) /1	3.8	6.9	7.3	-1.6	7.0	4.1	6.9	18.2	1.7	0.8	5.6
- ปริมาณการนำเข้าสินค้าอุปโภคบริโภคในรูปดอลลาร์สหรัฐ (%y-o-y) /1	4.7	15.7	9.3	-1.8	17.5	7.7	10.5	5.3	8.8	4.0	8.4
- ปริมาณจำหน่ายรถยนต์นั่ง (%y-o-y)/14	23.7	27.3	10.9	3.8	17.2	26.8	26.2	21.4	27.2	15.6	18.5
- ปริมาณรถจักรยานยนต์จดทะเบียน (%y-o-y)/13	4.5	3.5	-5.3	-2.9	-3.1	-12.0	-1.0	-4.0	3.9	-10.8	-3.3
- ดัชนีความเชื่อมั่นผู้บริโภคต่อเศรษฐกิจโดยรวม (ระดับ) /5	64.0	67.0	66.2	66.8	67.8	66.9	67.9	69.1	70.2	69.4	67.9

	2560	ม.ค. 61	ก.พ. 61	มี.ค. 61	เม.ย. 61	พ.ค. 61	มิ.ย. 61	ก.ค. 61	ส.ค. 61	ก.ย. 61	YTD
การลงทุนภาคเอกชน											
- ปริมาณการนำเข้าสินค้าทุน ในรูปดอลลาร์สหรัฐฯ (%y-o-y) /1	6.3	30.4	1.8	-1.0	3.5	7.3	6.0	-0.8	5.2	-6.9	4.4
- ปริมาณจำหน่ายรถยนต์เชิงพาณิชย์ (%y-o-y)/14	7.5	10.2	9.9	17.5	30.6	28.6	25.6	28.8	28.1	13.5	21.1
- ภาษีจากการทำธุรกรรมอสังหาริมทรัพย์รวม (%y-o-y) /1	-0.9	23.8	15.2	9.2	25.5	14.7	13.0	12.3	23.3	9.7	16.4
- ยอดขายปูนซีเมนต์(%y-o-y) /2	1.3	1.1	-0.4	3.8	0.0	8.1	3.4	10.5	7.3	8.8	4.7
การค้าระหว่างประเทศ											
- มูลค่าการส่งออก (พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ); ระบบศุลกากร	236.7	20.1	20.4	22.4	18.9	22.3	21.8	20.4	22.8	20.7	189.7
(%y-o-y) /4	9.9	17.6	10.5	7.0	12.4	11.4	8.2	8.3	6.7	-5.2	8.1
- ราคาสินค้าส่งออก (%y-o-y) /4	3.6	4.8	4.7	4.8	4.7	4.1	4.2	3.7	3.0	2.4	4.1
- ปริมาณการส่งออก (%y-o-y)/14	6.1	12.2	7.4	2.1	7.4	3.9	3.8	4.4	3.6	-7.5	3.9
- มูลค่าการนำเข้า (พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ); ระบบศุลกากร	222.8	20.2	20.2	21.1	20.2	21.1	20.2	20.9	23.4	20.2	186.9
(%y-o-y) /4	14.7	24.5	21.3	10.5	21.3	15.2	10.8	10.5	22.8	9.9	15.2
- ราคาสินค้านำเข้า (%y-o-y) /4	5.5	6.7	6.4	6.8	6.4	6.6	7.8	6.9	6.0	5.6	6.6
- ปริมาณการนำเข้า (%y-o-y)/14	8.7	16.7	14.0	3.5	14.0	8.0	2.8	3.4	15.8	4.0	8.0
- ดุลการค้า (พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ); ระบบศุลกากร /4	13.9	-0.1	0.8	1.3	-1.3	1.2	1.6	-0.5	-0.6	0.5	2.8
เสถียรภาพทางเศรษฐกิจต่างประเทศ											
- อัตราแลกเปลี่ยนเฉลี่ย (บาท/ดอลลาร์สหรัฐฯ)/2	33.8	31.4	31.5	31.2	31.5	32.0	33.2	33.3	32.7	32.4	32.1
- ดุลบัญชีเดินสะพัด (พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ)/2	47.9	4.5	5.4	5.0	1.4	1.0	4.1	1.1	0.8	n.a.	23.3
- ทุนสำรองทางการ (พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ)/2	202.6	214.7	212.7	215.6	215.2	212.6	206.8	205.5	204.5	204.5	204.5
- ฐานะซื้อเงินตราต่างประเทศล่วงหน้าสุทธิ (พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ)/2	36.7	34.8	36.1	35.8	34.2	33.3	33.0	32.2	32.3	31.9	31.9
เสถียรภาพทางเศรษฐกิจในประเทศ											
- อัตราการว่างงาน (%) /3	1.2	1.3	1.3	1.2	1.1	1.0	1.1	1.0	1.0	1.0	1.1
- ดัชนีราคาผู้ผลิต (%y-o-y) /4	0.7	-1.1	-1.9	-1.4	-0.8	0.7	1.8	2.2	1.8	1.3	0.3
- อัตราเงินเฟ้อทั่วไป (%y-o-y) /4	0.7	0.7	0.4	0.8	1.1	1.5	1.4	1.5	1.6	1.3	1.1
- อัตราเงินเฟ้อพื้นฐาน (%y-o-y) /4	0.6	0.6	0.6	0.6	0.6	0.8	0.8	0.8	0.7	0.8	0.7
- หนี้สาธารณะต่อ GDP(%) /1	41.2	41.5	41.4	41.2	41.2	41.0	41.0	40.9	41.3	n.a.	41.3

1/ข้อมูลจากกระทรวงการคลัง

2/ข้อมูลจากธนาคารแห่งประเทศไทย

3/ข้อมูลจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ

4/ข้อมูลจากกระทรวงพาณิชย์

5/ข้อมูลจากมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

6/ข้อมูลจากสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

7/ข้อมูลจาก Reuters

* ข้อมูลเบื้องต้น

8/ข้อมูลจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

9/ข้อมูลจากสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

10/ข้อมูลจากสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

11/กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

12/กรมจัดเก็บประกอบด้วยกรมสรรพากร กรมสรรพสามิต และกรมศุลกากร

13/ข้อมูลจากกรมการขนส่งทางบก

14/คำนวณโดยสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

ตารางเครื่องชี้ภาวะเศรษฐกิจ (Economic Indicators) รายไตรมาส

	ปี 2560	2560				2561			
		Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	YTD
ภาวะเศรษฐกิจภายนอก/7									
- ราคาน้ำมันดิบ Dubai (ดอลลาร์สหรัฐ/บาร์เรล) /7	53.2	53.1	49.8	50.5	59.3	63.9	72.1	74.2	70.1
- อัตราดอกเบี้ย Federal Fund (%) /7	1.00-1.25	0.75-1.00	1.00-1.25	1.00-1.25	1.00-1.25	1.50-1.75	1.75-2.00	2.00-2.25	2.00-2.25
ภาคการคลัง/1									
- รายจ่ายรวม (พันล้านบาท)/1	2,890.5	636.6	651.8	633.1	967.5	630.8	738.5	670.6	3,007.2
(%y-o-y) /1	3.0	-6.4	-3.8	13.3	-0.2	-0.9	13.3	5.9	4.0
- รายจ่ายงบประมาณ (พันล้านบาท)/1	2,686.6	576.6	624.8	609.1	897.8	572.8	695.6	625.9	2,792.1
(%y-o-y) /1	4.2	-4.6	-2.2	15.3	2.5	-0.7	11.3	2.8	3.9
รายจ่ายประจำ (พันล้านบาท)/1	2,305.8	477.9	541.2	502.8	810.6	479.1	603.7	518.3	2,411.8
(%y-o-y) /1	4.1	-6.1	0.7	17.4	3.4	0.3	11.5	3.1	4.6
รายจ่ายลงทุน (พันล้านบาท)/1	380.8	98.8	83.5	106.3	87.2	93.6	91.9	107.6	380.3
(%y-o-y) /1	4.4	3.9	-17.7	6.1	-5.4	-5.2	10.0	1.3	-0.1
- รายจ่ายเหลือปี (พันล้านบาท)/1	204.0	60.0	27.0	24.0	69.7	57.9	42.8	44.7	215.1
(%y-o-y) /1	-10.7	-20.9	-30.7	-21.1	-25.1	-3.3	58.3	86.0	5.5
ด้านอุปทาน									
ภาคการเกษตร									
- ดัชนีผลผลิตสินค้าเกษตร (%y-o-y) /6	5.7	7.2	15.7	11.0	-2.3	12.8	11.7	4.8	10.0
- ดัชนีราคาสินค้าเกษตร (%y-o-y) /6	-2.8	11.6	-2.2	-12.9	-6.0	-12.2	-5.9	-3.3	-7.3
- รายได้เกษตรกรที่แท้จริง(%y-o-y) /14	2.8	17.9	14.0	-2.9	-8.5	-1.4	4.0	0.0	1.4
- การจ้างงานภาคเกษตร (%y-o-y) /3	0.0	-1.8	5.8	-1.7	-2.3	5.6	2.6	1.8	3.2
ภาคอุตสาหกรรม									
- ดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรม(%y-o-y) /10	2.5	0.1	0.8	5.0	4.4	4.1	3.7	1.0	2.9
- มูลค่าการนำเข้าวัตถุดิบในรูปดอลลาร์สหรัฐ (%y-o-y) /1	18.7	21.4	20.4	18.5	15.1	16.1	8.2	17.2	13.9
- ปริมาณการนำเข้าวัตถุดิบในรูปดอลลาร์สหรัฐ (%y-o-y) /1	14.8	17.1	16.5	15.9	8.0	6.3	3.7	14.0	8.1
- อัตราการใช้กำลังการผลิต (%) /10	67.1	69.6	64.5	67.1	67.4	72.5	66.6	66.5	68.5
- การจ้างงานภาคอุตสาหกรรม (%y-o-y) /3	-4.0	-3.5	-6.3	-4.0	-2.3	-3.3	1.1	2.6	0.1
- ดัชนีความเชื่อมั่นภาคอุตสาหกรรม (ระดับ) /9	86.3	87.0	85.5	85.2	87.3	90.5	90.3	92.4	91.1
ภาคบริการ									
- จำนวนนักท่องเที่ยวต่างประเทศ (ล้านคน) /11	35.5	9.2	8.1	8.8	9.3	10.6	8.9	9.1	28.5
(%y-o-y) /14	9.2	2.1	8.3	6.4	19.5	15.4	9.1	2.7	8.7
- การจ้างงานภาคบริการ (%y-o-y) /3	0.8	1.7	0.3	-0.4	1.6	-2.4	-0.2	1.4	-0.4
ด้านอุปสงค์									
การบริโภคภาคเอกชน									
- ภาษีมูลค่าเพิ่ม ณ ราคาคงที่ (%y-o-y) /1	3.8	3.4	1.1	5.9	4.6	4.1	6.0	6.6	5.6
- ปริมาณการนำเข้าสินค้าอุปโภคบริโภคในรูปดอลลาร์สหรัฐ (%y-o-y) /1	4.7	0.2	3.2	5.3	10.0	7.4	11.6	6.1	8.4
- ปริมาณจำหน่ายรถยนต์นั่ง (%y-o-y)/14	23.7	38.7	13.9	11.2	33.9	12.1	23.6	21.2	19.0
- ปริมาณรถจักรยานยนต์จดทะเบียน (%y-o-y)/13	4.5	3.2	8.3	0.2	6.5	-1.7	-5.8	-3.7	-3.8
- ดัชนีความเชื่อมั่นผู้บริโภคต่อเศรษฐกิจโดยรวม (ระดับ) /5	64.0	64.2	64.3	62.4	65.2	66.7	67.5	69.6	67.9

	ปี 2560	2560				2561			
		Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	YTD
การลงทุนภาคเอกชน									
- ปริมาณการนำเข้าสินค้าทุนในรูปดอลลาร์สหรัฐฯ (%y-o-y) /1	6.3	1.2	9.8	8.4	6.2	8.9	5.6	-0.9	4.4
- ปริมาณจำหน่ายรถยนต์เชิงพาณิชย์ (%y-o-y)/14	7.5	5.3	2.2	12.8	9.5	13.0	28.2	22.8	21.1
- ภาษีจากการำธุรกรรมอสังหาริมทรัพย์รวม (%y-o-y) /1	-0.9	-9.7	-8.4	12.3	3.1	14.8	16.8	14.9	16.4
- ยอดขายปูนซีเมนต์(%y-o-y) /2	1.3	0.5	-1.6	3.5	3.1	1.6	4.0	8.8	4.7
การค้าระหว่างประเทศ									
- มูลค่าการส่งออก (พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ) ; ระบบศุลกากร	236.7	56.5	57.1	62.1	61.2	62.8	63.0	63.9	189.7
(%y-o-y) /4	9.9	4.8	10.7	12.3	11.6	11.3	10.6	3.0	8.1
- ราคาสินค้าส่งออก (%y-o-y) /4	3.6	3.8	2.8	3.5	4.3	4.7	4.5	3.0	4.1
- ปริมาณการส่งออก (%y-o-y)/14	6.1	1.0	7.7	8.5	6.9	6.4	5.8	0.0	3.9
- มูลค่าการนำเข้า (พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ) ; ระบบศุลกากร	222.8	52.0	53.9	57.1	60.0	61.5	61.5	64.5	186.9
(%y-o-y) /4	14.7	14.1	14.3	13.8	14.1	16.9	14.4	14.5	15.2
- ราคาสินค้านำเข้า (%y-o-y) /4	5.5	8.1	4.5	3.8	5.8	6.6	7.2	6.2	6.6
- ปริมาณการนำเข้า (%y-o-y)/14	8.7	5.6	9.4	9.6	7.9	9.7	6.7	7.8	8.0
- ดุลการค้า (พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ) ; ระบบศุลกากร /4	13.9	4.4	3.2	4.9	1.2	1.3	1.5	-0.6	2.8
เสถียรภาพทางเศรษฐกิจต่างประเทศ									
- อัตราแลกเปลี่ยนเฉลี่ย (บาท/ดอลลาร์สหรัฐฯ)/2	33.8	34.8	34.2	33.3	32.8	31.3	32.2	32.8	32.1
- ดุลบัญชีเดินสะพัด (พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ)/2	47.9	15.0	7.8	13.8	11.3	17.1	4.1	n.a.	23.3
- ทุนสำรองทางการ (พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ)/2	202.6	180.9	185.6	199.3	202.6	215.6	206.8	204.5	204.5
- ฐานะซื้อเงินตราต่างประเทศล่วงหน้าสุทธิ (พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ)/2	36.7	26.6	31.3	31.2	36.7	35.8	33.0	31.9	31.9
เสถียรภาพทางเศรษฐกิจในประเทศ									
- อัตราการว่างงาน (%) /3	1.2	1.2	1.2	1.2	1.1	1.2	1.1	1.0	1.1
- ดัชนีราคาผู้ผลิต (%y-o-y) /4	0.7	3.2	0.5	-0.5	0.0	-1.5	0.6	1.8	0.3
- อัตราเงินเฟ้อทั่วไป (%y-o-y) /4	0.7	1.3	0.1	0.4	0.9	0.6	1.3	1.5	1.1
- อัตราเงินเฟ้อพื้นฐาน (%y-o-y) /4	0.6	0.7	0.5	0.5	0.6	0.6	0.8	0.8	0.7
- หนี้สาธารณะต่อ GDP(%) /1	41.2	41.7	41.3	41.9	41.2	41.2	41.0	n.a.	41.3

1/ข้อมูลจากกระทรวงการคลัง

2/ข้อมูลจากธนาคารแห่งประเทศไทย

3/ข้อมูลจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ

4/ข้อมูลจากกระทรวงพาณิชย์

5/ข้อมูลจากมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

6/ข้อมูลจากสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

7/ข้อมูลจาก Reuters

*ข้อมูลเบื้องต้น

8/ข้อมูลจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

9/ข้อมูลจากสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

10/ข้อมูลจากสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

11/กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

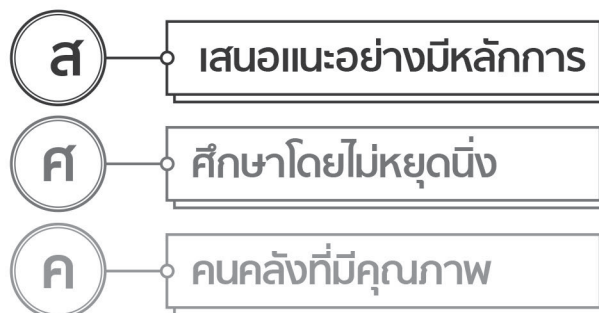
12/ กรมจัดเก็บประกอบด้วยกรมสรรพากร กรมสรรพสามิต และกรมศุลกากร

13/ข้อมูลจากกรมการขนส่งทางบก

14/คำนวณโดยสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

FISCAL POLICY OFFICE

คณะผู้จัดทำ

ผู้อำนวยการสำนักนโยบายเศรษฐกิจมหภาค

ดร.ศรพล ตูลยะเสถียร : soraphol.macro@gmail.com

ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านเศรษฐกิจมหภาค

ดร.พิสิทธิ์ พัวพันธ์ : pisitp@mof.go.th

ผู้อำนวยการส่วนแบบจำลองและประมาณการเศรษฐกิจ

วิภารัตน์ ปั่นเปี่ยมรัชฎ์ : wiparat@fpo.go.th

ผู้อำนวยการส่วนการวิเคราะห์เศรษฐกิจมหภาค

พงศันคร โภชากรณ์ : p_pochakorn@hotmail.com

ผู้อำนวยการส่วนการวิเคราะห์เสถียรภาพเศรษฐกิจ

ดร.พิมพ์นารา หิรัญกลี : pim.hirankasi@gmail.com

ผู้อำนวยการส่วนวิเทศและสถาบันสัมพันธ์

ดร.นรพัชร อัครวัลลภ : norabajra@mof.go.th

ผู้รับผิดชอบรายการภาคเศรษฐกิจ

ภาคการคลัง

ดร.กุสุมา คงฤทธิ์ : kusumakongrith@yahoo.com

จริยา จิริยะสิน : jariyaj@fpo.go.th

ประกอบ สุริเยนทรากกร : prakob.suriyen@icloud.com

ศิวัจน์ จิรกุลยาพัฒน์ : siwat.ji@gmail.com

ณัฐธิดา จันทักดี : fongnutdee@hotmail.com

ภาคการค้าระหว่างประเทศ

ภัทรพร คุ้มสะอาด : phattraporn088@gmail.com

ตลาดน้ำมัน

พนันดร อรุณนิรมาน : panandorn.a@gmail.com

เศรษฐกิจต่างประเทศ

ศิรพล ฤทธิประศาสน์ : sirapol@jhu.edu

วณัช บัณชิตาโสภณ : economicque.mzero@outlook.com

ภาคการเงิน

อริสา แก้วสลัปศรี : arisaka@outlook.co.th

อัตราการแลกเปลี่ยน

อภิญา เจนธัญญารักษ์ : apinya.psed8@gmail.com

ภาคอุตสาหกรรม

รชากานต์ เคนชมพู่ : racha.rachakan@gmail.com

ภาคเกษตรกรรม

ภัทร จารูวัฒนมงคล : pathara.ch@gmail.com

ภาคการท่องเที่ยว

สลิล พึ่งวัฒนานุกุล : salin_sp@hotmail.com

ภาคการบริโภค การลงทุน และอสังหาริมทรัพย์

ดร.กุสุมา คงฤทธิ์ : kusumakongrith@yahoo.com

ธนิต เกตุปรังค์ : tanit.kgetprank@gmail.com

ด้านเสถียรภาพ

รชากานต์ เคนชมพู่ : racha.rachakan@gmail.com

เศรษฐกิจรายภูมิภาค

กาญจนา จันทระจิต : kulmbe6@yahoo.com

สันหนัฐ เศรษฐศาสตร์ : J.Sanhanat@gmail.com

ธัญลักษณ์ โกษาเสวียง : netfpo@gmail.com

สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง

ถนนพระรามที่ 6 แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร 10400

โทรศัพท์ 0-2273-9020 โทรสาร 0-2298-5602

www.fpo.go.th